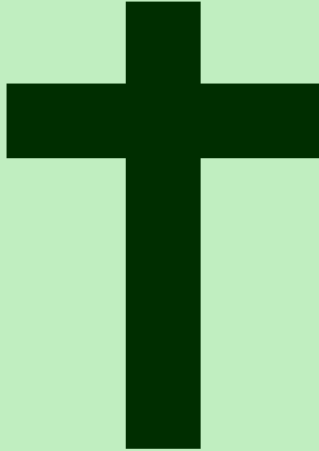

Mer Si Yesuenemén A Yesuene Waitogh Árfene

Wafroghyammén Lukém Efaroméng

Luke and Acts in the Nama language of Western Province,
Papua New Guinea

**Mer Si Yesuenemén A Yesuene Waitogh Árfene
Wafroghyammén Lukém Efaroméng
Luke and Acts in the Nama language of Western Province, Papua
New Guinea
Luk na Apostol long tokples Nama long Niugini**

copyright © 2025 SIL Papua New Guinea

Language: Nama

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-11-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 Nov 2025 from source files dated 7 Nov 2025
a8ee7a61-e51e-5522-ace3-fd0f2c24db68

Contents

Luk	1
Acts	38

Mer Si Yesuenemén Lukém Yéfarotam

Saurégh si

¹ Fútar Tiafilus:

Tárfár árem mwighe yaitotaménd ménát faroghét némé té kufrotawét téfefaf.

² Yémofem yafrotaménd kétamé némé si té yinjoyénd ufroghan a emofem yéfarotaménd.

³ Yéndon té merkéraye téfandawan méinyotio yam kétádmé ufrogh, mer kéretau tayot faroghét ménát merkéraye ndenéffi némé té kufrotau. Yéndon yafrotan feyot minde merffi Tiafilus,

⁴ Yéndon yéné yafrotan ménát fém so mat ném efalo si méinyotio árkéméné fém té káyáretau.

Jon walitogh ár yáne áráféghmén si afrogh

⁵ Yéné efghon Erod njam témorwén Judiamén warsagh ár, kété témorwén ghéngén wárogh ár yétkwén Jakaraya efe tafnyangérwén ghéngén wárogh ár Abiane mérén, yáne amaf Elisabet Aron ákimén.

⁶ Jakaraya a Elisabet Ngánjánene ghékfan mer ghérsaye tamorarwén, méinyotio Yurane nák tawaitoghét.

⁷ Wénde ambumofnar tarwén, ménamén Elisabetéf mwinu tárwén, a fá bulu náyáteyayénd.

⁸ Ámb efghon Jakarayane mérénta ghéngén ásáfogh efogh nawerai, yémon ghéngén wárogh ásáfogh yérnyai Ngánján sáfré.

⁹ Yéfené túmén témndan Ngánjánam taferngai ménát mer wimafé rokar wároghét Ngánján wáwefnogh méngo kénjút.

¹⁰ Njam efogh náwerai mer wimafé rokar wároghét, méinyotio ár náumendaménd wáwefnogh méngo sifayan Ngánjánafé oraighét.

¹¹ Féyo Ngánjánene njafar si résagh ár nufaryéng yáfaf, nokayoyéng ghéngén wárogh sáki tambénta.

¹² Njam Jakarayam yinjoyéng, fá sélngwél yémormén a férferam yifoyéng.

¹³ Wénde njafar si résagh árom yémndayéng, “Yau férfer ném, Jakaraya, fene Ngánjánafé orayégh si té náýarang. Fene amaf Elisabet so nésle ghakér ambum, fémon táf yétkwén taram Jon.

¹⁴ Fá so yém áuwégh a remngogh feyot, a tárfár so náuwetat ménamén yáne éslaghmén.

¹⁵ Fá ndimbal so yém Ngánjánene ghékfan, wéri nénefnar a ámb táikér nu, a fá so yém

Ngánján Mbérbmber wafoghkaf kétándmayo éslagh.

¹⁶ Tárfár ár Israilmén yémon so ewangote kétán Yuré yéfenjo Ngánjánefaf.

¹⁷ A fá so yéngém Yurane frondeta, mbérbmberan a waftayan ndenaniit Elaija kés témorwén, ménát afafene tikéf wangoghét kétán yéfenjo ambumafefaf, a ayaréghofnaye ghérsata wangoghét kétán káfeté; efalo ghérsat táfrendau Yurai.”

¹⁸ Jakarayam yémotai njafar si résagh ár, “Ndernáye wét yénd mat so kamndan yénemamén? Yénd swém bulu wém a tane amaf siyém ndenényameyo ausé.”

¹⁹ Njafar si résagh árom yawangoi, “Yénd wém Geibrél. Yénd Ngánjáne kaka wakai a yénd kwénmáfárete siafé sái kémaufon yéné mer si.

²⁰ A sénonjo fém kékmbo métar a yau noraaya kétánotio yéné ufroghene efogh kawerangé ménamén fém efalo yau tane si so táyato. Árkéméné so efalo kénamndangi yánjo efghon.”

²¹ Yéné tekan árem Jakaraya njam tanjetawét a mwighe uwérsoghan tamorwén ménamén tekffi télawangérwén wáwefnogh méngo kénjún.

²² Njam fá nétoryéng, fá yau korayau yéfefaf. Yémofem yáyámngoyénd ménamén yémon ghékéf waingégh Ngánján yinjoi wáwefnogh méngo kénjún, fá siofnar namndai yéfeýot ngángayero tawaweindau.

²³ Njam yáne wáwefnogh efogh nefoyénd, fá néngangoi méngot.

²⁴ Soramé yáne amaf Elisabet namndai suafé a 5 ghérare méngo kénjúnro témorangérwén yau kétonau.

²⁵ Elisabet norayai, “Yuram yéné tafrote tayot, yéné efghon Ngánjánam yauyafoi yáne ménde a yitérmboi tane wáiwáiafé yam árfe tambén.”

Yesuene áráféghmén si afrogh

²⁶ Táf Elisabetene 6 ghérareyan, Ngánjánam yáfáretam njafar si résagh ár Geibrél Najaret Galili yuwot,

²⁷ yéné méinyo mérésoefaf efe yéreindaménd awerghét Josefefaf, Deifidene mérén kénjút, yáne yétkwén témorwén Meri.

²⁸ Njafar si résagh ár yéngmormén Meri yémndai, “Mer frengégh siafé! Yuré siyém fefaf yém.”

²⁹ Meri ndimbal sélngwél yémorméng yáne sian a mwighe uwérsoghét yéméindai ndernáye yéné áuwéghffi so yém.

³⁰ Wénde njafar si résagh árom yémndai, “Yau férfer nám, Meri, fémon Ngánjánene ménde té yinjo.

³¹ Fém so nám ambumafé a fém so nésle ghakér ambum, a yétkwén táf taram Yesu.

³² Fá so yém ndimbal a so yémndetat Minde tukén Ambum. Yuré Ngánjánam so

tiyátongé warsagh ár ndenáye fété yáne áki Deifid kés témorwén.

³³ A fá so yém Israil limánégħ ár tuotot. Yáne méngotu yau so yiyato!"

³⁴ Merim yémotai njafar si résagh ár, "Nderináye so yéné yém, ménamén yénd swém méinyo méréś?"

³⁵ Njafar si résagh árom yawangoi, "Efalo, Ngánján Mbérbér fefaf so yéném, a Minde Tukén waftayam fém so kémafarngé. Yéné téfnan njúnnjúnofnar ambum so yémndetat Ngánjánene Ambum.

³⁶ Elisabet fene mérénmén ambumafé so yém ausayan a efe témnndetawét ndené mwíné téfnár yém, sénonjo suafé yém 6 ghérare kénjún.

³⁷ Yénemamén Ngánjáneyot yau táikér yém."

³⁸ Merim yawangoi, "Yénd wém Yurane faiofnar áśáfogh ár. Féyotaro so nufrote némé té wémndé." Si soramé njafar si résagh árom yéfrangoi.

Merim yiyafai Elisabet

³⁹ Yéné efghon Meri wékeye álighét náfrendam tesenot Judia tunakéf yuwot.

⁴⁰ Fá nélawai Jakarayane méngot a frengégħ si yaramai Elisabete.

⁴¹ Njam Elisabet náyarai Meriene frengégħ si, ambum táf nalinai fút kénjún, a táf Elisabet témorwén Ngánján Mbérbér wafoghkaf.

⁴² Fá tuk kéme norayai, "Frengégħkaf ném méinyotio amaf kénjún, a frengégħafé ambum fémón so yéráfte!

⁴³ Némamén yénd méndefé wém, tane Yurane amé sái yéném tafaf?

⁴⁴ Njam fene frengégħ si náyarai, táf ambum tane fút kénjún notanai áúwégħafé.

⁴⁵ Nderé áúwégħafé yém yáyot si némé té norayai Ngánjánene efalo si sái nufrota yáfaf."

Meriene wagh

⁴⁶ Meri norayai, "Tane tikfam Yuré yuwete

⁴⁷ a tane mbérbér áúwégħan yém Ngánján tane Wanjarégħ ár kénjún,

⁴⁸ ménamén yémón yénd wafarotam yuwan ghérsafé yáne áśáfogh méréś! Yénandmé sénonjo méinyotio árém so wémndetat yénd ndené frengégħmén ném,

⁴⁹ ménamén Minde tukén waftafé sélngwélafé yam tayot yafrotam.

Yáne yétkwén yém njúnnjúnofnar.

⁵⁰ Yáne ghérghérsisé so néngusamngote yéféyot emofem férférafé yéfandat fá kétándmé ámb ár saté kétánotio ámb ár saté.

⁵¹ Yémón té yuyafotam muyé yánjo ngángaye,

yémón té ewafarnai fá efe tuktuk mwighé emargħan tamorwén.

⁵² Yémón té eweworyéng yuwot limánégħ ár yéfenjo limánégħ ámnjogh sifayata, wénde euyoyéng tukét métar ár.

⁵³ Yémón té eremngoi siogh ár tárfar rokare wénde engwatembayéng wemár ár sotro.

⁵⁴ Yémón té yáutánam yánjo faiofnar áśáfogh ár Israil yafarotai ghérghérsisaye.

⁵⁵ Ebraamefaf a yánjo mérénfaf tuot, ndernáye té nénorayayéng téfene afafe-faf."

⁵⁶ Merif emorarmén Elisabetfé nambio ghérare soramé Meri néngangoi méngotuot.

Jon walitogh ár yáne áráféghmén si

⁵⁷ Elisabetene efogh njam nawerai yáne ambummén, fá náráftam ghakér.

⁵⁸ Yáne kaka ár a fútaréf náyarayénd ndené Yuram ndimbal ghérghérsisé yuyafai a fá káuwetawét yémafé.

⁵⁹ 8 efogh nawerayéng fá engmormén ghéngan néghghét a yémofem yétkwén yéramayénd yárefé Jakaraya soramé, wénde yátmé norayai, "Yau! Yáne yétkwén so yém Jon."

⁶¹ Yémofem yémndayénd, "Ámb yéné yétkwén yau yém féfene ménnan."

⁶² Yémofem ngángaye yéngwaghnyayénd yárefai ménát ambumoe yétkwén ramghét.

⁶³ Fá namotayéng farogh fefat ngángé awaunyégħe, méinyotio ár sélngwél emorméng yémón yéfarotam, "Yáne yétkwén siyém Jon."

⁶⁴ Táf fété Jakaraya si néngufngoi a tuwetau Ngánján.

⁶⁵ Ár fútar Ngánján férféram ewifoi, Judia yu árém taruindawét yéné yammén.

⁶⁶ Méinyotio ár efe náyarayénd mwighé uwérsogħan tamorwén, a namotayénd, "Efe yéné ambum so yém?" Ménamén Yurane ngángé kété témorwén.

Jakarayane wagh

⁶⁷ Yárefé Jakaraya Ngánján Mbérbéram yafai si nufngoi,

⁶⁸ "Áúwégħ yém Yurai, Israilmén Ngánján!

Fá té téném yánjo ár wanjarghét.

⁶⁹ Fá yénmáfáretam téfe wanjarégħ ár yáne faiofnar áśáfogh ár Deifid yáne mérénmén.

⁷⁰ Némé fá norayai yáne Ngánjánene mat yátogh ár kénjumé tándái,

⁷¹ Wanjarégħ yém kétándmé téfene mék téfnárafene ngángata emofem méndméndat yénfandat yénd.

⁷² Ghérghérsisé yuyafai téfene afafe-faf a ewafarotai yánjo njúnnjúnofnar árnyégħ.

- ⁷³ Wengéghofnar si norayai téfene afé Ebraamefaf.
⁷⁴ Yénd yénmutoryéng kétándmé mék téfnárfene ngángata
 a yénméndai yénd yáyot férféofnar yam wafarerghét:
⁷⁵ njúnjnúnofnar a mbarkánd kér ro Ngánjáne sáfan méinyotio téfene efghon.
⁷⁶ Fém, tane ambum, so ném Minde Tuk Ngánjánene mat yátogh ár,
 so ném Yurane safréré
 end frengéghét yáyot,
⁷⁷ yánjo árét so ewaramete wanjarégh mat yéfene yaufi wányányégh kénjómé.
⁷⁸ Ménamén téfene Ngánjánene ghérghérsisé njafar tambén árnyégh efogh so yéném téfefaf.
⁷⁹ So télalángé fá efe kwékwéfan em
 a kér mbanmbanan efe em
 so engwambete téfene karkaf krufrát endmé.”
⁸⁰ Ambum nanotam a muyafé namndai mbérbéran, a fá tékmangérwén fanfne yuwon kétánótio marataye nufaryéng Israilét.

2

Yesuene áráfégh

- ¹ Yéné efghon Kaisar Augustusam muyé si yéramai marataye yétkwén kayoghét Rom yuwon.
² Yéné simormén frondeffi yam yétkwén kayoghét njam Kwirinius gafana témorwén Sirian.
³ Méinyotio ár nuwanoyénd yéfenjo tesenot yétkwén yáuwéghét.
⁴ Féyo, ménamén Josef siyém Deifidene ákimén, fá néngwanoi Najaret tesenta Galili yuwot kétán Betliem Judia kénjút, yéné tesen siyém ánde Deifid nanotam.
⁵ Fá nuwaneyayénd Merifé yétkwén kayoghét, efe té yémndayénd awerghét Josefefaf a táf áráféghétro témorwén ambum.
⁶ Njamandio tarwén kété, efogh nawerai ambum áráfghét,
⁷ a fá fronde sénko ambum naráftam. Sálámeye yéfiyaryéng ambum yéflayéng wérárafene njamke téruan ménamén kété yau sifayé témorwén yéfeyot méngon.

Sif wanjengégh ár a njafar si résagh ár

- ⁸ A sif wanjengégh ár tékmangérwén kaka sifayan ghékéfi tawafayotawét sifafet sémbáran.
⁹ Yurane njafar si résagh ár sélngwéle nufaryéng yéfefaf a Yurane ndimbal kwayaghayam etremngoi, a fá férfér tamorwén.
¹⁰ Wénde njafar si résagh árom emndai fá, “Férfér yau em. Yéndon enwarsan mer si féfeyot ndimbal áuwégh méinyotio árét.

¹¹ Sénonjo Deifidene tesen kénjún Wanjarégh ár té kárafte féfeyot, fá yém Yuré Keriso.

¹² Yéné siyém féfeyot wayamngoghét: fémfem so tinjongi ambum sálame fi-yaréghkaf wérárafene njamke téruan.”

¹³ Sélngwélafé minde tárfar njafar si résagh ár nufaryénd yéné njafar si résagh árfe, tuwetawét Ngánján a korayawét,

¹⁴ “Áuwégh yém Ngánjáneyot minde tukén, yéné mbandan krufrát yém yéfeyot yáne méndefé árét.”

¹⁵ Njam njafar si résagh árém efrangoyénd a nuwanoyénd njafarot, sif wanjengégh ár fáro norayayénd, “Kuwanongém Betliemét fandaghét némé yam nufrote kété, árkémamén Yuram té yénmaufroi.”

¹⁶ Sif wanjengégh ár nuwanoyénd wékeye ewinjoyénd Meri, Josef, a tosé efe tékmangérwén wérárafene téruan.

¹⁷ Yémofem njam yinjoyénd fá, si yétarnayénd némé njafar si résagh árom té ewaufroyéng yéné ambumoenemén.

¹⁸ Efe méinyotio náyarayénd sélngwél emormén némé sif wanjengégh árém ewaufroyénd yéfeyot.

¹⁹ Meriene tikfan si tamorwén a mé kawafarotau.

²⁰ Sif wanjengégh ár nangoyénd áuwéghafé tuwetawét Ngánján ménamén némé náyarayénd a ghékéfi yinjoyénd, árkémamén té yéfe ewaufroyénd.

Yesu témorwén wáwefnogh méngo kénjún

²¹ Ménayan 8 efghon, efogh nawarayéng yáne ghéngan néfghét, yáne yétkwén Yesu, njafar si résagh árom fronde yétkwén yaramai soramé su nawanai.

²² Njam efogh nawerai wányányégh téménd wafroghét ndernáye Mosesene nák témorwén, Josef a Meri ambum yérséménd Jerusalemét Yurafaf wategghét

²³ Yurane nák ndernáye té yéfarotam, “Méinyotio fronde sénko ghakér ambum wategghét Yurafaf.”

²⁴ A fá nuwanoyénd ghéngén ramghét ménamén Yurane nák ndernáye noraye ménát sómbio mamuo o sómbio duf tosat.

Simionene afrogh si

²⁵ Ár témorwén Jerusalem kénjún yétkwén Simion, efe témorwén mbarkándro a Ngánján férférafé ár. Fá kawanjetau ménát Israil wanjarghét, a témorwén Ngánján Mbérbérbér wafoghkaf.

²⁶ Ngánján Mbérbérbér mwigghé yaramai, “Fém yau so kér ném fronde Yurane Keriso so tinjo.”

²⁷ Ngánján Mbérbérbér yimndai Simion kétán wáwefnogh méngo kénjút. Njam yárefafem ambum Yesu yérséménd kétán

túmén yam wafroghfaf ánde témorwén nákan,

²⁸ Simioném ambum yambnai ngángaye a áuwégh yawangoyéng Ngánjáne táf norayai,

²⁹ “Wanjarégh ár Yuré, fémon némé té wémndai,

sénonjo yénd fene faiofnar ásáfogh ár kér so wém áuwéghafé.

³⁰ Ménamén tane ghékfam fene wanjarégh té yinjo,

³¹ ménát méinyotio árem so yéfandát árkéméné fémon té néusénam.

³² Fá so yém ndenanit kwayaghé sái yuyafotam fene efaloffi Téndo áré, a yémon so eméinde ár sái nemnat tukén Israil árfenemén.”

³³ Ambumoe yárefé a yátmé sélngwél ermén némé Simion té norayai yánemén.

³⁴ Simioném efrendai fá a yémndai Meri, yátmé, “Yéné ambumom so eméinde ámb Israil ár sái nékmbotat Ngánján efalo yiyátoghét, a tárfár ár so kawengongi Ngánjánéfaf a fá so yém waufarogh ménát mat yátoghét áré wénde tárfár árem so yékanat fá.

³⁵ Ménát tárfár árfene tikéta yaufi mwighé so nufanat. Yaufi wafroghyam yémofem so ewafrotat yáfaf árkéménayam so tawaramangé ndimbal ghérghérsisé.”

Annane ghérsamén afrogh si

³⁶ Kété témorwén Ngánjánene mat yátogh amaf, Anna, Fanuelene mérés, Aserene mérénmén. Fá témorwén auséffí, a fá en-morarmén yánjarfé sefen yunjfro.

³⁷ A kwiré náyatoi kéténotio 84 yunjfé namndayéng. Yémon yau yéfrangoi wáwefnogh méngo wénde táwefnotau sémbár a efghon Ngánjánafé koraiwét a kawafarmetau.

³⁸ Yéné efogh féneféneyan yénmormén yéfefaf, yémon kánjo yaramai Ngánjáne a ewaufroi ambumoenemén efe kawan-jetawét Jerusalem wanjarghét.

³⁹ Njam Yurane nák némé wafroghét tamorwén Merifém Josefé té ewifeyayénd, fá táf nangeyayénd Galili yuwot yéfenjo tesenot Najaret.

⁴⁰ Ambum nanotam muyafé namndai, fá káfeté mwighé wafoghkaf témorwén, Ngánjánene ngáram yáfaf témorwén.

Ghakér ambum Yesu wáwefnogh méngon

⁴¹ Méinyotio yunjfan yárefaf tayowéng Jerusalemét Waingégh téméndfaf.

⁴² Njam fá 12 yunjéf namndai, fá nuwanoyénd kété, túmén yam wafarogh téméndfaf.

⁴³ Téménd soramé njam yárefaf kénangowét méngotuot, ghakér ambum

Yesu nawangsoi Jerusalemén, wénde mat yau tarwén ambumoenemén.

⁴⁴ Fá kéma kemarwét ndené mérne kar álighan kénangotawét, ámbiro efogh ey-oméng. Yémofem ronjagh yafngeyayénd yéfenjo mérén kénjún a fútarfefaf.

⁴⁵ Njam yau fá yinjeayénd, fá nangeyayénd Jerusalemét yá ronjaghét.

⁴⁶ Nambio efogh soramé yémofem yinjeayénd wáwefnogh méngon, témorangérwén watamegh téfnárafé, káyaretau yéfefaf a ámogh si tawarametau.

⁴⁷ Méinyotio emofem tiyáretawét fá emormén sélngwél yáne uwangoghan mwighé kwayaghé térsawét.

⁴⁸ Njam yárefafem yinjeayénd fá, sélngwél ermén, a yatmam yémndai, “Ambum, ndené fémo ménamén yénmafrowé? Yénd afafé téne ndémkefé fe ronjaghan.”

⁴⁹ Yesum ewawangeyai, “Némémén yénd fémfem wéronjét? Fém mat fiya tarwén ndené yénd tane Afane méngo kénjún wém.”

⁵⁰ Wénde fá mé katambarwét némé si yémon té tamndéwéng.

⁵¹ Fá nuwanoyénd Najaretét yárefafé a fá áyáreggh ár náyatoi yárefafefaf. Wénde yatmam méinyotio si ewanai yánjo tikéf kénjút.

⁵² Yesu nanotam fifiyan a káfeté mwigghayan a yáne ménde Ngánjánafé a ár.

3

Jon walitogh ár end yefrende

¹ Njam tuk warsagh ár Kaisar Tiberiusém télimndau Rom 15 yunjéf, táf Fontius Failét témorwén Judiamén gafana, Erod témorwén limánégh ár Galili yuwon, Erodé yánngén Filif témorwén limánégh ár Itulia a Trakoni-tisan a Lisantias témorwén limánégh ár Abileneyan,

² a táf Anas a Kayafas ghéngén wárogh sénko ár tarwén, Buk si yénmormén Jonefáf Jakarayane ambumoeaf fanfne yuwon.

³ Yémon yarendam méinyotio Joden yu, si táitotau walitoghmén a tawalitotau yaufita awengoghét.

⁴ Ndernáye yéfarotaménd Buk sian Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane si,

“Ámb ár ke nutne fanfne yuwon,

‘End frengéghét Yuraye álighét, wafrogh mbarkánd end yáyot.

⁵ Méinyotio yékwýekw wéfangéghét a méinyotio mband tunakéf fénarghét a fafatot.

Méinyotio ménjuté end so em mbarkánd a yaufi end so em frengéghkaf.

⁶ A méinyotio árem so tinjongi Ngánjánene wanjarégh.”

⁷ Jon norayai ár mérénfaf árké tanmorwén nuwot walitoghét yáfaf, “Fém kamban ghérsafé ár mérén! Emon fém emndai Ngánjánene nékwa sái kenngongi?

⁸ Yénayam so ewafrotati árkéménayam féfe so tayaufrongi ndené té nawengongi yaufita. A yau yaufi si kufngongi féfenjo kénjún ndené, 'Ebraam siyém téfene áki.' Yéndo emndetan fém ndené yéné wím mbwe yéfuna yéné wén siyém néfghét a fését wighét."

⁹ Mbilé siyém frengégghkaf yém wén sérémb néfghét, a árké wénam yau njam mer mbwe yéfuna yéné wén siyém néfghét a fését wighét."

¹⁰ Ár ménam yémotayénd, "Némé yéndfem so yafrotam yénandmé?"

¹¹ Joném ewawangoi, "Ár efe sómbio sodafé njam yém ámb ároe so taramangé, a efe njamkéfé yém ndenényameyo so yafrote."

¹² Mani kafégh ár ndenényameyo enmormén nu walitoghét, fá namotayénd, "Watamegh ár, némé so yafrotam?"

¹³ Yémon emndai fá, "Yau féfenjo méndeye takafangi kétamé némé té engémndan."

¹⁴ Ámb fiyaram wéi yémotayéng, "Yéndfem némé so yafrotam?"

Yémo ewawangoi, "Yau ewarémnati maniot ár o ekafetati unyéghe a eremngotati féfenjo fayam."

¹⁵ Ár kawanjetawét oyárgghafé a méinyotio tikfan kéwérsotawét nde Jon némé Keriso namndé.

¹⁶ Joném ewawangoi méinyotioat, "Yéndon ewalitotan fém nue. Wénde efe tane soramé yéném tane muyé so taindangé, endene sandol ángégh fénaghét yénd féyotarofnar wém. Yémon so ewalitote fém Ngánján Mbérbére a fése.

¹⁷ Fá siyém frengégghkaf yém njénro faloghét kétándmé fifiyafé mbwe yánjo foke. Kétándmé yémon so yésámbune saf, so euménde fifiyafé mbwe yánjo méngo kénjún, wénde so tawarongé njénro kémboghofnar fése."

¹⁸ A ámb tárfár sie Joném tawawéngsotau ár a mer si tawawaitotau yéfeyot.

¹⁹ Wénde njam Joném yarnam Erod limánégh ár ménamén yémon nawerai yánngnoene amaf, Erodias a ámb yaufiyam ewafrotam,

²⁰ Erodém yasamngoi yénandmé yéfefaf. Jon yélawayénd kwéfkwéf méngon.

Yesuene walitoghmén

²¹ Njam méinyotio ár ewalitotam, Yesu wéi yálitotam. Njam fá Ngánjánafé oraighan témorwén njafar táf nasawéryéng,

²² a Ngánján Mbérbér nénéworyéng Yesuefaf men kénjumé ndenanit mamu. Si yénmormén kétándmé njafarta, "Fém ném tane uwéghafé ambum, yénd minde náuwétan fefaf."

Yesuene ákiafenemén

²³ Yesu namndai 30 yunjéf táf yánjo ásafogh yérnyai.

Yesu maratan nakmai ndené Josefene ambum yém

Josef témorwén Eliene ambum,

²⁴ Matatene ambum, Lefiene ambum, Melkiene ambum,

Yanaiene ambum, Josefene ambum,

²⁵ Matatiasene ambum, Amosene ambum, Nakumene ambum, Esliene ambum,

Nagaiene ambum,

²⁶ Matene ambum, Matatiasene ambum, Semeinene ambum, Josekene ambum,

Jodene ambum,

²⁷ Joananene ambum, Resane ambum, Jerufafelene ambum, Sialtielene ambum,

Nerlene ambum,

²⁸ Melkiene ambum, Adiene ambum, Kosamene ambum, Elmadamene ambum,

Erene ambum,

²⁹ Josuane ambum, Elieserene ambum, Jorimene ambum

Matatene ambum, Lefiene ambum.

³⁰ Simionene ambum, Judane ambum, Josefene ambum, Jonamene ambum,

Eliakimene ambum,

³¹ Meliane ambum, Menane ambum, Matatane ambum, Natanene ambum,

Deifidene ambum,

³² Jesiene ambum, Obedene ambum, Boasene ambum, Samonene ambum,

Nasunene ambum,

³³ Aminadafene ambum, Ramene ambum, Ejronene ambum, Feresene ambum,

Judane ambum,

³⁴ Jeikofene ambum, Aisekene ambum, Ebraamene ambum, Terane ambum,

Naorene ambum,

³⁵ Serukene ambum, Reuene ambum, Felekene ambum, Eferene ambum, Se-

lane ambum,

³⁶ Keinanene ambum, Afasadene ambum, Semene ambum, Noane ambum,

Lamekene ambum,

³⁷ Metuselane ambum, Inokene ambum, Jaredene ambum, Maalalelene am-

bum, Kenanene ambum,

³⁸ Enosene ambum, Setene ambum, Edémene ambum, Ngánjánene ambum.

4

Yesuene ufogh

¹ Yesu, Ngánján Mbérbér afoghkaf, kangotau Jodenta a Ngánján Mbérbéram yalimai fanfne yuwomé,

² 40 efghon fá yufotam Sáifram. Yémon yau enetam yéné efghon, yéné soramé siogh témorwén.

³ Sáifram yémndai, "Fém njam ném Ngánjánene ambum, yéné wím tengo njamkeyot."

4 Yesum yawangoi, "Buk sian yékai, 'Ár njamkeyero yau so yémor.'"

5 Sáifram yalimai mband tunakfot a yauyafotam yáyot méinyotio mband marat.

6 Sáifram yémndai, "Yéndon so kémaraman méinyotio muyé a meryam, ménamén tane em, so tawaraman méndefé árfet ende téu.

7 Fémon njam kwáwefno ta, méinyotio fene so em."

8 Yesum yawangoi, "Buk sian yékai, 'Yáwefnota fene Yuré Ngánjánoe a yausáfota yandro.'"

9 Sáifram yalimai Jerusalemét a nokayoi minde tukén wáwefnogh méngon. Yémon yémndai, "Fém njam ném Ngánjánene ambum, fém yénamé kátna yuwot."

10 Buk sian yékai ndené, "Yémon so enwáfárete njafar si résagh ár fe wambghét,

11 yémofem so kémerangi yéfenjo ngángaye, ménát fene kafkaf yau so kawambangi wíman."

12 Yesum yawangoi, "Ndené noraye, fémo yau yékmata fenjo Yuré Ngánján ufoghán."

13 Njam Sáifram yánjo ufogh yam ewifoi Yesu tát yéfrangoi ámb efghot.

Yesu yékenayénd Najaretén

14 Yesu nénangoi Galili yuwot Ngánján Mbérbéréne waftafé, si marat náyáto yánemén méinyotio yuwomé.

15 Yémon tawatametau yéfenjo áumengégh méngomé, a méinyotio árem tuwetawét fá.

16 Fá nuwanói Najaretét, ánde fá nano-tam, Safatan nuwanói nélawai áumengégh méngot yáne túmén yam témorwén. Fá nokayoi wafghét.

17 Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane kanéghkaf buk témorwén yaramayénd. Yémon yéferyéng a yinjoyéng si tékayongérwén,

18 "Yurane Mbérbér siyéw tafaf yém, ménamén yénd yémon wékafai mer si waitoghét yauyau árét. Yémon yénd kwamáfárete siot yéfeyot efe kwékwéf méngon elau wanjarghét, kwékwéf ár so kretangé, kérté téfnár so em ofé,

19 yéné yunjfan Ngánjánene ménde nufro-tam."

20 Féyo yémon yéknám kénaghkaf buk, ewawangoi áumengégh méngo wanjengégh árét a námnyoyéng si waitogh sífayan. Méinyotio árfene ghékfam téfandawét fá áumengégh méngo kénjún.

21 Fá si orayégh nufngoi yéfefaf, "Sénonjo yéné si efalo náyáto féfene áyárégh kénjún."

22 Méinyotio korayawét yánemén fréngégh si a sélngwélafé mer simén emormén yáne mbírbírta njam nétoryéng. Yémofem namotayénd, "Yéné Josefene ambum yém?"

23 Yesum emndai fá, "Fémofem so tanangi yéné káfeté si tafaf, 'Jokté, fémyo káfrendai!' A Fémofem so kwémndangi, 'Tafrota yéna fenjo tesenan némé yénd náyarangém ndené fémo némé tafrote Kafenamén.'"

24 Yémon yasamngoi, "Efalo ewaufrotan, méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár yau eumyoi yánjo méngotuot.

25 Yéndon fém mat eyátotan ndené kété tárfár kwiré tamorwén Israilén Elaijane efghon, njam nu yau kafamndau nambio yunjéf a mbarmbar yafrotai ámb yunjéf. Kété tát káukáu nuyai yuwon.

26 Wénde Elaija yau yáfáretaménd ámb Jumén ároefaf, wénde kwirafaftro Jarefatét Sidon kénjún.

27 Kété tamorwén tárfár Israilén yaufi ghéngan enjnéfé Elisane efghon, efe ámb yau mer témorwén Naamanro Siriamén."

28 Méinyotio ár áumengégh méngo kénjún nékw tamorwén yéné sian njam yiyárayénd

29 Fá nékwafé nafghetaménd yifnayénd tesenta, yerayénd mband tunakéffaf ánde méngotu témorwén, kétándmé sái titawét yékwét.

30 Wénde fá tiotau ár mérén kénjumé a kété néngwanói.

Yesum ewifnam yaufi mbérbér

31 Féyo fá nuwanói kétán Káfenam tesen Galili yu kénjún a Safatan ár watamegh ewafngoi.

32 Fá tamorwén sélngwél yáne watameghan, ménamén yáne si waitogh témorwén muyafé.

33 Áumengégh méngon kété témorwén ár tasérbotau yaufi mbérbéram. Fá nut-nayéng minde tukén.

34 "Á! Fém némat ménde ném téfefaf, Yesu Najaretmén? Fém téfe wasérboghét kéném? Yénd mat wém fém efe ném. Fém ném Ngánjánene njúnjnúnofnar ár."

35 Yesum yarnam, "Métar mé! Kéntor yá tambén." Féyo yaufi mbérbéram ár yétarmái árfe ghékfam a néngtoryéng yéfrangoi ár wasérboghofnar.

36 Ár méinyotio sélngwél emormén a korayawét fáro, "Némé watamegh yéné yém? Muyafé a waftafé yémon yaufi mbérbér ewitrote a fá néngtonat!"

37 A si yánemén marat namndai kaka méngotuamé

Yesum mer táyátotau tárfár ár

38 Yesum yéfrangoi áumengégh méngo a nuwanói kétán Saimonene méngot. Saimone yánat témorwén minde waftafé enjné, a yémofem Yesu yamnendayénd yá wáutárghé.

³⁹ Fá náwefnoi yáfaf a enjne yémndai, "Kitér!" a yéfrangoi minde waftafé enjneyam. Fá nurtotam táf fété a yémon njamke ewaneyam yéfeyot.

⁴⁰ Njam efogh ngironau, áréim tánémnjawét Yesuefaf méinyotio efe tamorwén fénaté enjnéfé, a ngángé tafayongai yéfefaf, mer káyátotawét.

⁴¹ Yaufi mbérbér kétonawét tárfár ár tambén, kutnawét, "Fém ném Ngánjánene ambum!" Wénde Yesum ekmbói fá siofnar, ménamén fá mat tamorwén ndené Keriso yém.

⁴² Faurghan Yesu nuwanói fanfne yuwot. Áréim téronjawét Yesu a njam fá enmormén kéténd ánde Yesu témormén, yémofem yékmbóyénd fá ménát yau so tafangongai fá.

⁴³ Wénde yémon emndai, "Yéndon so yaitotan mer si Ngánjánene limánégghmén ámb tesenan, ménamén yénat yénd wémáfaretam."

⁴⁴ Mé fá témorwén si waitogh áumengéggh méngon Judian.

5

Yesum emotai yánjo fronde waitogh ár

¹ Ámb efghon Yesu témorwén Genesaret sau téndon takáyongérwén, ár mérénafé tamorwén yarendayénd a Buk sifaf káyáretawét.

² Yémon ewinjeyai sómbio bout nu téndon, efrangeyénd kété susi áréim, efe tarwén yéfenjo net umbarghan.

³ Fá nuflai ámb boutan, árké témorwén Saimonene, yémndayéng bout witroghét kor némbnare. Féyo fá námjnói a ár watamegh ewafngoi bout kénjútá.

⁴ Njam yémon si ewifoi, Saimonefaf norayai, "Sumbét tangérsa net a tanwam wagifot."

⁵ Saimoném yawangoi, "Watamegh ár, sémbár tombé téfé násáfotam a némé ámb yau ernyangém. Wénde ménamén fém té kés noraya, yénd so wéngém net tanwaman."

⁶ Njam yémofem yafrotaménd némat té engémndai, yémofem ereindaménd tárfár wagif a yéfene net aftérraréghétro tamorwén.

⁷ Yénámamén yémofem engwaunyeyayénd yéfé fútarét ámb boutot wáutárgghét, fá enmormén a sómbio boutan tawafitawét minde tárfár wagif a olitoghétro tárwén.

⁸ Njam Saimon Fitam yinjoi yéné, yémon yawefnoi Yesue budme a norayai, "Nguwano ta tambén, Yuré, yénd wém yaufiyamafé ár!"

⁹ Fá a méinyotio yáne wáutarégh ár yéné wagif arnyégghmén sélngwél emormén,

¹⁰ ndenéameyo wéi Jems a Jon, Jebedíene ambum a Saimonene fútaréf.

Yesu norayai Saimonefaf, "Yau férfér ném. Sénonjo yénandmé fém so ném ár tárfár rényégh ár."

¹¹ Yémofem yéfenjo bout tunat engwimndangeyayénd a méinyotio rokar eureyayénd yéngwaitoyénd fá.

Yesum mer yiyátói yaufi ghéngan enjnéfé ár

¹² Njamandio Yesu témorwén ámb tesenan, ámb ár yaufi ghéngan enjnéfé témorwén. Yémo njam Yesu yinjoi, fá yáne sáfé nuyai mbandot a yamnendai, "Yuré, fém njam ménde ném, fémon mer kwiýátó yénd."

¹³ Yesum ngángé ewatembai a yiyánjai ár a norayai, "Yénd ménde fété wém. So mer ném!" A táf fété yaufi ghéngan enjneyam yéfrangoi.

¹⁴ Yesum yémndai fá, "Ende yau taufro, téu nguwno, kauyafo fémyo ghéngén wárogh téfnárafefaf a ghéngén taram némé Mosesene nákan noraye fréngégghmén ánde áréim so kémwinjongi ndené fene ghéngan mer té namndé."

¹⁵ Wénde si yánemén marat náýátói. Ár tárfár tanmorwén áyárgghét yáfaf a tárfár fréngégham tarsau enjne téfnár.

¹⁶ Wénde Yesu túmén kitérbongai métar sifayat Ngánjánafé oraighét.

Yesum mer yiyátói akényégh ár

¹⁷ Ámb efghon njamandio Yesum tawatametau, Farasi ár a nákan watamegh ár, efe té enmormén fénaté méngotuta Galili yumén, Judiamén a Jerusalemén tamorangérwén. Yurane wafté kété témorwén ménát enjne téfnár fréngégghét.

¹⁸ Ámb áréim térsawét aknyégh ár yame sutafé yéta résaghét ténggrametawét kéténd méngot Yesuene safrére kémghét.

¹⁹ Wénde yémofem yau ámb end yinjoyénd ménamén ár tárfármén, yénámamén tarmbotawét méngo sémsot tukét, a kend enendayénd némbne fénémé ángéghe tewénewét ár néndkfof Yesuene safrére.

²⁰ Njam Yesum ewawinjoi yéfene ndimbal mwighé, fá norayai, "Fútar, fene yaufi té wawalinda."

²¹ Farasi ár a nákan watamegh ár mwighé tawaitotawét yéfenjomén, "Efe yéné ár yém wanyogh si kés noraye? Efe yaufi so tawalindangé wénde Ngánjánamro?"

²² Yesu mat té náýátói fá némé kemnewét a emotai, "Fém némamén nemnati féfene tikfan?"

²³ Árkéméné áfrátaye yém sái korayangén, 'Fene yaufi sem wawalingégghkaf em,' o sái korayangén, 'Kokai a kuanó'?

²⁴ Wénde fém mat so em ndené Ároene Ambum muyafé yém yéné mbandan ménát yaufi wawalingéghét." Fá norayai akényégh ároefaf, "Yéndon némndetan fém, kokai, tané fenjo yame a kuano méngot."

²⁵ Táfandio fá fété nénokayoi yéfé sáfrére, yékafai némayan té tékmangérwén a néngwanoi méngot Ngánján ténguwetau.

²⁶ Méinyotio ár sélngwél emormén a Ngánjánoe áuwégh tawangotawét. Fá Ngánján férféram ewafoi a norayayénd. "Yéndfem tété efandam sélngwélafé yam sénonjo!"

Yesum yékafai Lefi

²⁷ Yéné soramé, Yesu néngwanoi a yinjoii mani kafégh ár yétkwén Lefi témorangérwén mani kafégh sifayan. Yesum yémndai fá, "Kwénmaito yénd."

²⁸ A Lefi nokayoi, efrangoi méinyotio rokar a yáittoi fá.

²⁹ Kétándmé Lefim ndimbal téménd néusénam Yesueyot yánjo méngon, a ndimbal mérén mani kafégh ár a ámb kés em njamke tánetawét yémafé.

³⁰ Wénde Farasi ár a náak watamegh ár káwatarnawét yáne waitogh árfefaf, "Némamén fémofoem enetati njamke a nu mani kafégh árfé a yaufiyam wafrogh árfé?"

³¹ Yesum ewawangoi, "Yau mer árémm njokté yarawetat wénde enjine téfnáramro."

³² Yénd yau mbarkánd ár moghét wénmormén, wénde yaufiyam ár wengoghét."

Yesu yémotayénd awafarmanéghmén

³³ Yémofoem norayayénd yáfaf, "Jonene waitogh ár tûmén awafarmanéghan a Ngánjánafé oraighan em a wéi ndenényameyo Farasi árfene waitogh ár, wénde fene sem njamke a nu néneyanro em."

³⁴ Yesum ewawangoi, "Féyotaro fémofoem so taméindangi awerégh ároene wan téfnár awafarmanéghét njamandio yémafé em?"

³⁵ Wénde efogh yéna yéném njam awerégh ár so nguwanongé yéfé tambén, yéné efghon fá so nawafarmetat."

³⁶ Yesum tawaufrotaui yéné rengerenge si, "Emo yau so tétirangé totér sáláméta mbékwékwot tékayongé namghét tándáwár sálámeyan. Njam yémon yafrota, yémo so tétirangé totér sáláme, a yau so katmangé tándáwár sálámeyan."

³⁷ A emon yau so yararoté totér wéri nu tándáwár wéri nu ndimbayan. Njam yémon yafrota, totér wéri nu so tétembarngé a taghnangé wéri nu ndimbé, wéri nu so nasune a wéri nu ndimbé so taghnangé.

³⁸ Yau, totér wéri nu fété so yararote totér wéri nu ndimbat.

³⁹ A yau efe ámb tándáwár wéri nu néne soramé wéi ménde so yéngém totrot,

ménamén fá ndené noraye, "Tándáwár siyém merffii."

6

Safatoe Yuré

¹ Ámb Safatan Yesu tiotau mbwe ndawan, a yánjo waitogh árémm ámb wén mbwe kafégh ewafngoyénd, yéfenjo ngángaye tasénawét mbwe a tánetawét.

² Ámb Farasi árémm yémotayénd, "Némamén fémo náak eráfne Safatan?"

³ Yesum ewawangoi yéféyot, "Fémofoem yau yaftaménd némé Deifidém tafrotau njam fá a yánjo mérnafé siogh tamorwén?"

⁴ Fá nélawai Ngánjánene méngot, a yékafai frengéghkaf féskaflawé, yémon enetam árké náak témorwén yéfé ghéngén wároggh árfetro nénet. A yémon wéi ewaramai ámb yánjo mérnát."

⁵ Yesu norayai yéfefaf, "Ároene Ambum siyém Safatoe Yuré."

⁶ Ámb Safatan fá nénguwanoi áumengégh méngo kénjút a watamegh ewafngoi, a ár kété témorwén endene tambén ngángé akényégh áre tamorwén.

⁷ Farasi ár a náak watamegh árémm téfén tronjawét Yesue éwighét, féyo yémofoem ghékéfi tafayotawét ménát yémon ámb frengégh ásafoogh kar so tawafrotau Safatan.

⁸ Wénde Yesu mat náayatoi yéféne mwighe némé kemnawét a norayai ngángé aknyégh ároefaf, "Kunjé a kokai méinyotio ár safan." Féyo fá nunjai a nokayoi kété.

⁹ Féyo Yesu norayai yéfefaf, "Yéndo emotan fém, árkéméné yém náak Safatan: mer wafroghét o yaufi wafroghét, ghérsé wanjarghét o wirorghét?"

¹⁰ Yémon ghékfe fá tafandau méinyotio, a norayai ároefef, "Fenjo ngángé tásáfo." Akényégh árom yafrotam ndené, a yáne ngángé táf mer namndai.

¹¹ Wénde fá tamorwén nékwafé a warunyégh yafngoyénd yéféne kénjúnro némé so tafrotawét Yesuefai.

12 Yesuene muyafé ár

¹² Ámb efghon Yesu néngwanoi mband tunakéfi téndot Ngánjánafé oraighét, a korayau Ngánjánafaf sémbár tombé faurghétio.

¹³ Njam akw efawéryéng, yémon emotai yánjo waitogh ár ewaféryéng 12ro, emo yéfé yétkwén ewaramai yánjo muyafé árétt,

¹⁴ Saimon ende yétkwén yaramai Fité, yánnghén Endru, Jems, Jon, Filif, Batolome,

¹⁵ Metyu, Tomas, Jems Alfesene ambum, Saimon efe ménde témorwén ndené Ju ár so kawanjetawét fáyo yau Rom waftayan,

¹⁶ Judas Jemsene ambum, Judas Iskariot efe namndai sén téfnár.

Frengégh a tékrát

¹⁷ Fá Yesufé néneworyénd tunakéfta a nokayoyénd fafat sífayan. Tárfar Yesuene waitogh ár kété tamorwén a tárfar wéi enmormén Judiamén, ndenáyo Jerusalem, Taire a Sidon arakaf téndomén,

¹⁸ efe té enmormén si áyárg hét yáfaf a yéfene enjneta mer yátoghét. Efe yaufi mbérbéram tawasérbotau mer náyátoyénd,

¹⁹ a méinyotio árém yéta yanjaghét trametawét fá, ménamén wafté ngétonau Yesueta a mer ngáyátotawét.

²⁰ Yémon tafandau yánjo waitogh ár a norayai,

"Frengégh yém féfeyot efe em yauyau, ménamén féfeyot siyém Ngánjánene limánégh.

²¹ Frengégh yém féfeyot efe em siogh sénonjo,

ménamén fém so em remngoghkaf.

Frengégh yém féfeyot efe ye nendat sénonjo, ménamén fém so em fénan.

²² Frengégh yém féfeyot njam árém méndméndat efandat,

njam árém ekarotat fém a ewasalitat, a ekenat fém emndetat yaufi mbérbéram em,

ménamén Ároene Ambummén.

²³ "Áuwégh yém yéné efghon a ermángégh áuwéghafé, ménamén fene fai siyém ndimbal njafaran. Ndenéyameyo yéfene ákifem takarotawét Ngánjánene mat yátogh ár.

²⁴ "Wénde tékrát yém féfeyot efe em wemár, ménamén fém té tamorwén áfrát ghérsaye.

²⁵ Tékrát yém féfeyot efe remngoghkaf sénonjo em,

ménamén fém siogh so engém.

Tékrát yém féfeyot efe em fénan sénonjo, ménamén fém so em ghérghérsisayan a yeyan.

²⁶ Nderé mámáfi so yém féfeyot njam méinyotio árém norayat mer si féfenemén

ndenáye yéfene ákifem tamndetawét unyégh mat yátogh ár.

Euwetati mék téfnár

²⁷ "Wénde yéndon emndetat fém emofem wiyáretat yénd: Féfene mék téfnár euwetati, mer ewawafrotati yéfeyot emofem méndméndat efandat fém.

²⁸ Efrendati fá emofem ewafángotat fém, Ngánjánafé orayégh yéfeyot emofem ekenat féfe.

²⁹ Njam ámb árém fétkaman kénésmangé, kawengo wéi witmé yáfaf. Njam ámb árém kémawanangé fene sénjté sodé, yau táf tékmbó téngéumyo a ámb sodé téngwaram.

³⁰ Ewarameta méinyotio árét emofem némamnendat fém, emo njam kémawanangé fene némé yém, yau táf tango.

³¹ Ámb árét ewafrotati fene méndéfé némé em árfeyot wénde so némawafrotat.

³² Njam fémfem euwetati fá emofem fém némuwetat, némamén fémfem frengégh so tanangi? Ndenéyameyo yaufiyam árém euwetat emofem fá euwetat.

³³ A njam fémfem ewawafrotati mer yéfeyotro efe mer em féfefaf, némamén fémfem frengégh so tanangi? Ndené yam yaufiyam árém yéné ewafrotat.

³⁴ A njam fém méghmégh em yéfefaf kétamé emofem fai so kémawangongi, némamén fémfem frengégh so tanangi? Ndenéyameyo yaufiyam árém méghméghafé so némanjetat fá wangoghét.

³⁵ Wénde euwetati féfene mék téfnár, mer ewawafrotati yéfeyot, yau nawanjetati fai wangoghétro. Féyo féfene fai so yém ndimbal, a fém so em Minde tuk Ngánjánene Ambum, ménamén fá siyém mer yéfefaf kánjo si emofem yau yawangotat a em yaufian.

³⁶ Aem ghérghérsisafé, ndené fété Féferafé ghérghérsisafé kés yém.

Wayamngogh ámb ár

³⁷ "Árfene yaufi yau ewaftati ménamén Ngánjánam féfene yaufi yau so ewafte. Ár yau ewafalngotati emndetati ndené yaufiyamafé em ménamén yau wéi fém so ewafalngotat. Tawawalindangé yéfene yaufimén, a féfene so wéi fá tawawalindangé.

³⁸ Ramégh ámb árét ménát Ngánjánam féfe wéi so tawaramangé. Fémfem njam yéné yam yafrotati so ewinjetati tárfar, so ewaramete kétán féfene ngangé afoghare so ewam a nasunat. Nderé tárfar fémfem njam ewarametati, ndenéyameyo féfe so ewaramete."

³⁹ Yesum tawaufrotau yéné rengerenge si, "Féyotaro kwékwéf árém so yémnje kwékwéf ár? Wét yau so kélawend yékwét?"

⁴⁰ Waitogh árém yau so taindangi yéfene watamegh ár, wénde efe njam ewatametati méinyotio yam, fá so em ndenáyo yéfene watamegh ár.

⁴¹ "Némamén fémo yéfande fe fútarene ghékéf fémégh a yau nofande wén téj fenjo ghékfan?"

⁴² Ndernáye fémo so fe fútar témnde, 'Fútar, kwumyo yénd fene ghékéf fémégh utorghét,' táf yéfande wén téj fenjo ghékfan? Fém unyégh ár, fronde tutor wén téj fenjo ghékfan, fém táf so kéreta kwayaghayan fe fútarene ghékéf fémégh utorghét.

Wén a yáne mbwe

⁴³ "Mer wénam yau efune yaufi mbwe, yaufi wénam yau efune mer mbwe.

⁴⁴ Méinyotio wén so tawayamngo yéfenjo mbweyan. Áré m yau so ekafetat wiwi kétáandmé féta o ás kétáandmé mbita.

⁴⁵ Mer árom efune meryam mer tikéfta, a wéi ndenáyameyo yaufi árom yaufiyam efune yaufi tikéfta. Tikfan némé afoghare yém yéné noraye.

Sómbio méngo ramégh ár

⁴⁶ “Né mamén wét yénd wémndetati ‘Yuré, Yuré,’ a yau ewafrotati ndenáye yéndon némé norayan?”

⁴⁷ Yéndon so safén tékman fá nderé safot nérete efe tafaf yéném tane si áyárg’hét a wafroghan yékmete.

⁴⁸ Fá siyém ndenanit méngo ramégh ár, emo kénkam yétanam a wíman méngo yeitam. Njam kéfér nénengoi, méngo yéta yutaryéng, wénde yau yésámbnetai, ménamén sotafé raméghmén tétnongérwén.

⁴⁹ Wénde emon njam tane si náyáreta a yau ekmete wafroghyaman, ndenanit yéné ár yém emo méngo yeitam faru mbandan. Njam kéfram yutaryéng yéné méngo, yiro-ryéng ambino.”

7

Rom fiyaré sénko ároene ndimbal mwighe

¹ Yesum njam si ewifoi árét, fá nuwanoi Káfenamét.

² Rom fiyaré sénko ároene faiofnar ásafogh ár, efe tutémndawét ndimbal kéréye, yéné ár enjne témorwén a kaka témorwén krotro.

³ Rom fiyaré sénko ár náyárai Yesuenemén, yémo ewáfaretam Ju ndimbal ár yamnéndai Yesu álighét enjne téfnárfaf frengéghét.

⁴ Njam fá nénuwanoyénd Yesuefaf, féyo yamnéndayénd, “Yéné árom néné mnde álighét fém yá frengéghét,”

⁵ ménamén yémon yuwetam téfene ndimbal yu a áumengégh méngo yeitam téfeyot.

⁶ Féyo Yesuf nuwanoyénd yémáfé.

Fá nayuofnar néngaflayénd méngota táf Rom fiyaré sénko árom njam ewáfaretam yá fútaréf yáfaf siot, “Yuré, mwigheyan yau naita fém. Yéndon yau so fém kénémndan tane méngo álighét ménamén yénd wém yaufiyam ár.

⁷ Yéné téfnan yénd yau mer kafandan saí kwénmorwén fefaf. Wénde mé siro koraya táf tane faiofnar ásafogh ár mer so káyátongé.

⁸ Yénd yéndio wém muyayan, fiyaré em tane mbanmbanan. Yéndon némat tafaretangén yénat, ‘Kuwano,’ so kuwanongé. Yénat njam tafaretangén ‘kénaf,’ a fá so

yéném a njam tafaretangén tane faiofnar ásafogh ár, ‘Yéné tafrota,’ a yémon so yafrote.”

⁹ Njam Yesum náyárai sélngwélafé si yá tambén, a fá nawengoi kétán ár mérénfaf táitotawét, “Yéndo emndetan fém, yéndon yau yinjon ndené ndimbal mwighe Israil yuwon.”

¹⁰ Táf ár nénangoyénd méngot a yinjoyénd faiofnar ásafogh ár merro.

Yesum yanoi kwirane ambum

¹¹ Ámb efghon Yesuf nuwanoyénd yánjo waitogh árfé a ár mérfafé kétán tesen yétkwén Nain.

¹² Fá njam kaka ufarghéetro témorwén tesen sésafnefáf, yémofem yinjoyénd kwirane féfét ambum kér fu ténérsawét, a tesenmén ár mérfafé tamorwén.

¹³ Yuram njam amaf yinjo, fá ghérghérsisayam yifoi amafoefaf a yémndai, “Yau nenda.”

¹⁴ Kaka nitroi taté yiyánjai, fá emofem ténérsawét nokayoyénd. Fá norayai, “Tot ambum, yéndon né mndetan, kano!”

¹⁵ Kér ambum nanoyéng námnoji a si nufngoi. Yesum yénggramai yatmafaf.

¹⁶ Fá sélngwél emormén a soramé áuwégh nufngoyénd a norayayénd, “Ndimbal Ngánjánene mat yátogh ár té nufar téfáf. Ngánján té nufar yánjo ár wátárg’hét.”

¹⁷ Yéné si marat náyátoi Yesuenemén Judia yuwon a ámb yu kaka kés tamorwén.

Yesu a Jon walitogh ár

¹⁸ Jonene waitogh árem yaufroyénd yá yéné yammén. Joném sómbio emotangeyai,

¹⁹ yémon sómbio ár ewafareméng Yurafaf moghét, “Fém yénéf ném efe kéném, o so néngawanjetam ámb ároe?”

²⁰ Sómbio ár njam enémén Yesuefaf, fá korayangénd, “Jon walitogh árem tanmafawfe fefaf moghét. Fém yénéf ném efe kéném o so néngawanjetam ámb ároe?”

²¹ Ámb mer efghon Yesum tárfár ár efe fénataye enjnef tanmorwén a yaufi mbérmberáfé mer táyátotau, a éregh ár náyátoyénd efe ghékéfwékwéfwé tamorwén.

²² Féyo yémo ewawangeyai si résagh árfet, “Ngangend a taufrend Jone némé fémofem tafandet a fénáyáret. Kwékwéfwé ár éregh ár káyátotawét, yaufi kafkaf téfnár áligh ár náyátoyénd, yaufi ghéngan téfnár mer náyátoyénd, téngan méngu áyáregh ár náyátoyénd, kér téfnár kanotawét, a yauyau árét mer si tawawaitotawét.

²³ Frengégh ár yénéf em efe yau nékmbotat efalo yátoghét tafaf.”

²⁴ Yéné soramé Jonene si résagh ár nuwaneyayénd, Yesum si yérnyai árfefaf Jonenemén, “Fém némé fandaghét néngtor

fanfne yuwot? Yéné tombé yus mbormb-
oram kés efnje?

²⁵ Yau njam, némé fandaghét fém
néngtor? Ár takayongérwén mer sáláme
umaneghkaf? Yau, efe tawongérwén mer
sáláme a efe tamorwén sotafé mer rokarafé
warsagh ár sifayan fá tamorwén.

²⁶ Wénde némé fandaghét fém néngtor?
Ngánjánene mat yátogh ár? O, yéndon
némndetan, fá ewainde méinyotio ámb
Ngánjánene mat yátogh ár.

²⁷ Yéné fiyém endenemén yéfarotaménd:
'Yéndon so yéngwáfaretan fronde si résagh
ár,

emon so fene end yéfrende."

²⁸ Yesu kor norayai, "Yéndon emndetan,
Jon walitogh árom ewainde méinyotio ár
efe náráftat yéné mband maratan. Wénde
efe yém némbnar ambumnit Ngánjánene
limánégghan, yémo so taindangé Jon."

²⁹ Yesuene si njam náýaráyénd, méinyotio
ár, kété tawafnyangérwén mani kafégh ár,
mat namndayénd ndené Ngánjánene yam
siyém efalo, ménamén Joném té tawawait-
otau.

³⁰ Wénde Farasi ár a nák watamegh árem
yékenayénd Ngánjánene ménde yéfendio,
ménamén fá nakenayénd Joném sái tawal-
itatau.

³¹ "Némafaf yéndo so yétémndan yéné
árfenemén? Némanit fá em?

³² Ndenanít em ambumtértér yénau
emorang rokar térarégh sifayan a fárofáro
námotat,

"Yénd nambnam sifraféré feyot,

a fém yau neremndé

Yénd neremndam ghérghérsisafé kérmén
wagh,

a fém yau nende.'

³³ "Jon walitogh ár yénmormén, njamke
a wéri nu yau tánetau, a fém norayati, 'Fá
yaufi mbérbérafé yém.'

³⁴ Ároene Ambum yénmormén, njamke a
nu nénet, a fém norayati, 'Yéna yém aman-
jarégh ár a wéri nu nénero, mani kafégh ár
a yaufi árfene fútar.'

³⁵ Káfeté mwighe siyém mbarkánd
yiyátotat méinyotio yáne waitogh árem."

*Yesu yéfhaghyéng yauftyam kér ro
amafom*

³⁶ Ámb Farasi ároene waráuwégh
yénmormén Yesueyot séite njamket, fá
néngwanoi kétán Farasi ároene méngot
námnoi nénet.

³⁷ Ámb amaf efe témorangérwén yaufi
ghérsayan yéné tesenan mat náýatoi ndené
Yesum njamke tánetau ámb Farasi ároene
méngon, yéné amafom yénérsam séfkwénafé
mer wimafé wékwér,

³⁸ amaf nokayoi yá sémta Yesuene
kafkafot a niyai yáfaf, yáne yengam

kuitawét Yesuene kafkafot. Yémon
wányányogh yawafngoi yánjo séfé, a esnetai
a yawasuryéng mer wimafé wékwére.

³⁹ Njam yéné Farasi árom yinjo yéné
yam, fá norayai yánjo kénjún, "Yéné ár njam
Ngánjánene mat yátogh ár yém, fá mat té
yémo fá yiyanje a nderé sáfot amaf yéné
yém, fá siyém yaufiyamafé amaf."

⁴⁰ Yesum yawangoi, "Saimon, yéndon
ámb si so kémaufon." Yémo korayangé,
"Kwaufro, watamegh ár."

⁴¹ "Sómbio árét mani ewarameyai mani-
afé árem, ámb ároe 5,000 kina, ámb ároe 500
kina.

⁴² Sómbio ár maniofnar namndeyayénd
wangoghét, féyo yémo mwigghafnar
ewawaineyai. Emo so minde méndeté
yéfande?"

⁴³ Saimon nuwangoi, "Yénd ndené
nemnan endene ndimbal fai mwigghafnar
yawitam."

Yesum yémndai, "Fémo mer nuwango."

⁴⁴ Féyo fá nawengoi amaféo també a
yémndai Saimon, "Té yéfande yéné amaf?
Yénd njam kwéném fene méngot, fémo
yau nu waram tane kafkaf umbarghét,
wénde amafom yengam fétre kwaramete a
tawaine yánjo séfé.

⁴⁵ Fémo yau wésneta, wénde yéné
amafamro, kétándmayo yénd nélawan,
yau fá nékmo tane kafkaf sénegghan ta
umyoghét.

⁴⁶ Fémo yau yéfaí oil tane sénkoyan ta
umyoghét, wénde amafom mer wimafé
wékwér yasuryéng tane kafkafan.

⁴⁷ Yénémanén nde yéndon némaufrotan
fe, yéné amafóene tárfar yaufi té yawalin-
dangén, ménamén minde uwéghafé
téfandau. Wénde emon njam ewawalinde
némbne kuyafongé némbnar uwéghafé wéi
ndenáyo."

⁴⁸ Féyo Yesum yémndai amaf, "Fene yaufi
té némaawalindangén."

⁴⁹ Ámb wan téfnár si nufngoyénd
yéfene kénjúnro, "Efe yéné yém emo yaufi
tawainangé?"

⁵⁰ Yesum yawangoi amafé, "Fene ndim-
bal mwigghayam té némanjar, nguwanó
mere a némor."

8

Ndau téfnárane rengerege si

¹ Yéné soramé, Yesu karendau tesenamé
a méngotumé, mer si téngwaitotau Ngánján
limánégghén. 12ro tamorwén yémáfé,

² ámb amaf tamorwén efe mer eyátoi
yaufi mbérbérafé a enjnéfé, Meri Mak-
dalin ende també 7 yaufi mbérbér
néntoryénd.

³ Erodene méngo wanjengégh ár Kusa, yáne amaf Joana, Susanaf a amaf tárfár. Yéné amafém tawáutánwét yéfenjo rokare.

⁴ Njamandio tárfár ár káumendawét Yesue-faf fénatafénaté tesenta, yémon rengerenge si tawaitotau:

⁵ “Ndaú téfnár nuwanoi yánjo wén mbwe taranéghét. Njam yémon téngtarnau, ámb nuyáyénd téndomé, yéné tatumndawét káfkafé, a menam tánétawét.

⁶ Ámb nuyáyénd wímafé mbandan, njam kanotawét, kér emormén ménamén nuofnarmén.

⁷ Ámb mbwe nuyáyénd wétwét sifayan wétwétam njangénjangén eyátóyénd anoghan.

⁸ Ámb mbwe nuyáyénd mer mbandot. Kanotawét a nafoyénd kwéki 100 mindefifi tárfár ndené kés eitaménd.” Fá njam no-rayai yéné, yémon emndai, “Fá efe njam ténganafé em áyárg hét, fá so káyárangí.”

⁹ Yáne waitogh árém yémotayénd yéné rengerenge fífi némé yém.

¹⁰ Yémon emndai, “Ngánjanam yuyafote féfe fronde némé yau tauyafotau Ngánján limánéghmén, wénde ámb árét yéndon no-ryan rengerenge sie, ménát,

“Ghéke so yéfandat, wénde yau so tinjongi, so náyáretat, wénde yau so tayamngongi.”

¹¹ Rengerengeyoe fífi siyém: Mbwe siyém Buk si.

¹² Áyárégh ár efe em endmé fá em, féyo Sáifér kénwanongé yéfene tikéfta si orot, ménát yémofem yau so efalo tiyátongi a kawanjarngi.

¹³ Yéné wímafé mbandan fá em emofem si tanangi áuwéghafé njam yémofem náyáretat, wénde fá yénéf em sérémbofnar. Yéfene efalo yiyátogh siyém tekofnar, wénde ufogh efghon fá kuyangi.

¹⁴ Árké mbwe nuyáyénd wétwét sifayan, fá esérbéne efe náyáretat, wénde fá méghmégh em tárfár rokarmén ménát so em wemár yéfene ghérsayan, a yéfene ndimbal mwighe yau kénamndangi muyafé.

¹⁵ Wénde árké mbwe mer mbandot nuyáyénd fá esérbéne efe em mer a efalo ár tikfan, efe náyáretat si, yarawenat wafroghyamot yékmétat a ámb mbwe nafotat.

Rengerenge si kwayaghamén

¹⁶ “Arom yau lambefé korongé tétnongé sin kénjún o tékmangé yáf mbanmbanan. Wénde yémon so téfayongé kitarékitarayan.

¹⁷ Warambnoghe némé yém so tinjongi, a némé ténoghe yém safét so kakmangi.

¹⁸ Kor fété ndernáye fém náyárete. Efe ár rokarafé em yéfe minde fífi so tawaramangé, wénde endefene yau ewam,

a nemnat ndené tane féyotaro em so tawakawangé.”

Yesue yátmé a yánnngnéf

¹⁹ Yesue yátmé a yánnngnéf enmormén yá fandaghét, wénde ménamén ár tárfár tamorwén, fá yau kaka tamorwén yáfaf.

²⁰ Ámb árom yaufroi yá, “Fene amé a fennngnéf kétándmé ewakai safén, nawanjetat fe fandaghét.”

²¹ Yesum ewawangoi, “Tane amé a nénngnéf fá em efe náyáretat Ngánjánene si a wafroghyaman ekmetat.”

Yesum yékmboi ndimbal mbormbor

²² Ámb efghon Yesum emndai yánjo waitogh ár, “Kuwanongém sawot kéférmangém witmé karéf.” Féyo fá nuflitaménd boutan nuwanoyénd.

²³ Njamandio fá karayawét, Yesu nakmai. Ndimbal mbormboram eutfoi sawan, féyo bout táfandio olitoghétro témorwén, fá tamorwén ndimbal kértayan.

²⁴ Waitogh ár naflayénd yanoyénd fá, nutnayénd, “Yuré, Yuré, yénd yéném olitoghétro!”

Fá nanoyéng ekmbeyai mbormbor a sof. Táf fété ndimbal mbormbor nékmboyéng méinyotio métar namndai.

²⁵ Yémo emndai yánjo waitogh ár, “Ánde yém féfene ndimbal mwighe?”

Waitogh ár féfér a sélngwél emormén, fáro yémndayénd, “Efe fá yém? Njam fá korayangé mbormbor a sofam tiyáragi fá!”

Yesum mer yiyátoi yaufi mbérbérafé ár

²⁶ Fá nufaryénd Gerasenes yuwot, árké yém witmé karéf kétamé Galili yu.

²⁷ Yesum njam káfkaf eyai, yaufi mbérbérafé árom yéfangoi. Teke yéné ár yau sálame tawongérwén a yau témorangérwén méngon, wénde mbéwé sifayan.

²⁸ Njam Yesu yinjoi, fá nutnai a nuyai yáne káfkafot, nutnam tukén, “Fém némé mende nám tafaf, Yesu, Minde Tukén Ngánjánene ambum? Yéndon námamnendan, yau tékrátan kwékém!”

²⁹ Ménamén Yesum yémndai yaufi mbérbér étorghét ároe tambén. Túmén yaufi mbérbéram tusérbotawét a árém yumbetaménd ngángayan a káfkafan wambégh mbanmbanan témorwén, yémon etiaryéng sein a yaufi mbérbéram yalimai fanfne yuwot.

³⁰ Yesum yémotai, “Fene yétkwén efe yém?”

Yémo yawangoi, “Tárfár” ménamén tárfár yaufi mbérbér té engmormén yáfaf.

³¹ A yémofem yamnendayénd fá férghe, "Yénd yau so yéngém kétán kémboghofnar yékwét."

³² Tárfár mérén kimb taménjnwét mband tunakéf téndon. Yaufi mbérbéram yamnendayénd Yesu ménát élaughét yéfefaf féyo wafté ewaramai.

³³ Njam yaufi mbérbér nétoryénd ártá, fá nélawayénd kimbafefaf, a néngengoyénd ngewonawét sawot a kolutotawét.

³⁴ Njam kimb wanjengégh téfnáram yinjoyénd némé yam kufrotau, fá nétonaménd a nafroyénd yéné tesenan a witmé karéf yuta.

³⁵ A nuwanoyénd fandaghét némé kufrotau. Fá njam engmorménd kétán Yesuefaf, yémofem yinjoyénd ár ende tambén yaufi mbérbér ewifnam témorangérwén Yesuene kaffaf. A umaneghkaf témorwén a mer mwigahé. Wénde fá férér tamorwén.

³⁶ Yémofem efe yinjoyénd ewafroyénd árté ndernáye yaufi mbérbér wasérboghkaf ár mer namndai.

³⁷ Kétamé Gerasenes méinyotio áré Yesu yamnendayénd sái tafrangongai, ménamén fá féréram ewifoi. Féyo fá boutan nufayénd álighét.

³⁸ Yéné ár kétámdé ende tambén yaufi mbérbér tawifnai, yémon yamnendai Yesu yémáfé álighét, wénde Yesum yéngwatembai ndené siáfé,

³⁹ "Ngangota méngotuot a tawaufro nderé ndimbal Ngánjánam kémawafrote feyot." Féyo ár nuwanói, a kafrotau tesenamé nderé ndimbal Yesum yawafrotam yáyot.

Kér méré a enjnéf amaf

⁴⁰ Yesu njam néngangotam, ár mérnám yumyoyénd, ménamén yémofem méghméghafé tanjetawét.

⁴¹ Ár yétkwén Jairus, wáwefnogh méngo ndimbal ár yénmormén a nénuyai Yesuene kaffafot, yamnendai álighét yánjo méngot

⁴² ménamén yáne féfét méré, 12 yunjéf krotro témorwén.

Njam Yesu néndkfan néngayatoi, tárfár áréng téngsotawét fá.

⁴³ A amaf kété témorwén efe férék kertau 12 yunjéf, wénde emon yau yéfréndai.

⁴⁴ Fá sémta yénmormén a yiyánjai Yesuene sáláme fétféto férék táf nékmbói.

⁴⁵ Yesu namotai, "Emo wiyánja?"

Njam fá méinyotio nawanyotayénd, Fité norayai, "Yuré, ár mérnám némarendangi a néngsotat fém."

⁴⁶ Wénde Yesu norayai, "Ámb árom té wiyánja. Yénd mat náyáton wafté té néngféréng ta tambén."

⁴⁷ Njam amaf yénmormén fandaghofnar a mat siofnar, férérafé ténmorwén nénuyai yáne kaffafot. Méinyotio árfene sáfréré,

yémon yémndai némamén yémon yiyánjai a ndernáye fá táfandio fréngégham yanai.

⁴⁸ Ndenaye Yesum yémdayéng, "Mérés, fenjo ndimbal mwigahayam mer niyáto. Kuwano mer so ném."

⁴⁹ Njamandio Yesu mé korayau, ámb ár yénmormén Jairusene méngota, efe témormén áumengégh méngo ndimbal ár. Yémon yémndai, "Fene méré kér tém. Yau yawérsota watamegh ár nde naye."

⁵⁰ Yesu njam náyárai yéné, fá yémndai Jairus, "Yau férér ném. Efalo tiyáto a so mer káyatongé."

⁵¹ Njam fá nufaryéng Jairusene méngot, yémon yau efe yumyoi yémáfé álighét fáro Fité, Jon, Jems a ambumoe yárefé a yátmé.

⁵² Njamandio méinyotio ár kendawét a kutnawét ghéghérsisé tamorwén yáfaf. Yesum emndayai, "Yau nendati, yau kér tém wénde kémégh yékém."

⁵³ Yémofem turtawét ménamén fá mat tamorwén ndené kér tém.

⁵⁴ Wénde yerayéng ngángayan a yémndai, "Tane ambum, kano!"

⁵⁵ Yáne mbérbér nénangoi, táfandio nénokayoi. Féyo Yesum emndai njamke taraménd nénet.

⁵⁶ Yárefaf sélingwél emormén, wénde Yesum emndayéng yau nafrotati némé kufrote.

9

Yesum ewatembai 12 waitogh ár

¹ Ámb efghon Yesum eumendai yáne 12 waitogh ár méne a ewarametam wafté a muyé ménát yaufi mbérbér étorghét a enjnetá mer yátoghét.

² A fá ewáfáretai Ngánjánene limánéghmén si waitoghét a enjne téfnár fréngéghét

³ Yémon emndai, "Némé yau álighan tawanangi-yau wétu, yau yáf, yau njamke, yau mani, yau ámb awalogh sáláme.

⁴ Árké méngo njam kélawangi, kétémiya emor kétánotio yéné tesen téfrangongi.

⁵ Áréng yau njam taumyongi, kaffaf ngwérméng taséngangi táf téfrangongi yéféne tesen, awéfarogh so yém yéfeyot njam Ngánjánene nékw kufarngé ménamén yáne si yékenayénd."

⁶ Féyo fá náfréndaménd a tayotau méinyotio méngotuamé, Ngánjánene mer si táitotawét a ár tangéfrendawét méinyotio sífayan.

⁷ Erod limánégh ár náyárai méinyotio némé kufrotawét. A fá kéwérsotawét ménamén ámb korayawét, "Yéné siyém Jon kér tambén nénano."

⁸ ámb kemnawét, "Elaija nufar," a ámb kemnawét nde ámb tándáwár Ngánjánene mat yátogh ár nénango ghérsat.

⁹ Wénde Erod norayai, “Yéndon emndayén Jonene sénko néfghét. Efe yéné yém yénd tárfár si náyáretan yánemén?” A fá ménde témorwén sái tinjongai Yesu.

Yesum emanjnam 5,000 ár

¹⁰ Njam Yesuene muyafé ár nénangoyénd, yémofem nafroyénd Yesuefap némé tawafrotawét. Yémon engwasroi a fá néngwanoi enaghét tesen yétkwén Betsaidat.

¹¹ Wénde tárfár ár mat náyátoyénd yénémamén a yaitoyénd fá. Yémon eumyoi a emndayeng Ngánjánene limánégghmén a efrendayéng fá efe frengéggh ménde tamorwén.

¹² Seitefifi 12 waitogh ár enmormén Yesuefap a yémndayénd, “Tawafarna ár mérén, fá so néngangotat kaka méngotuot a téndo yuwot ménát njamke a kéméggh sifayat áronjaghét, ménámén yénd yéném yauyau sifayan.”

¹³ Yémon ewawangoi, “Fémofem némndafi tawaramangi nénet yéfeyot.”

Yémofem yawangoyénd, “Téfené em 5 féskap flawé a sómbio wagif, yénd njam ménde yéném yéné ár manjarghét, yénd so kuwanongém yéfené njamke résaghét.”

¹⁴ Yéné ár tamorwén 5,000nit. Wénde emndai yánjo waitogh ár, “Kámnjongi mérén tawafrotangi 50nit.”

¹⁵ Féyo waitogh árém yafrotaménd, a méinyotio ár námnjotaménd.

¹⁶ Yesum euyoi 5 féskap flawé a sómbio wagif, a nêwewoi njafar tukét, kánjo yaramai a etfotam. Féyo eramai waitogh árfefap tawarametawét áré.

¹⁷ Méinyotio árém enetaménd eremngoi, a waitogh árém ekafayénd 12 yáf afoghare njamke mbarmbar mbárméni ninamoyénd.

Fité kwayaghé noraye nde Yesu siyém Keriso

¹⁸ Ámb efghon Yesum efrangoi ár mérén Ngánjánafé oraighét yambia a yánjo waitogh árfé tamorwén, yémon emotai fá, “Efe mérén korayawét yénd efe wém?”

¹⁹ Yémofem yawangoyénd, “Ámb korayawét Jon walitogh ár, ámb árém korayawét Elaija, wénde ámb árém korayawét ndené tándáwár ámb Ngánjánene mat yátogh ár kénangote ghérsat.”

²⁰ Yémon emotai, “Wénde fém wét? Fém korayangi yénd efe wém?”

Fitam yawangoi, “Ngánjánene Keriso.”

Yesu korayau yánjo kérmén

²¹ Yesum táikér si tawawéngsotau yéfe ende yau taufrongi yénémamén.

²² A fá norayai, “Ároene Ambumom so fété kérté yéngfande tárfár yaman a yékarotat sénko árém, limánéggh ghéngén wároggh árém a nákwatamegh árém, a fá so fété yésmetat

a nambio efogh soramé Ngánjánam so tanongé ghérsat.”

²³ Féyo yémo emndayeng méinyotio: “Njam efe waitoghét kénufngó ta soramé, fá so fété kakenangé fáyo a tanangé yánjoyo wafataréggh wén méinyotio efghon a kwénmaitongé yénd.

²⁴ Efe ménde njam yém yánjo ghérsé wanjarghét so yétarne, wénde emo njam yáne ghérsé yétarne tanemén so tanjarnég.

²⁵ A nderé mer yém ároe sái tanangé méinyotio mband marat, wénde yétarne o nawasérmgota fáyo?

²⁶ Njam wáiwáiaté efe yém tanemén a tane simén, Ároene Ambum so yém wáiwái yánemén njam fá nénangota yáne ndimbal kwayaghé kénjún a Yárefane ndimbal kwayaghé kénjún a kétádmé njúnjúnofnar njafar si résagh ár.

²⁷ Yéndon efalo ewaufrotan, ámb efe ewakai yéna, yémofem so yéfandati Ngánjánene limánéggh soramé so kéré em.”

Nambio waitogh árém yinjoyénd Yesuene ndimbal kwayaghé

²⁸ 8 efogh soramé Yesum ewasroi Fité, Jon a Jems yémáfé néngwanoyénd mband tunakfot Ngánjánafé koraiwét.

²⁹ Njamandio fá Ngánjánafé koraiwét, yáne sáf natambnai, a yáne sáláme náyátói mé kwayagharo nálálai toyanit.

³⁰ Sómbio ár, Moses a Elaija, ndimbal kwayaghé nufaryéng, Yesufé korayawét.

³¹ Yémofem korayawét yáne álighmén, árké témorwén Ngánjánene ménde so kufrotau sái kéré témorwén Jerusalemén.

³² Fité a yáne mérén kéméggh kéré tákmangéwén, wénde njam fá nanoyénd, yémofem yinjoyénd yáne ndimbal kwayaghé a sómbio ár tawakayarwén yémáfé.

³³ Njamandio Moses a Elaijafem téfrangowét Yesu, Fitam yémndai, “Yuré, mer néréte fémáfé sái yéna yéném. So erametam nambio méngo, ámbiro feyot, ámbiro Mosese a ámbiro Elaija.” Fá mafina témorwén nénamén korayau.

³⁴ Njamandio fá korayau, njafar kwamkwam nufaryéng a fá engwafaryéng, a fá férfer tamorwén njam ewafaryéng njafar kwamkwaman.

³⁵ Si kém yénmormén njafar kwamkwamta, nénorayai, “Yéné siyém tane ambum, efe yéndon yaferyén, yiyáretati fá.”

³⁶ Si njam nefoi, Yesuro yinjoyénd yambia. Endefet ámb yau ewafroyénd yéné efghon némé yémofem yinjoyénd.

Yesum yérendai yaufi mbérmberafé ambum

³⁷ Ámb efghon, njam fá kénangotawét mband tunakéfta, ndimbal ménam yéfángoyénd.

³⁸ Ár nutnai mérén kénjúta, "Watamegh ár, yéndon némamnendan ménát tane am-bum so tinjo, ménamén tane yénaro ambum fiyém."

³⁹ Yaufi mbérbéram yarsote fá a sun-sune kutnangé, yémo tétarmangé táikram yafrote a féfokam ewétote táf sénfneta. Yaufi mbérbéram yau téfrangongé fá mé yasérbote.

⁴⁰ Yéndon ewamnendan fene waitogh ár ménát yaufi mbérbéram witérboghét, wénde fá féyotarofnar em."

⁴¹ Yesum ewawangoi, "Fém ndimbal mwithafnar a áyáréghofnar ár, nderé teke fémafé so yénmor a ewamarotan fém? Ténémnjo fene ambum yéna."

⁴² Njamandio ambum ténmorwén, yaufi mbérbéram yitam mbandot kosénau. Wénde Yesum yaufi mbérbéram yifnai, yéfrendai ambum a yangoi yáfefaf.

⁴³ A fá sélngwél emormén Ngánjánene ndimbal yam wafroghan.

Yesu korayau yánjo kérmén yénamayo

Njam méinyotio ár sélngwél emormén a korayawét Yesuene yam wafroghmén, yémon emndai yánjo waitogh ár,

⁴⁴ "Mer kéréye káyarangi yéndon némé waufroghét féfe ewawafngon. Ároene Am-bum so sén yérametat árfene ngángat."

⁴⁵ Wénde fá yau mat náyátóyénd némé tésérbnau. Ménamén ténoghe ténorwén yéfefaf, fá yau mat náyátóyénd, a fá férfer tamorwén ámoghet yáfaf yénémamén.

Efe so yém ndimbal

⁴⁶ Yáne waitogh ár mwithayan ásnanéghan tamorwén efe so yém ndimbal.

⁴⁷ Wénde Yesu mat náyátóyénd yéfene mwithé, féyo yémon yakayoi némbnar am-bum tosé kété yá téndon.

⁴⁸ Féyo yémon emndai fá, "Emo njam tumyongé yéné némbnar ambum tosé tane yétkwénan kumyongé yénd, a emofem yénd umyotat fá kumyongé emo wémáfáretam. Efe némbne yém féfefaf méinyotio fá siyém ndimbal."

⁴⁹ Jon norayai, "Yuré, yéndfem ár yin-jongém yaufi mbérbéram tawifnau fene yétkwénan a yéta tékmbotawém, ménamém fá yau téfene yém."

⁵⁰ Yesum emndai, "Yau yékmbotati ménamén emo njam yau nékarota fá siyém téfeta."

Samariamén áré yékenayénd Yesu

⁵¹ Yesuene efogh kaka kénamndetau angoghét njafarot, Yesum sotafé mwithé yékmai álighét Jerusalemét.

⁵² Yémon engwáfáretam si résagh ár frondeyo, efe engmormén Samaria méngotuot rokar frengéghét yáyot,

⁵³ wénde árék kété yau umyoyénd fá, ménamén fá tiotau Jerusalemét.

⁵⁴ Njam waitogh ár Jems a Jon yin-jeyayénd yéné, yémofem yémotangeyayénd, "Yuré, fém ménde nám yénd fésot kut-nangém njafarot yéfe wasérboghét."

⁵⁵ Wénde Yesu nawengoi ewáram fá.

⁵⁶ A fá néwanoyénd ámb méngotuot.

Efalo Yesuene waitogh ár

⁵⁷ Fá njam endmé tangmormén árom yémndai Yesu, "Yéndon so némaitotan árkamé fém njam niota."

⁵⁸ Yesum yawangoyéng, "Ághéaghafene féne té em a menafene njén té em, wénde Ároene Ambumoene sifayé yau yém kéméghét a enághét."

⁵⁹ Yémon yémndai ámb ár, "Kwénmaito yénd."

Wénde árék yawangoi, "Yuré, yénd so fronde nangotan méngot kété tane afé kér njam yém yéndon so yiyátotan soramé yéndon so kémaiton."

⁶⁰ Yesum yémndai fá, "Kér ár yémofem so eyátotat efe em mbérbéram kéréwén, wénde fém nguвано Ngánjánene limánéghmén si waitoghét."

⁶¹ Wéi ámb norayai, "Yéndon so kémaiton fém, Yuré, wénde so fronde néngangotan tane mérén watémbghét."

⁶² Yesum yawangoyéng, "Emo tarégh ásafogh tényangé a néreta sémta, fá féyotarofnar yém Ngánjánene limánégh ásafoghét."

10

Yesum ewáfáretam 72 waitogh ár

¹ Yéné soramé Yuram ewaferyéng 72 ámb waitogh ár a sómbiosómbioe ewáfáretam méinyotio tesenot a yuwot ándan fá álighét ménde ténorwén.

² Yémon emndai, "Wau yu njamke téfén tarégh siyém tárfar, wénde ásafogh ár em nambio. Yénémaménnde témdangi wau yuwan njamke téfén Yuré, so ewáfárete ásafogh ár yáne njamke téfén ndawot.

³ Kuwanongi! Yéndon fém ewáfáretan ndené wátarárghofnar tosé sifnit yéfe kénjún munjan ághé.

⁴ Yau ersati mani yáf a áwogh yáf. Ámb sandol yau ersati. Yau teke árfé asneghet endén.

⁵ "Njam fém kélawangi méngon fronde korayangi, 'Frengégh yém yéné méngon.'

⁶ Yéné frengégh ár njam kété yém, féfene frengégh so nene yáfaf, yau njam, féfefaf so kénangongé.

⁷ Kété táf emor yéné méngon, njamke nu némé njam ewarametat nénet, ménamén ásafoh arém táf ersat yéfenjo fai. Yau nusinati wélafé méngomé.

⁸ "Njam tesenot kélawangi a taumyongi, enetati féfeyot némé em frengéghkaf.

⁹ Enjne téfnár mer eyátotati efe kété em ewaufrotati ndené, 'Ngánjánene limánégh siyém kaka yém féfefaf.'

¹⁰ Wénde njam tesenot kélawangi a yau taumyongi, endmé kuwanongi a korayangi,

¹¹ 'Féfene tesenmén ngwérméng nakayongi téfene kaskafan, yéndfem ewainangém féfe matot. Wénde nawafarotati yénemamén: Ngánjánene limánégh kaka yém.'

¹² Yéndon ewaufrotan, falogh efghon Sodommén némbnare yénmormén wénde minde tukén falogh so yém yéné tesenan.

¹³ "Nderé yaufi so yém féfeyot, Korasin! Nderé yaufi so yém féfeyot, Betsaida! Yéné sélmgwélafé yam árké kufrotawét féfefaf té kufrotawét kété Taire a Sidonén, fá fiya kawengongayénd tándái, fá tamorangérwén saghafé a sakwéfafé.

¹⁴ Falogh efghon Taire a Sidon yéfene tékrat so yém minde tukén, wénde féfene tékratam so taindangé yéfene tékrat.

¹⁵ A fém, Káfenam, so kuyongi njafarot? Yau, fém so keworngi kémboghofnar yékwét."

¹⁶ Yesum emndai yánjo waitogh ár, "Emo fém njam niyárete, yénd yémon so wiyárete, Njam emo fém nékena, yénd yémon wékene, wénde emo wékene yénd, fá yékene emo yénd wénmáfaretam."

¹⁷ 72 waitogh ár kénangotawét áuwéghafé fá nafroyénd, "Yuré, yaufi mbérbér mé kénamnyongayénd téfefaf fene yétkwénan."

¹⁸ Yesum ewawangoi, "Yéndon yinjon Sáifér nénuyai toyanit njafarta.

¹⁹ Káyárange! Yéndon muyé ewaramayénd álighét kamban a ndérkamé yátmé a waingéghét mék téfnárfene wafté, némé yam yau so némaghe.

²⁰ Wénde yau náuwétati ménamén yaufi mbérbér namnyongi féfefaf, wénde áuwégh féfeyot ménamén féfene yétkwén ekai njafaran."

²¹ Yéné efghon, Ngánján Mbérbéram Yesu áuwéghe yafoi norayai, "Yéndon némuwetan fém, Afé, Yuré njafarmén a mbandmén, ménamén fémon némé etnoi yéné yam kéténdmé mer mwighe ár a matyam ár tambén wénde sáfét tawak-metau kor matyamofnar árét ambumnit.

Néméwét, Afé, yéné témorwén fene mer frengéghafé.

²² "Méinyotio yam enramai tafaf tane Afam. Efe ámb yau mat yém Ambumoemén mé Afaro, a efe ámb yau mat yém efe Afé yém mé Ambumro a fáro efe Ambumom ewaferyéng yá yafoghét."

²³ Féyo Yesu nawengoi yánjo waitogh árfefaf emndai yéfembiaye, "Frengégh yém yéfeyot emofem yinjoyénd fémofem némé yéfandati.

²⁴ Ménamén yéndo emndetan ndené tárfár Ngánjánene mat yátogh ár a warsagh ár ménde em fandaghét fémofem némé yinjongi, wénde yau yinjoyénd, a náyarangi fémofem némé náyaretati, wénde yau náyarayénd."

Rengerenge si mer Samariamén ároenemén

²⁵ Ámb efghon ámb nák watamegh ár nokayoi Yesue ufoghét a yémotai, "Watamegh ár, yéndon némé so yafrotan efalo tuot ghérsé résaghét?"

²⁶ Yesum yawangoi, "Némé si yékaí nák kénjún? Fémó ndernáye yafene?"

²⁷ Yémo yawangoi, "Yuwetang Yuré fene Ngánján méinyotio fene tikfe, méinyotio fene mbérbére, méinyotio fene waftaye, méinyotio fene mwighe, a 'Yuweta fenjo kaka ár ndeneyameyo fémyo ndernáye náuwete."

²⁸ Yesum yawangoi, "Efalo, yéné yafrota a fém so nakete."

²⁹ Wénde fá ménde témorwén fáyo sái kauyafongai, féyo yémo Yesu yémotai, "A efe yém tane fútar?"

³⁰ Yesum yawangoi, "Ár nuwanoi Jerusalemta kété Jeriko, endén yésmetamén oro téfnáram. Yémofem sálame yéfiténaménd, yésmetaménd yéfrangoyénd krotro fá nuwanoyénd táf,

³¹ ghéngén wárogh ár téngmorwén yéné endmayo wénde njam yinjoi ár, yamnjai téndomé.

³² Yéné endmayo Lefi mérénmén ár ténmorwén yinjoi fá yamnjai téndomé.

³³ Wénde Samariamén ár nénwanoi yéné endmayo njam yinjoi karémbkarémb a tikfan ghéghérsisé nawerai.

³⁴ Fá nénwanoi yáfaf, tiyátotau olif wékére a wéri nue, tumbwetau ngifafmé. Féyo yémon yéfayoi yánjo ndonkiyan a térsau fá kété yánjo wanjengégh méngot a tanjetau.

³⁵ Ámb efghon yémo sómbio sílfé mani mbwe yaramai méngo wanjengégh téfnarai. Fá noyarai, Yanjeta fá, yénd njam nénangotan, fémon njam tárfár mani eterna, yéndon so kémawasongén.'

³⁶ “Yéné nambio mérénta fém ndernáye nemne efe fútar yém yáyot efe oro téfnáram yésmetaménd?”

³⁷ Nák watamegh árom yawangoi, “Yéné ár fiyém emon ghérghérsisafé yinloi.”

Yesum yémndai, “Nguwano a yénéyamyoyafrota.”

Mata a Meri

³⁸ Yesu a yánjo waitogh ár tanmorwén néndkéfan, nufaryénd méngotuot, amaf yétkwén Mata Yesu yumyoi yánjo méngot.

³⁹ Matane yánnén yétkwén Meri efe námnoi Yurane kaskaffa tiyáretau fá némé korayau.

⁴⁰ Wénde Mata mwithayam tawérsotau ásafogh tárfarmén. Féyo Mata yénmormén Yesuefay yémotai, “Yuré, fém mat ném Merim yénd té wéfrango tambia ásafoghan? Ténémnde ta wáutárhét.”

⁴¹ Yuram yawangoi, “Mata, Mata, fém némavérsotat a mwithat néméindat tárfar rokaram,

⁴² wénde ámbiro rokar nálaite. Merim té yafer némé mer yém, a yau so tanangé yá tambén.”

11

Ngánjánafé orayéghmén

¹ Ámb efghon Yesu Ngánjánafé koraiwét fénaté sifayan. Njam yifoi, ámb yánjo waitogh árém yémndai fá, “Yuré, ténmatameta Ngánjánafé orayégh, ndené fété Joném ndernáye tawatametau yánjo waitogh ár.”

² Yesum emndai fá,

“Fém njam Ngánjánafé norayet, ndené koraya:

“Afé, utmanéghafé fene njúnnjúnofnar yétkwén, fene limánégh so yéném.

³ Méinyotio efghon njamke so yénmaramete.

⁴ Kénmawalindangé téfene yaufi, ménamén yénd yéfene yaufi yénmawalinda emofem ewafrotat téfefaf.

A yau yénd yénérsa ufoghan.”

⁵ Féyo Yesum emndai fá, “Fém ámb njam ném fútarafé, a fá nuwanói yáfaf sémbár néndkéfan a norayai, ‘Fútar, kwaram nam-bio féscaf flawé,

⁶ ménamén tane fútar té téném nayuta tafaf, a yéndon némé ámb yau téfrendan yáyot!”

⁷ “Efe kénjún témorwén yawangoi, ‘Yau wawérsota. Sésafne siyém manéghkaf yém, tane ambumtértér a yénd kémégh yénkém. Yénd yau so kanon a némé yau so kémaraman.’

⁸ Yéndon némndetan fém, fá yau njam kanongé a kémaramangé féscaf flawé ménamén fém ném yáne fútar, wénde fá so kanongé a kémaramangé méinyotio fém

némat ménde ném, fém yau wáiwái ném ménamén mé sái nómnenda.

⁹ “Féyo yénd norayan féfefaf: Kamota a so kémaramangé; yéronja a so tinjo; náutána a feyot sésafne so kasawérgé.

¹⁰ Ménamén méinyotio ár emofem namotat so yanangi, méinyotio ár efe yéronjat so tinjongi; fá efe náutánat, sésafne so kasawérgé.

¹¹ “Fém afé, fenjo ambumom njam kénmamnendangé wagifot, némé so taram kamban?

¹² O njam kénmamnendangé ghakér kowi mbweyot, némé so taram ndérkamé yátmé?

¹³ Féyo fém ndemamén yaufi ném, fém mat ném mer rokar ramégh fenjo ambumafet. Nderé mer yém minde tukén fene Afé njafaran tawaramangé Ngánján Mbérbér yéfeyot efe nómnendat yáfaf!”

Yesu a Beljebab

¹⁴ Ámb efghon Yesum yaufi mbérbér yutoryéng babé ároeta, a njam yaufi mbémbéram yéfrangoi, ár efe babé témorwén si nufngoi. Ár mérén sélngwél emormén.

¹⁵ Wénde ámb ár norayayénd, “Yaufi mbérbérafene sénko téfnároene yétkwénan Beljebab, Yesum yaufi mbérbér eutone.”

¹⁶ Ámb árém yufotam Yesu ámogh sie yémotayénd njafar tukmén yam wiyafoghét.

¹⁷ Yesu mat namndai yéfene mwithé, féyo emndai fá: “Árke yu afaloghét kufngongé yambiyot so kiorngé a árke méngo mérén afaloghét kufngongé yambiyot so kuyangé.

¹⁸ Njam Sáifér afaloghét kufngongé yambiyot, ndernáye yáne yu so yakai? Yéndon norayan yéné ménamén fém nemnati ndené Beljebabene yétkwénan yéndon kar yaufi mbérbér eutonan.

¹⁹ Njam yéndo eutonan yaufi mbérbér Beljebabene yétkwénan, wét endene yétkwénan eutonat fene waitogh árém? Fenjo waitogh árém efalo niyátotat fém yau mbarkánd ném.

²⁰ Wénde njam yéndon eutonan yaufi mbérbér Ngánján waftaye táf nde Ngánján limánégh yéna yém féfefaf.

²¹ “Njam muyafé ár yakai umaneghkaf yambwete yánjo méngo táf yáne rokar mer so em.

²² Wénde njam minde muyafé árom tésmangé a taindangé fá, yémon tangwanangé mék rokar árkéménayan yuré kamýotau a efaloi némé yémon ewanai oroe.

²³ “Efe yau yéndfé yénre, fá siyém ta kenagh ár, a emon yénd yau sái wáutána umengan, fá so níronat.

24 “Yaufi mbémbér njam kéntorgé ár tambén, fá nguwanongé fanfne yuwot sifayé ronjaghét enághét. Wénde yau njam sifayé tinjongé, so korayangé, ‘Yénd so nangotan kétán arké méngota wénmormén.’

25 Njam kénangongé tinjongé méngo sámburéghkaf njúnnjúnofnar a mer frengéghkaf.

26 Féyo yaufi mbémbér kuwanongé a tanwasrongé ámb 7 mbémbér minde yaufi ndené fáyo, fá kélawangi a emor kété. A aroene ghérsé minde mámáfi kamndangé kétándmé fronde ndernáye témorwén.”

27 Yesum njam korayau yénémamén, amaf nutnayéng ár mérén kénjún, “Frengéghkaf amaf yém emo náráftam a endene nonoyan kanotau.”

28 Yesum yawangoi, “Frengéghkaf fá em efe náyáretat Ngánjánene si a wafroghan tékmangi.”

Jonane yam ufarogh

29 Njam ár mérén tárfár kénáyátotau, Yesu norayai, “Yéné yaufi yaufi ár mérén em. Fá namotat Ngánjánene wafroghyamot, wénde némé yau so tawaramangan mé Jonane ufarogh yamro.

30 Ndené Jona témorwén Ninéfa tesenmén áréf yam ufarogh, ndené endeyo Ároene Ambum so wéi yém yam ufarogh yéné ár mémat.

31 Sifa ndimbal yuoene warsagh amé so kokayongé moghét yéné ár ménafeaf a so tawafalngonga ndené fá srem yaufiyamafé; ménamén yéné amaf yénmormén yu nayu Solomonene káfeté mwighe áyárgghét, a ámb ár yéna yém yá tukén Solomon.

32 Ár Ninéfamén so kokayongi moghan yéné ár mérénfafa a so tafalngongi, ménamén fá nawengoyénd Jonane si waitoghan, a ámb ár yéna yém yá tukén Jona.

Fifioene Kwayaghé

33 “Arké árom kwayaghé yau so tékmangé kété ánde so yétno, o mbáfyáf mbanmbanan. Wénde yémon téfayongé yánjo fayogh sifayan, ménát efe njam eném yémofem kwayaghé so yéfandati.

34 Fene ghékéf sem kwayaghé em fene fifiot. Fene ghékéf njam mer ere, fene méinyotio fifi so yém kwayaghayan. Wénde njam mámáfi ere fene ghékéf, fene fifi so yém méinyotio kwékwéfan.

35 Kor fém aném ménát kwayaghé fene kénjún yau tát yém kwékwéf.

36 Féyo tát fene méinyotio fifi sái yém ndimbal kwayaghayan, ámb fifi kafe yau so yém kwékwéfan, so yém méinyotio kwayaghayan njam lambefane kwayaghé kátrengongé fefaf.”

Yesum táikér si tamndetau Farasi ár a nákwatamegh téfnár.

37 Yesum njam si yifoi Farasi árom yumyoi yémafe nénet. Féyo Yesu naflai a námnojoi nénet.

38 Wénde Farasi ár sélingwél yémormén ménamén ngángé umbarghofnar Yesum néne ewafngoi.

39 Yuram yémndai Farasi ár, “Fém Farasi ár kafusi a sin faruro esénmati, wénde kénjún fém sem kwénjta a yaufi kér ro.

40 Fém afrengéghofnar ár! Fém mat em emo faru yafrotam, wéi ndenáyo yafrotam kénjú?

41 Wénde tawaram némé enyau fene kénjún yayau arét, méinyotio so em féfeyot njúnnjúnofnar.

42 “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén féfene ramégh siyém Ngánjáneyot méinyotio ndau tambén, wénde féfem yékenati Ngánjánene uwégh a mbarkánd yam. Féfem so otameghét yéketati Ngánjánene uwégh a mbarkánd yam, a yau nékmbotati ndau njamke ramégha.

43 “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén féfem méndefé yéfandati mer ámnjogh sifayé áumengégh méngon, a áuwégh si utmanégh térarégh sifayan.

44 “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén fém ndenanit em wayamngoghofnar mbéwé, árkamé ár eyota matofnar.”

45 Ámb nákwatamegh árom yawangoi, “Watamegh ár, njam fém noraye yénémamén, fémon mámáfi yénd yényátote ndenáye.”

46 Yesum yawangoi, “Fém, nákwatamegh ár, nderé mámáfi so yém féfeyot, ménamén féfem arét ewafayotati kéréf rəsaghét, wénde féfem yau so ewátánati kéréf rəsaghét ámbiro tombé min ngángaye yéfé wátúárgghét.

47 “Nderé mámáfi so yém féfeyot, ménamén féfem mbéwé méngo erametati yéfeyot Ngánjánene mat yátogh árfet, efe féfene ákifem té esmetaménd.

48 Fém nafrotati efalo yiyátotati féfene ákifem némé té yafrotaménd; yémofem esmetaménd Ngánjánene mat yátogh ár a féfem yéféne mbéwé méngo erametati.

49 Yéné téfnan, Ngánján yánjo káfeté mwighe norayam, ‘Yéndon so ewáfáretan Ngánjánene mat yátogh ár a Yesuene muyafé ár, wénde ámb so esmetat, ámb wéi so ewifnat.’

50 Féyo ár mérén yénanotio sénonjo efogh so em téfnat ménamén Ngánjánene mat yátogh árfene férék eréghmén kétándmayo rényégh,

⁵¹ kétándmé Abelene férék kétán Jakarayane férék, efe yésmetaménd ghéngén wároggh kitaré a njúnnjúnofnar sífáyé yéné néndkéfán. Néméwét, yéndon némaufrotan fe, ár mérén yénanotio sénonjo efogh so em téfeyot méinyotioat.

⁵² "Nderé mámáfi so yém nák watamegh téfnárét, ménamén fémofofem mé té tamndawét yéné ki matyam sésafne sauréghmén. Fémyo yau so kélawangi kénjút, a fémofofem ekmbotati fá efe élaughét narametat."

⁵³ Njam Yesu nuwanói kété, Farasi ár a nák watamegh téfnár nékwe tasotawét a ámoggh si tarametawét tárfár yammén,

⁵⁴ kawanjetawét sái terangayénd Yesu ménáyan némé yaufi si sái korayangai.

12

Matot táwawéngsotau

¹ Njam ár mérén náumendaménd, féyo fárofáro kaskafe katumndawét. Yesum si yényai fronde yánjo waitogh árfefaf korayau, "Fém so nawarawenati kétándmé Farasi árfé unyégh ghérsé tambén.

² Efogh yéném némé méinyotio yafar so kanendangé, a némé ténoghe yém so nu-fanat.

³ Fém némé noraye kwéfitayan so kufarngé kwayaghat, a fémon némé yawan-jai ténganan kénjúnro so yaitote kétándmé méngo sémsota.

⁴ "Yéndon ewaufrotan, tane fútaréf, férfér yau em emofem fífi esmetat a yéné soramé yémofem yau némé so yafrotat.

⁵ Wénde yéndon ewauyafotan féfeyot efe so férférafé yéfandati: férférafé yéfandati Ngánján, féfene ngi soramé, fá muyafé yém emo so ewite fését. Néméwét, fá yéné yém efalofífi fémofofem efe so férférafé yéfandati.

⁶ Némé 5 némbne men tamorwén 20 toy-aye? Wénde némé yau wawalingé yém Ngánjánene kénjún.

⁷ Néméwét, féne sénko sáf sem Ngánjánene waféghkaf em. Fém yau férférafé em. Fémofofem ewaindati némbne men tértér.

⁸ "Yéndon ewaufrotan, emofem yénd wiyátotat safén nde fá em tane, ndenáyameyo Ároene Ambumom so efalo tayátongé nde fá em tane kété Ngánjánene njafar si résaggh árfene sáfrére.

⁹ Wénde emofem njam wékenat yénd ár safén wéi so ekenan Ngánjánene njafar si résaggh árfene sáfrére.

¹⁰ Efe njam noraya Ároene Ambumoeta so tawalindangé, wénde efe njam noraya yaufi si Ngánján Mbérbéroefaf yau so tawalindangé.

¹¹ "Njam fém nénémnjat áumengégh méngot, límánégh ár a muyafé árfefaf, fém

yau mámé mwigghé em ndernáye fém so nawamarotati o fém némé so norayati,

¹² ménamén Ngánján Mbérbéram so ewatamete fém yéné efghon némé so norayati."

Wemár mámáfi ároene rengerenge si

¹³ Ámb ár norayai mérén kénjún yáfaf, "Watamegh ár, témnde tane ané faloghét némé tane afam euroi."

¹⁴ Yesum yawangoi, "Fútar, emo wékafai yénd ménát yéndon efalotan rokarrokar féfene néndkéfán sómbio ár?"

¹⁵ Ndenaye fá norayai yéfefaf, "Kor fété! Ménamén féfene méinyotio fénatafénaté kwénjiamén; ménamén féfene ghérsé yau so rokaram tawanjargé."

¹⁶ Féyo Yesum emndayéng yéné rengerenge si: "Kété témorwén ámb wemár ár efe témorwén mband yuré némé kanotawét mer rokar ndawan.

¹⁷ Fá nemnayéng, 'Yéndo némé so yafrotan? Tane yau kor sífáyé yém ánde tane méinyotio rokar so ewamndan.'

¹⁸ "Féyo fá norayai, 'Yéné fiyém yéndon némé so yafrotan. Yéndon so yironan tane wamángégh méngo so yérametan ndimbal-fífi, a kété yéndon tanjo ndau rokar a tanjo ámb rokar so ewamndan.

¹⁹ Yénd so korayangén tandio táf, "Tafaf em tárfár mer rokar ekman tárfár yunjéf. Afrát ghérsaye so némor; njamke néne kénjún, wéri nu néneyan a so náuwéte."

²⁰ "Wénde Ngánjánam yémndai fá, 'Fém mámáfi ár! Yéné sémbáran fémon fene ghérsé so téram. Féyo emon so tawanangé méinyotio rokar fémon némé té táfrende fendio?"

²¹ "Yéné fiyém ndernáye so yém ámb ár emon rokar ewamnde yandio wénde yau em wemár ár Ngánján kénjún."

Mámé mwigghé yau

²² Féyo Yesum emndai yánjo waitogh ár, "Yénémamén yéndon emndetan, mwigghayam yau ewawérsota ménamén féfene ghérsamén, némé so enetati; ménamén féfene fífiémén a némé so ewawo.

²³ Ghérsé siyém minde tukén, wénde njamke siyém yuwanyo yém, a fífi siyém minde tukén, wénde sáláme siyém yuwanyo yém.

²⁴ Kéretangi kétán kwagh kés em: yémofem yau eitat o etanat, yéfene wamángégh méngo yau ewam; wénde Ngánjánam emanjne fá. Fém em minde tukén Ngánjánene ghékfan a ewaindati yéné men!

²⁵ Fém so féyotaro em ndené teke sái emor ménáyan mwigghé wawérsoghan yénémamén?

²⁶ Táf njam yau ewafrotati yéné némbne rokar, fém námamén mámé mwíghé so nemnati ámb rokarmén?

²⁷ "Kéretangi ndernáye kéghat mbumbu nanotat. Fá yau násáfatat minde yéfenjo sálámet. Wénde yéndon emndetan, yau mer ndené Solomon yáne méinyotio mer-fífi rokar kénjún fá umaneghkaf témorwén ndené mbumbu kés em.

²⁸ Fá Ngánján yém emo ewamanete kéghat yus, árkéméné sénonjo yéna em káye kawaindangi a ewite fését. Nderé minde tukén yémon námamanete fém? Nderé némbne mwíghafé fém em!

²⁹ Fém yau féfenjo tikéfan nuitati njamkémén a numén, fém yau mwíghayam ewawérsota yénémamén.

³⁰ Ménamén téndo ár yéné mband maratan nérsat yéné rokarot, a fene Afé mat yém féfene némé mende em.

³¹ Wénde yéronjati Ngánjánene limánég, a yéné rokar so tawaramangé féfeyot féyotaro.

³² "Férfér yau em, némbne mérén, ménamén féfene Afé áuwéghan yém so tawaramangé Ngánjánene limánég.

³³ Fémofem tátérnangi féfene némé ewam a tawaramangi yauyau árét. Néusnati mani yáf féfendio árkéméné yau so kefongi, féfene ngonjél so njafaran yém kété ánde yau so kefongi, ménamén yau oro téfnáram so tawanangi a yau so ghénjam ewasérmbotat.

³⁴ Ménamén ánde féfene ngonjél yém, féfene tiké kété so em.

Kor ghékéfé sénté em

³⁵ "Túmén afrengéghkaf aem Ngánjánene ásafoghét méinyotio efogh a sémbár,

³⁶ ndenanit ásafogh ár kawanjetawét ménát yéfene ndimbal ár so nénangote awerégh téméndta, fá njam nénangota a náutána, yémofem sésafne táfandio so ta-sawérngi yáyt.

³⁷ Nderé áuwégh so yém yéfeyot yéné ásafogh árét yéfenjo yuram tawinjongé fá táf afrengéghkaf njam em fá sái nénangota. Yéndon féfe ewaufrotan efaloe, yémon so téfitrangé awerégh sáláme ménát sái efrenda faiofnar ásafogh ár, so tamndangé ámnjoghét njamke sifayan a sái ewarameta yéfeyot njamke.

³⁸ Nderé áuwégh so yém yéfeyot ásafogh árét yéfene yuram njam tawinjongé afrengéghkaf, fá njam nénangota yéné efghon sémbár néndkéfan o akwan faurghan.

³⁹ Wénde fém so mat em: Méngo yuré mat njam té témorwén árké efogh féfénéfanean oro téfnár so ténmorwén, yémo yau so tumyongé oro téfnár yáne méngo fétraghét.

⁴⁰ Fém so afrengéghkaf em, ménamén Ároene Ambum sái yéném yéné efoghféfénéfeyan fém yau njam nawanjeta afrengéghofnar."

⁴¹ Fitam yémotai, "Yuré, Fémo yéné ren-gerenge si noraye téfendro o méinyotio arét?"

⁴² Yuram yawawangoi, "Efe ndené yém ndimbal mwíghafé a mer wanjengégh ár? Fá yéné féyém yánjo yuram so tékmangé méngo wanjengét sái ewarameta njamke efoghféfénéfeyan?"

⁴³ Nderé mer yém yéné ásafogh téfnárai yáne yuram tinjongé yáne ásafoghan fá njam nénangota.

⁴⁴ Yéndon némaufrotan efaloe, yémo so tékmangé fá wanjengét yáne méinyotio rokan.

⁴⁵ Wénde táf faiofnar ásafogh ár norayai yandio, 'Tane yuram yérse teke efogh angoghét,' a yémon ngi ewafngoi ásafogh ár a amaf, a njamke nénet a wéri nu nénet ménát wériot.

⁴⁶ Yéné ásafogh téfnárane yuré so nénangote yéné efghon njam fá yau yánjeta fá a yau yéné efghon mat yém. Yáne yuram so tékrátan tékmangé kéran a yémon so ewite yémafé áyáréghofnar árfé.

⁴⁷ "Ásafogh téfnár efe mat yém yáne ndimbaloene mende wénde yau náfrenda o yau yafrota yáne yurane mende, fá so efMOTE minde.

⁴⁸ Wénde ásafogh téfnár efe yau mat yém a emo yaufi yafrote, fá so efMOTE némbnare. Kétándmé méinyotio árét endefet ewaramete ndimbal yéfeyot, ndené ndimbalyo so taramangé. A kétándmé emon njam efalo yiyátota ndimbale, ndené ndimbaleyo so taramangé.

Yau krufrát yam wénde falogh

⁴⁹ "Yénd wénmormén fés yénérsamén yéné mbandot, yénd nemnan fés té nawaro wénde yau nawaro!

⁵⁰ Fronde yénd táf so wém ndimbal tékrátan, a nderé kérté yamamé so wiota kétánotio tane tékrát kefongé!

⁵¹ Fém nemne yénd wénmormén krufrát yénérsamén yéné mbandot? Yau, yau krufrát, wénde falogh.

⁵² Yénandmé sénonjo ámbiro mérén 5 so nafalotat mé fáro, nambiota kétándmé sómbio a sómbiota kétándmé nambio.

⁵³ Fá so nafalotat, afé kétándmé ambum a ambum kétándmé afé, amé kétándmé mérés a mérés kétándmé amé, tanat alé kétándmé nakum alé a nakum alé kétándmé tanat alé."

Mat áyátogh efogh

⁵⁴ Fá norayai mérénfaf, "Njam fémofer tawinjongi nu kwé nénarmbotat mbormborta, efaloe fém so korayangi, 'Nuwét yém,' a so nafamnde.

⁵⁵ A njam náikái mbormbor yénéfnje, fém so korayangi, 'So yém wafté,' a so nufrote.

⁵⁶ Efe farun mer néretati wénde kénjún yau! Fém mat em ndernáye so tayamngongi yam mbandan a njafaran. Fém yau mat em ndernáye so tayamngongi sénonjo efoghmén.

⁵⁷ "Fém fémyo mat em némé yém mbarkánd.

⁵⁸ Emon njam tawinjongé fém kérté wafroghan mato kérté efrendati soramé so engém mogh sifayat. Yau njam, so tawerangi mogh sifayat. Féyo nák wan-jengégh árem taramangi kétán félismanefaf a félismaném tákmangi kwéfkwé sifayan.

⁵⁹ Yéndon emndetan, fem yau so kéntorngi kétánotio fém njam méinyotio fai nufrotati."

13

Kawengo o kér

¹ Táf yéné efghon ámb ár tamorwén emofem Yesue yaufoyénd ménamén Galili yu árfene férék Failletém térémnau yéfene ghéngénafé.

² Yesum yawangoi, "Fém nderé nemnati yéné Galili yu árfene yaufiyam árké ewafrotat yémofem ewaindat yaufiyam yéfene ámb ár kés em Galili yumén, yéné ende yémofem tékrát téfandawét?"

³ Yéndon emndetan, yau! Wénde fém yau njam Ngánjánéfaf kawengongi, fém méinyotio wéi kér so em.

⁴ O efe 18 kér emormén njam tuk méngo Siloam kénjún nuyai yéfefaf, fém némé nemnati yéfene yaufiyam ewaindayénd yéfene yaufiyam ámb kés tamorangérwén Jerusalemén?

⁵ Yéndon emndetan, yau! Wénde fém yau njam Ngánjánéfaf kawengongi, fém méinyotio wéi kér so em."

⁶ Féyo yémo tamndetau yéné rengerenge si, "Ár témorwén wén mbwe tiyangérwén yáne géreíf mbwe ménj ndau kénjún, a fá téngémorwén wén mbwe ereghét, wénde yémon yau ewinjoi.

⁷ Féyo fá norayai ároefaf emo tanjetau géreíf mbwe ménj ndau, 'Yénanotio nambio yunjéf sénonjo yénd té kwénmorwén wén mbwe ereghét yéné wén mbweyot, wénde yéndo yau yinjon. Ténfend! Némamén mé anogh so nanote yéné mbandan?"

⁸ "Árom yawangoi, 'Yuré, mé koro ámbiro yunjfot, a yéndon so yétanan téndomé dégwrot.

⁹ Njam kafongé kétamé yunjfan, mer! Yau njam, téngnéf."

Aknyégh amafom frengégh yanai Safatan

¹⁰ Ámb Safatan Yesum tawatametau ámb áumengégh méngon,

¹¹ a amaf témorwén kété yaufi mbérbéram yékeindam 18 yunjéf. Fá témorwén kanémafé a yau tawalinjotau.

¹² Njam Yesum yinjoi fá, yémo yémotai fá a yémndai, "Amaf, fém ném mer."

¹³ Féyo Yesum ngángé efayoi yáfaf, a táfandio nolinjoyénd a Ngánján tuwetau.

¹⁴ Áumengégh méngo limángégh ár nékw témorwén ménamén Yesum mer táyátotau Safatan, fá korayau árfefaf, "Kété sem 6 efogh ásfáoghét. Féyo eném frengéghét yéné efghon, yau Safatan."

¹⁵ Yuram yawangoi yá, "Fém efe farun mer néretati wénde kénjún yau! Fémofer túmén taférngi kau o ndonki kétándmé kwélalta a talimángi nuot Safatan.

¹⁶ Féyo yéné amaf, Ebraamene mérés, efe Sáifram yumbai yékeindam 18 yunjéf. Fá fété nawanjar Safatan kétándmé némé yam yékeinda."

¹⁷ Yesum njam korayau yéné, yáne mék téfnár wáiwái yam ewifoi, wénde ár káuwetawét némé mer Yesum tawafrotau.

Rengerenge si némbne mbwe a yist

¹⁸ Féyo Yesum namotai, "Ndernáye nérete Ngánjánene limánégh? Némayafé so yétemndan?"

¹⁹ Ndenanit némbne mbwe, árom yéngwanai yiayi yánjo ndawan a nanotam wén náyátoi, a menam njén tarametawét yéné kafeyamé."

²⁰ Wéikor Yesu namotai, "Yéndon némayafé so yétemndan Ngánjánene limánégh?"

²¹ Ndené fété yist amafom yanai a yéremnam nambio flawé baik. Féyo méinyotio flawé néminam ndimbal kofékofé namndai."

Némbne sésafne

²² Yesu njam tiotau Jerusalemét, yémo tangwatametau tesenamé a méngotuamé.

²³ Ámb árom yémotai Yesu, "Yuré, féyotaro nambio áro so tawanjar?"

Yémon emndai fá,

²⁴ "Minde násafotati ménát fém so kélawangi némbne sésafnemé, ménamén yéndon emndetan, tárfár ár yéta so nufotati élaughét a yau so nufrote.

²⁵ Táf méngo yuré njam so kénangongé a so témmangé sésafne, fém so ewakai sésafne téndota náutánati a norayati, 'Yuré, sésafne téstawér téfe.'

"Wénde yémon so tawawangongé, 'Yénd mafina wém fém, o fém árkamé eném.'

²⁶ "Féyo fém so korayangi, 'Yéndfem njamke a nu tánétawém fémafé, a fémón ténnamatametau endmé.'

²⁷ "Wénde yémon so tawawangongé, 'Yénd mafina wém fém o fém árkamé eném. Kitrongi ta tambén, fém méinyotio yaufiyam wafroggh téfnár!'

²⁸ "Kété siyém yengam a sén krarégh, njam fémón tawinjo Ebraam, Aisek a Jeikof a méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár efe em Ngánjánene limánégghan, wénde fém té kéméwitat.

²⁹ Ár so eném kéténdmé wérwérta a mbormborta a náikáita a yambérméta, a so tawanangi yéfenjo sifayé kété téménd kénjün Ngánjánene limánégghan.

³⁰ Efe soramé em fá so kénáyatongi frondeyot, efe fronde em fá so kénáyatongi soramat."

Yesuene ghérghérsisé Jerusalemt

³¹ Ámb efghon ámb Farasi ár enmormén Yesuefai a yémndayénd, "Koro yéné yu a kuano ámb sifayat. Erodém ngiot némafngó fém."

³² Yesum yawangoi, "Nguwano taufro yéné ághéághai, 'Yéndon so ewitrotan yaufi mbérbérb, a engéfrendan ár sénonjo a káye, a nambio efogh soramé yéndon so tifon tanjo ásfáogh.'

³³ Wénde yénd mé so wéngém sénonjo a káye a ámb efghon, ámb Ngánjánene mat yátogh ár yau so kér em Jerusalem sémta.

³⁴ "O Jerusalem, Jerusalem, fém emofem esmetat Ngánjánene mat yátogh ár a ewafiyátotat wíme efe enwáfáretam féfefaf, yénd ménde wém fene ár so eumendan, ndenéyame amé ghakér kowiam yáne tosétosé yénau tawamongé njambe, wénde fém yau ménde kéném!

³⁵ Kéreta, fene tesen so kafrangongé. Yéndon némaufrotan feyot, fémón yau so kwinjo wéi kéténotio fém njam koraya, 'Nderé frengégh yém efe yéném Yurane yétkwénan!'"

14

Yesu Farasi ároene méngon

¹ Ámb Safatan, njam Yesu téngmorwén Farasi árfene utmanéggh ároene méngot nénet, árém kor téfandawét Yesu kakafifi.

² Ámb ár efe térmorwén káfak a ngángé mbwefé yénmorméng Yesuefai.

³ Yesum emotai Farasi ár a nak watamegh téfnár, "Némé nak yém ménát ár frengéghét Safatan o yau?"

⁴ Wénde fá métar nufrotaménd. Yesum yéngwasroi ár yéfriendai a yéngwatembai.

⁵ Yesum emotai, "Njam endene ámbiro ambum o kau kuyangé kétéan yékwét Safatan, fémó wékeye yau so turto?"

⁶ A yéfeyot ámb yau si.

⁷ Njam fá mat náyatoi wan téfnáram yaferýéng mer sifayé njamke sékian, yémon tawauftrotau yéné rengerenge si:

⁸ "Njam ámb árom kémumyongé fém kétéan awerégh téméndfai, yau tané yéné tuk sifayé. Yau aem ndené yéné sifayé kés yém nawamnde ároe yémó té yumyo endene em tukén yam a kémaindangé fém.

⁹ Njam nufrota, emon njam taumiye fém so kénaflend a tamndend fém, 'Fene sifayé taram yéné ároe.' Nderé wáiwáiafé yém, fémón so tané yuwon sifayé.

¹⁰ Wénde fém njam kémumyongi, yuwon sifayé tané, fene téménd yuré njam yéném, yémon so kénémndangé, 'Fútar, kimnda tuk sifayat.' Fém so némutémndat wan téfnárafene sáfan.

¹¹ Efe nawarmbotat fáyo so newonot yuwot, efe njam néwonat fá so kayátongi ndimbal."

¹² Féyo Yesu norayai yánjo téménd yurafaf, "Fémón njam ewarameta efoghmfé néne o séite néne, fémó yau taumyo fe fútaréf a fene anéf a fene mérén o fene wemár fútaréf, fémón njam yafrota, fém so kémumyongi a so némawafángotat.

¹³ Wénde fémón njam tawaram njamke, taumyo yauyau ár, aknyégh ár, wawér, ghékéfé kwékwéfé ár.

¹⁴ Yémofem yau so fai némawafángotat. Wénde Ngánjánam so néfrende a fai kémawamongé njam yáne ár nénanotat kérta."

Rengerenge ndimbal téméndmén

¹⁵ Soramé Yesum si waitogh yifoi, ámb wan ár norayai, "Frengégh yém yágot emo so enete téménd kénjün Ngánjánene limánégghan!"

¹⁶ Yesum yawangoi, "Ámb árom téfriendau ndimbal téménd a eumyoi tárfár wan téfnár.

¹⁷ Téménd efghon, yémó ewáfáretam yánjo ásfáogh ár tanwaufrongi efe té eumyon, 'Taném, sénonjo méinyotio rokar siyém frengéghkaf yém.'

¹⁸ "Wénde yémofem si waufroggh ewafngoyénd. Fronde ár norayai, 'Yéndon mband té yanan, a yénd so wéngém fandaghét. Ghérghérsisé kwawalo tayot.'

¹⁹ "Ámb norayai, 'Yéndo té ewanan 5 kau, a yénd álighan wém so eufotan. Ghérghérsisé kwawalo tayot.'

²⁰ "Wéi ámb norayai, 'Yénd somé naweran. Féyo yénd yau so wéném.'

²¹ "Ásfáogh téfnár nangotam a kafrotau yéné yánjo yurafaf. Féyo méngo yuré nékwafé naféghetam a yáfáretam yánjo ásfáogh téfnár, 'Nguwano kétor wékeye

némne endmé a kéghat endmé yéné tese-
nan a tanwasro yauyau ár, aknyégh ár,
ghékéfé kwéfkwéf ár a wawér.'

²² "Ásáfogh téfnárom yémndai 'Yuré,
fémon némé wémndai té kufrote, wénde
kété mé em sifayé.'

²³ "Féyo yuram yémndai yánjo ásáfogh
téfnár, 'Nguwano kétor némbne endmé a
kéghat endé a tanwaurémnau, 'Kénaflangi
kénjút,' ménát tane méngo so yém afoghare.

²⁴ Yéndon némndetan, efe fronde eu-
myongén yémoferm yau so tufongi tane
njamke!"

Waitogh ároene yam

²⁵ Ndimbal mérén tayotau Yesufé, a
nawengoi yéfefaf yémon emndai:

²⁶ "Efe njam yéném tafaf sái kamndangé
tane waitogh ár, yénd so uwete minde-
fifi, yénamayo so euwete yánjo afé a amé,
yánjo amaf a ambumtértér, yáne ghakér
a mérésmerés, néméwét, ndenáyo yánjo
ghérsé. Yau njam, fá yau so yém tane
waitogh ár.

²⁷ A emo yau njam yérsa yánjo wafa-
tarégh wén a kwénmaitongé yénd fá yau so
yém tane waitogh ár.

²⁸ "Njam efe ár ménde yém ndimbal
méngo ramghét, fá fronde so kámnjongé
a nufénmeta yéfanda njénamb mani yém
wifoghét.

²⁹ Yémon so tafngongé méngo ramégh,
wénde yau so tifongé. Féyo méinyotio árém
yéfandat némé nufrote so yurtat fá.

³⁰ Fá korayawét, 'Yéné árom yérnyai
ramégh wénde yau yifoi.'

³¹ "Némé so yafrote warsagh árom táf
yáne njam em 10,000 fiyaré yandio awa-
maroghét kétamé ámb warsagh ár emafé
so násmét 20,000 fiyarafé? Fronde njam
kuwanongé mékot, féyo fá so kámnjongé
mwíghé so yéfarone waingéghét?

³² Fá yau njam yém féyotarofnar, yémon so
yáfárete si résagh ár táfandio ámb mé esio a
fá so kwómnendangé krufrátot.

³³ Yéné endeyo, fémon tafrango méinyotio
rokar, fém so ném tane waitogh ár.

³⁴ "Sol siyém mer yém, wénde yáne ménde
njam kefongé, ndernáye so sol nawafarnjé
weíkor?

³⁵ Yau mer yém mbandot o ámb rokarot,
árém táf yéngwitat.

Efe njam ténganafé yém, so káyárangé
yéne sí."

15

Olingégh Sif

¹ Mani kafégh ár a yaufiyam téfnár
méinyotio káumendawét áyárgghét yáfaf.

² Wénde Farasi ár a nák watamegh ár
mike nufngoyénd, "Yéné árom eumyote yau-
fiyam ár ménát yémafe nénet."

³ Féyo Yesum tawaufrotau yéné ren-
gerenge sí,

⁴ "Njam ámbiro ároene em 100 síf a
kolindangé ámbiro, némé so yafrote? Yémon
efaloe so tafrangongé 99 marat sifayan
a nguwanongé olingégh síf ronjaghét
kétánotio yémo tinjongé.

⁵ Táf yémon njam tinjongé, yémo
áuwéghafé tambnangé síf téfayongé yáne
fader tukén.

⁶ Fá so nguwanongé méngot. Féyo yémon
emotai yáne fútaréf a ámb kaka ár a norayai
yéfefaf, 'Áuwégh yangotam yéndfé. Yéndon
té yinjon tane olingégh síf.'

⁷ Yéndon emndetan fém kété njafaran
ndenáyameyo kété so yém ndimbal áuwégh.
Efaloe áuwégh 99 mbarkánd árfenemén efe
em yaufiyamofnar, yéné siyém némbnarfifi,
wénde minde áuwégh yém ámbiro yaufiyam
ár efe njam kawengongé yánjo yaufita.

Olingégh mani mbwe

⁸ "Némé so yafrote amafom táf yáne
10 sílfé mani mbwe em a kolindangé
ámbiro? Yémon táf lambefé tuwarongé
a sámburégh méngo tafngongé ronjagh
merkéraye kétánotio yémon tinjongé.

⁹ Féyo yémon njam yinjo, yémon emotai
fútaréf a ámb kaka ár a norayai yéfefaf,
'Áuwégh yangotam yéndfé, yéndon té yinjon
tane olingégh mani mbwe.'

¹⁰ Yéndon emndetan fém, ndené endeyo,
kété so yém áuwégh Ngánjánene njafar si
résagh ár sáfrére ámbiro yaufiyam ár efe
njam kawengongé yaufita."

Olingégh ambum

¹¹ Yesum weíkor si yéngwafngoi, "Kété
témorwén ár sómbio ambumafé.

¹² Kertrom yémndai yárefé, 'Afé, yénd yau
so nawanjetan kétán fém kér ném. Sénonjo
kwaram fene rokarta tane némé so em.'
Féyo yémon ewafaleyai rokar néndkéfan
yánjo sómbio ambumat.

¹³ "Féyo tekofnaye, kertrom ewanai yáne
némé tamorwén, náfréndam nuwanoi naye
yuwot a mani taranégh yéngwafngoi yaufi
ghérsayan.

¹⁴ Yéné soramé yémon njam ewifoi
méinyotio rokar, kété nuyai káukáu yéné
yuwon, féyo fá áronjagh nufngoi sioghmén.

¹⁵ Féyo fá nuwanoi ásáfoghét nómnendai
ámb árfefaf yéné yuwon, a árom
yéngwáfáretam fá kimb wanjengét.

¹⁶ Fá minde siogh témorwén, fá ménde
témorwén kimbafene njamke mbarnbar
nénet. Wénde emo yau taramangai yáyot
némndafi.

17 "Fá njam nénangoi mwighat, fá norayai, 'Méinyotio tane afane faiofnar áśáfogh ár féyotaro njamkeyan em, a yéna yénd swém krotro wém!

18 Yénd so nangotan tane afafaf a témndan, "Afé, yéndon yaufiyam té tafrotan njafarot a fefaf.

19 Yénd yau féyotaro wém sái wémndeta fene ambum. Yénd kuyáto ndenanit fene faiofnar áśáfogh ár."

20 Féyo fá nokayoi a nuwanoi yárefaf.

"Njam kété mé ténmowén nayu, yárefam yéngwinjoi fá a ghérghérsisé yam yafoi yánémén. Fá néngengoi yánjo ambumoefaf a yambnai a tésnetau.

21 "Ambumom yémndai yárefé, 'Afé, yéndon yaufiyam té tafrotan njafarot a fefaf. Yénd yau wémndeta fene ambum yénd wém.'

22 "Wénde yárefam yémndai yáne faiofnar áśáfogh ár, 'Wékeye! Mer toté sáláme ténmawanangi a tawongi. Talawend ghil yáne ngángayan tawend sandol káfakan.

23 Ténmanengi yarsafé kau tésmangi. So téménd yafrotam a áúwégh yangotam,

24 ménámén yéné tane ambum efe kér yémormén sénonjo ghérsé yém. Fá té nolindai a sénonjo té yinjongém.' Féyo yémofem áúwégh tangotawét.

25 "Táfandio, fronde sénko ambum témorwén ndawan. Fá njam nénáyátoi méngo kaka, fá náýarayéng wagh ke a ermángégh.

26 Féyo yémon yanmoi ámb faiofnar áśáfogh ár a yémotai némé yam nufrote.

27 Yémon yawangoi, 'Fene néngén té nufar, a fene afam yarsafé kau té yésém ménámén fá yéna yém a merro yém.'

28 "Féyo fronde sénko ambum nékw náwerai a yau nélawai méngo kénjút. Yárefé néntoryéng a yamnendai élaughét.

29 Wénde yémo yawangoi yárefai, 'Kéretal! Méinyotio yunjéf yéndon áśáfogh tafrotan feyot a yau kwawalinde fene si. Wénde fémon némé ámb yau waramai ta tosé gout ménát yéndfem téménd sái tafrotawém tane fútarafé.

30 Wénde njam yéné fene ambum emo fene mani tátérnawéng yaufi ghérayan kénangote méngot, fémon yesmang yarésafé kau yáyot!

31 "Yárefé norayai, 'Tane ambum, fém túmén yéndfé ténre. Méinyotio rokar tane sem fene em.

32 Wénde yéndfem ásneghafé a áúwégh tafrotam ménámén fengén kér yémormén a sénonjo ghérsé yém. Fá nolindai a sénonjo yéna yém."

1 Yesum emndai yáne waitogh ár, "Ámb wemár árom yékafai ár yáne rokar wanjengét. Wénde wemár ároe yaufroyénd ndené rokar wanjengégh árom fene mani té ewalinda.

2 Féyo yémo yanmoi fá a yémotai, 'Némé yéné yém yénd náýaran fenémén? Kwaram fene áśáfoghmén mat ndernaye tanjete, ménámén fém yau so ném wanjengégh ár yéné soramé.'

3 "Wanjengégh ár norayai yáfafétio, 'Yéndon némé so yafrotan sénonjo? Tane yuram tane áśáfoghta wutér. Yénd muyafnar wém targhét, a yénd wáiwái wém ómnengéghét.

4 Yénd mat wém némé yéndon so yafrotan ménát árém mé so umyotat yénd yéfene méngomé njam yéndon tanjo áśáfogh koron.'

5 "Féyo yémon tamotau ámbiroámbiroe yáne yurane fai wangoghét. Yémo yémotai fronde ár, 'Njénamb fai ekmang tane yurane?'

6 Yémo yawangoi, '20 dram olif wékwér.' Wanjengégh árom yémndai fá, 'Téngwan fenjo fefé, kámngo wékeye, a tafarota 10 dram.'

7 "Wéi yémo yémotai yénamayo ár, 'Fefaf njénamb em?' Yémon yawangoi yá, '1,000 flawé baik.' Yémon yémndai fá, 'Téngwan fenjo fefé. Tafarota kétán 800 flawé baikot.'

8 "Yuram tuwetau yáne unyégh rokar wanjengégh ár ménámén fá kawarawenau merkéraye. Ár yéné mbandan nawarawenat merkéraye wénde kwayaghane ár yau ndené em.

9 Yéndon ewaufrotan féfe, fútar náýátotati fémyo mband rokere, njam tafrango, fém so kémumyongé tuot méngotuot.

10 "Efe njam ndimbal mwighafé yém némbne yaman, ndenáyo wéi so yém ndimbal yaman. Efe njam unyégh ár némbne yaman yém, ndenáyo wéi ndimbal yaman so yém.

11 Féyo fém yau njam efalo ném mbandone rokar wanjengét, ndernáye fém so niyátotat efalo wemáran?

12 A fém yau njam efalo kéném ámb ároene rokar wanjengét, emon so kémaramangé fenjo rokar?

13 "Áśáfogh ár yau so yém sómbio yurafene limánégh mbanmbanan. Fémon so yékene ámb a so yuwete ámb, o fém so kamnyong ámbfaf a tékena ámb. Yénémámén fém yau so sómbio limánégh mbanmbanan ném, Ngánján a mani."

14 Farasi ár sem mani méndero ár em. Yémofem njam náýarayénd yéné si a fén yafngoyénd Yesu.

15 Yesum emndai fá, "Fém yéné féyém efe mer nitaro kénamndangi árfene ghékfan,

wénde Ngánján mat yém féfene tikéf. Némé minde tukén árfene mwigghayan fifiofnar yém Ngánjánene ghékfan.

¹⁶ “Mosesene nák a Ngánjánene mat yátogh ároene watamegh si táitotawét kétánotio Jonene efogh. Kétándmé yéné efghon, Ngánjánene limánéghmén mer si waitogh yérnyai, méinyotio árém end táronjawét kétán Ngánjánene limánéghfaf.

¹⁷ Áfráte yém njafar a mband so kawaindangend, wénde némbne si Ngánjánene sian yau so titrém.

¹⁸ “Emon njam yánjo amaf tatembangé a kawerangé ámb amaf kamndangé amafanyo wanégh ár a emon njam watembégh amaf kawerangé káyátongé áranjo wanégh ár.

Wemár ár a Lajarus

¹⁹ “Kété témorwén wemár ár efe kumane-tau minde tukén sálame a témorangérwén yánjo meran méinyotio efghon.

²⁰ Yáne méngo sésafefaf kété témorwén ómnengégh ár yétkwén Lajarus efe témorwén féénd kér ro

²¹ a ménde témorwén nénet némé kuitawét kétándmé wemár ároene njamke kitarata. Táfandio ághé tanmorwén tasambnawét yáne féénd.

²² “Ómnengégh ár kér yémormén a njafar si résagh ár yénmormén a yéngwasroyénd fá kétán Ebraamefaf. Féyo wemár ár kér yémormén a yiyátotaménd.

²³ Efoghofnar yékw sífayan, wemár ár tékrátan témorwén, njam fá nérétai tukét yinjoi Ebraam nayuta, yémafé Lajarus yáne téndota.

²⁴ Féyo fá nutnai, ‘Afé Ebraam, tayot ghérghérsisé a témnde Lajarus ngángé tauwarngé nuan a tane kánké krufrát tiyáto ménamén yénd fés kénjún tékrátan wém.

²⁵ “Wénde Ebraamém yawangoi, ‘Ambum, kawafarota kété fene ghérsé ámnjogh efghon, fém meran kénmorwén, táf Lajarus yauyauan, wénde sénonjo fá enaghan yém yéna a fém tékrátan.

²⁶ Ámb téfén siyém, féyotarofnar yém yéné ménamén yékw ndimbalam yénfalowé, ménát efe ménde éférmánéghét yénandmé fefaf siyém táikér yém.’

²⁷ “Yémo yawangoi, ‘Féyo yéndon némamendan fém, afé, téngwáfáreta Lajarus kétán tane afane méngot,

²⁸ ménamén tane em 5 néngnéf. Mat so táyátongé fá yau so eném yéné tékrát sífayat.’

²⁹ “Ebraamém yawangoi, ‘Buk kété em Moses a Ngánjánene mat yátogh ár efárotaménd, fá sái náyáretat yéfendio.’

³⁰ “Fá norayai, ‘Yau, afé Ebraam, ámb kér ár njam néngangota kétán yéfefaf, fá so kawengongi.’

³¹ “Fá norayai yáfaf, ‘Yau njam náyáretat Moses a Ngánjánene mat yátogh ároefaf, fá yau so nawengotat wéi ndenényameyo kér tambén njam kénangongé ghérsat.’”

17

Watamegh wányányéghmén a ndimbal mwigghé

¹ Yesu norayai yánjo waitogh árfefaf, “Árké yaman eméinde ár tùmén yaufiot, wénde tékrát yém yéné ároe emo eméinde.

² Yéné ároefaf ndimbal wím so yumbetát kéman a yitat arakafot, yéné mé té yém némbne kérté. Wénde emo taméinde némbne ambuntétér yaufiot, fene kérté so yém ndimbal.

³ Féyo kor kafandangi fémyo.

“Njam fenam yaufi yafrota, yárna, a fá njam kawengongé, tawalinda.

⁴ Njam yémo yaufi yafrota fefaf 7 mbinotmé ámbiro efogh kénjún, a 7 mbinotmé nénangota wéikor fefaf a korayangé, ‘Yénd té nawengon,’ fémon tawalinda.”

⁵ Yesuene muyafé ár norayayénd Yurafaf, “Yuré, ténmamina téfene ndimbal mwigghé!”

⁶ Yesum yawangoi, “Njam fene ndimbal mwigghé yém ndenanit némbne mbwe, fém féyotaro so koraya yéné ndimbal wénfaf, ‘Karufang a kayang arakafan,’ a so kényarángé fém.

⁷ “Njam fene faiofnar ásáfogh ár nénangota tarégh tambén o síf wanjengégh tambén, ndimbal ár so korayangé, ‘Kénaf kámno njamke nénet’?

⁸ Wénde fá so korayangé, ‘Tane njamke kwanegh, kwáfrenda a kwanjeta njam enetan. Yéné soramé fémo so enete.’

⁹ Kánjo yaramai faiofnar ásáfogh ároe ménamén yáne áyáréghmén némat yémon yémndai wafroghét?

¹⁰ Ndenényameyo féfomén njam ewafrotati méinyotio némat té emndai wafroghét, norayayénd, ‘Yénd siéném faiofnar ásáfogh áro yéném. Yéndfem tanwafrotam téfenjo ásáfoghro.’”

10 ár yaufi ghéngan enjnéf

¹¹ Yesu álighan témorwén Jerusalemét, tiotau Samaria a Galili yu néndkéfan.

¹² Fá njam kufanau méngotuot, 10 ár yaufi ghéngan enjnéf tamorwén yéfangoyénd fá. Fá nénokayoyénd nayu

¹³ a nutnýénd minde tukén, “Yesu, Yuré, ghérghérsisé téfeyot!”

¹⁴ Yesum ewinjoi fá a norayai, “Nguanongi, ngaufafongi fémyo ghéngén wároggh árfefaf.” A njamandio néngwanoyénd, fá mer néngamndayénd.

¹⁵ Ámbiroom, njam yinjoi frengégham yanai, nénangoi, Ngánján tuwetawét minde tukén.

¹⁶ Fá budme niyai Yesuene kaffaff, kánjo yaramai yáyot. Fá témorwén Samari-amén ár.

¹⁷ Yesum yémotai, "Némé 10 ár méinyotio frengéghkaf em? Ánde ámb 9 ár em?"

¹⁸ Némamén yéné Téndo áro nénangoi Ngánján frengéghét?"

¹⁹ Féyo Yesum yémndai fá, "Kokai a nguвано. Fenjo ndimbal mwigghayam mer té niyáto."

Ngánjánene limánég

²⁰ Ámb efghon Farasi árem yémotai Yesu, "Njam so Ngánjánene limánég yéném?" Yesum ewawangoi, "Ngánjánene limánég yau yéném yéné ende fémon so tinjo fenjo ghékfe.

²¹ Fém yau so norayati, 'Siyém' o 'Kété yém' ménamen Ngánjánene limánég siyém féfene kénjún yém."

²² Féyo Yesu norayai yánjo waitogh árfefaf, "Efogh yéna yéném fém njam so ménde em winjoghét ámb efghon Ároene Ambumoemén, wénde féfomem yau so tinjongi.

²³ Árem so tawaufrongi féfe, 'Kété fá yém,' o 'Yéna fá yém.' Yau nésaitotati yéfe soramé yéfefaf.

²⁴ Ménamén Ároene Ambum njam nénangota, méinyotio árem so yéfandat ndenanit toyé kwayaghanit so télálángé witmé njafar kwéndkwéndta kété witmé njafar kwéndkwénd.

²⁵ Wénde fronde yémon so tárfar tékrát efande a so yékenat yéné saté ár mérnám.

²⁶ "Ndenaye fété Noane efghon kés tamorwén, ndeneyameyo so yém Ároene Ambumoene efghon.

²⁷ Árem njamke a nu tánétawét, amaf ár kaweretawét kété efogh nawerai Noa nélawai minde ndimbal ngárndot. Féyo táf kétéf nakmai a yérambaryéng méinyotio ár.

²⁸ "Ndeneyameyo tamorwén Lotene efghon. Árem njamke a nu tánétawét, kéufnamotawét rokar, njamke yéghan a méngo raméghan.

²⁹ Wénde yéné efghon Lotém yéfrangoi Sodom, fés a fésafé wím kénuitawét njafarta nunit kafamndau, a yérambaryéng méinyotio ár.

³⁰ "Ndeneyameyo Ároene Ambumoene efghon so nufrote.

³¹ Yéné efghon efe méngo téndon em yau so kényawangi méngo kénjút rokar résaghét. Ndeneyameyo, efe ndawan em yau so néngangotat rokar résaghét.

³² Yafarotati Lotene amaf!

³³ Emo njam yéna yánjo ghérsé yambeta so yéarne, emo njam yéarna yánjo ghérsé so kawanjarngé.

³⁴ Yéndon némaufrotan fe, yéné sémbáran sómbio ár so ekmare ámbiroom kémég sifayan, ámb Ngánjánam so téngwanangé ámb so téfrangongé.

³⁵ Sómbio amaf so néusénanét njamke mérne, ámb so yémon téngwanangé, ámb so téfrangongé."

³⁶ *

³⁷ Yémofem yémotayénd, "Ándan, Yuré?"

Yesum ewawangoi, "Ánde kér fú yém, ndikáké kété so náumendat."

18

Rengerenge si kwiranemén a mwigghé farorégh ár

¹ Yesum tawaufrotan yánjo waitogh áréf a rengenger si ewauyafoi yéfé fá so tímén Ngánjánafé norayat a yau so kékmbongi.

² Yesu norayai, "Ámb tesenan kété témorwén mwigghé farorégh ár efe Ngánján férférofnar témorwén utmanéghofnar árfefaf.

³ Kété témorwén ámb kwiré yéné tesen kénjún efe katérnau tímén yáfaf siafé, 'Ta kwaram mbarkánd yéné si éwighmén mék téfnárafé siyénmare.'

⁴ "Nák sénko árom yékenai ámb efghot, wénde ambinomén norayai yánjomén, 'Yénd férférofnar wém Ngánjánafé a utmanéghofnar árfefaf,

⁵ wénde yéné kwiram tímén wawérsote yénd, yéndon so tinjon yáfaf mbarkánd, ménát yau so nénatérne tafaf tímén!"

⁶ Féyo Yuré norayai, "Káyárange kété némé yéné mbarkándofnar mwigghé farorégh ár norayai.

⁷ Ngánjánam so fété enwarse mbarkánd yánjo waferégh áréf, efe nendat yáfaf efogh a sémbár. Yémon yau so tímén ekarote fá.

⁸ Yéndon némaufrotan fe, yémon so tinjongé nde yémáfém mbarkánd yanangi wékeye. Wénde njam Ároene Ambum nénangota, yémon so tawinjongé efe em ndimbal mwigghafé yéné mbandan?"

Farasi ár a mani kafégh ár

⁹ Yesum tawaufrotan yéné rengenger si ámb ároefaf efe tawewonawét ndené kemnawét ndené yénd yéném mbarkánd ár a fá yau:

¹⁰ "Sómbio ár nuwaneyayénd kété wáwefnogh méngot Ngánjánafé oraighét, ámb témorwén Farasi ár a ámb témorwén mani kafégh ár.

¹¹ Farasi ár nokayoi Ngánjánafé koraiwét, 'Ngánján, kánjo fe ndené yénd yau wém ndené ámb ár kés em, oro téfnar, yaufi

* 17:36 17:36 Yau siménj.

wafrogh ár, amaf wanégh ár, o ndenanit yéné mani kafégh ár kés em.

¹² Yénd nawafarmetan sómbio efogh ámbio Safatan a yéndon túmén ramégh yam so yafrotam Mosesene nákam noraye Ngánjáneyot.'

¹³ "Wénde mani kafégh ár takayongérwén nayu. Fá yau néwewoi ndenáyo nja-farot, wénde yánjo kafan nasmai a norayai, 'Ngánján, ghérghérsisé tayot, yénd yaufi ár wém.'

¹⁴ "Yéndon némndetan fém, yéné yaufi ár, yau ndené Farasi ár, fá kangotau méngot áuwéghafé Ngánjánene sáfrére. Fém njam nawarmbota ámb árfefaf, fém so kémeworngi, a fém njam yuwan ném, fém so ném tukén."

Ambumtértér a Yesu

¹⁵ Árém tanérsawét ambumtértér Yesuefaf ménát frengéghét. Njam waitogh árém yinjoyénd yéné, yémofem ekmboyénd yéfefaf.

¹⁶ Wénde Yesum emotai ambumtértér yáfatio norayai, "Tanumyongi ambumtértér kénafangi tafaf, yau ekmbotati ambumtértér ménamén Ngánjánene limánégh siyém ndené árét ambumtértér kés em.

¹⁷ Yéndon efalo si ewaufrotan, ámb árom emo yau tanangé Ngánján limánégh ndenanit ambumtértér sem yau so kényawangí."

Wemár ár

¹⁸ Ámb Ju sénko árom yémotai fá, "Mer watamegh ár, némé yéndon so yafrotan tuot ghérsé résaghét?"

¹⁹ Yesum yawangoi, "Némamén wémndete yénd mer? Efe yau mer yém fá Ngánjánro.

²⁰ Fém mat ném náknák, 'Amafanyo wanégh yau, ár ngi yau, oro yau, unyégh yau, eutmanwé afé a amé."

²¹ Yémo yémndai, "Kétándmayo yénd tosé kwémorwén, yéndon yéné méinyotio nák tawarawénawén."

²² Yesum njam náyarái yéné, fá norayai yáfaf, "Fefaf mé náláite ámb yam wafroghét. Etérna maniot fene némé em méinyotio, ewarameta yéfeyot yauyau árét, a fém so ném wemár njafaran. Féyo kénaf, kwénmaito yénd."

²³ Yémon njam náráyái yéné si, fá naw-injoi ghérghérsisafé ménamén fá témorwén minde wemár ár.

²⁴ Yesum yéfandai a yémndai, "Nderé táikér yém ndené wemár árét Ngánjánene limánégh élaughét!

²⁵ Táikre kemole élawégh nidul fénemé siyém ndimbal, wénde táikre wemár ároe élaughét Ngánjánene limánéghét yéné yam yáinde."

²⁶ Fá efe náyaráyénd yéné ámoghan, "Efe so wét kunjarngé?"

²⁷ Yesum ewawangoi, "Némé táikér yém árét Ngánjáneyot siyém áfrat."

²⁸ Fité norayai yáfaf, "Yéndfem enfrangongém méinyotio téfene némé tam fém némaitongém!"

²⁹ Yesu norayai yéfefaf, "Yéndon ewaufrotan féfe efaloe, yéndon mat eyátotan méinyotio ár emo efrango méngo, amaf, yanaf, yárefaf, ambumtértér Ngánjánene limánégh téfnan

³⁰ so kor ewinjojati tárfár mbinotmé sénonjo yéné ghérayan, a so akegh ghérsé tinjongi Ngánjáneta soramé yuwon."

Yesu wéikor korayau yánjo kérmén

³¹ Yesum ewasroi 12 waitogh ár téndot a emndai fá, "Yénd kuwanongém kétán Jerusalemét, a méinyotio yéné yéfarotaménd Ngánjánene mat yátogh árém Ároene Ambumoenemén so nufrote.

³² Fá so téramangi Téndo árfefaf, a yémofem so si yawafrotat, yasalitat fá, mbérme yéfarndat.

³³ Yémofem so yéfmotat a yésmetat krot. Nambio efogh soramé fá wéikor so kanongé."

³⁴ Wénde waitogh ár yau mat náyátóyénd yénémamén. Yénayoene fifi tétnongérwén kétándmé yéfe tambne, a fá yau mat náyátóyénd némémén fá korayau.

Yesum mer yiyátoi ghékéf kwékwéf ómnengégh ár

³⁵ Njamandio Yesum tánetau Jeriko, ghékéf kwékwéf ár témorangérwén end téndon kómnendau.

³⁶ Njam yémon eyárai ár mérén álighan kawaindawét, fá namotai némé yam nufrote.

³⁷ Yémofem yaufroyénd yá, "Yesu Najaretmén siyém nawainde."

³⁸ Fá nutnayéng, "Yesu, Deifidene ambum, so ghérghérsisé nám tafaf!"

³⁹ Fá efe tangmorwén endmé yarnayénd fá a yémndayénd, "Métar kékmbo!" Wénde fá yéméindayénd minde keyot, "Deifidene ambum, so ghérghérsisé nám tafaf!"

⁴⁰ Yesu nékmboi a tamndangé ár yáfaf ménjaghét. Njam nénafilai kaka, Yesum témotangé fá,

⁴¹ "Némé wafroghét ménde nám tafaf?"

Yémon yawangoi, "Yuré, yénd ménde wém éreghét."

⁴² A Yesum yémndai fá, "Féyotaro so kéreta! Fenjo ndimbal mwithayam némanjar fém."

⁴³ Táf fété fá ghékéf néretai a yémon yáittoi Yesu, tuwetau Ngánján. Njam méinyotio árém yinjoyénd, yémofem wéi ndenáyo Ngánján tuwetawét.

19

Jekies mani kafégh ár

¹ Yesu téngmorwén Jerikomé.

² Ár yétkwén kété témorwén Jekies, fá témorwén mani kafégh sénko ár efe témorwén wemár.

³ Fá ménde témorwén Yesue fandaghét, wénde ndémbndémb ármén yau yinyoyéng ménámén ár mérén kénjún takayongérwén.

⁴ Féyo fá frondeyo nengoi a narmboi ndimbal wénan ndenanit wanj wén Yesue winjoghét, tát Yesu mé téngmorwén yéné endmé.

⁵ Njam Yesu nufaryéng yéné sifayan, Yesu nêwewoi tukét a yémndai fá, "Jekies, kénewor wékeye yuwot. Fene méngon sénonjo so wémor."

⁶ Féyo fá néneworyéng wékeye a Yesu áuwéghafé yumyoi yánjo méngot.

⁷ Méinyotio áréng yinjoyénd yéné yam a mikemike nufngoyénd, "Fá néngwanoi wan téfnár náyatoi yaufi ároefaf."

⁸ Wénde Jekies nokayoi a norayai Yurafaf, "Kéreta, Yuré! Sénonjo yéandmé yéndon efalotan néndkéfán tane rokar yayau arét, a yénd njam té kuindán ártefaf rokarmén, so ewangotan yéfene fai fo mbinotma."

⁹ Yesu norayai yáfaf, "Sénonjo wanjarégh yém yéné méngot, ménámén yéné ár siyéng Ebraamene ákimén.

¹⁰ Ménámén Ároene Ambum yénmormén ronjaghét olingégh ár wanjarghét."

Rengerenge si ten faiofnar ásafogh árfenémén

¹¹ Njam fá káyáretawét yénénamén, yémon tawawaitotau rengerege si ménámén fá témorwén Jerusalem kaka a ár kemnawét ndenéndé Ngánjánene limánégh kar sélngwéle so kufarngai.

¹² Fá norayai, "Ámb sénko ár nuwanoi nayu yuwot ménát fáyo náyatoi warsagh ár a so wéi nénangote.

¹³ Féyo yémon emotai ten faiofnar ásafogh ár a yéfeyot ewarametam ámb rérero ndimbal mani. Fá norayai, "Takmangi yéné mani ásafoghét kétánotio yénd nénangotan."

¹⁴ "Wénde yánjo áréng méndméndat tafandawét a ewáfaretam fénaté ásafogh mérén soramé fá norayayénd, 'Yénd méndefnar yéném yéné ár sái kamndangé téfene warsagh árfenémén."

¹⁵ "Fá náyatoi warsagh ár féyo fá nénangotan méngotuot. Féyo yémon ewáfaretam faiofnar ásafogh ár kétán endefet mani ewarametam ménát matot njénamb mani ewafrotaménd.

¹⁶ "Fronde ámbiro ár yénmormén a norayai, 'Yuré, fene maniam té efuna ámb ten.'

¹⁷ "Yáne yuram yawangoi, 'Mer yém. Tane mer faiofnar ásafogh ár! Ménámén

fém té efalo náyato némbne mani funaghan, fémon so ewanjete ten ndimbal tesen.'

¹⁸ "Sómbiomén yénmormén a norayai, 'Yuré, fene maniam té efuna ámb 5.'

¹⁹ "Yáne yuram yawangoi, 'Fémon so ewanjete 5 ndimbal tesen.'

²⁰ "Nambiomén faiofnar ásafogh ár yénmormén a norayai, 'Yuré, fene mani siyéng. Yéndon fene mani tamndan a etnoyén sáláme sutafé.

²¹ Yénd fenémén férfér kwémorwén ménámén fém ném táikér ár. Fémon totér némé yau yélawai a yétane némé yau yiyáyéng.'

²² "Yánjo yuram yawangoi, 'Yéndon so kémawitémbon fe fenjo sieyo, fém yaufi faiofnar ásafogh ár! Fém mat ném ndené yénd wém táikér ár a yéndon ewangotan árkéméné yau em tane a etanan yéné árkéméné yéndon yau eitamén.

²³ Némamén wét tane mani yau yélawai mani funagh sifayan ménát yénd njam nénangotan, yéndon so tinjongén minaghkaf?'"

²⁴ "Féyo yémon fá emndai efe tawakayongérwén kaka, 'Takawangi yáne mani yá también a taramangi yá efe ten maniafé yém.'

²⁵ "Fá norayayénd, 'Yuré, té náyátongi ten mani yáne!'"

²⁶ "Yémon tawangongé, 'Yéndon némdetan ndenáye méinyotio endene tárfár em, yá so taramangi tárfár, wénde endene yau em, so takawangi.

²⁷ Wénde tane mék téfnár efe em méndefnar fá em yénd sái wém yéfene warsagh ár, tanwasrongi a tásmetangi tane sáfrére."

Yesu warsagh ár nélawete Jerusalemét

²⁸ Yéné si soramé Yesu téngmorwén frondeyo Jerusalemét.

²⁹ Njam kaka náyatoi Betefes a Betani mband tunakéf yu yétkwén olifén, yémon ewáfaretangeyai yánjo sómbio waitogh ár, emndeyai fá,

³⁰ "Kuwanend méngotuot fronde, njam kélawend, so tinjend ndonki rényéghkaf, efe yau yéfayongérmén. Ténferend a yénémnjét yénan.

³¹ Ámb árom njam tamotangé, 'Némat fémfem yéferét?' taufrend yá, 'Yuré ménde yém.'

³² Yéné efe ewafareméng nuwaneyayénd a yinjeyayénd ndernáye té engémndeyai fá.

³³ Njamandio yémfem téferwét ndonki, yéné yuram emotangeyai fá, "Némamén fémfem yéferét ndonki?"

³⁴ Yémfem yawangeyayénd, "Yurane ménde yém."

³⁵ Yémofem yénémnjeménd Yesuefap, yéfenjo sálame efayeyayénd ndonkiyan a Yesu nafayoi yéné tukén.

³⁶ Njamandio Yesu téngmorwén, árem yéfenjo sálame tangéfyangotawét endmé.

³⁷ Fá njam téngmorwén kaka néngamndai yéné sifayan ánde end ngewonau Olif Mband tunakfot, méinyotio Yesuene waitogh ár nufngoyénd wagh áuwéghafé Ngánjánéfap marat kéme, téfén ménamén sélngwélafé ásfáogh téfandawét Yesuefap:

³⁸ "Frenghégh ném warsagh ár efe néném Yurane yétkwénan!

Krufrat njafar tukén a ndimbal kwayaghé minde tukén!"

³⁹ Ámb Farasi ár kénjún norayayénd Yesuefap, "Watamegh ár, táwárna fene waitogh ár!"

⁴⁰ Yémon ewawangoi, "Yéndon emndetan fém, njam fá métar ekumbo, wím so nutnat!"

⁴¹ Njam Yesu kaka ufarghétro témorwén Jerusalemét, yéngwinjoi yéné tesen, Yesu táf ye nufngoi yénémamén

⁴² a norayai, "Jerusalemén ár, yénd ménde wém fém mat kamndangi sénonjo némé yam krufrát yénérse féfepaf, wénde yau mat em. Ménamén ténoghe yém kétándmé féfene ghékéfta.

⁴³ Efogh yéna eném féfeyot njam féfene mék téfnáram so tawarendangi fém a tawanawangi féfe méinyotio téndomé.

⁴⁴ Yémofem so tawalindangi fém kétán mbandot, fém a ambumtértér fene sifayan. Yémofem ámb yau so taurongi wím kwéndkwéndan yaufifi, ménamén fémofem yau yáamngongi Ngánjánene wanjarégh féfeyot."

Yesu wáwefnogh méngon

⁴⁵ Féyo Yesu nélawai wáwefnogh méngo sifayan a wifarégh ewafngoi emofem rokar téwáfnamotawét.

⁴⁶ Fá norayai yéféfap, "Buk sian yékai, 'Tane méngo so yém Ngánjánafé orayégh méngo,' wénde fémofem yiyátongi oro téfnárafene átnogh yékw."

⁴⁷ Méinyotio efghon fá témorwén watameghan wáwefnogh méngon. Wénde limánégh ghéngén wároggh ár, nákwatamegh ár a limánégh ár ménde tamorwén Yesue ngiot.

⁴⁸ Wénde yémofem yau end ewinjoyénd yá ngiot, ménamén méinyotio árfene mwighé tarnyangérwén yáne sifap.

20

Yesuene si muyé moghmén

¹ Ámb efghon yémon njam tawatametawé áwáwefnogh méngo sifayan a táitotawé mer si, limánégh ghéngén wároggh ár a nákwatamegh ár nafghayénd yémafé ámb sénko árfé, enmormén yáfap.

² Yémofem norayayénd, "Ténmaufro némé muyaye fémon ewafrote yéné ásfáogh. Emon fe yéné muyé némaramai?"

³ Yémon ewawangoi, "Yéndon so ndenýameyo fém témotangén ámoggh si. Ta kwaufrongi,

⁴ 'Jonene walitogh yénmormén njafarta o ártá?"

⁵ Yémofem táruindawét yéfé kénjúnro a korayawét nde, "Njam yénd korayangém 'Kétándmé njafarta,' fá so kamotangé, 'Némamén yau wét fá efalo yiyátongi?"

⁶ Wénde njam yénd korayangém, 'Kétándmé ártá,' méinyotio árem so yénamndat yénd wíme ménamén fá em mat nde Jon témorwén Ngánjánene mat yátogh ár."

⁷ Féyo yémofem yawangoyénd, "Yénd mafina yéném fá árkémamén yém."

⁸ Yesu norayai, "Yéndon wét yau so tawaufron féfe némé muyaye yéndon ewafrotan yéné ásfáogh."

Rengerenge si ndau wanjengégh téfnárafenemén

⁹ Fá téngmorwén tawawaitotau árét renengerenge si, "Árem yeitam géreif mbwe ménj ndawan, noroi faiofnar ásfáogh árfefap a nuwanoi teke.

¹⁰ Wau yuwon yémon yáfaretam faiofnar ásfáogh ár kétán ndau wanjengégh árfefap ménát yémofem so téramangi yáyot ámb géreif mbwe ménj mbwe yéné ndaumén, wénde wanjengégh árem tésmetawét fá a yátembayénd firo rokarofnar.

¹¹ Yémon yáfaretam yénamayo faiofnar ásfáogh ár, wénde yéné árem ndenýameyo tésmetawét, mámé wáiwáiafé yátembayénd firo rokarofnar.

¹² Yémon yáfaretam nambiomén a tésmetawét férkafé yitaménd fá.

¹³ "Géreif mbwe ménj ndau yuré norayai, 'Yéndon némé so yafrotan? Yéndon so yéngwáfaretan tane ambum efe yéndon yuwetan. Efalo yiyátoi yémofem so yutémndat.'

¹⁴ "Wénde njam ndau wanjengégh árem yinjoyénd fá, yémofem korayawét yéfenjo kénjúnro, 'Yéné siyém ndau yurane ambum yém. Wét yésmetam krotio fá, a ndau rokar so kénamndangi téfene.'

¹⁵ Féyo yémofem yitaménd géreif mbwe ménj ndau kénjüta a yesmayénd krotio fá.

"Némé so yafrote géreif mbwe ménj ndau yuram yéféfap?

¹⁶ Fá so yéném a engésmete krotio yéné ár mérén a tawaramangé géreif mbwe ménj ndau ámb árté."

Njam árem náýarayénd yénémamen, fá norayayénd, "Yéndandmé yaufifi so yém!"

17 Yesu néngretai yéfefaf mbarkándaye a emotai, "Féyo némé fifi yéné yém árkéméné yéfarotaménd, 'Sérasér árké méngo ramégh téfnáram yékenayénd a namndayéng néndkék sérasér.'

18 Méinyotio ár efe njam nénuít wíman so karékáref nufrotat, a njam kénuyangé ártefáf fá so tásénangé."

19 Nák watamegh ár a limánégh ghéngén wároggh ár end táronjawét werghét wékeye, ménamén fá mat náyátóyénd nde fá korayau yéné rengerenge si yéfenemén. Wénde fá férfer tamorwén árfenemén.

Kaisare mani kémégh

20 Yémofem ghékéf tafayotawét yáyot, a ewáfáretaménd ufénmanégh téfnár efe mermer kuindawét. Fá yéta kemnawét Yesue werghét ménát ámb sí so korayangai, ménát yémofem so tramangayénd gafanafaf.

21 Ufénmanégh téfnáram yémotayénd fá, "Watamegh ár, yénd mat yéném ndené fém noraye a ewatamete némé mbarkánd yém a fém yau namnyote árfene mwighafaf, wénde ewatamete Ngánjánene ende efaloyero.

22 Téféyot mbarkánd yém mani sái ekmetam Kaisare o yau?"

23 Yesum ewawinjoi yéfene unyégh a norayayéng yéfefaf,

24 "Kwauyafongi yáne mani. Endene ár sáf a yétkwén ekayong?"

Yémofem yawangoyénd, "Kaisarene."

25 Yesum emndai, "Taramangi Kaisare yáne némé yém, a Ngánjánene taramangi némé yém yáne."

26 Fá endofnar namndayénd Yesue werghét némé yaufimén korayau kété árfene sáfrére. Sélingwél emormén yáne uwangogghan, a fá métar namndayénd.

Anogh a awerégh

27 Ámb Saduki ár enmormén efe norayayénd ndené kété ámb yau anogh yém. Fá enmormén Yesuefáf moghét.

28 Fá norayayénd, "Watamegh ár, Mosesém yéfarotam nák téféyot ndené njam yánnegóne yané kér yém tatembangé amaf wénde ambumofnar, yánnngnom fété so kwiré tékayongé a ambum eunjeta yanai.

29 Kété tamorwén sefen ghakér ambum. Fronde sénkom nawerai a kér yémormén ambumofnar.

30 Yénamayom kwiré nawerai, wénde fá ndeneyameyo kér yémormén, yéfrangoyéng ambumofnar.

31 A nambiomén nawerai kwiré, ndeneyamanro sefen kér emormén, yéfrangoyéng ambumofnar.

32 Soramayo amaf kér yémormén.

33 Anogh efghon endene amaf so yém? Ménamén yéné sefenam té naweretaménd."

34 Yesum ewawangoi yéfé, "Árém amaf so fété naweretat yéné mbandan.

35 Wénde soramé efghon, fá efe so tawanongé kéta yau so nawerétat.

36 A fá yau kér so em. Fá so ndené kamndangi njafar si résagh árnit. Fá so em Ngánjánene ambumtértér ménamén Ngánjánam so tawanongé kéta.

37 Wénde Mosesém njam yufarotaméng kéghat fés awároghon, yémon yuyafói ndené kér so nanotat ghérsat. Yémon témotau Yuré 'Ebraamene Ngánján, Aisekene Ngánján a Jeikofene Ngánján.'

38 Fá yau yém kér árfene Ngánján, wénde ghérsé árfene Ngánján, ménamén fá méinyotio ghérsé em yáfaf."

39 Ámb nák watamegh ár namnyoyénd, "Mer norayayénd, watamegh ár!"

40 A árém yau yémotayénd fá ámb ámoggh si kor.

Endene ambum yém Keriso?

41 Yesum emotai fá, "Némamén ndené árém norayat nde Keriso yém Deifidene ambum?"

42 Deifid fáyo safén nakmai Sams bukan a norayai,

'Yuré noyarai kétán tane Yurafaf:

"Kárnjo yéandmé tane tambén ngángata.

43 Kétánotio yéndon tákman fene mék téfnár fene káfaf mbanmbanan."

44 Deifidém tanmotau fá 'Yuré.' Ndernáye fá yáne ambum so yém?"

45 Njamandio méinyotio árém tiyáretawét, Yesum emndai yánjo waitogh ár,

46 "Kor nawarawenati nák watamegh árfenemén. Fá ménde em tombé sálámefé arengét a sái eutémdat térarégh sifayan, a yéfene mwighé témorwén minde mer sifayan ámnjoghét áumengégh méngo kénjún a yémofem méndefé tafandawét limánégh ámnjogh sifayé témndan.

47 Yémofem unyéghé kwirafene rokar tawarsawét a fá mermer kuindawét tombé sie Ngánjánafé orayégh ár sáfan. Ndené árém tékrát so yérsat minde tukén."

21

Kwirane ramégh

1 Njamandio Yesu néngretai, yémon ewinjoi wemár árém takmetawét ramégh rokar wáwefnogh méngon.

2 Yémon yinjoi yauyau kwiré sómbio némbne mani mbwe kémghan.

3 Yémon emndai, "Yéndon efalo ewaufrotan, yéné yauyau kwiram ewaindai fá emofem mani takmetawét.

4 Méinyotio yéné árém takmetawét némbnare tárfár rokarta, wénde kwiram ekmeyai méinyotio yánjo ghérsé ámnjoghmén."

Kerker efoghene ufarogh yam

⁵ Ámb yáne waitogh ár tamorwén sian ménámén ndernáye wáwefnogh méngo yamanetaménd mer wíme a tamégh yam wateghkaf Ngánjáne. Wénde Yesu norayai,

⁶ “Méinyotio fémo némé yéfande yéna, efogh yéna yéném ánde ámbiro wím yau so kafrangongé kétándmé ámbta, méinyotio so ewite yuwot.”

⁷ Fá namotayénd, “Watamegh ár, njam so yéné yam nufrotat? A némé yamam so tufarotangé ménát yéné yam ufroghétro em?”

⁸ Yémon ewawangoi, “Kor fété aem fém warsoghmén. Mwighe sénté ménámén tárfár ár so eném tane yétkwénan, ndené siafé, ‘Yénd wém Yesu,’ a ‘Efogh siyém kaka yém.’ Yau ewaitotati fá.

⁹ Njam fém náyaretati mékmén a sélngwélafé yammén, yau táf férér em. Yéné yam fété so nufrotat frondeyo, wénde mbandoene yátogh yau mé so yéném.”

¹⁰ Féyo fá norayai yéfefaf, “Ámb yu a ámb yu, fá so násmét, ámb ndimbal yu a ámb ndimbal yu, fá so násmét.

¹¹ Kété so yém ndimbal sokrere, káukáu, ndimbal enjne tárfár yuwomé a férérafé yam a ndimbal sélngwélafé yam njafaran.

¹² “Wénde yémofem so kémerangi a kértayan kénékmangi fém soramé yéné yam so nufrotat. Fém so némumbetat áumengégh méngon a kémarmbnangi kwéfkwéf méngot, a nengemnjat warsagh ár a gafanafene sáfrére tane yétkwén téfnan.

¹³ Wénde yéné so fiyém efoghféneféne si waitoghét fene ndimbal mwighamén.

¹⁴ Wénde fém mwighayam yau námaworsota frondeyo ndernáye fém so nawamarote fémyo.

¹⁵ Yéndo so kémaramangén si a káfeté mwighe ménát fene mék téfnáram yau so kémitrombongé o kénémdangé fém ném unyégh ár.

¹⁶ Fém so sén erametat afafemyo, amafemyo, anafemyo, mérnamyo, fútaramyo a yémofem fém so ámb krot ekmetat.

¹⁷ Méinyotio árem fém so méndméndat efandat ménámén tanemén.

¹⁸ Wénde fene ámbiro sénko séf yau so kolindangé.

¹⁹ Fém so taikrataye ewakai ménát fémo so tinjo efalo ghérsé.

²⁰ “Fémofem njam Jerusalem tinjongi fiyaré warengéghkaf em táf fém so mat káyátongi nde yáne wasérmbohgh siyém kaka yém.

²¹ Mat táyátongi efe Judiamén ár em táf kangongi kétán mband tunakfot, efe tese-nan em táf kétorngi, efe em tesen sémta yau kélawangi tesenot.

²² Yéné efogh fifiyafé náyatoi árké tékrátmén yéfarotaménd.

²³ Nderé mámáfi so yém suafé amafafet yéné efogh a mbrake amafafet! Kété so yém ndimbal tékrát yéné mbandan a nékw yéné árfefaf.

²⁴ Fá so enfetat naifaye krotio a ámb so eweretat kwéfkwéf méngo árot méinyotio ndimbal yuwot. Jerusalem so yésénat Téndo árem kétanotio Téndo árfene efogh ufroghfaf.

²⁵ Kété sélngwélafé yam so em efghan, gherareyan a kéndafefaf. Mband tukén, méinyotio ndimbal yuwomé so yém mwighe ndémke a uwérsoghan ménámén arakaf sóf su kemén.

²⁶ Ár férfére so nuitat, ménámén kérté némé yéném yéné mbandot, njafarmén fifi so násámbnetat.

²⁷ Yéné efghon yémofem so tinjongi Ároene Ambum angoghan njafar kwamkwaman ménáyafé waftafé a ndimbal kwayaghafé.

²⁸ Njam yéné yam ufrogh kufngongi, kokayongi a tauyongi féfene sénko, ménámén féfene wanjarégh siyém kaka yém.”

²⁹ Yémon tawaufrotau yéné rengerenge si, “Téfandangi fig wén a méinyotio wén.

³⁰ Njam wén mbambam éwiwogh kufngongi, féfemem so tinjongi féfendio a mat kamndangi nde efogh yu siyém kaka yém.

³¹ Yéné endeyo, njam yefandati yéné yam ufroghan, fém mat so kamndangi nde Ngánjánene limánégh siyém kaka yém.

³² “Yéndon ewaufrotan féfe efalo si, ámb ár mérén yéné satamén so mé em ghérsé njam méinyotio yam nufrotat.

³³ Njafar a mband so kawaindangend, wénde tane si yaufifi so kawaindangé.

³⁴ “Kor nawarawenati, féfenjo tikéf yau ewaghnati wéri nuye, wagh témdé a mbandoene méghméghé ménámén yéné efgham so tát kémerangé sunsune ndenanit urérnit.

³⁵ Ménámén yéné efogh so yéném méinyotio yéfefaf efe emor yéné mbandan.

³⁶ Aya tùmén ghékéf sénté aem néretati a Ngánjánafé orayégh ménát fém so kawan-jarngi kétándmé némé ufroghét em, a fém so taikrataye ewakai Ároene Ambum sáfrére.”

³⁷ Méinyotio efghon Yesu témorwén watameghan wáwefnogh méngon, a fá tangmorwén méinyotio sémbáran Olif Mband tunakfan.

³⁸ Méinyotio ár tanmorwén tùmén tándái akwan áyárght yáfaf wáwefnogh méngot.

22

Judas nuwanoi Yesue sénót

¹ Minaghofnar flawamén téménd, yétkwén Waingégh téménd kaka kénamndetau.

² Limánégh ghéngén wárogh ár a nákwatamegh árém ámb end táronjawét Yesue werghét, ménamén fá férér tamorwén árfenemén.

³ Féyo Sáifér nélawai Judas Iskariotefaf, efe ámbiro nafaloi 12 ármén.

⁴ A Judas téngmorwén kétán limánégh ghéngén wárogh árfefaf a wáwefnogh méngo wanjengégh árfefaf a taruindawét yémafé ndernáye yémon so sén téramangai Yesu.

⁵ Fá káuwétawét a nuwangoyénd mani ramghét yáyot.

⁶ Judas nuwangoi a kéretau end táronjau Yesue werghét árof nar sifayan.

Soramé njamke

⁷ Efogh nawerai Minaghofnaye flawamén árke yém Waingégh síf tosane ghéngénmén.

⁸ Yesum ewafareméng Fité a Jon a norayai, “Kuwanend yéfrengéghét Waingégh njamke téfe nénet.”

⁹ Yémofem yémotangeyáyénd, “Ándan fene ménde yém téfeyot fréngéghét?”

¹⁰ Yesum ewawangeyai, “Njam ngélawend tesenot, ár so tinjend nu séfkwénafé yémon so tafange. Fémoftém téngwaitend árke méngot njam ngélawangé,

¹¹ a témdend méngo yuré, ‘Watamegh árém namote, “Ánde yém wan téfnároene méngo saté, ánde yéndon so enetan Waingégh njamke tane waitogh árfe?”’

¹² Yémon so tawauyafé féfe ndimbal méngo saté tukén, méinyotio teghkaf yém. Afrengégh kété ayém.”

¹³ Fá nēwaneyáyénd rokar ewinjeayáyénd ndenáye fété Yesum ndernáye tamndéwéng. Féyo yémofem yéfrengéménd Waingégh njamke.

¹⁴ Njam efoghféneféne nawerai, Yesu a yánjo muyafé ár nénámjoyénd njamke sifayan.

¹⁵ A Yesum emndai fá, “Yénd minde ménde kwém njamke nénet fémafé soramé tékrat so yéfandan.

¹⁶ Yéndon ewaufrotan féfe, yéndon yau so enetan wéikor kétánotio yéné nufrota Ngánjánene limánéghan.”

¹⁷ Soramé kafusi yerai, yémon kánjo yaramai a norayai, “Tawanangi yéné a tafalotangi féfene kénjúnro.

¹⁸ Yéndon ewaufrotan féfe yéndon yau so yéfértan wéri nu kor kétánotio Ngánjánene limánégh kénufangé.”

¹⁹ Yémon féscaf flawé yerai, kánjo yaramai a etfoi, a ewaramai, yéné siafé, “Yéné siyém tane fifi, árkéméné so téraman féfeyot. Yéné yafrotati awafaroghét tanemén.”

²⁰ Ndené endeyo, njamke soramé yémon yerai kafusi, ndené siafé, “Yéné kafusi siyém totér rényégh tane férék kénjún árke so nasune féfeyot.

²¹ Wénde yéné ár emo yénd so sén wéramuete siyém yéna yéndfé yénmorare.

²² Ároene Ambum so kér yém Ngánjánene méndeyan, wénde nderé mámáfi yém yéné ároe emo sén yéramete.”

²³ Fá ámogh nufngoyénd yéfenjo kénjúnro efe yéna yafnyang téfefaf emon so sén yéramete.

²⁴ Féyo éwigh nufngoyénd yéfenjo kénjúnro efe so yém ndimbal.

²⁵ Yesu norayai yéfefaf, “Téndo árfene warsagh ár yuré kamndangi waftafé yéfenjo ár limánghét, wénde fá emndetat, ‘Fútar em árfene.’

²⁶ Wénde fém yau so ndené em. Wénde efe ndimbal yém so yém ndenanit ambum-tosé, a efe limánégh ár yém fá so yém ndenanit faiofnar ásafogh ár.

²⁷ Efe yém ndimbal, yéné ár efe yémor kitarayan o yéné ár efe faiofnar ásafogh ár yém? Yéné ár efe yémor kitarayan. Wénde yénd wáféin féfefaf faiofnar ásafogh ár.

²⁸ Fém fá em efe tanwakai tafaf tane ufoghan.

²⁹ A Yéndon ewaraman féfe wafté Ngánjánene limánghét ndené fété tane Afam wafté waramai ta,

³⁰ ménát fémoftém so enetati njamke a nu tane kitarayan Ngánjánene limánéghan, a so emorang limánégh ámnjogh sifayan, Israilmén 12 ár mérén moghan so ewakai.

Yesu norayai Fitane kenaghmén

³¹ Yémon yémndai, “Saimon, Saimon, Ngánjánam muyé yaramai Sáifere fe ufoghét ndenanit ndau téfnáram yafrote witrémboghét kétándmé mer mbweta yaufiot.

³² Wénde yénd Ngánjánafé koraiwam feyot, Saimon, nde fene ndimbal mwighe yau so kuyangé. Fém njam kénawengo tafaf, fémon so muyafé eyátote fengénéf.”

³³ Wénde yémon yawangoi, “Yuré, yénd afrengéghkaf wém fémafé alighét kwéfkwé sifayat a kétán krot.”

³⁴ Yesum yawangoi, “Yéndon némndetan fém, Fité, fémon so kwékena nambinotmé nde fém mafina ném tanemén soramé ghakér kowi kutnangé sénonjo.”

³⁵ Féyo Yesum emotai fá, “Yéndon njam ewáfáretan fém mani yáfofnaye, awogh yáfofnaye o sandolofnaye, némé rokar ámb náláite?”

Yémofem yawangoyénd, “Yau.”

³⁶ Yémon emndai fá, “Wénde tát sénonjo mani yáf tanangi a awogh yáf tawanangi, a njam yau ewam féfene náifé, sálámeyafé tétérnangi ámbiro náifaf.

³⁷ Buk si yékai, 'A fá témorwén waféghkaf yaufi árfe kénjún.' Yéndon ewaufrotan féfeyot nde yéné yam efalo so nufrote tafaf. Néméwét, némé yéfarotaménd tanemén so efalo nufrote."

³⁸ Waitogh ár norayayénd, "Téfanda, Yuré, sómbio náifé sere."

Yémon ewawangoi, "Féyotaro ere."

Yesuf Ngánjánafé koraiwét Olif Mband tunakfan

³⁹ Yesu tiotau tùmén mband tunakéf yétkwén Olif, a yánjo waitogh árem yénamayo táitotawét fá.

⁴⁰ Njam nufaryénd yéné sifayan, yémon emndai fá, "Ngánjánafé norayatati ménát fém yau so kuyangi ufoghan."

⁴¹ Fá nitroi nayuofnaye yéfetambén a budme niyai Ngánjánafé oraighét,

⁴² "Afé, fene ménde téu yém, yéné tékrát titro ta tambén, tane ménde yau, wénde fene méndero so nufrote."

⁴³ Njafar si resagh ár nufaryéng yáfaf a yáutánam fá.

⁴⁴ Yesum ndimbal tékrát yáyárai, fá minde tikfe Ngánjánafé koraiwét a yáne mélmél témorwén ndenanit férék njélkéfnit kasunau mbandot.

⁴⁵ Njam fá nokayoi Ngánjánafé orayéghta fá ngingangoi yánjo waitogh árfefaf, yémon ewenjoi kémghan, yongnai ghéghérsisamén.

⁴⁶ Yesum emotai fá, "Némamén fém kéméghekém? Kanongi a Ngánjánafé norayati ménát fém yau so ufogham tawut-fongé."

Yesu yerayénd

⁴⁷ Njamandio Yesu mé sian témorwén, ár mérén enmormén a ár yétkwén Judas efe témorwén 12 waitogh ármén, yémon tanlimndau fá. Yémon yánetai Yesu a yésnetai.

⁴⁸ Wénde Yesum yémotayéng fá, "Judas, fémon sénót yafngo Ároene Ambum ménaye séneghé?"

⁴⁹ Njam Yesuene waitogh árem yinjoyénd némé ufroghétro témorwén, fá norayayénd, "Yuré, wét yéndfem so enfetam téfenjo naifaye?"

⁵⁰ A ámb árom yanfai limánéggh ghéngén wároggh ároene faiofnar ásáfogh ároene tambén téngan.

⁵¹ Wénde Yesu norayai, "Yéné yau yafrotati!" A Yesum yéné ároene téngan yayanjai a mer yiyátoi fá.

⁵² Féyo Yesu norayai limánéggh ghéngén wároggh árfefaf, wáwefnoggh méngo wan-jengéggh ár a sénko ár, efe té enmormén yáyot, "Némé yénd áyárgghofnar árfene sénko ár wém? Árkémamén fém taném naifayafé a timayafé?"

⁵³ Méinyotio efghon yénd fématé témorwén wáwefnoggh méngon, fémofem yénd yau kwéfandawét nékwafé. Wénde sénonjo féfene efogh té nawer, njamandio kwékwéfoene wafté féfefaf yém."

Fitam yékenayéng Yesu

⁵⁴ Yémofem yerayénd Yesu, yéngémnjoyénd kétán limánéggh ghéngén wároggh ároene méngot. Fitam tangwaitotau nayu kéréaye.

⁵⁵ A njam yémofem fés yuwaroyénd mogh sifayé néndkéfan a fá námnyoyénd mérne, Fité wéi námnoi yéfefaf.

⁵⁶ Ásáfogh mérsom yinjoi fá fés kwayaghayan témorangérwén. Mérsom yáyamngoi fá a yémndai, "Yéné ár ámb fiyém Yesue waitogh ár."

⁵⁷ Wénde yémon yanyotayéng a yémndai, "Mérés, yénd mafina wém fá."

⁵⁸ Tekofnaye ámb árom wéi yinjoi fáyo a yémndai, "Fém ámb yéné fékéném."

Yémon yawangoi, "Ár, yénd yau!"

⁵⁹ Ámbiro efoghféfene soramé ámb árom ménjtaye korayawét ndené, "Fá fété yém Yesue kaka ár, efe yém Galili yumén."

⁶⁰ Fitam yawangoi, "Ár, yénd mafina wém fém némamén norayel!" Njamandio korayau, ghakér kowi táf nutnayéng.

⁶¹ Yuré nawengoi téfandangé Fité. Fité nawafarotayéng Yurane si ndernáye yénémndai fá, "Fémon so kwékenang yénd nambinotmé soramé ghakér kowi so kutnangé sénonjo."

⁶² A fá nétoryéng sáfét ndimbal ye nendam.

Wanjengéggh árem si tawafrotawét Yesue

⁶³ Árem emofem Yesu tanjetawét si tawafrotawét a ngi yafngoyénd.

⁶⁴ Yémofem ghékéf yawamoyénd a témndetawét, "Koraya! Emon nésém fém?"

⁶⁵ A yémofem korayawét tárfar yaufi si yáfaf.

Yesu yém Failitene a Erodene sáfrére

⁶⁶ Faurégghan árfene sénko ár náumendayénd limánéggh ghéngén wároggh ár a nák watamegh ár a yéfene sáfrére Yesu yéngémnjoyénd.

⁶⁷ Fá norayayénd, "Fém njam Keriso ném, téfé ténnmauro."

Yesum ewawangoi, "Yéndon njam tawaufron féfé, fémofem yau so yénd efalo kwiýátongi,

⁶⁸ a yéndon njam fém tamotangén, fémofem yau so ta kwawangongi.

⁶⁹ Wénde sénonjo yéndandmé Ároene Ambum so kámnjongé Minde waftafé Ngánjánene tambén téndon."

⁷⁰ Fá méinyotio namotayénd, "Fém fété ném Ngánjánene ambum?"

Yémon ewawangoi, "Fém sian mbarkánd em fété yénd wém."

⁷¹ Féyo yémofem norayayénd, "Yéndfem némé si so yéronjam ndenayu? Yéndfem téfendio té náyarangém yá tambén."

23

Yesu yakai Failletene sáfrére

¹ Méinyotio áréim Yesu yénémnjoyénd Failletefaf.

² Yémofem Yesu usérmbogh yafngoyénd yéné sie, "Yéné árom ewarsote téfene ár yéné sie, 'Yau ekmetati mani Kaisarefaf, Rom tuk warsagh ároefaf a yéné yétkwénan nawarse nde yénd wém Keriso, warsagh ár.'"

³ Féyo Failletém yémotayéng Yesu, "Fém fété ném Ju árfene warsagh ár?"

Yesum yawangoi, "A, fém némé noraye."

⁴ Failletém marataye korayau limánég ghéngén wároggh árfefaf a ár mérénafefaf, "Yéndon némé mámáfi yau yinjon yéné ároefaf."

⁵ Wénde fá ménjtaye korayawét, "Yémon kértat taméinde ár méinyotio Judiamén yáne watameghe, kétándmé Galili yu a yénanotio Jerusalem!"

⁶ Njam Failletém náyarai yénémamén, fá namotai, "Yéné ár Galili yumén yém?"

⁷ Njam fá mat náyátoi nde Yesu témorwén Erodene limánég mbanmbanan, Failletém yáfaretam Erodéfaf, efe témorwén Jerusalemén yéné efghon.

⁸ Njam Erodém Yesu yinjoyéng, fá ndimbal áuwéggh káuwetau ménamén fá teke kawanjetau Yesue winjoghét. Kétándmé Erodém némé té káyaretau yánemén, fá ménde témorwén ámb sélngwélafé yam fandaghét.

⁹ Erodém tárfár ámoggh si tarametau, wénde Yesum yau yawangoi.

¹⁰ Limánég ghéngén wároggh ár a nákwatémndetawét.

¹¹ Féyo Erod a yánjo fiyaré si tawafrotawét a tasalitawét fá. Fá yamanetaménd Yesu warsagh árfene sáláme, yémofem táf kor yéngwangoyénd Failletefaf.

¹² Yéné efghon Erod a Faillet fá fútar namndeyayénd, fronde kété fá tanérwén mék téfnár.

¹³ Failletém eumendai limánég ghéngén wároggh ár, limánég ár a ámb ár,

¹⁴ a norayai yéfefaf, "Fémofem ténémnjati Yesu tafaf efe témorwén kéré wároggh ár. Wénde yéndon yéta témotan fá fífene sáfrére a ámb yaufi yau yinjon yáfaf árkémamén fém korayati yémo té tafrote.

¹⁵ Erodém yau yaufi yawinjoí féyo yénmangoi téfefaf, "Yéné ár yau so tékém krot."

¹⁶⁻¹⁷ Yénémaménnde yéndon so yéfmotan soramé téngéfrangon."

¹⁸ Wénde ámbiro mwithayan fá nut-nayénd, "Tésmetangi, Barabas ténmutorngi téfeyoti!"

¹⁹ Barabas yélawayénd kétán kwékwé sifayat ménamén fá stémorwén ámb ár mérén limánéggh ár Jerusalemén yéné efe kásmetawét Rom gafamanafé a ár ngimén.

²⁰ Faillet ménde témorwén Yesue utorghét, féyo fá kor norayai ár mérnafefaf.

²¹ Wénde fá ménj tarnyangérwén keyan, "Téngwamend, Téngwamend!"

²² Nambinotmé wéikor fá norayai, "Némamén? Némé yaufi yémon yafrotam? Yéndon ámb yau yáne fífi yinjon yáfaf krot. Féyo yéndon so yéfmotan soramé téngéfrangon fá."

²³ Wénde fá minde kutnawét ménjtaye, "Téngwamend!" a yéne minde ke efalo namndai Yesue wamégghét.

²⁴ Féyo Failletém yéne ménde efalo yiyatóyeng.

²⁵ Yémon yéngéumyoi Barabas efe yélawayénd kwékwé sifayan gafamanafé ásmégghmén a ár ngimén, Yesu yéngéumyoi yéne méndefaf.

Yesu wafataréggh wénan yénamndaménd

²⁶ Njam fiyaram yéngémnjoyénd Yesu, kété ár yétkwén Saimon témorwén Sairene méngotumén, efe ténmorwén álighan ámb tesenot, a Yesuene wafataréggh wén yéfayoyénd yáne faderan térsawéng Yesue sémta.

²⁷ Tárfár áréim Yesu táitotawét, amaf tangwafnyangérwén efe ye kéngéndawét yánemén.

²⁸ Yesu néngawengoi a emndai fá, "Jerusalemén amaf, fém yau ye nendati tanemén. Fém ye nendati féfenjomén a féfenjo ambumtérterafenemén.

²⁹ Efogh yéna yéném njam fémofem so korayangi, 'Frenéggh yém ambumof-nar amafafet, árké káfkalam ambum yau yéráftam a ndenényameyo nono yau tafamndawét!'

³⁰ Fá so norayat mband tunakéfafefaf, 'Kénuyangi téfefaf!' a némbne mband tunakéfafefaf, 'Ténmafarni yénd!'

³¹ Ménamén njam áréim yéné rokar ewafrotat njam wén ghérsé yém, némé so nufrote táf sértan?"

³² Ámb sómbio ár, tárwén oro téfnár, ndenáyo tangémnjowét Yesufé namégghét kérotio.

³³ Njam fá nufaryénd yu yétkwén Golgota, "Yáne fífi Sénko sot sifayé," kété yémofem enamndaménd Yesuf yémáfé sómbio oro téfnárafé ámb yáne tambénta, ámb yáne fatrata.

³⁴ Yesu norayai, "Afé, tawawalinda yéfene yaufi, fá mafina en némé yémofem yafrotat." A yémofem Yesuene sáláme kawaftawét ménaye dais kembneye.

³⁵ Ár tárfár tawakayongérwén téfandawét yam ufroghan, limánéggh árém sénkér tawafrotawét Yesue. Yémofem korayawét, "Yémon tawanjane ámb ár. Fáyo kawan-jarngé, njam fá yém Ngánjánene Keriso, yáne waferghkaf ambum."

³⁶ Fiyaré enmormén si tawafrotawét. Yémofem yénmarsaménd njérmát wéri nu yáytot,

³⁷ a norayayénd, "Fém njam ném Ju árfene warsagh ár, fémyo kawanjar!"

³⁸ Kété témorwén farogh férén yá tukén, árké yémndetat, "Yéné fiyém Ju árfene warsagh ár."

³⁹ Ámb oro téfnár tamangérwén yá téndon, yémo yémndayéng Yesu, "Fém fété ném Keriso? Kawanjar fémyo a yénd ténmanjare!"

⁴⁰ Wénde ámb oro téfnáram yarnaméng fá a yémndai, "Fefaf Ngánján férér té yém? Fém ndenéyameyo féu ném.

⁴¹ Yénd ámb réro tékrátan yéném mérne, ménamén téfenjo yaufimén yéndfem tékrát yérsuwam. Wénde yéné árom yaufi yau yafrotam."

⁴² Féyo yémon yémndai, "Yesu, yénd táf wafarota fém njam néngém fenjo Ngánjánene limánghét."

⁴³ Yesum yawangoi yá, "Yéndon némndetan fém efalo, sénonjo yénd fémafé so yénre áuwéggh méngotuan."

Yesuene Kémén

⁴⁴ Efoghméf témorwén, a kwéfkwéfam yu yafaryéng kétánótio séite karéf efogh náyátoi,

⁴⁵ ménamén efogh nékmbói atremngogh. Wáwefnogh méngon sénjté sáláme tamangérwén nénatiraryéng tukta nde yuwot sómbio karéf.

⁴⁶ Yesu minde nutnayéng, "Afé, fene ngángat tane mbémbér yérametan." Njam yémon yéné si norayai, fá kér táf yémormén.

⁴⁷ Rom fiyaré sénko árom yinjoi némé kufrotau, Ngánján tuwetau a norayai, "Efalo yiyátoi yéné ár témorwén mbarkánd."

⁴⁸ Njam méinyotio ár efe káumendawét téfandawét némeyam kufrotau, ghérghérsisamén wéfan káutánawét a nénguwanoyénd.

⁴⁹ Wénde méinyotio fá efe mat tamorwén yánemén a amaf tawafnyangérwén efe kuwaitotau yáfat kétándmé Galili yu, nayu nénokayoyénd yam téfandawét ufroghan.

Yesuene mband raméghmén

⁵⁰ Kété témorwén ár yétkwén Josef, Ju sénko árfene áumengéggh utmanéggh ár, mer a mbarkánd ár,

⁵¹ emon yau yéfene mwighé wafroghyam efalo yiyátoi. Fá kétándmé yénmormén Judia árfene tesen Aramatiat a fá kawanjetau Ngánjánene limánéggh ufarghét.

⁵² Fá yéngmormén Failletefaf ámoghét Yesuene fifimén.

⁵³ Féyo yémon yeworyéng yuwot, sáláme fiyarghét ménát mbéwé méngon kémghét kété ámb ár ánde yau yélawayénd

⁵⁴ Yéné ásfogh tafrotau wékeye Fraide séiten ménamén Safat rényéggh kaka témorwén.

⁵⁵ Yéné amaf efe Yesufé enmormén kétándmé Galili yuta yéngwaitoyénd Josef mbéwé fandaghét a ndernáye yékmayénd yáne fifi.

⁵⁶ Fá néngangoyénd méngot mer wimafé wékwér frengégghét. Wénde fá kenawét Safatan ndené fété Mosesene nák.

24

Anogh

¹ Sande tándái akwan, amafam tangérsawét mer wimafé wékwér árkéméné yénfrendaménd a néngwanoyénd mbéwafaf.

² Yémofem yinjoyénd wím feghkaf mbéwata,

³ wénde fá njam nélawayénd, yémofem yau yinjoyénd Yuré Yesuene fifi.

⁴ Njamandio fá mwigghayan kéwérsotawét Yesuene fifi árkamé yémorwén, tekofnaye sómbio ár nufaryayénd ghékéfé waufaroghe kwayaghé sálámeyafé yéfene téndota nokayeyayénd.

⁵ Yéné férféran amaf ninyayénd mbandot, wénde yéné árémmndayénd fá, "Fémofem némamén yéronjati kér árfene sifayan efe yém ghérsé?"

⁶ Fá siyém yéna yau yém! Fá té néngano! Mé kawafarotangi fém ndernáye tamndetau, táf fémafé njam mé témorwén Galili yuwon,

⁷ Ároene Ambum so téramangi yaufi árfene ngángat, wafataréggh wénan so yénamndat a nambio efghon so kanongé wéikor."

⁸ Táf nawafarotayénd yáne si.

⁹ Njam fá nénangoyénd kétándmé mbéwata, yémofem ewaufroyénd méinyotio némé téfandawét 11 waitogh árét a méinyotio ámb árét.

¹⁰ Meri Makdalin, Joana, Meri Jemse yátmé, ámb amaf efe tamorwén yémáfé ewaufroyénd Yesuene muyafé árét.

¹¹ Wénde yémofem efalo yau eyátoyénd yéfene si, ménamén yéfene si afrogh témorwén yéfeyot ndenanit onon ár kar korayawét.

¹² Wénde Fité táf fété nurtotam a nétonam mbéwé yafoghét. Fité néngawefnoi, engwinjoi sálámero tákmangérwén kénaghkaf, a fá

néngwanoi uwérsoghan témorwén némé té nufrotam.

Endmé áligh Emausét

¹³ Yéné efghonyo sómbio ár tangérwén Jerusalemta kétán Emausét 11 kilomité

¹⁴ Yémofem téngwarunwét endmé yéfe kénjúnro némé yam kufrotau.

¹⁵ Njamandio fá ngoraiwét a téngwarunwét mérne, Yesu fáyo yénmormén a tayotau yémafé.

¹⁶ Wénde yémofem yau yayamngeyayénd Yesu.

¹⁷ Yémon emotangeyai fá, "Néamamén fémofem yarunyét táf fém seyowé?"

Fá áligh nékmbeyayénd, ghérghérsisé sáfafé.

¹⁸ Ámb témorwén yétkwén Klofas, yémotai fá, "Fém némé wan téfnár ném Jerusalemén a mafina ném némé yam nufrotat yéné efghon?"

¹⁹ Yesum emotangeyai, "Némé yam nufrotat?" Yémofem yawangeyayénd, "Yesu Najaretmén. Fá témorwén Ngánjánene mat yátogh ár wafté kér ro sian a sélngwélafé yam wafroghan Ngánján sáfrére a méinyotio ár.

²⁰ Limánéggh ghéngén wároggh ár a téfene limánéggh árem yémnjoyénd a yéramayénd krot, a yéamndaménd wafataréggh wénan.

²¹ Wénde téfene méghmégh nafayoi nde fá so témorwén emo so tanjarngai Israil. Nambio efogh sénonjo yém yéné yam té kufrotat.

²² Féyo ámb amaf téfene mérénmén sélngwél yéramayénd. Fá tangém mbéwafaf sénonjo tándái akwan

²³ wénde yau yinjoyénd Yesuene fifi. Fá néhangoyénd téfefaf yénmaufroyénd téfe ndené fá yinjongi njafar si résaggh ár, efe noraya ndené fá siyém ghérsé yém.

²⁴ Féyo ámb téfene mérénmén ár néngwanoyénd mbéwafaf a yinjoyénd ndené fété amaf némé kafrotawét, wénde Yesu yéné amafam yau yinjoyénd."

²⁵ Fá norayai yéfefaf, "Nderé mwigghaf-nar fém em, a nderé táikér yéfandati efalo yátoghét tikfan méinyotio Ngánjánene mat yátogh árém némé korayawét!

²⁶ Kerisoe áfrat témorwén tékratrot soramé fá nélawai yánjo ndimbal kwayaghat?"

²⁷ Yémon sie yérynai Moseseta a méinyotio ámb Ngánjánene mat yátogh ár, yémon tawawafenau yéfeyot némé té korayau méinyotio Ngánjánene sian yánjomén.

²⁸ Yémofem kaka méngotu yéngiyátoyénd ándan fá tangmorwén, Yesu awaingétro téngmorwén.

²⁹ Wénde yémofem yamnendayénd Yesu ménjtaye, "Yéndfé kámnjongém ménamén yéferte." Féyo fá néngwanoi yéfefaf ámnjoghét.

³⁰ Fá njam námnoi njamke sifayan yémafé, yémon féscaf flawé yékafai, kánjo yéramai a yétfoi ewarametam yéfeyot.

³¹ Féyo táf yéfene ghékéf nasawéryénd a yáyamngoyénd efe Yesu témorwén, a fá néngolindai kétándmé yéfene ghékéfta.

³² Fá korayawét yéfenjo kénjúnro, "Téfene tikéf nakérnat téfene kénjún njamandio fá korayau téfefaf endén a si yénmasawéryéng téfeyot?"

³³ Fá wékeye nuwanoyénd a kangotawét Jerusalemét. Kété fá ewinjoyénd 11 waitogh ár a ámb ár emafé káumendawét

³⁴ a korayawét, "Efalo yém! Yuré té nénano a nufar Saimonefap."

³⁵ Féyo sómbioyam ewaufreyayénd némé kufrotau yéfefaf endén, a ndernáye yémofem Yesu yayamngeyayénd Yesum njam féscaf flawé ewatfeyai.

Yesu nufaryéng yánjo waitogh árfefaf

³⁶ Njamandio fá mé korayawét yénémamén, Yesu fáyo nénokayoi yéfene kénjún a norayayéng yéfefaf, "Krufrat féfefaf so yém!"

³⁷ Yéné mérén férféram ewifoi ndené kemnawét nde yémofem kar yinjoyénd bérsebérese.

³⁸ Fá norayai yéfefaf, "Néamamén fém nóworsotai, néamamén féfene mwigghé déudéu nanote?"

³⁹ Tafandangi tane sómbio ngángé a sómbio kaskaf. Yénd yéndio efalo fété wém! Kwiyánja yénd a kwéfandangi. Bérsebérese yau yém fifiyafé a sotafé, fémofem kés wéfandati yénd fété wém."

⁴⁰ Njam fá korayau yénémamén, yémon tawauyafotau yáne ngángé kabu a kaskaf.

⁴¹ Yémofem mé tétambnawét efalo yau tiyátotawét ménamén áuwégh a sélngwélafé yammén, yémon emotayéng fá, "Téfene ámb némndafi té ewam yéna nénet?"

⁴² Yémofem yaramayénd Yesue bélamén wagif mbarmbar,

⁴³ a yémon yékafai a yerai ténetau yéfene ghékfan.

⁴⁴ Fá norayai yéfefaf, "Yéné fiyém némé yénd korayawén táf yénd njam mé ténmorwén fémafé. Méinyotio si efalo so náyátote némé yéfarotaménd tanemén Mosesene ná kénjún, Ngánjánene mat yátogh árfene Buk a Sams."

⁴⁵ Féyo yémon ewasawéryéng yéfene mwigghé mat áyátoghét Buk si némé yéfarotaménd.

⁴⁶ Yémon ewaufroi yéfeyot, "Yéné fiyém némé yéfarotaménd tanemén. Keriso so tékratan yém a kénanongé kétándmé kértá nambiomén efghon,

⁴⁷ a yaufi awengoghmén a wányányéghmén so yaitotat yáne yétkwénan méinyotio yuwomé so téryangi kétándmé Jerusalemta.

⁴⁸ Fém em fandagh ár yéné yammén.

⁴⁹ Yéndon ewáfáretan fém némat tane Afam unyéghofnar si norayai. Wénde tesian so nawanjetati kétánotio njafar tukta waftaye kéneworngé féfefaf."

Yesuene uyoghmén

⁵⁰ Yémon njam elimai Betani tesenta, Yesum ngángé euyoi a efrendai fá.

⁵¹ Njamandio fá táfrendawéng, yémon engfrangoi fá táf nénguyoi njafarot.

⁵² Féyo yémofem yáwefnoyénd Yesue a kangotawét Jerusalemét ndimbal áuwéghafé.

⁵³ A fá túmén kawanjetawét wáwefnogh méngon méinyotio efghon, Ngánján tuwétawét.

Yesuene waitogh árfene wafroghyam

Yesu yéngwanayéng njafar tukét

¹ Tane fronde bukan, Tiafilus, yéndo yéfarotamén ménamén méinyotio Yesum némé wafrogh ewafngoi a watamegh

² a tawarametau yánjo muyafé árét efe yémo té ewaferyéng watamegh yam Ngánján Mbérbér kénjümé, a féyo efogh nawerai fá njam yéngwanayéng njafar tukét.

³ Yáne tékrát soramé, fá auyafogh nufngoi fáyo yéné árfefaf a efalo si waufrogh ewafngoi ndené yéng ghérsé wém. Fá njam nufaryéng yéfefaf safét 40 efogh soramé a korayau Ngánjánene limánégmhn.

⁴ Ámb efghon, yémofem njam njamke tánatawét yémáfé, yémo emndai, “Yau téfrangongi Jerusalem, wénde nawanjetati yéné merot tane Afam némé unyéghofnar si té emndai, fémfem té káyáretawét némamén yéng korayawén.

⁵ Joném nuwan tawalitotau, wénde nambio efogh soramé fém so Ngánján Mbérbére ewalitote.”

⁶ Féyo njam fá nafángoyéng Yesufé, yémofem yémotayéng fá, “Yuré, fém féyotaro ném yéné efghon Israil yu sái yérameta wéikor?”

⁷ Yémo emndai fá, “Yéné féféyot yau mat efogh o efoghféneféne em, wénde Ngánjánro mat yém.

⁸ Wénde fémfem so tawinjongi wafté tát Ngánján Mbérbér njam yéném féfefaf, a fém so em tane si ghékéfé fandagh ár Jerusalem kénjún, méinyotio Judian a Samarian a kétánotio mband marat árkamé yiyato.”

⁹ Yéné soramé fá njam yéné si norayai, fá tát nuwanoi yéféne méinyotio ghékfanro, njafar kwamkwamam yéngwamoi yéféne ghékéfta.

¹⁰ Fá mé tawewotawét njafarot fá njam téngmorwén, sélngwéle sómbio ár kwayaghé sálámefé nokayeyayéng yéfé téndota.

¹¹ Fá norayangeyayéng, “Ár Galili yumén, fém némamén yéna ewakai nêwewetati njafarot? Yéné Yesuyo efe té yéngwanang féfé también njafarot, so nénangote yéné endmayo fémfem kés yéfandati néngwano njafarot.”

Yémofem yaferyéng Matias

¹² Féyo fá nénangoyéng Jerusalemét kétándmé mband tunakéfé Olif también nayuofnar kétán Jerusalemét.

¹³ Fá njam nufaryéng, narmboyéng ámb saté méngo kénjút ánde fá tamorangérwén.

Fá kété tamorwén Fité, Jon, Jems a Endru, Filif a Tomas, Batolome a Metyu, Jems Alfasene ambum a Saimon efe ménde témorwén ndené Ju ár so kawanjetawét fáyo yau Rom waftayan, a Judas Jemsene ambum.

¹⁴ Fá méinyotio túmén káumendawét Ngánjánafé orayéghét méinyotio amaf a Yesuene amé Meri a Yesuene nénngnéf.

¹⁵ Yéné efghon Fité nokayoi 120 efalo yátogh ár mérén kénjún

¹⁶ a norayai, “Fútaréf, Buk si so nufrote árkéméné Ngánján Mbérbér korayau fronde Deifidene mbírbírta némé korayau Judasenemén, efe náyátóyng wambégh ár yéféyot emofem Yesu yerayéng,

¹⁷ Judas ámb tém téféne kénjún a si waitogh ár.”

¹⁸ Judasém mani ewanai yaufi ásáfoghmn, yémon yanayéng mband, kété numai yáne fifi nénoi marataye a yáne ghérghér nétoryéng.

¹⁹ Méinyotio ár Jerusalemén náyarayéng yénémamén, féyo yémofem yéné sifayé témdetawét yéfenjo sie Akeldama, yáne fifi siyém “Férék sifayé.”

²⁰ Fité norayai, “Fété yékaí Sams bukan,

‘Yáne sifayé so yém fanfnero, efe yau so yémor yáne sifayan,’

a

‘Ámb árom téngwanangé yáne limánégh sifayé.’

²¹ Yénémamén so fété tékafangém ámb ár efe yéngfé té téném méinyotio efghon njam Yuré Yesufé yéng tényotau,

²² kétamé yéné efghon Joném njam nue yálitotam Yesu kétánotio fá néngwanoi téfé también. Ámbiro so kénamndangé ghékéfé fandagh ár yéngfé Yesuene anoghmn.”

²³ Féyo sómbio ár euyafeyayéng, Matias a Josef Barsabas efe témorwén yétkwén Jéstus.

²⁴ Féyo fá Ngánjánafé koraiwét, “Yuré, fém mat ném méinyotio árfene tikéfé. Ténmauayafo téfé yéné sómbiota fémo efe té yékaf

²⁵ ménát téngwanangé Yesuene muyafé ásáfogh, árkéméné Judasém yéfrango a yéngém kétán ánde kérté so tanangé.”

²⁶ Féyo yémofem wén kembne yényayéng ménát so tinjongayéng efe Ngánjánam yafer, a wén nuyayéng Matiaséfaf, féyo fá nafghayéng kétán ámb 11 Yesuene muyafé ár kés tamorwén.

2

Ngánján Mbérbér yénmormén Fentikost efghon

¹ Njam Fentikost efogh yénmormén, fá náumendaméng ámbiro sifayat.

² Sunsune ke yénmormén ndenanit ndimbal mbormbornit njafarta a yafoi méinyotio méngo ánde fá tamorangérwén.

³ Féyo yémofem yinjoyénd némé kéretau ndenanit fés kánkékánkénit árkéméné nófarnayénd a námnyoyénd ámbiroámbiro árfefaf kété.

⁴ Méinyotio ár tamorwén Ngánján Mbérbér wafoghkaf a Ngánján Mbérbéram eméindai nufngoyénd si fénatayero orayéggh.

⁵ Kété tamorangérwén Jerusalemén Ngánján férferafé Ju ár fénaté ndimbal yumén mband maratan.

⁶ Yémofem njam yéné ke náyaráyénd, ár mérén enmormén nafghayénd mwigghé déudéuafé, ménamén ámbiroámbiro ár káyáretawét yéfenjo sie korayawét.

⁷ Minde sélngwélafé, fá korayangi, “Yéné ár efe norayat ndenanit Galili yumén ár em.

⁸ Ndernáye so náyáretam téfenjo si yéfé tambén?

⁹ Yénd yéné yéném Farsiamén, Medemén, Elammén, Mesofotamiyamén, Judiamén, Kafadokiamén, Fontosmén, Esiamén,

¹⁰ Frigiamén, Famfiliamén, Ijifmén, Sailen kaka Libiamén, wan ár kétándmé Rommén,

¹¹ Ju ár a fénaté yumén wáwefnogh ár, Kéretamén a Arabmén, yéndfem eyáretam fá norayat téfenjo sie, yéné ndimbal yammén némé Ngánjánam tawafrotau!”

¹² Sélngwélafé a mwigghé déudéuafé, fá namotayénd ámbiroámbiroe, “Némé fifi yém?”

¹³ Wénde ámb áré m tawértawét a emn-dayénd, “Yémofem tánetat totér wéri nu.”

Fitam si táitotau ár mémat

¹⁴ Féyo Fité nokayoi 11 waitogh árfé, yáne kém narmboi a si kafrotau ár ménnan, “Fém Judiamén ár a méinyotio efe emor Jerusalem kénjún, yéndon so ewawafenan yéné yam féfeyot, káyáangi merkéráye yéndon némé norayan.

¹⁵ Yéné ár sem wéri yau em, ndené kés nemnati. Sénonjo siyém 9 aklokro akw!

¹⁶ Wéndende, némé té kufrote téfefaf yém Ngánjánene mat yátogh ár Joel némé korayau,

¹⁷ “Ngánján noraye, ‘Sénonjo kerker efghon, yéndo so téngwasurén tane Mbérbér méinyotio árfefaf,

a féfene abum a mérésmérés so nafrotat Ngánjánene si,

a féfene totér áré ghékéf waingégh yam so efandat,

a féfene ákif onjo so ekém.

¹⁸ Wénde tane faiofnar ásáfogh árfet, ár a amaf,

yéndon so téngwasurén tane Mbérbér yéné efghon, fá so nafrotat Ngánjánene si.

¹⁹ Yéndon so sélngwélafé yam ewaayafotan njafaran

a ufogh yam mband mbanmbanan, férék, fés a sénjté kwam.

²⁰ Efogh so kawengongé kwéfitat

a ghérare so kawengongé férkot

yéné soramé Yurane efogh yéném ndimbal a ndimbal kwayaghafé.

²¹ A méinyotio ár efe kómnendangi Yurane yétkwénan, fá so kawanjarngi.’

²² “Israilmén ár, káyáangi yénémamén, Yesu Najaretmén ár témorwén Ngánjánam efe yuyafoi féfeyot fénataye wafroghyamafé, sélngwélafé yam a ufogh yamafé, árkéméné Ngánjánam tawafrotau féfefaf yáne kénjümé ndené fété fém mat em féfenjomén.

²³ Ngánján fá mat témorwén némé kufrotau, a yáne fronde mwigghé yanayénd njam Yesu ngi yafngoyénd, a féfem yékmayénd krot yénamndaménd wafatarégh wénan Téndo áré m.

²⁴ Wénde Ngánjánam yanoi kérta, yaloi kér tékrát tambén, ménamén kéram yau so terangé.

²⁵ Deifid norayai yánémén,

“Yéndo yéandan Yuré tùmén ta frondeta.

Ménamén fá tane kaka yém,

yéndo yau so nasambnetan.

²⁶ Féyo tane tikéf siyém nasnete a tane kánké náuwete,

tane fifi so ndenényameyo nene kamnangan,

²⁷ ménamén fémo yau so kwéfrango kér árfé, o tumyo fene njúnnjúnofnar ár sái nornda mbéwé méngon.

²⁸ Fém mat té náyátoi tafaf ghérsé endmén, fémo yéndo so kwafo ménaye áuwéggh fene safrére.’

²⁹ “Fútaréf, yéndon so ewaufrotan efaloe ndené aki Deifid kér yémormén a yiyato-taménd a yáne mbéwé méngo yéna yém yéné efghon.

³⁰ Wénde fá témorwén Ngánjánene mat yátogh ár a mat namndai ndené Ngánjánam némé yémndetam ndené yáne áki so kámnjongé yáne limánégh ámnjogh sífayan.

³¹ Deifidém téfandau soramé yu a korayau Kerisoene anoghmén, fá ndené korayau Ngánjánam yau so téfrangongé kér kénjún o yau so tumyongé yáne fifi kérkfot mbéwé méngon.

³² Ngánjánam té yanoyéng Yesu ghérsat, a yéndo yéné yéném fandagh ár efaloe.

³³ Fá té yuyoi Ngánjánene tambén ngángat, ndené fété Ngánjánam némé té norayai, yémon té yumyoi Afé tambén Ngánján Mbérbér a té yénmasuryéng némé féfem sénonjo yéfandati a náyáretati.

³⁴ Ménamén Deifid yau yáfaretam nja-farot, wénde fáyo norayai, 'Yuré norayai tane Yurafaf,

"Kámngo tane también ngángata

³⁵ kétánotio yéndo so tákman fene mék téfnár fene káfkaf mbanmbanan."

³⁶ "Féyo méinyotio Israil ár mat kam-ndangi ndené fémofem yéné Yesu té ténamndati wafatarégh wénan, wénde Ngánjánam té yiyátoi Yuré a Keriso."

³⁷ Njam árém Fité yiyárayénd yéné si snorayai, fá táf nuyáyénd tikfan a no-rayayénd Fitafaf a ámb Yesuene muyafé árfefaf, "Fútaréf, némé yéndfem so ewafro-tam?"

³⁸ Fitam ewawangoi, "Kawengongi walitoghét, fém méinyotio, Yesu Kerisoene yétkwénan ménát féfene yaufiyam so mwithafnar tawayangé. A Ngánjánam so tawaramangé Ngánján Mbérmbé.

³⁹ Yéné unyéghofnar si sem féfeyot a féfene ambumafet a méinyotio efe naye em, ndenáyo méinyotio efe Yuram téfene Ngánjánam so tamotangé yandio."

⁴⁰ Fitam tárfár sie tawawéngsotau fá, a yémon tamndetau, "Fém kawanjarngi yéné yaufi saté ártá."

⁴¹ Fá emofem yáne si waitogh yumyoyénd walitogh ewafngoi, a táf 3,000 ár farun nafayoyénd yéné efghon.

Efalo yátogh árfene áumengégh

⁴² Fá naramayénd ámb efogh Yesuene muyafé árfefaf watameghét a áumengéghét, féskaflawé faloghét a Ngánjánafé orayéghét.

⁴³ Méinyotio ár férferam ewifoi a tárfár sélngwélafé yam a ufarogh yam téfandawét Yesuene muyafé árfefaf.

⁴⁴ Méinyotio efalo yátogh ár náumendayénd a tafalotawét yéfenjo rokar.

⁴⁵ Yémofem tawafnamotawét yéfenjo ásáfogh sífayé a méndefé rokar, yémofem tawarametawét yéfeyot efe káronjawét.

⁴⁶ Méinyotio efghon fá túmer káumendawét wáwefnogh méngo sífayan. Yémofem tatfotawét féskaflawé yéfenjo méngo kénjún a mérne tánetawét áuwéghafé a mer tikfé,

⁴⁷ Ngánjáne wagh tawerémndawét a tayamnetawét mer méinyotio árm. A Yuram fáne ámb ár efayoi méinyotio efghon fá efe ewanjaryéng.

3

Fitam mer yiyátoi aknyégh ómnengégh ár

¹ Ámb efghon Fité a Jon tayowéng wáwefnogh méngot Ngánjánafé orayéghét 3 aklok séite karfe.

² Ámb ár aknyégh áre témorwén kétamayo aráfégh fá yénérsaménd kétán wáwefnogh

méngo sésafnet yétkwén Merfifi, ánde fá tumnjongayénd túmer efghon ómnengét yéfefaf efe tangmorwén wáwefnogh méngot.

³ Yémo njam ewinjeyai Fité a Jon wáwefnogh méngo élaughétro tárwén, yémo emotangeyai ménát maniot.

⁴ Fitam yéfandayéng mbarkánde fá, ndenýameyo Joném. Féyo Fitam yémndai, "Yénd ténfandange!"

⁵ Féyo yéné árom ewarameyai ut-manégh, ndené kemnau némndafi kar so tarameyayénd.

⁶ Féyo Fitam yémndai, "Tane ámb yau yém manikéf o gol, wénde némé tane yém, yéndo so kémaraman fe. Yesu Keriso Najaretmén yáne yétkwénan, kokai áligh kufngo!"

⁷ Fitam yerai también ngángata, yémo yáutánam okayoghét, táfandio ároene káfkaf a kagh muyafé namndeyayénd.

⁸ Fá natnaméng yánjo káfkaf a áligh nufngoi. Féyo fá nuwanoyénd yémáfé wáwefnogh méngot, tiyotawéng a kátnawéng tuwetau Ngánján.

⁹ Njam méinyotio árm yinjoyénd fá álighan a Ngánjánene waghan,

¹⁰ yémofem yáyámngoyénd fá yéné ár efe túmer témorangéwén ómnengéghan wáwefnogh méngo sésafne yétkwén Merfifi, a fá sunsun emormén a sélngwélafé yammén némé kufrotau yáfaf.

Fité korayau wáwefnogh méngo sífayan

¹¹ Njamandio ómnengégh ár kawere-tau Fité a Jonefaf, méinyotio ár sélngwél emormén kénérsawét yéfefaf yéné sífayat yétkwén Solomone méngo sífayat.

¹² Njam Fitam yéné yinjo, fá norayai yéfefaf, "Israilmén ár, némamén yéné yammén fém sélngwél em? Némamén fémofem ghékfe yénmámjotati yénd ndenit téfenjo wafté a Ngánján wáwefnogh yame yéndfem kar yéné ár yéméindangem álighét?"

¹³ Ebraamene Ngánján, Aisekene Ngánján, Jeikofene Ngánján, téfene ákífene Ngánján, tuwetawét yáne faiofnar ásáfogh ár Yesu. Fémofem yéramayénd fá kétán ngiot a fémofem yékenayénd Failtene sáfrére, soramé yémon mwithé yáitoi yáyot umyoghét.

¹⁴ Fémofem yékenayénd Njúnjnúnofnar a Mbarkánd Á a namotayénd ndené ngi téfnár tummyongi féfefaf.

¹⁵ Fémofem yésmetaménd ghérsé téfén ár, wénde Ngánjánam yanoyéng kértá. Yénd yéné yéném fandagh ár yénémamén.

¹⁶ Ndimbal mwithaye Yesuene yétkwéne, yéné ár efe fémofem yéfandati a mat em, fá muyafé náyáto. Yéné siyém Yesuene yétkwéne a ndimbal mwithaye árké yéném yá kénjumé yéramayéng yéné mer

yátoghét yáyo, árkéméné fémofem méinyotio yéfandati.

¹⁷ "Fútaréf, yénd mat wém ndené féfene wafroghyam siyém mwighe kwékwéf em, ndeneyameyo féfene limánégħ ár tamorwén.

¹⁸ Wénde yéné yém ndernáye Ngánjánam efalo yiyátote némé fá korayau méinyotio yánjo Ngánjánene mat yátogh ár kénjümé, korayawéng ndené yéné Kerisom tékrát so yéfande.

¹⁹ Kakenangi yaufita a kawengongi Ngánjánéfaf, ménát féfene yaufi so tawawayangé, ménát Yurata frengégħ so yéném,

²⁰ wamarogh efogh so kawerangé kétamé Yurata a Ngánjánam Yesu so ténmáfaretangé, efe yém Keriso efe té yuyafoi féfeyot.

²¹ Yesu nawanjete njafaran kétán yéné efogh kawerangé Ngánjáneyot ménát Ngánjánam so ewafarnje méinyotio rokar, némé unyéghofnar si norayayéng tándái yánjo njúnnjúnofnar Ngánjánene mat yátogh ár kénjümé.

²² Moses norayai, "Yuré féfene Ngánjánam so tunjangé Ngánjánene mat yátogh ár ndené fété yénd swém féfenjo ár kénjún, fémofem táf yiyáretati némat fém njam em-ndeta.

²³ Efe yau náyáretat yéné Ngánjánene mat yátogh ároefaf Ngánjánam so titérbongé yéfenjo ártá.'

²⁴ "Kétándmé Samuel yénanotio sénonjo, méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét némé ufroghan sénonjo em.

²⁵ A fém srem Ngánjánene mat yátogh árfene abum a fém ewafnyang Ngánjánéfaf némé mwighe yéréindam féfékífé. Yénon norayai Ebraamefaf, 'Fene áki abum kénjún méinyotio ár yéné mbandan frengégħan so em.'

²⁶ Njam Ngánjánam yuyoi yánjo faiofnar ásfogh ár, yémo yénmáfaretam fá fronde féféfaf Ju árfefaf frengégħét ménát awengogh féfenjo yaufita ámbiroámbiroe."

4

Fité a Jon Ju sénko árfene áumengégħ sáfrére tawakayarwén

¹ Ghéngén wárogħ ár a wáwefnogh méngo wanjengégħ sénko ár a Saduki ár enmormén Fité a Jonefaj njamandio koraiwét árfefaf.

² Fá nékwan tamorwén ménamén Yesuene muyafé árem tawaufrowét áré Yesuene kénjún ndernáye kér ár so nanotat.

³ Yémofem ewereyayénd Fité a Jon. Fá kwékwéf méngon elaweyayénd. Fá so kawanjengwét kaitau, ménamén férégħ témorwén

⁴ Wénde tárfár ár efe náyárayénd si efalo yiyátoyénd, a yéné efghon áyáregħ ár náyátoyénd 5,000 ár.

⁵ Ámb efghon, limánégħ ár, sénko ár a nákwatamegh ár nafangoyénd Jerusalem kénjún.

⁶ Anas limánégħ ghéngén wárogħ ár kété témorwén, a Kayafas, Jon, Aleksendé a ámb efe limánégħ ghéngén wárogħ ár mérénmén tamorwén.

⁷ Yémofem enémnjéménd yéfene sáfrére Fité a Jon a mogħ ewafngeyayénd fá, "Némé waftaye o némé yétkwéne yéné ásfogh ewafrot?"

⁸ Féyo Fité, Ngánján Mbérbmber wafoghkaf, norayai yéfefaf, "Limánégħ ár a árfene sénko ár!

⁹ Njam té yénd yénmot mer ásfoghmen aknyégħ ároenemen efe mer namndai a ndernáye mer náyáto,

¹⁰ fém fá mat kamndangi, a méinyotio Israilmén ár. Yéné siyém Najaretmén Yesu Keriso yáne yétkwénan, efe fémofem yénamndaménd wénde efe Ngánjánam yanoyéng kérta, yéné ár yakai féfene sáfrére merro.

¹¹ Yesu siyém ndenanit wím, "wím fémofem méngo ramégħ árem yékenayénd,

árké té namndé néndkéf sérasér.'

¹² Wanjarégħ siyém endefaf yau so tinjongi, ménamén ámb yétkwén yau yém mband maratan yéramai áré árkéménaye yénd so témanjarngé."

¹³ Yémofem njam ewinjeayayénd Fité a Jon férférofnar koraiwét a mat náyátoyénd ndenéndé fá tárwén skulofnar o ménd ár, fá sélngwél emormén a fá mat tamorwén ndenéndé yéné ár Yesufé tamorwén.

¹⁴ Wénde ménamén yémofem yinjoyénd aknyégħ ár efe mer namndai tawakayongérwén yémáfé, féyo némé si yau norayayénd.

¹⁵ Féyo Ju sénko árem ewafáretangeyayénd téndot Ju sénko árfene áumengégħta, mérne nafghayénd a si taruindawét.

¹⁶ Fá namotayénd, "Yéndfem némé yam so yafrotam yéné sómbio árfefaf? Méinyotio ár tamorangérwén Jerusalemén fá mat em nde námé yémofem sélngwélafé yam yafroménd árkéméné yéndfem yau so tékenangém.

¹⁷ Wénde yéné yam kémboghét marat mété káyátongé árfe kénjún, féyo yénémamen yéndfem mat yéné ár so táyátem yau so norayét yéné yétkwénan ámb árfefaf."

¹⁸ Féyo wéikor emotangeyayénd yéné sómbio ár a táikér si emndéménd fá yau so norayét o ewatamet Yesuene yétkwéne.

¹⁹ Wénde Fité a Jonfem ewawangeyayénd, "Fém kemnangi kor ndené mbarkánde Ngánjánene ghékfan yém ár so tiyáre o Ngánján.

²⁰ Yénd yau so kékmbongém sian téfén yéndfem némé tafandam a káyáretam."

²¹ Kémbogh si soramé, yémofem engéumieyayénd. Yémofem ámb yau end ewinjoyénd ndernáye so fá tékrátan takmeyayénd, ménamén méinyotio árem Ngánján tuwetawét ménamén némé nufrotam.

²² Yéné ár efe Ngánjánam mer yiyátoi 40 yunjéf té yáindai.

Efalo yátogh árfene Ngánjánafé orayégh

²³ Fá njam engéfrangeyayénd, Fité a Jon néngangeyayénd kétán yéfenjo árfefaf a tawaufrowét méinyotio limánéggh ghéngén wároggh ár a limángéggh árem némé korayawét yéfefaf.

²⁴ Fá njam káyáretawét yénémamén, féyo yémofem kém efghayénd mérne oraighan Ngánjánafaf, fá norayayénd, "Yurafene Yuré, fémo yafrotam njafar, mband a arakaf, a méinyotio rokar yéné kénjún.

²⁵ Fém korayau Ngánján Mbérbéere fenjo faiofnar áśáfogh ár, téfene afé Deifidefafmé, "Némamén mband marat nékw em

a némamén árem fifiofnar mwighé nemnat?

²⁶ Mbandmén warsagh ár kafrendawét ngiot

a limángéggh ár náumendat mérne

Yurafé ásméghét

a wéi yémáfé Keriso.'

²⁷ Efalo yátogh ár mé Ngánjánafé koraiwét, "Erod a Fontius Faillet kafángotawét mérne yémáfé Téndo árfé a Israílmén árfé yéné ndimbal tesen kénjún ménát fene njúnjnúnofnar áśáfogh ár Yesue ngiot, efe fémon té yiyátoi Keriso.

²⁸ Yémofem méinyotio yam tawafrotawét, fém mat kénmorwén frondeyo fene waftaye a méndeyan soramé nufrotam.

²⁹ Yuré, kéreta yéfene nékw téfanda a fémon taméinda fenjo faiofnar áśáfogh ár fene siot so norayat férferofnar.

³⁰ Fenjo ngángé tásáfote ménát mer yátoghét a ufarogh yam a séngwélafé yam wafrogghét, Yesuene yétkwén kénjún, fene njúnjnúnofnar faiofnar áśáfogh ár."

³¹ Soramé fá Ngánjánafé koraiwét, yéné sifayan ánde kafángotawét kété kásámbnetau. Féyo fá Ngánján Mbérbéram ewafai a Ngánjánene si táitotawét férferofnar.

Efalo yátogh árem tafalotawét yéfenjo rokar

³² Méinyotio efalo yátogh ár tamorwén ámbiro tikfan a mwighayan. Efe ámb yau korayau ndené yéfene rokar yéfindro tamorwén, wénde yémofem tafalotawét yéfene némé tamorwén.

³³ Minde waftafé Yesuene muyafé ár ménjté tamorwén afroghan Yuré Yesuene

kér anoghmén. Ngánjánene ngárám kafamndau méinyotio árfefaf.

³⁴ Kété ámb ár yau káronjau rokarot yéfene kénjún. Efe mband a méngo yuré tamorwén yémofem tatérnawét a téraréggh mani tanérsawét

³⁵ a takmetawét Yesuene muyafé árfene karkafot, a tawarametawét yéfeyot efe káronjawét maniot.

³⁶ Josef, Lefi mérénmén kétamamén Sáifres, efe Yesuene muyafé ár tanmotawét Banabas, yáne yétkwénone fifi siyém "Wawéngsogh ár ambum."

³⁷ yéramai yánjo mband maniot a yékmai mani Yesuene muyafé árfene karkafot.

5

Ananias a Safaira

¹ Ámb ár yétkwén Ananias, yátnofé tárwén Safairafé, yémofem mband yérameyayénd maniot.

² Yémon ámb mani ewerai yandio, a yatén mat témorwén méinyotio yénémamén, a wénde enwanai ámbro a ekmái Yesuene muyafé árfene karkafot.

³ Féyo Fité norayai, "Ananias, nder-nayan Sáifram fene tikéf yafoi ménát fémon tawinde Ngánján Mbérbéeroe a fémon ewer fendio ámb mani fémon árké ewan mbandmén?

⁴ Fronde fene mband témorwén, soramé fémon yétérnai maniot. Mband résagh soramé, yéné mani náyátoi fene. Némayam fém néméindam yéné yamot? Fém yau kuinde árfefaf wénde Ngánjánafaf."

⁵ Njam Ananias náýarai yéné si, fá táf fété nuyai krotio. A ndimbal férferam ewanai méinyotio efe náýarayénd némé yam nufrotam.

⁶ Féyo totér ár nénuwanoyénd yáne fifi yéfinaménd, a yéngwanayénd a mband yaramayénd.

⁷ Nambio efoghféneféne soramé yáne amaf yénmormén, yau mat náýátoi némé nufrotam.

⁸ Fitam amaf yémotai, "Ta kwaufro, yéné fai fiyém fém a Ananias yéné mbandmén sewaneyayénd?"

Amafom yawangoi, "A, yéné fai fété yém."

⁹ Fité norayai amafóefaf, "Némamén fémfem yéné mwighé kemarét Yurane Mbérbér ufoghét? Kéreta! Yéné totér ár emofem fene ár tiyatotat kété ewakai méngo sésafneyan, a fém yémofem ndenényameyo so nérsat."

¹⁰ Táf fété amaf nuyai yáne karkafot krotio. Féyo yéné totér ár nélawayénd a amaf yinjoyénd kérwén, yéngwanayénd yiy-atotaménd a yánjarfé esareyayénd.

¹¹ Ndimal férferam ewanai méinyotio Yesuene mérén a méinyotio ár efe náyarayénd yénemamén némé nufrotam.

Yesuene muyafé áré m tárfár ár mer táyátotawét

¹² Yesuene muyafé áré m tawafrotawét tárfár ufarogh yam a sélngwélaté yam árfene sáfan. A méinyotio Yesuene efalo yátogh ár tùmén káfángotawét Solomonene méngo sifayan.

¹³ Fá férfer tamorwén ufényéghét yéfefaf, wéndende áré m mer si korayawét yéfenemén

¹⁴ Tárfár áré m a amafam efalo tiyátotawét Yuré a yéné téfnan ndimal mérén kénáyátotau.

¹⁵ Yéné téfnan, áré m tanérsawét enjne téfnár endét a takmetawét tatayafé a yameyafé ménát Fitane mbanmban so kuitau yéné árfefaf táf Fité njam kawai ndau endmé.

¹⁶ Ndenayo ár mérén náumendaménd Jerusalem tesenmén, tanérsawét yéfenjo enjne téfnár a efe yaufi mbérbéram tawasérbotau a méinyotio mer káyátotawét.

Yesuene muyafé áré t tékrát tawaram-etawét

¹⁷ Féyo limánéggh ghéngén wároggh ár a ámb yáne wáutáreggh ár Saduki mérénmén waramnjagh ár náyátoyénd.

¹⁸ Yémofem Yesuene muyafé ár ewer-ayénd a elawayénd marataye kwékwéf méngon.

¹⁹ Wénde yéné sémbáran Yurane njafar si résaggh árom kwékwéf méngo sésafne esawéryéng a enéutoryéng.

²⁰ Yémon emndai, “Nguwanongi, kokay-ongi wáwefnogh méngo sifayan, a áré t yéné tawaufrongi méinyotio totér ghérsamén si.”

²¹ Táf njam akw yéfawéryéng fá nélawayénd wáwefnogh méngo sifayat, ndernáye té njafar si résaggh árom emndai, a ár watameggh ewafngoyénd.

Limánéggh ghéngén wároggh ár a yáne mérén eumendayénd Sanedrin árké yém méinyotio Israilmén sénko árfene áumengéggh, féyo ewáfáretaménd wan-jengéggh ár kwékwéf méngot Yesuene muyafé áré t wasroghét yéfefaf.

²² Wénde njam nufaryénd kwékwéf méngofaf, yémofem yau ewinjoyénd. Féyo fá néngangoyénd a nafroyénd,

²³ “Yéndfem yinjongém kwékwéf méngo sésafne manégghkaf, kwékwéf méngo wan-jengéggh árfé tawakayongérwén sésafnefáf, wénde yéndfem njam esawérngém, efe yau ámb yinjongém kénjún.”

²⁴ Njam wáwefnogh méngo wanjengéggh sénko ár a limánéggh ghéngén wároggh ár káyáretau afrogh si, fá katambnawét némé mété nufrota Yesuene muyafé árfefaf.

²⁵ Ámb ár yénmormén norayai, “Kéretangí! Yéné ár efe elawangi kwékwéf méngon ewakai wáwefnogh méngo sifayan ár ewatametaf.”

²⁶ Wáwefnogh méngo wanjengéggh sénko ár nuwanói yánjo ásfoggh árfé Yesuene muyafé ár enwasroyénd. Yémofem yau wauwirorghe enwasroyénd ménamén fá férfer tamorwén áré m mété wíme tawafiyátowét.

²⁷ Yesuene muyafé ár njam enémnjoyénd, yémofem ewakayoyénd Ju árfene sénko árfene áumengéggh sáfrére ménát limánéggh ghéngén wároggh árom sái tamotau.

²⁸ Fá norayai, “Yéndfem ewaramangém táikér si féfeyot ménát yau sái ewatametaf yéné yétkwénan, wénde fémofem féfenjo watameggh Jerusalem té yafongi a yéné téfnan féfenjo mwighaye yényátongi Yesuene krot.”

²⁹ Fité a ámb Yesuene muyafé áré m yawangoyénd, “Yénd so kámyongém wafroghét Ngánjánéfaf yau árfefaf!

³⁰ Téfene ákíafene Ngánjánam yanoi Yesu kétámdmé kértá-efe fémofem yésmetaménd wafataréggh wénan yamayénd.

³¹ Ngánjánam yuyoyéng fá yánjo tambén ngángat ndené fété warsaggh ár a wanjaréggh ár ménát yémon yéné yafrote Israilmén ár so nakenat yéfenjo yaufita a Ngánján so tawalindangé.

³² Yénd fandagh ár yéném yéné yammén, a ndenáyi Ngánján Mbérbéram efe Ngánjánam yéramái yéfeyot efe námyotaf yáfaf áyárgghét.”

³³ Njam fá náyarayénd yéné si, fá nékwafé namndayénd a ménde tamorwén krot sái tákmangayénd.

³⁴ Wénde Farasi ár yétkwén témorwén Gamaliel, nákw watameggh ár, efe tutémndawét méinyotio áré m, fá nokayoi Ju árfene sénko árfene áumengéggh kénjún a si ewaramai yéné ár so tautoreyayénd téndot ménát fáro kénjún so korayangayénd.

³⁵ Féyo nokayoi siot yéfefaf, “Israilmén ár, kor kemnangi merkéráye némé fémofem wafroghét yafngongi yéné árfefaf.

³⁶ Ámb efghon, ár kété témorwén yáne yétkwén Téudas, efe kuindawéng nde ndímbal kar témorwén, 400 ár nufnyayénd yáfaf. Wénde fá yésmetaménd, méinyotio yáne waitogh ár nófarnayénd a yáne imángéggh yamat nefoi.

³⁷ Yá soramé, Judas Galili yumén nufaryéng yétkwén kayogh efghon, ár mérén tanlimndau nékwafé. Fá wéi yésmetaménd krotio, a yáne méinyotio waitogh ár semormén nófarnayénd.

³⁸ Yéné téfnan yéndo ewawéngsotan fém. Yéné ár tafrangongi! Fá so nguwanongi. Némé yau so yafrotam! Njam yéfene

mwighé o wafroghyam yém árfe tambén, so kefongé.

³⁹ Wénde njam Ngánjáneta yéném, fémofem yéné ár yau so takmbongi, fém fémo so kawinjongi Ngánjánafé ásmégh ár."

⁴⁰ Yáne si ewanayénd yémofem. Yémofem emotayénd Yesuene muyafé ár kénjút ényawéghét a fá fémogh ewafngoyénd. Féyo yémofem emndayénd fá yau so norayat Yesuene yétkwénan, a fá tangéumyend a nguwanongi.

⁴¹ Yesuene muyafé áram yéfrangoyénd Ju sénko árfene áumengégh áuwéghafé ménámén fá Yesuene yétkwén téfnan tékrátan tamorwén.

⁴² Méinyotio efghon wáwefnogh méngo sifayan a méngomé, fá yau nékmboyénd watameghan a mer si waitoghan Yesu Kerisoenemén.

6

Sefen ár ewaferyéng

¹ Yéné efghon njam efalo yátogh ár wékeye tárfár káyátowát, Grik si téfnár tawafnyangérwén yéfefaf káwatarnawét Ibru si téfnárfefaf. Fá korayawét, "Njam fémofem Ibru si téfnár tafénawét njamke kétán kwirafefaf méinyotio efghon, fémofem yau ewarametati féyotaroyan njamke Grik si kwirafef."

² Féyo yénémamén 12am eumendayénd méinyotio efalo yátogh ár a norayayénd, "Kor yau mbarkánd yém téfeyot Ngánjánene si ásafogh sái nawaneta ménáyan njamke faloghan.

³ Fútaréf, tawaferngi sefen ár féfenjo kénjümén efe féfene matkaf em a Ngánján Mbérbmber afoghkaf a káfeté mwighafé. Yéndfem yéné ásafogh so tawaramangém yéfeyot.

⁴ Yénd yéndio so karamangém méinyotio efogh Ngánjánafé oraighan a si waitoghan."

⁵ Yéné si orayéghmén méinyotio ár náuwetaménd. Yémofem Stifen yaferyénd, yéné ár ndimbal mwighé afoghkaf a Ngánján Mbérbmberafé, ndenýameyo Filif, Frokorus, Nikanor, Timon, Farmanas a Nikolas kétamamén Antiok yumén efe témorwén Téndo ár soramé náyátoi Ju árfé wáwefnogh ár.

⁶ Yémofem eramayénd yéné ár Yesuene muyafé árfene ngángat, efe Ngánjánafé korayawét a ngángé efayoyénd yéfefaf.

⁷ Féyo Ngánjánene si marat náyátóyeng. Efalo yátogh ár Jerusalemén wékeye tárfár káyátowát, a ndenýameyo tárfár ghéngén wároggh ár námyoyénd áyárgghét kétán ndimbal mwighafaf.

Stifen yerayénd

⁸ Stifen, yéné ár Ngánjánene ngáram afoghkaf a waftafé, yémon tawafrotau ndimbal sélngwélafe yam a ufarogh yam árfene kénjün.

⁹ Wénde ámb Ju ár kétamamén tamorwén Sairene a Aleksandriamén a Silisia a Esia yumén efe korayawét ndené yénd siyéném Yuwek ár. Yéné ár éwigh nufngoyénd Stifenfé,

¹⁰ wénde fá féyotarofnar tamorwén yémafé éwighét ménámén Stifen témorwén káfeté mwighafé a Ngánján Mbérbmberoene muyayan korayau.

¹¹ Yémofem kwankwane ewaferyénd ámb ár ndené siot, "Yéndfem té yíyárayém Stifen yau si korayau Mosesefaf a Ngánjánefaf."

¹² Féyo yéné ende yémofem ewasem-nayénd ár, sénko ár, a nák watamegh ár. Yémofem yénmerayénd Stifen yénémjoyénd Ju árfene sénko árfene áumengégh sáfrére.

¹³ Yémofem yéfunayénd unyégh si, efe norayayénd, "Yéné ár yau kékmbongé wanyogh si orayégh yéné wáwefnogh méngo sifayamén a nákmén.

¹⁴ Yéndfem fété tiyáretawém fá korayau ndené yéné Najaretmén Yesum so yirone yéné sifayé a so ewengote ákiafene nák Mosesém árkéméné té ewafnamoi téfefaf."

¹⁵ Méinyotio efe tamorangérwén Ju árfene sénko árfene áumengéghan Stifen yémofem téfandawét yáne sáf náyátoi ndenanit njafar si résaggh árnit.

7

Stifenene si sénko árfene áumengéghfaf

¹ Féyo limánégh ghéngén wároggh árom yémotai Stifen, "Yéné wátranégh efalo em?"

² Yéné ámogghmén yémo yawangoi, "Fútaréf a afaf, kénáyáraghi tafaf! Minde kwayaghafé téfene Ngánján nufaryéng kétán téfene áki Ebraamefaf njam fá mé témorwén Mesofotamiyan, táf fronde njam fá témorangérwén Aranan.

³ Ngánjánam yémdai, 'Téfrango fenjo yu a fenjo ár, a kuwano kétán árké mband yéndon so kémauyafon.'

⁴ "Féyo yémon yéfrangoi Kaldia árfene mband a námnojoi Aranan. Yárfene kér soramé, Ngánjánam yéngwáfáretam fá yéné mbandot ánde fém sénonjo emor.

⁵ Ngánjánam yau yaramai ámb mband yéna. Wénde Ngánjánam unyégghofnar si yémdai fá, 'Fém a fene ákif fe soramé mband so tawaramangé.' Yéné efghon Ebraam ambumofnar témorwén.

⁶ Ngánján korayau yáfaf yéné ende, 'Féfene ákif so em dabi ár ámb árfene ndimbal yuwon yau yéfenjo ndimbal yuwon, fá so em árfene faiofnar ásafogh ár a so taftawét 400 yunjéf.

⁷ Wénde yéndon so tékrátan tékman yéné ndimbal yu faiofnar ásáfoghétro ár eyátotat, a soramé yuwon fá so kéntorngi yéné ndimbal yuta a so wáwefnotat ta yéné sifayan.'

⁸ Ngánján a Ebraam si yéreinýménd ghéngan néféghmén. Ebraam nénamndai Aiseke yárefé a ghéngan yanfai 8 efogh yáne áráfégh soramé. Soramé Aisek nénamndai Jeikofe yárefé, a Jeikof nénamndai 12 ambumafene yéferafé.

⁹ "Jeikofene ambumam waramnjagh yafngoyénd yéfenngén Josef, yémofem fá yéramayénd Ijifét faiofnar ásáfogh ár. Wénde Ngánjánafé fá tárwén

¹⁰ a Ngánjánam tambetau fá kétándmé méinyotio yánjo kértata. Farawa Ijifmén warsagh árom méndefé téfandau Josef ménamén Ngánjánam yaramai káfeté mwighe, yéné téfnan Farawam yémndai Ijif yu limánégghét a méinyotio yáne méngo.

¹¹ "Féyo káukáu nuyai Ijif a Kanan yuwon, káukáuam yénérsam ndimbal yauyau njamke téfnan a téfene ákif njamkefnar nááyotoyénd.

¹² Njam Jeikof nááyarayéng ndené rais kété tamorwén Ijifén, yémo ewáfáretam yáne ambum efe téfene nááyotoyénd ákif fronde yafoghan.

¹³ Yéfene yénamayo yafoghan, Josefém ewaufroi yánafet efe fá témorwén, a Farawa mat nááyatoi Josefene mérénmén.

¹⁴ Yéné soramé, Josefem ewáfáretam yárefé Jeikofeyot a yáne méinyotio mérén, 75 méinyotio.

¹⁵ Féyo Jeikof néwanoi Ijifét, ánde Jeikof a téfene ákif kéré emormén.

¹⁶ Yéfene fifi enwangotaménd kétán Sekemét a ekmayénd mbéwé méngon Ebraamém árké yanayéng Amorene ambumta Sekemmén manie.

¹⁷ "Efogh kaka kénáyátotau Ngánjánam yánjo si efalo sái tiyátongai Ebraamefaf, téfene ár marat té nááyatoi Ijifén.

¹⁸ Féyo totér warsagh ár efe mat yau témorwén Josefenemén nénamndai warsagh ár Ijifén.

¹⁹ Yémon yaufiyam tawafrotau téfene ár a tawasérmbotau téfene ákif wáfareghe tawáfaretau ménát yéfene totér ráfégh ambumtérér wighét krot.

²⁰ "Yéné efghon Moses náráftam a Ngánjánene ghékfan fá kéretau mer ambum. Nambio ghérare kénjún yémon tarawenau yáfefane méngon.

²¹ Njam yémon yénmutoryéng, Farawane mérsom yérnyai yandio ambumot.

²² Moses méinyotio káfeté mwighe yatametaménd Ijif árem a témorwén wafté kéré ro sian a wafroghan.

²³ "Njam Moses témorwén 40 yunjéf, yémon mwighe yaitotam yafoghét yánjo Israil árfefaf.

²⁴ Mosesém yinjoi ámb ár Israilmén Ijifmén árom tusérmbotau, féyo fá nuwanoi yá wáutárgghét a fai wangoghét Ijifmén ár yésmetam.

²⁵ Moses kéma kemnau ndené yánjo árem kar so tayamngongayénd ndené Ngánjánam fá télímdau yéfe wanjargghét, wénde yémofem yau yáyámngoyénd.

²⁶ Ámb kwéfon Moses yénmormén sómbio Israilmén ár ewinjeyai ásméghan. Yémon yéta krufrát taramwéng yéné sie, 'Ár sómbár, fémro ere fútarfé, fém némamén nawaghanét?'

²⁷ "Wénde yéné árom efe tusérmbotau yá fútar, yémon yéferngotai Moses téndot a norayai, 'Emo fém niyátói limánégghét a téfé ghékéfé fayoghét?'

²⁸ Fémó yénd krot wafngo ndenényame Ijifmén ár káye fémon yénau tésmete?'

²⁹ Njam Mosesém yéné si náýarai, fá nuwanoi Midian mbandot dábi náýatoi nawerai amaf sómbio ambumafé náýatoi.

³⁰ "40 yunjéf soramé, njafar si résagh ár nufaryéng Mosesefaf kéghat fés kánkékánké kénjúmé fanfne yuwon mband tunakéfé yétkwén Sainai kaka.

³¹ Njam Mosesém yéné fés yinjóyeng, fá sélngwél yémormén. Njamandio fá yéngmormén kaka fandaghét, yémon náýarai Yurane kém:

³² 'Yénd wém Ngánján endeyot táwefnotawét féfene ákiam, Ebraam, Aisek, a Jeikof.' Moses ngernger témorwén férférafé fandaghét.

³³ "Féyo Yuram yémndai, 'Tafittrar fenjo sandol, yéné sifayé ánde fém némakai siyém njúnjúnofnar mband.

³⁴ Yéndon té téfandan tane árfene tékrát Ijifén tekfifi. Yénd té kénáyáretan yéfene ye ke a yéné téfnan yénd nénéworén yéfe wanjargghét. Sénonjo kuwano, yéndon so kémangon Ijifét.'

³⁵ "Yéné Mosesyo féu yém efe yémofem yékenayénd yéné siafé, 'Emo fém téfene limánégghét ár a ghékéfé fayogh ár niyátói? Ngánjánam yáfáretam yéfe limánégghét a wanjargghét, njafar si résagh ár kénjúmé efe nufaryéng yáfaf kéghatan.

³⁶ Mosesém enéutoryéng Ijifta, sélngwélafé yam a ufárogh yam tawafrotau Ijif kénjún, kété Fékrat Árákafan a fanfne yuwon 40 yunjéf.

³⁷ "Yéné Moses fiyém emo tawaufrotau Israil áré, 'Ngánjánam so yénmáfárete féfeyot Ngánjánene mat yatogh ár ndené yénd swém féfenjo áta.'

³⁸ Fá fiyém efe témorwén Israil árté káumendawét fanfne yuwon; fá témorwén téfene ákiáfé njam njafar si résagh ár efe korayau yáfaf Sainai Mband tunakfan,

a yémon Ngánjánene akegh si ewinjo i a téfeyot ewafnamoi.

³⁹ "Wénde téfene ákif yau námyoyénd wafroghét a yémofem yékenayénd a fá ménde tamorwén Ijifét angoghét.

⁴⁰ "Yémofem yémndayénd Aron, "Téfe ténmawafrota némbne ngánján efe so yém téfene limánégħ ár. Ménamén yéné ár Moses emo yénmutoryéng yénd Ijifta, yénd mat yau yéném némé nufrotam yáfaf!"

⁴¹ "Yéné efghon yémofem yafrotaménd unyéghunyégh mewang ndenanit kau. Yémofem ghéngén tanérsawét kétán a téménd yafrotaménd utmanéghafé némé yéfenjo ngángaye tafrotawét.

⁴² Wénde Ngánjánam sém ewawengoi a engéumyoi kénd, ghérare, a efogh wáwefnoghét. Ndenaye fété nátém némé té yéfarotaménd Ngánjánene mat yátogh árfene bukan,

"Fém Israilmén ár! Fémofem ta yau kwémarsati ghéngén a ramégh rokar 40 yunjfan fanfne yuwon.

⁴³ Fémofem té térsati Molek mewangoene némbne farai méngo

a féfenjo ngánján Réfan kénd, árké mewangoe fémofem tawefnotati. Féyo yéndon so tawitrombon kétán Babilonét."

⁴⁴ "Téfene ákifem térsawét Farai méngo Ngánján ánde korayau fanfne yuwomé. Yéné ásáfogh témorwén Ngánjánam némé yauyafotam Mosese wafroghét.

⁴⁵ Ámb yunjéf soramé, téfene ákifem emofem yanayénd farai méngo kétándmé yéferafafeta térsawét yémáfé fá njam tayotau Josuwafé a yanayénd mband kétándmé ndimbal yuta árké Ngánjánam ewitérmboi yéfone sáfrére. A kété tékmangérwén kétánotio Deifidene efogh nawerai.

⁴⁶ Deifidém tayamnetau Ngánjánene ménde a yémotai ndené yéndon so yéfrendan Jeikofene Ngánjánene ámnjogh sifayé.

⁴⁷ Wénde Solomon yémormén emo méngo yérametam yáyot.

⁴⁸ "Wénde Minde tukén Ngánján yau yémor ár wafroghmén méngon. Ndené Ngánjánene mat yátogh ár noraye,

⁴⁹ "Yuré noraye, 'Njafar siyém tane limánégħ ámnjogh sifayé, a yéné mband siyém tane kafkaf enagh-faf.

Fém féyotarofnar em méngo sái yérametati tayot.

Yénd méndefnar wém tane enagh sifayat.

⁵⁰ Tane ngángayam ewafrotam méinyotio rokar."

⁵¹ "Fém áyáregħofnar ár! Fém sem tikéř táikér a téngan dudu efalo sifaf. Fém ndené fété em féferafaf kés em. Fémofem tùmén Ngánján Mbérmber yékarotati!

⁵² Féfene ákifem esmetaménd méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár! Ndenéyameyo yémofem esmetaménd fá efe korayawét Mbarkánd Ároene álighmén, Keriso efe fémofem yékenangi a yesmangi krotio.

⁵³ Fém yéné féyém Ngánjánene nákwé ewanayénd njafar si rəsagh ároene kénjümé wénde yau námyoyénd wafroghét."

Stifen wíme yafiyátotat

⁵⁴ Njam stifén noyarai ndené, Ju sénko ár nékw nawérayénd a sén tangsotawét.

⁵⁵ Wénde Stifen témorwén Ngánján Mbérmber afoghkaf, njafar tuk téfandau a Ngánjánene ndimbal kwayaghé yinjo, a Yesu takayongérwén Ngánjáne tambén.

⁵⁶ Fá norayai, "Kéretangi, yéndon yéfandan njafar tuk saurégħkaf a Ároene Ambum yakai Ngánjáne tambén!"

⁵⁷ Féyo Yémofem ngángaye ewamoyénd téngan a kutnawét tukén, méinyotio ár nénguférmoyénd yáfaf,

⁵⁸ tutonawét tesenta a wíme tafiyátotawét. Yéné efghon ghékéř fandagh árem yéfenjo farun sálame tafitérnawét a totér ambum Solene kafkaf mbanmbanan takmetawét.

⁵⁹ Njam fá tafiyátotawét wíme, Stifen Ngánjánafé koraiwét, "Yuré Yesu, tane mbérmber tumyo."

⁶⁰ Féyo Stifen budme niyai nutnai, "Yuré, kémawalindangé yéfone yaufiyam." Fá njam norayai yéné, kér yémormén.

8

1 Sol namyoi stifén tésmetawét kérotio.

Yesuene mérén ngimén niroryénd

Yéné efghon ndimbal ngi marat namndai Jerusalem Yesuene mérénfáf, méinyotio efalo yátogh ár niroryénd Judian a Samarian, wénde Yesuene muyafé áro tamorangérwén Jerusalemén.

2 Ngánján fértératé árem Stifen yiyato-taménd mbandan a ghérghérsisé tamorwén minde.

3 Wénde Solém yioréréng Yesuene mérén. Fá téngmorwén méngot a ámb méngot, ár a amaf, taweretau a talawetau kwéřkwéř méngot.

Filif Samaria kénjún

4 Fá efe nófarnayénd si táitotawét yénamé árkamé fá tayotawéng.

5 Filif nuwanói tesenot Samaria yuwot a si táitotau Kerisoenémén kété.

6 Njam tářfár árem tiyárawét Filif a téfandawét ufaroğh yam yémon tawafrotau, fá káyáretawét merkéráye fá némé korayau.

7 Yaufi mbérmber kétonawét ár tářfár tambén kéřé, a tářfár aknyégh ár a wawér ár mer táyátotau.

8 Féyo ndimbal áuwéghafé tamorwén yéné tesenan.

Saimon ghar téfnár

⁹ Ár yétkwén Saimon kété témorwén emo ghar ngiyam tawafrotau ndimbal tesenan a méinyotio ár tawarsotau séngwélafé yame Samarian. Fá kawarsau ndené minde waftafé kar témorwén,

¹⁰ a méinyotio ár yéné ndimbal tesenan, waftafé ár a waftafnar ár, yémofem tiyáretawét a yéné si korayawét ndenáye, "Yéné ár siyém minde waftafé yém Ngánjánam yéné wafté yaram."

¹¹ Yémofem fá táitotawét ménamén yémon séngwélafé yam tawafrotau túmén yánjo ghar yame.

¹² Wéndé njam yémofem efalo yiyátóyénd Filif Ngánján limánégwmén mer si wait-oghan a Yesu Kerisoene yétkwénmén, féyo ár a amaf nuan walitogh ewafngoi.

¹³ Saimoném efalo yiyátói a nuwan yálitotam. A Filif táitotau méinyotio yuwomé, árkamé tiotau séngwél témorwén ménáyan ndimbal ufarogh yam a fénaté wafroghyam yémon tafandau.

¹⁴ Njam Yesuene muyafé ár Jerusalemén náyarayénd nde Samaria méngotu árém Ngánjánene si té yumyongi, yémofem engwáfáreménd Fité a Jon kété Samaria.

¹⁵ Njam fá nufareyayénd, Ngánjánafé orayégh tafrowét toté efalo yátogh árfet ménát yémofem Ngánján Mbérbér so tanangayénd,

¹⁶ ménamén Ngánján Mbérbér yau somé yénmormén yéné árfefaf, fronde fá té árém ewalitotaménd Yuré Yesuene yétkwénan.

¹⁷ Fité a Jon ngángé fáyo ewafngeyayénd sénkoyan, yumyoyénd Ngánján Mbérbér.

¹⁸ Njam Saimoném yinjoi nde Ngánján Mbérbér té yumyoyénd táf Yesuene muyafé árém ngángé efayeyayénd yéfefaf, yémon mani ewauyafeyai,

¹⁹ ndené siáfé, "Kwaramend yéné wafté ménát endefefaf yéndon téu efayotan tane ngángé so Ngánján Mbérbér ndenáyo yumyotat!"

²⁰ Fitam yawangoi, "Fém fenjo maniafayo so néngém tuot fését fémafayo, ménamén fém nemne Ngánján ramégh wafté kar manie résaghét yém!"

²¹ Fene sifayé yéna yau yém yéné ásáfoghan, ménamén fene tikéf yau yém mbarkánd Ngánjánene sáfrére.

²² Kawengo yéné yaufita a orayégh kufngo Yurafaf ménát so tawalindangé fene yaufi mwighamén.

²³ Yéndon fém néfandan waramnjagh ár ném a fenjo yaufiyam némumbetát."

²⁴ Saimoném yawangoi, "Orayégh kufngo Yurafaf tanemén ménát némé fém noraye yau so nufrote tafaf."

²⁵ Yéné soramé fá Yurane si kafrowét, Fité a Jon nangeyayénd Jerusalemét, mer si taitowét tárfár Samaria méngotuamé.

Filif a Etiofiyamén ár

²⁶ Yurane njafar si résagh ár norayai Filifefaf, "Kuwano náikái endét, yéné fanfne end kéténdmé Jerusaleméta kéténa Gasa."

²⁷ Féyo yémon áligh yérnyai, a néndkéfan yémon yéfángoi Etiofiyamén ár, mani wanjengégh sénko ár Kandake, yáne fifi warsagh amaf Etiofiyamén. Yéné ár téngmorwén kéténa Jerusalemét wáwefnoghét,

²⁸ a fá néngangoi méngotuot téfayongérwén osafene roagh kitarayan, taftau Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane buk.

²⁹ Ngánján Mbérbéram yémndai Filif, "Kuwano kéténa yéné osafene roagh kitarafaf a kaka kété fai némor."

³⁰ Féyo Filif táf néngengoi osafene roagh kitarafaf a yiyárayéng ár taftau Aisaya Ngánjánene mat yátogh ároene buk. Filifém yémotai, "Fém mat té náyátote némamén fémon yafte?"

³¹ Fá norayai, "Yénd ndernáye mat so káyáton, táfandro ámb árom njam ta wawafena?" Féyo yéné téfnan yémon yumyoi Filif armboghét yémafé ámnjoghét.

³² Yéné Buk saté siyém yémo taftau, "Fá télimndawét sífnit kéténa ngífaf,

a síf tosanit síf néfégh téfnároene sáfrére síofnar,

yémon yau yáne mbírbír ya-sawéryéng.

³³ Fá yewonaménd a yanayénd yáne mbarkánd.

Fá ambumofnar yémormén, féyo efe yau so noraye yáne ákiambumafenemén.

Ménamén yáne ghérsé té yanayénd yéné mbandta."

³⁴ Árom yémotai Filif, "Ta kwaufro, endenemén Ngánjánene mat yátogh ár norayai, yánjomén o ámb ároenemén?"

³⁵ Féyo Filifém waitogh yawafngoi yéné Aisayane Buk satayan a yaufroí mer si Yesuenemén.

³⁶ Njamandio fá tangérwén endmé, fá nufareyayénd nufaf a árom norayai, "Kéreta, nu siyém. Yénd ménde wém walitoghét."

³⁷ *

³⁸ A yémon yémndai wawerégh ár ose résaghmén kémboghét. Féyo Filif a ár nuwot

* **8:37 8.37** Ámb matyam ár néngemnat: yéné simén si té yém yéna ámb si, wéndé tárfár matyam ár yau nemnat. Yéné si siyém, 'Filif norayai yáfaf, 'Njam fémo efalo yiyátota Yesu fene kénjue, fém so táf némalitotan.' Yémo yawangoi, 'Yéndo efalo yiyátotan ndené Yesu Keriso siyém Ngánjánene Ambum.'"

neworeyayénd, a Filifém nuan yalitoyéng fá.

³⁹ Njam fá nénurteyayénd nuta, Yurane Mbérbéram Filif táf fété yéngwanayéng, a ár yau yinjoi wéikor, wénde néngwanoi endmé áuwéghafé.

⁴⁰ Wénde Filif nufaryéng Ajotus tesenot a téngmorwén mer si téngwaitotau méinyotio tesenamé kétánotio fá nufaryéng Kaisariat.

9

Solene awengogh yaufita

¹ Sol ménj tényangérwén Yesuene wait-
ogh ár ngiot. Fá núngwanoyéng limánégh
ghéngén wárogh ároefaf

2 a yémon yémotai férénót áumengégh
ménagofaf Damaskos ndimbal tesenan,
ménát yémon njam tinjongai ámb ár a amaf
emofem Yesuene End táitotawét, yémon so
tángemnjau ndené fété kwékwé méngo ár
kétan Jerusalemét.

³ Yémon njam kaka Damaskos yéngiyátoi álighan, táf fété njafarmén kwayaghayam vétremngoi a yarendai fá.

⁴ Fá nuyáyéng mbandot a sioene kém náyárai ndené, “Sol, Sol, némamén yénd fémon wesmete?”

⁵ Sol namotai, “Yuré, efe fém ném?”

Yémon yawangoi, “Yénd wém Yesu, efe fémon vesmete.

⁶ Sénonjo kokai a kuwano ndimbal tesenot, a ár kété yém yémon so kénémndangé némé so fémon vafrote."

⁷Yéné ár emafé endmé tangmorwén Solfé nokayoyénd siofnar; fá náyárayénd sioene kém wénde yau efe vinjoyénd.

⁸ Sol nurtotam mbandta, wénde njam yémon ghékéf esawéryém yémon némé yau ámb yinjoí. Féyo yémofem ngángayan yer-ayénd a téngémnjawét Damaskosét.

⁹ Nambio efogh fá ghékéf kwéfkwéf yémoranqérmén, njamke nu yau enetam.

¹⁰ Damaskosén kété témorwén waitogh ár yétkwén Ananias. Yuram yémotai ghékéf waingéghe, “Ananias!”

Yémon yawangoi, "Wai, Yuré."

11 Yuram yémndai, “Kuwano Judasene méngot Mbarkánd Endmé a kamota Tarsusmén ár yétkwén Sol, fá Ngánjánafé oraighan yém.

12 Ghékéf waingéghe yémon téfandau ár
yétkwén Ananias ténmorwén yáaf a ngángé
efayoi a yáne ghékéf nasawéryénd a nawa-
farniaménd wéikor.”

13 Ananiasém yawangoi, “Yuré, yéndon káyáretawén tárfar si yéné ároenemén ménamén yémon tékrát tawarametau fene árfet Jerusalemén.

14 A fá téném yéan si muyafé limánég
ghéngén wárogh ároe también ménát

yéfe werghét méinyotio efe norayat fene
vétkwénan.”

15 Wénde Yuré norayai Ananiaséfaf,
 “Kuвано! Yéné ár siyéw tane waferéghkaf
 ménát tane si résaghét Téndo árét a yéfene
 warsagh ár a Israilmén ár.

16 Yéndon so yauyafotan yáyot nderé
mámáfi yémon so yáyarete tane yétkwén
téfnan."

17 Féyo Ananias néngwanoi a
nénglaweyéng méngo kénjún. Ngángé efayoi
Solefai, fá norayai, “Fútar Sol, Yuré Yesu,
efe nufar fefaf endén fém njam kéném
endmé yénan, yénd yémon kwémáfárete
ménát fém so ghékéy kéreta a kémáfongé
Ngánían Mbémberám.”

18 Táf fété ndélindnit nuyai Solene ghékéfta, a néretai. Fá nokayoi a nuan válitotam.

¹⁹ a yáne njamke soramé, yáne muyé
nawafarnjam kétánotio.

Sol témorangérwén Damaskosén a
Jerusalemén

Sol yémorangérmén ámb efogh waitogh
árfé Damaskosén.

20 Yémon táf fété si waitogh yérnyai
áumengégh méngon ndené Yesu siyém
Ngániánene Ambum!

21 Efe méinyotio náyaráyénd sélngwél emorméng a namotayénd, “Yéné ár fiyém emo tásmetau Yesuene waitogh ár Jerusalemén. Fá fété téném waitogh árfet werghét ndené fété kwékwéf méngo ár limánégh ghénghén wároogh árfefaf.”

22 Solene si waitogh minde waftafé
káyátotau a Ju ár féyotarofnar tamorwén
Fole wawangoghét Damaskosén ménamén
yémon tawauvafotau Yesu siyém Keriso.

23 Táfár efogh soramé, ámb Ju áré
mwiché táitotawét Sole ngiot.

²⁴ wénde Sol mat náyátoi yéfene mwiché.
Efogh sémbár fá kumnjotawét tesen
sésafnen Sole ngiot.

²⁵ Wénde yángo waitogh áré m yanayé nd Sol sémbáran a ndimbal yáfe tewonawét tesen áráke sémta.

²⁶ Njam Sol yénmormén Jerusalemét,
fá yéta karametau ufnyéghét waitogh
árfefaf, wénde fá méinyotio férfér tamorwén
yanámén, yémofem efalo yau tiyatotawét
nde fá fété yém waitogh ár.

27 Wénde Banabasém yénmasroi Sol
kétán Yesuene muyafé árfefaf. Banabasém
ewaufroi yéfe ndernáye Solém endén yinjo
Yuré a norayai Yuré yáfaf, a ndernáye
Damaskosén yémon si táitatau férféofnar
Yesuene vétkwénan.

28 Sol a Yesuene muyafé árfé ta-
morangérwén kimndawét férférofna
Jerusalemén, korayau férférofna Yurane
vétkwénan.

²⁹ Sol korayau a kéwitawét Grik si Ju árfé, wénde yémofem yéta ngiot térametawét.

³⁰ Njam efalo yátogh ár mat náyátóyénd yénémamén, yémofem yéngwasroyénd Sol Kaisaria tesenot a yéngwatembayénd Tarsus tesenot.

³¹ Féyo Yesuene méréen yénamé Judia, Galili yu a Samaria, yémofem tayam-netawét krufrát yéné efghon. Ngánján Mbérbéram tawáutánau muyafé sái kam-ndangayénd, ár tárfár káyátotawét a Yurane férférafé tamorangérwén.

Enias a Dorkas

³² Njamandio Fité karendau ámb yuwomé, fá kété néngwanói Ngánjánene efalo yátogh ár yafoghét Lida méngotuot.

³³ Kété yémon yinjoi ár yétkwén Enias, aknyégh ár efe yéknýangérmén 8 yunjéf.

³⁴ Fité norayai yáfaf, "Enias, Yesu Kerisom fém mer so kényátonga. Kokai a fenjo yame tékna." Táf fété Enias nokayoi.

³⁵ Méinyotio efe kété tamorangérwén Lidan a Saronén, fá yinjoyénd a awengogh nufngoyénd Yurafaf.

³⁶ Jofa tesenan kété témorwén waitogh ár amaf yétkwén Tabita, Grik yétkwéne siyém Dorkas, emo тү́mén tawafrotau mer yam a tawáutánau yauiyau ár.

³⁷ Yéné efghon amaf enjne nawerai kér yémormén, a yáne fifi nue yumbnaménd a yarmboyénd méngo kénjút.

³⁸ Lida méngotu témorwén Jofa tesen kaka, féyo njam waitogh ár náyárayénd ndené Fité témorwén Lida méngotuán, yémofem ewáfáreménd sómbio ár yáfaf a taulfrend yá, "Wékeye álighét."

³⁹ Fitaf néngwanoyénd yémáfé, a njam fá nufaryénd, fá néngarmboi méngo kénjút. Méinyotio kwiram yarendayénd fá, ye kendawét a tauyafongi sáláme a ámb sáláme Dorkasém árké enamndam njam yémáfé mé ghérsé tamorwén.

⁴⁰ Fitam fá méinyotio eutonam méngo saté kénjútá, féyo fá budme niyai a Ngánjánafé koraiwét. Nde fá néngawengoi kér amafoefaf, fá norayai, "Tabita, kano." Táf fété Amafom ghékéfé ensawéryéng, a féyo amofom yéfandayéng Fité a námnjoi.

⁴¹ Yémon ngángayan yérai a yamarotai okayoghét. Féyo yémon emotayéng Yesuene efalo yátogh ár a kwiré, ewauyafoi yéfeyot ghérsé amaf.

⁴² Kér anoghmén si marat náyátói yénamé Jofa tesenamé a tárfár árém efalo Yuré yiyátóyénd.

⁴³ Fité yémorangérmén Jofa tesenan tárfár efogh yémáfé wérár ghéngan watorégh árfé yétkwén Saimon.

¹ Kaisaria tesenan ár yétkwén témorwén Konelias, Rom fiyarafene sénko ár emo tawanjetau 100 fiyaré yéné yétkwén siyém Italiámén fiyaré méréen.

² Fá méinyotio yánjo mérnafé tamorwén Ngánján férférafé ár a wáwefnogh ár; yémon tawarametau rokar marataye yéfé áronjagh árfet a тү́mén Ngánjánafé koraiwét.

³ Ámb efghon séite witmé karéf 3 aklokan yáfaf nofatanam ghékéfé waingégh yam. Yémon yinjoi Ngánjánene njafar si résagh ár, efe yénmormén yáfaf a yémndai, "Konelias!"

⁴ Koneliasém yinjoi férférafé a yémotai, "Némé yém, Yuré?"

Njafar si résagh árom yawangoi, "Ngánján náuwéte fene Ngánjánafé orayéghmén a rokar raméghmén yauiyau áré.

⁵ Sénonjo ár tawáfáreta Jofa tesenot ár yétkwén Saimon yá wangoghét efe ámb yétkwén yanmotat Fité.

⁶ Fá tamorarwén Saimonfé, wérár ghéngan watorégh árofé, endene méngo arakaf téndon témorwén."

⁷ Njam njafar si résagh ár efe korayau yáfaf néngolindai, Koneliasém ewanmeyai yáne sómbio faiofnar ásfáogh ár a Ngánján férférafé fiyaré.

⁸ Koneliasém si ewaufrotam yéfeyot méinyotio némé kufrotau yáfaf a soramé engwáfáretai fá Jofa tesenot.

Fitam yéfandam ghékéfé waingégh yam

⁹ Ámb efghon séite karéfta Koneliasene faiofnar ásfáogh ár tangmorwén endmé a kaka tengiyátotawét Jofa ndimbal tesen, Fité narmbotam méngo semsotot ámnjogh sífayat Ngánjánafé orayéghét.

¹⁰ Fité siogham yifoi njamke nénet, a njam njamke frengéghkaf tamorwén, yémon ghékéfé waingéghé téfandawéng ámb yam Ngánjáneta.

¹¹ Yémon yinjoi njafar nasawéryéng a ámb yam ndené kéretau marat sálámenit kénewonau fo mband kwéndkwénd féyotaroyan.

¹² Yéné marat sálámeyan kété tamorwén méinyotio fénataye wérár a fute aroghagh wérár a men.

¹³ Féyo Ngánján norayai yáfaf, "Kokai, Fité. Fémon tásmeta a eneta."

¹⁴ Fitam yawangoi, "Yau, Yuré. Yéndo yauffi enetamén tayot ufi yém."

¹⁵ Ngánján norayai yáfaf wéikor ndené, "Yau. Fémo so enete. Yau noraya ndené mámáfi em némé Ngánjánam ewafrota mer."

¹⁶ Yéné yam nufrotam nambinotma, a táf fété yéné sáláme yénamayo nangoi njafarot.

¹⁷ Njam Fité mé katambnau ghékéfé waingéghoene fifimén, ár engwáfáretam

Koneliasém fá namotayénd ánde Sai-monene méngo yém a nékmbóyénd méngo sésafnef.

¹⁸ Fá namotayénd, "Yéna wan téfnár yém yáne yétkwén Saimon Fité?"

¹⁹ Njam Fité mé kemnau yéné ghékéfé waingéghmén, Ngánján Mbérbéram yémndai, "Saimon, nambio áréfém fém néronjat.

²⁰ Féyo kokai a kewor. Yau nautémnda yémáfé álighét, ménamén yéndon tangwáfáretan fá."

²¹ Fité néneworyéng a yéné ár emndai, "Yénd yéné fwém fémofem efe yéronjati. Némamén fém taném?"

²² Yéné áréfém yawangoyénd, "Yénd téném kétándmé Konelias Rom fiyaré sénko ároe también. Fá siyém mbarkánd a Ngánján férférafé ár, efe yutémndat méinyotio Ju áréfém. Njúnjnúnofnar njafar si résagh árom yémndai ár tangwáfáreta yáne méngot ménát yémon so niyárete némé fém so noraye."

²³ Féyo Fitam eumyoi yéné ár yáne méngot. Féyo yáne wan téfnár náyatoyénd.

Fité kété Koneliasene méngon

Ámb efghon Fité káfrendau yémáfé álighét, a ámb efalo yátogh ár kétamamén Jofa tesenmén néngwanoyénd yémáfé.

²⁴ Ámb efghon Fité nufaryéng Kaisaria tesenot. Konelias kawanjetau yáyot a eumendai méinyotio yáne mérén a kaka fútaréf.

²⁵ Njam Fité nénglawai méngot, Koneliasém yéfángoi a yáwefnoi yáne kaffakfof utmanéghafé.

²⁶ Wénde Fitam yéméindai fá anoghét a yémndai, "Kokai, yau wáwefnota tayot. Yénd ndené fété wém fém yéf ném."

²⁷ Fité a Konelias koraiwét, yéné soramé Fité nénglawai méngo kénjút ewinjoi ár mérén.

²⁸ Fité norayai yéfefaf, "Fém Téndo ár mer mat em téfene Ju árfene ná, Ju ár yau so Téndo árfene méngot nélawetat a nawaréindat Téndo árfé. Wénde Ngánjánam ta té wauyafói yéndon efe yau so kénkarotangén ndené fém ném yaufi o njúnjnúnafé.

²⁹ Yénénamén njam fémofem tangwáfáretati tafaf, yénd kwéném ámoghofnar. Yénd namotan féfefaf, "Némamén yénd fémofem kwarawetati?"

³⁰ Koneliasém yawangoi, "Fo efogh soramé yénd kwémorwén tanjo méngo kénjún Ngánjánafé oraighan yéné efoghféfénayan, 3 aklok séite karéf. Sunsune ár nufaryéng álálégh sálámeyafé tane sáfrére.

³¹ A njafar si résagh ár norayai, 'Konelias, Ngánján té náyaré fene Ngánjánafé

orayéghmén a némawafarote fene rokar raméghmén yauyau áréf.

³² Ár tawáfáreta Jofa tesenot Saimonefáf efe yanmotat Fité. Fá siyém wan téfnár Saimon, wérár ghéngan watorégh ár, endene méngo yém arakaf téndon.'

³³ Féyo yéndon tangwáfáretan feyot táf fété, a nderé mer yém fém kés kéném. Sénonjo yénd méinyotio yéna yéném Ngánjánene sáfrére ménát méinyotio si áyárgghét Yuram fém kénmáfárete téfe waufroghét."

³⁴ Féyo Fitam si yérnyai: "Yéndon sénonjo yáyamngon efalo yém Ngánjánam yau yuyafote witmaro ménde yam

³⁵ wénde eumyote ár méinyotio yumén emofem férférafé yéfandat fá a ewafrotat némé yém mbarkánd.

³⁶ Fém si mat em Ngánjánam yénmáfáretam Israil árfefaf, táitotau mer si krufrátmén Yesu Keriso kénjumé, efe Yuré yém méinyotio áréf.

³⁷ Fém mat em némé kufrotawét Judia kénjumé, nénarnyai kété Galili yuwon wal-itogh soramé Joném si táitotau.

³⁸ Ndernáye Ngánjánam yaferyéng Yesu Najaretmén Ngánján Mbérbére a waftaye, a ndernáye fá tiyotawéng mer tawafrotau a mer táyátotau méinyotio fá efe tamorwén Sáifroene wafté mbanmbanan, ménamén Ngánjánafé fá tárwén.

³⁹ "Yénd fandagh ár yéném méinyotio yammén yémon stawafrotau Ju yuwon a Jerusalemén. Yémofem yésmetaménd fá yénamayo yamayénd wafatarégh wénan,

⁴⁰ wénde Ngánjánam yanoi fá kérta nam-bio efogh soramé ménát fandaghét,

⁴¹ méinyotio áréfém yau yinjoyénd, wénde fandagh ármro efe Ngánjánam tándái ewaferyéng, ndené yénd emáfé tánétawém njamke a nu yémáfé soramé fá nanoi kérta.

⁴² Yémon yénémndayéng yénd si waitoghét áréf a afroghét ndené fá siyém ámbiro efe Ngánjánam yaferyéng ndené fété mogh ár ghérsé a kér áréf.

⁴³ Méinyotio Ngánjánene mat yátogh áréf nafrotat yámemén ndené méinyotio áréf emofem efalo yiyátotat fá tawalindangé yéfene yaufimén yáne yétkwén kénjumé."

⁴⁴ Njamandio Fité mé korayau yéné si, Ngánján Mbérbér néneworyéng yéfefaf efe méinyotio káyáretawét yéné si.

⁴⁵ Ju efalo yátogh ár efe té nénuwanoyénd Fitafé sélngwél emormén ndené Ngánján Mbérbéroene también té nasuryéng ndenényameyo Téndo áréf,

⁴⁶ ménamén yémofem táyáretawét fá ámb yumén sie korayawét a tuwetawét Ngánján.

Féyo Fité norayai,

47 “Yémofem té yanangi Ngánján Mbérbér ndené fété yéndfem. Árké árom yau so takmbongé nu walitoghét.”

48 Yénémaménnde yémon emndai fá fété so ewalitote Yesu Kerisoene yétkwénan. Féyo yémofem yamnendayénd Fité ámnjoghét yémafé nambio efghotro.

11

Fitam ewafene yánjo wafroghyam

1 Yesuene muyafé ár a efalo yátogh áréim Judia yuwomé náýárayénd ndené Téndó áréim ndenáyameyo yanangi Ngánjánene si.

2 Njam Fité néngwanoyéng Jerusalemét, Ju efalo yátogh áréim tanangotawét fá

3 a norayai, “Fém tangém Téndó árfene méngot a yémafé tánétati njamke.”

4 Fitam tawaufrotau méinyotio si yéfefaf némé kété kufrotau kéténdmé ufrogh,

5 “Yénd kwémorwén ndimbal tesenan Jofan Ngánjánafé oraighan, a yéndo yinjoyén ghékéfwáingégh yam. Yéndon yinjoyén ámb rokar ndenanit marat sáláme kénewonau kéténdmé njafarta fo kwéndkwéndafé, a kénewonau kétán yénd ánde kwémorwén.

6 Yénd néngretayén kénjút ewinjoyén fo ghambérafé wérár, munjan wérár, fute aroghagh wérár a men.

7 Yénd náýárayén si kwémndetau ndené, ‘Kokai, Fité. Tásmeta a táneta.’

8 “Yénd nuwanogoyén, ‘Yau, Yuré. Njúnjúnafé a fenjfenjafé wérár yau nélawai tane sénfnet.’

9 “Ngánján norayai kétamé njafarta wéikor, ‘Yau. Fémo so enete. Yau noraya ndené mámáfi em némé Ngánjánam ewafrota mer.’

10 Yéné yam kufrotau nambinotma, a yéné sáláme yénamayo nangoi njafarot wéikor.

11 “Táf fété nambio ár efe enwáfáretaméng tafaf kéténdmé Kaisaria tesenta nékmboyénd méngon ánde yénd kwémorangerwén.

12 Ngánján Mbérbéram wémndayéng yau nautémnda álighét yémafé. Yéné síks fútaré ndenáo nenuwanoyém yéndfé, a yénd nénglawayém Rom fíyaré sénko ár Koneliasoene méngot.

13 Koneliasém yénmaufroi téfe ndernáye yémon yinjoí njafar si résagh ár yane méngon a yéné njafar si résagh ár norayai, ‘Ár ewáfáreta kétán Jofa tesenot Saimonefáf efe yanmotat Fité.

14 Fitam so féfe enwarso si árké kénjümé fém a méinyotio mérén so kawanjarngi.’

15 “Njamandio yéndon yérnyayén si, Ngánján Mbérbér yénmormén yéfefaf ndenáyameyo ndernáye yémormén téfefaf frondeyan.

16 Féyo yénd nawafarotayén némé Yuré norayai, ‘Joném tawalitotau nue, wénde fém so ewalitote Ngánján Mbérbére.’

17 Kwayaghayan yéné yém ndené Ngánjánam ewaramai yéfe ndené sáfot tambén téfe sinmaramai, emofem efalo yiyátoyém Yuré Yesu Keriso; yénémamén yéndo yau so tékmboyayén némé Ngánjánam tafrotau.”

18 Njam fá náýárayénd yénémamén, fá nékmboyénd éwigh a Ngánjánro tuwetawét, korayawét, “Féyo Ngánjánam mwigghé ewaramai Téndó áréit yaufita awengoghét ghérsat.”

Yesuene mérén Antiok tesenan

19 Fá efe té nófarnayénd ménayan Stifenene ngian soramé eyotaméng ndenáye Fonisiya, Sáifras, a Antiok, tawaufrotawét si Ju árfetro.

20 Wénde ámb ár kétamamén Sáifras a Sairene tesenmén, nuwanoyénd kétán Antiokét a si yérnyayénd Téndó áréit, yéfe tawaufrotawét mer si Yuré Yesuenemén.

21 Yurane ngángé témorwén yéfefaf, a tárfár téndo áréim efalo yiyátoyénd a nawengoyénd yéfe yaufita Yurafaf.

22 Njam Yesuene mérén náýárayénd Jerusalemén yénémamén ndené tárfár téndo ár nawengoyénd Yurafaf, féyo yémofem yéngwáfáretaménd Banabas kétán Antiok tesenot.

23 Njam fá néngufaryéng a yinjoyéng Ngánjánene frengégh, fá áuwéghan témorwén a tawawéngsotau fá méinyotio ménát efalo sái em Yurafaf méinyotio yéfenjo tikfe.

24 Banabas témorwén mer ár, Ngánján Mbérbérafé a ndimbal mwigghé wafoghkaf, yémon tárfár ár tánémnjau kétán Yurafaf.

25 Féyo Banabas nuwanoyéng kétán Tar-sus tesenot Sole ronjaghét,

26 a yémon njam yinjoí Sol, Banabasém yénmasroi fá kétán Antiok tesenot. Ámbiro méinyo yunjéf, Banabas a Sol tafángowét Yesuene mérén a tawatamewét tárfár ár. Waitogh ár tawanmotawét áréim frondefífi Kerisoene ár Antiok tesenan.

27 Yéné efgthon ámb Ngánjánene mat yátogh ár tanmorwén kéténdmé Jerusalemta Antiok tesenot.

28 Ámb ár yétkwén Agabus nokayoyéng Ngánján Mbérbér kénjümé norayai ndené minde káukáu so marataye yém Rom yuwon. (Yéné nufrotam táf Klaudiusene limánégh efgthon)

29 Waitogh áréim mwigghé yéfaronaménd wáutárgghét yéfe fútarét efe tamorangérwén Judia yuwon.

30 Yémofem eumendaménd mani a eramáyénd kétán Banabas a Sol, emofem

engérsaménd kétán sénko árfefaf Judia yu-won.

12

Njafar si résagh árom yutoryéng Fité kwékwéf méngota

¹ Yéné efghon warsagh ár Erodém ewerai ár Yesuene mérénmén kemnau yéfe ngiot.

² Erodém fiyaré ewafáretai Jone yánnghén Jemse ngiot witmafé sénté naifaye krot.

³ Njam Erodém Jems kérotio yésmetam káuwétawét Ju ár, féyo néngwanói Fité werghét weíkor. Yéné kufrotau táf Minaghofnar flawé témndan.

⁴ Werégh soramé, Erodém yénglawai Fité kwékwéf méngot, yéngwafnamói ⁴ fiyaré mérén kénjúmé ámbiro mérnán ⁴ fiyaré tamorwén, méinyotio ¹⁶ fiyaré. Erod nemnai yá utorghét moghét yéné Waingégh téménd soramé.

⁵ Féyo Fité kwékwéf méngon télawangérwén, wénde Yesuene mérén ndimbal kéréye oraighan Ngánjánefaf tamorwén yáнемén.

⁶ Yéné sémbárányo Erodém mwighe yéfaronam yáfaf sái ténémnjawét moghét, Fité tékmangérwén sómbio fiyarafene néndkéfan, sómbio seinafé, ámb ghékéfé fayogh ár tawakayarwén sésafneyan.

⁷ Sunsune Yurane njafar si résagh ár nufaryéng kwayaghé natremngoi kwékwéf méngo kénjún. Yémo yésmái Fité kwasayan a yanoyéng a témndangé "Kano wékeye!" a sein nuyáyénd Fitane ngángata.

⁸ Féyo njafar si résagh árom témndangé fá, "Kawo fenjo sáláme a sandol." A Fitam ewafrotam yéné yam. Njafar si résagh árom yémndai, "Fenjo sálámeye káfyar a kwénmaito."

⁹ Fitam yéngwaitoi néngtoreyáyénd kwékwéf méngota, wénde fá yau mat témorwén némé njafar si résagh árom tafrotau wénde fété kufrotau; fá kéma kemnau nde ghékéfé waingégh kar témorwén.

¹⁰ Yémofem engwaindangeyáyénd frondemén a yénamayomén ghékéfé fayogh ár mérén a nénafleyáyénd tot ténén sésafnefai árké end témorwén ndimbal tesenot. Fáyo nasawéryéng yéfeyot, a néngwaneyáyénd endmé. Fá njam tangérwén yéné endmé, sélngwéle njafar si résagh árom yéfrangoi.

¹¹ Fité mwighat nangoi a norayai, "Sénonjo mat náyatón atambaréghofnar nde Yuram ténmáfárete njafar si résagh ár ta wanjarghét kétándmé Erodene ngángata a kétándmé méinyotio Ju árfene kamnangta."

¹² Njam yémon yéné yáyamngoi, fá nuwanói Meriene méngot Jon Make yátmé, ánde tárfár ár káumendawét Ngánjánafé orayéghét.

¹³ Fité áutarégh kufngongé sésafneyan, a ásafogh mérés yétkwén Roda néngafalai sésafnefai uwangoghét.

¹⁴ Njam mérsom yáyamngoi Fitane kém, mérés yémormén áuwégham yáindai, fá néngangoi wérseye sésafne saurégghofnaye a néngorayai, "Fité sésafnefai yém!"

¹⁵ Yémofem témndangi, "Fe mwigghayam némauwéinde!" Njam fá mé kafrotau ndené efalo fété yém, fá norayáyénd, "Mété táf njafar si résagh ár yém yá wáutárghét."

¹⁶ Wénde Fité ménjtaye mé káutanau. Njam yémofem sésafne yésawéryénd a yinjoyénd Fité, fá sélngwél emormén.

¹⁷ Fitam ngángaye engwaunyai métar a tawawalinjotau ndernáye Yuram yénmutoryéng kwékwéf méngota. Fá norayai, "Tawaufrongi Jems a ámb fútarét yénémamén." A féyo fá táf nuwanói ámb yuwot.

¹⁸ Ámb akwan kété ndimbal atambarégh témorwén fiyarafefaf némé nufrotam Fitafaf.

¹⁹ Soramé Erodém yéta ronjagh yafngoi wénde yau yinjoi Fité, yémon mogh ghékéfé fayogh ár ewafngoi a krot takmetau.

Erod kér yémormén

Féyo Erod néwanói kétándmé Judia yuta Kaisaria tesenot féyo kété témorangérwén.

²⁰ Erod nékw témorwén Taire a Sidon Yumén árfefaf, yénémamén fá nuwanoyénd mérne Erodé fandaghét. Fronde yémofem yamndedayénd Blastus, Erodene méngo wanjéngégh sénko ár ménát yéfe wáutárghét. Féyo fá nuwanoyénd Erodéfaf a yamndedayénd yau so ménjtaye tékmbotau njamkemén ménamén túmén Taire a Sidon Yu tarsawét njamke warsagh ár Erodene ndimbal yuta.

²¹ Ufoghmén kwéfon Erod numane-taméng yáne yétkwén sáláme, námngoi yánjo limánégh ámnjogh sífayan a marataye si térametau árfefaf.

²² Fá nutnayénd, "Yéné siyém ngánjánene si kém, yau ároene."

²³ Táfandio, ménamén Erodém áuwégh yau tawangotau Ngánjáné, féyo Yurane njafar si résagh árom yésmái fá, féyo Erod ndéndam néne yafngoyénd a kér yémormén.

²⁴ Wénde Ngánjánene si mulmulafé kano-tau a marat káyátotau.

²⁵ Njam Banabas a Sol yéfenjo ásfogh yifeyáyénd, fá kénangowét kétándmé Jerusalemta kétán Antiokét yémáfé Jon Mak.

13

Banabas a Sol ewáfáreménd

¹ Antiokén Yesuene mérén kénjún kété tamorwén Ngánjánene mat yátogh ár

a watamegh ár. Fá tamorwén Banabas, Saimon kwéfité ár, Luses Sairia tesenmén, Manayen(efe Erodene kaka fútar témorwén), a Sol.

² Yémofem njam táwefnotawét Yurai awafarmanéghafé, Ngánján Mbérbér norayai, "Tafalend tayot Banabas a Sol ménát ásfoghét yéndon árké ménát ewafereyayén."

³ Féyo yéfene awafarmanégh a Ngánjánafé orayégh soramé, yémofem ngángé efayoyénd yéfefaf a nuwaneyayénd.

Fol a Banabafem mer si taitowét Saifrusén

⁴ Fá sómbio nuwaneyayénd yéfenjo endmé Ngánján Mbérbéran, nuwaneyayénd kétán Selusia tesen a karaiwét kétádmé kétán Saifrus tesenot.

⁵ Njam fá nufareyayénd kétán Salamis tesenot, yémofem Ngánjánene si waitogh yafngeyayénd Ju árfene áumengégh méngomé. Jonfé tamorwén yéfene wáutárégh ár.

⁶ Fá karendawét méinyotio yuwomé kétánotio nénufaryénd Fafos méngotuot. Kété yémafé nafángoyénd Bar-Yesu. Fá témorwén Ju ghar téfnár a unyégh si afrogh ár.

⁷ Fá yáyot kásáfotau Sargius Faulus, efe témorwén minde matyamafé a témorwén Rom fiyarafene sénko ár yéné yuwon. Sargius Faulus ménde témorwén Ngánjánene si áyárg hét a yémon ewáfaretam yéfefaf Banabas a Sol.

⁸ Wénde ghar téfnár Elimas (yéne siyém Bar-Yesuene yétkwén fifi yém) taufotau a yéta tawengotau gafanane ndimbal mwighé.

⁹ Féyo Sol, efe tanmotawét Fol, Ngánján Mbérbér wafoghkaf, néretai mbarkánde yáfaf Elimas a korayangé,

¹⁰ "Fém sném Saíférene ambum a méinyotio mbarkándeone mék téfnár! Fém sném méinyotio yaman warsogh ár a unyégh ár. Kékmbo, Yurane mbarkánd yamta yau ewasemna ár unyéghé!

¹¹ Sénonjo Yurane nékwam so kémanangé. Fém so ném ghékéfé kwékwéf, a yéné efghétro fémon yau so yéfande efghoene kwayaghé."

Táfandio esam a kwékwéfam yafaryéng fá, a fá korsotau yénémamén káronjau árot ménjághét.

¹² Njam Rom fiyarafene sénko árom yin-joi némé kufrotau, fá sélngwél yémormén Ngánjánene si watameghan, yémon táf efalo yiyátói Yuré.

Fol a Banabafem mer si taitowét Antiok tesenan Fisidia ndimbal yuwon

¹³ Kétádmé Fafosta, Fol a yáne mérfaté tayotawét ndimbal bouté kétán Fargat Famfilia kénjún, wénde Joném efrangoi a kangotau kétán Jerusalemét.

¹⁴ Kétamé Fargata fá nuwanoyénd Antiok tesenot Fisidia ndimbal yuwon. Safatan fá nélawayénd áumengégh méngot a námnyoyénd.

¹⁵ Mosesene nák a Ngánjánene mat yátogh árfene si wafégh soramé, Ju árfene áumengégh méngo limángégh árém si yéngwatembayénd yéfefaf, "Fútaréf, njam féfefaf wawéngsogh si yém yéné árét, féyotaro korayangí."

¹⁶ Fol nokayoyéng, ngángé euyoi a tamndangé, "Israilmén ár a fém Téndo ár emofem Ngánjáné yáwefnotati, kénáyárange tafaf!

¹⁷ Israil árfene Ngánjánam ewaferyéng téfene ákif a marat ár eyátoyéng táf fá tamorangéwén Ijif kénjún, a Ngánjánam yánjo waftaye eutoryéng, elimai fá yéné yuta,

¹⁸ fá mé kawamarotau yéfene yaufiyaman kátanotio 40 yunjéf fanfne yuwon,

¹⁹ yémon ewasémbotam sefen ndimbal yu Kananén a mband ewaramai yuré náyátoyénd.

²⁰ Méinyotio yéné yamam yénérsam 450 yunjéf.

"Yéné soramé, Ngánjánam ewaramai yéfe mogh sénko ár kétánotio Ngánjánene mat yátogh ár Samuelene efogh nawerai.

²¹ Fá nónnendayénd warsagh árot, a yémon ewaramai Kisene ambum Sol, Benjamin mérénmén, emon elimndam 40 yunjéf.

²² Wénde Ngánjánam Sol yitérmboi a yémon yasoi Deifid yéfene warsagh árot. Fá norayai yánémén, 'Yéndon yinjoyén Deifid Jesiene ambum, yéné ár efe tane tikéfmén yém, yémon so ewafrote méinyotio yam tane ménde némat yém.'

²³ "Kétádmé yéné ár mérénta Ngánjánam enwarsam Israil árét Ghérsé urtogh ár Yesu, ndené fété fá nénorayai unyéghofnar si.

²⁴ Soramé Yesuene ufarégh, Joném fronde si táitotawéng yaufiyam awengoghmén a nu walitoghmén méinyotio Israil áréfaf.

²⁵ Joném njam yáne ásfogh tifotau, yémon tamndangé, 'Fém ndernáye nemnati yénd efe wém? Yénd yau wém Keriso. Wénde fá siyém ta soramé yéném, endene sandol ferghét yénd féyotarofnar wém.'

²⁶ "Fútaréf, Ebraamene ambumtértér, a fém Ngánján férférafé Téndo ár, téfeyot yéné wanjarégh si ténmáfaretat.

²⁷ Jerusalemén ár a yéfene limánégh árém yau yáyámngoyénd Yesu endenemén Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét. Wénde yémofem ngi yafngoyénd Yesu, yéné si efalo káyátotau némé Ngánjánene mat

yátogh áré m kénorayawét árké taftawét méinyotio Safatan.

²⁸ Yémofem yau yinjoyénd téfén yáne krot, wénde yémofem yamnendayénd Faillet yá ngiot.

²⁹ "Njam yémofem ásáfogh yafrotaménd méinyotio yéné bukan árké tékayarwén yánemén, yémofem yeworyénd wafatarégh wénta a yélawayénd mbéwé méngon.

³⁰ Wénde Ngánjánam yanoi fá kétándmé kérta,

³¹ a tárfár efogh fá nufaryéng yéfefaf emafé tayotau kétándmé Galili yu kétán Jerusalem. Fá fem sénonjo yáne ghékéf fandagh ár Israil árét.

³² "Yéndfem ewaufrotam féfe mer si, Ngánjánam némé nénorayam unyéghofnar si téfene ákifefaf

³³ Ngánjánam té tawafrote téfeyot, yéfene ákiambumat, ménaye Yesu kés yanoi. Ndené fété kés yékai yénamayo Sams bukan,

"Fém ném tane Ambum, sénonjo yénd nénáyáton fene Afé.'

³⁴ Ngánjánam fá yanoi kérta, yénémamén yau so nornde, némé noraye yéné sian, "Yéndon so tawaraman njúnnjúnofnar a efalo frengégh némé té nénorayam Deifidefap.'

³⁵ Ámb Sams bukan yéné yékai, "Fémon yau so tumyo fenjo Njúnjnúnofnar Ambum kérékfot.'

³⁶ "Njam Deifidém Ngánjánene ásáfogh tawafrotau yánjo ár satafap, fá táf kémégh nakmai, fá esareyayénd yákié a yáne fifi norndam.

³⁷ Wénde ámbiro ár efe Ngánjánam yanoi kérta yau norndam.

³⁸ "Yénémaménnde, tane fútaréf, yénd ménde wém fém mat kamndangi ndené Yesuene kénjúmé wawalingégh yém féfene yaufimén.

³⁹ Emo efalo yiyátota Yesu, Ngánjánam so tanmongé fá siyém mbarkánd ár, yau Mosesene náke so yém.

⁴⁰ Kor nawarawenati fém! Ngánjánene mat yátogh áré m árké yammén korayawét yau so féfefaf nufrote:

⁴¹ "Fém Ngánján karogh ár, sunsunan kér so em, némamén yéndon so ewafrotan ámb yam féfene efghon fémofem efalo yau so eyátotati, ndemamén ámb árom so kémaufrongé feyot."

⁴² Njamandio Fol a Banabafem téfrangowét Ju árfene áumengégh méngo, áré m eumieyayénd fá kor ámb Safatot siot.

⁴³ Njam ár mérén kófarnawét, tárfár Ju ár a Téndo áré m ewáiteyayénd Fol a Banabafem, efe korayawét yémafé a ewamnendangeyayénd fá ménát mé sái engérnyang Ngánjánene ngáram kénjún.

⁴⁴ Ámb Safatan ndenanit témorwén méinyotio tesen kar káumendawét Yurane si áyárgghét.

⁴⁵ Njam Ju áré m ewinjoyénd ár mérén, fá waramnjagh mwighayam ewafoi a si karogh yafngoyénd némé Fol korayau.

⁴⁶ Féyo Fol a Banabafem ewawangeyayénd yéfe férferofnaye, "Yénd so fété noraiwam Ngánjánene si féfefaf Ju árfefaf fronde. Ménamén fémofem yékenati a nawafénmetati fémyo féyotarofnar em tuot ghérsé résaghét, yéndfem fém so tafrangem a kuwanem Téndo árfefaf.

⁴⁷ Yénat yénd témmafarewé Yuram, "Yéndon fém té eyáteyayén kwayaghé yéfe téndo árét, ménát fémofem so yérset wanjarégh kétánotio mband ánde yiyato."

⁴⁸ Njam Téndo áré m náyárayénd yéné si, fá áuwégham tamorwén a kánjo tarametawét Yurane simén; a efe méinyotio ewaferyéng tuot ghérsat efalo yiyátóyénd.

⁴⁹ Yurane si marat náyátoi méinyotio yu-womé.

⁵⁰ Wénde Ju áré m sénanégh ewafngoyénd tesenmén limánégh ár a Ngánján férferafé ndimbal amaf. Yémofem Fol a Banabafem ngi ewafngoyayénd a ewitreyayénd yéfene yuta.

⁵¹ Féyo yéné téfnan yémofem kaffak ngwérméng esenangeyayénd matyamot yéfefaf a nuwaneyayénd Ikonium méngotuot.

⁵² A waitogh ár áuwégham ewafoi a Ngánján Mbérbéram.

14

Fol a Banabafem taitowét mer si kété Ikoniummén árfefaf

¹ Ikonium yu kénjún Fol a Banabafem túmerén tangérwén Ju árfene áumengégh méngot. Kété fá koraiwét sotafé Jumén a téndo yumén ndimbal ár mérnafeaf Ngánján efalo yiyátóyénd.

² Wénde yéné Ju ár efe nakenayénd Ngánjáné efalo yátoghét norayayénd Téndo árfefaf a tawasérmotawét yéfene mwighé sénanégh ewafngoyayénd Fol a Banabafem.

³ Féyo Fol a Banabafem teke kété tárwén, koraiwét férferofnar Yurai, a Yuramyó ngárammén si tékmetau safén ndené efalo yém ménáyan tawafrowét ufarogh yam a sélngwélafé yam.

⁴ Tesenmén ár nafaloyénd; ámb Ju árfeta, ámb Yesuene muyafé árfeta.

⁵ Féyo Téndo ár a Ju ár mérén nafghayénd yéfenjo sénko árfé ménát Fol a Banabafem ngiot.

⁶ Njam Yesuene muyafé ár mat náyáteyayénd yénémamén, fá nitreyayénd

kétán Likonia yuwot Listran a Derbe tesen a ámb kaka yuwomé,

⁷ kété wéikor yéngnyeyayénd mer si waitogh.

Fol a Banabas taitowét mer si Listran a Derbe tesenan

⁸ Lистра tesenan kété ár témorangerwén aknyégh ár, efe tékmangerwén wawér kétándmayo áráfégh yau tiyotawéng.

⁹ Yémon tiyáretau Fol sian. Fol néngretai mbarkánde yáfaf, a yawinjoí yáne ndimbal mwíghé mer yátoghét

¹⁰ a témotangé, "Kokai mbarkánde fenjo kafkafel!" Táf fété ár natnam tukét a áligh nufngoyéng.

¹¹ Njam ár ménam yinjoyénd sélngwélafé yam némé Folém yafrotam, fá kutnawét Likonia sie, "Efalo sómbio ngánján té nénéworend téfefaf árniti!"

¹² Banabas témndangi Jeus, yáne fifi Grik sie ndimbal ngánján a Fol témndangi Ermes yáne fifi Grik sie si sénko ár.

¹³ Jeusene wáwefnogh méngo témorwén tesen téndota, ghéngén wároggh ár enwanai kau a mbumbu kétán tesen sésafnefaf ménamén fá a ár mérén ménde tamorwén ghéngén ramghét yéfeyot.

¹⁴ Wénde njam Yesuene muyafé ár Banabas a Fol náýareyayénd yénémamén, yémofem efráreyayénd yéfenjo sáláme a néngengeyayénd ár ménafeaf, kutnawét,

¹⁵ "Fútaréf, némamén fémofem yéné yafrotati? Yénd yénre ár, ndené fété fém sem. Yéndfem enwarsuwam féfeyot mer si, ménát awengoghét kétándmé fifiofnar yamta kétán akegh Ngánjánefaf, emo ewafrotam njafar, mband, arakaf a méinyotio rokar yéné kénjún.

¹⁶ Tándái yémon engéumyoi méinyotio ár yéfenjo méndeye néngwanoyénd,

¹⁷ wénde yémon yau efrangoi ambino wénde yémon mé tawauyafotau meryam ménaye nu raméghe kétándmé njafarta a njamke raméghe yéfenjo wérwéran a yémon mé nouséne yéfeyot tárfár njamke a yéfene tikéf yafote áuwéghét."

¹⁸ Ndemamén yéné sie, Fol a Banabas emnyangménd ár mérén yau so ghéngén taretawaté yéfeyot, wénde yau témorwén afrát yéfeyot ménát sái tawanauwét kétamé sái tafrowét.

¹⁹ Féyo ámb Ju ár enmormén kétándmé Antiok a Ikonium tesenta a ár ewasemnaménd Fol a Banabassé ngiot. Yémofem wíme tafiyátotawét Fol a téroghawét fá tesenta yutoryénd, kéma kemnawét fá kár kar yémormén.

²⁰ Wénde yéné soramé waitogh árém yarendayénd Fol, fá nurtotam a néngwanoi tesen kénjút. Ámb efghon Fol a Banabas néwaneyayénd Derbe tesenot.

Fol a Banabas kangowét Antiokét Sirian

²¹ Yémofem taitowét mer si Derbe tesenan a tárfár ár náýatoyénd waitogh ár. Féyo fá kangowét Lистра, Ikonium a Antiokét,

²² muyé tawaramwét waitogh árét a tawawéngsowét ménát fá mé sái efalo em ndimbal mwíghayan. Yémofem tamndend, "Yénd mé so yénnégm tárfár táikér yam kénjúmé ménát Ngánján limánégh élaughét."

²³ Fol a Banabassé ekafeyayénd Yesuene mérén wáutáreggh ár yéfeyot fénatayero Yesuene mérén. Orayéghe a awafarmanéghe, fá ewateménd Yurafaf endefaf yéfene méghmégh témorwén.

²⁴ Soramé tangérwén Fisidia yuwomé, fá enémén kétán Famfilia yuwot,

²⁵ a yémofem si waitogh yafngeyayénd Ferga yuwon, yéné soramé fá néngwaneyayénd Atalia tesenot.

²⁶ Kétándmé Ataliata fá ndimbal bouté kangowét Antiokét. Antiok yéné sifayé témorwén ánde fronde efalo yátogh ár karamangayénd fá ménát Ngánjánene ngáram ngángayam so tawafrotau Ngánjánene ásafogh. Yéné sómbio árém ewifeyayénd ásafogh némé té ewarameyayénd.

²⁷ Antiok nufareyayénd, yémofem eumendangeyayénd Yesuene mérén a tawaufrowét méinyotio Ngánjánam némé tawafrotau yéfé kénjúmé a ndernáye Ngánjánam yésawéryéng ndimbal mwíghé sésafne Téndo árét.

²⁸ A fá kété teke emorarmén waitogh árfé.

15

Yesuene mérén sénko árfene áumengégh Jerusalemén

¹ Ámb ár enmormén Judiata Antiokét a efalo yátogh ár tawatametawét: "Táf féfene ghéngan yau njam tánfangi, ndené Mosesene nákam yénémndete, yau so kawanjar."

² Yéné watamegh yamam eméindangeyai Fol a Banabas éwíghét yémáfé yéné watameghmén. Fol a Banabas ekafeyayénd a ámb efalo yátogh árfé, angoghét Jerusalemét Yesuene muyafé ár fandaghét a ámb sénko árfé yéné watameghmén.

³ Yesuene mérénam engwatembayénd Fol a Banabas tangmorwén yénámé Fonisiya a Samariamé, a yémofem ewaufroyénd ndernáye Téndo ár té kawengotat. Yéné siam eméindayéng méinyotio efalo yátogh ár áuwéghét.

⁴ Fá njam nufaryénd Jerusalemét, Yesuene mérénam a Yesuene muyafé ár a ámb sénko árém eumieyayénd Fol a Banabas, endefet yémofem tawaufrowét méinyotio yammén Ngánjánam némé tafrotau yéfé kénjúmé.

⁵ Féyo ámb efalo yátogh ár efe tawafnyangérwén Farasi mérénmén nokayoi a tamndangé, “Téndo ár so fété ghéngan enfetat ndenáye Mosesene nákam kés noraye.”

⁶ Yesuene muyafé ár a ámb sénko ár náumendayénd yéné watamegh simén.

⁷ Yéné watamegh si tombé warunyéghe soramé, Fité nokayoi a korayangé yéfefaf: “Fútaréf, fém mat em ndené tándái Ngánjánam waferyéng féfene kénjún ménát téndo áré m sái káyarangí tane mbírbírtá mer si a efalo tiyátongi.

⁸ Ngánján, efe mat yém árfene tikéf, ewauyafote ndené yémón eyátote téndo ár ménaye Ngánján Mbérbér raméghe ndené fété téfe kés yénmaramai.

⁹ Yémón mwighe yéfaronam ménát ámbiro so tényátonga téndo árfé, ménamén yémón ewáwáine yéfene tikéf ménaye ndimbal mwighe.

¹⁰ Féyo fémo fem yau so ufoghan Ngánján yékmetati sénonjo ménaye kérté fayoghe téndo efalo yátogh arét ndenáyameyo téfene ákifet a téfeyot árkéméné yau so tanangém.

¹¹ Yéndfem efalo yiyátotam ndené téfene Yuré Yesuene ngáram kénjumé yénd nawan-janam, ndenáyame fá kés em.”

¹² Ár mérén métar nufrotaménd fá káyáretawét yéfefaf Banabas a Fol kafrowét ménamén ufarogh yam a séngwélafé yam Ngánjánam tawafrotau Téndo árfefaf yéfe kénjumé.

¹³ Njam Banabas a Fité yifeyayénd si, Jems nokayoi siafé: “Fútaréf, yénd kwiýarangí.

¹⁴ Saimon Fitam tafenau téfefaf ndernáye Ngánjánam fronde yuyafotam yánjo mwighe ménaye ndernáye Téndo ár té eyátói yáýot.

¹⁵ A yéné téndo árfene awengogh siyém yénayanfifi némé Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét. Ndené kés yékai:

¹⁶ “Yéné soramé yénd so nénangotan, a kor so yafarnjan Deifidene méngotu.

Yéndon kor so yérametan wasérboghkaf yém,

a yéndon so kor yafrotan,

¹⁷ ménát méinyotio áré m so yéronjat Yuré, so tanéfhangé Téndo ár emofem tane yétkwén so yuyotat,

Yuré noraye, emo ewafrote yéné yam

¹⁸ tándái árkéméné mat náýátóyénd.’

¹⁹ “Yénémaménnde tane mwighe yém yéndfem yau so táikér yiyátotam ménát ghéngan néghét yéfe Téndo áré efe nawan-gotat Ngánjánefaf.

²⁰ Wénde yéndfem férén so yéfarotam yéfeyot a engwauftotam ménát yau so enetat njamke árkéméné mewang sifayamén

em, yau tát téndo wal, yau tát enetat férék eréghofnar wérár a férék yau tát enetati.

²¹ Ménamén Mosesene ná k si téngwaitotawét méinyotio tesenan fronde efghon a taftawét Ju árfene áumengégh méngon méinyotio Safatan.”

Férén yéfeyot téndo efalo yátogh árfefaf

²² Féyo Yesuene muyafé ár a sénko ár yémafé méinyotio Yesuene mérén mwighe yéfaronaménd yéfenjo ár kafghét álighét kétán Antiok yémafé Fol a Banabas. Yémofem ekafayénd Judas efe tanmotawét Barsabas a Sailes, yéné ár efe tárwén limánéghe ár efalo yátogh árfene kénjún.

²³ Yéfe kénjumé yémofem yatembayénd yénamayo férén:

“Yesuene muyafé ár a sénko ár, fene fútaréf Jerusalemén,

Kétán téndo efalo yátogh árfefaf kétán Antiok, Siria a Silisia:

Áuwéghe si.

²⁴ Yénd té náýarangém ndené ámb té nétorngi téfe tambén téfene matofnaye a fene mwighe kémawasérbobotat, ménaye fá némé korayat.

²⁵ Yénémamén yéndfem méinyotio efalo yiyátongém ekafangém ámb ár a engwatembangém féfefaf yémafé téfene tikfafé fútar Banabas a Fol,

²⁶ ár emofem yéfenjo ghérsé kértat ek-mend Yuré Yesu Kerisoene yétkwénót.

²⁷ Yénémaménnde yéndfem Judas a Sailes engwáfárewam féfefaf ménát yémofem yénayo si so efalo yiyátot mbírbíre némé yéndfem yéngwafnamotam.

²⁸ Ngánján Mbérbér a yénd efalo té yiyátongém ndené yéndfem yau so kérté ewarametam táikér yame wénde mé nam-bio yamero:

²⁹ Fém so nafrangotati kétándmé njamke árkéméné mewang sifayamén em, férékta, férék eréghofnar wérárta a téndo walta. Mer-fifi yém yéné yamta kékmbongi.

Yénaro fai.”

³⁰ Ár ewatembayénd a tayotau Antiok yu-wot. Kété fá káumendawét Yesuene mérén mérne a kété férén yéramayénd.

³¹ Áré m njam taftawét áuwéghe tamarwén yéné wawéngsogh simén.

³² Judas a Sailes, efe tárwén Ngánjánene mat yátogh ár, ndimbal wawéngsogh a muyé si koraiwét efalo yátogh árfefaf.

³³ Ámb efogh soramé kété, Judas a Sailes ewatembayénd fútarfem fréngéghafé a áuwéghafé kangowét yéfefaf emofem enwáfáreménd.

³⁴⁻³⁵ Wénde Fol a Banabas mé tamararwén kété Antiokén, ánde fá a tárfar árfé Yurane si táitotawét a tawatametawét.

Fol a Banabas nafaleyayénd

³⁶ Ámb efogh soramé Folém yémndayéng Banabas, “So nangowam kétán a eyafowam efalo yátogh ár méinyotio tesenan ánde yéndfem Yurane si taitowém a tanwinjem némé yémofem ewafrotat.”

³⁷ Banabas mende témorwén Jon Make wasroghét yémafé,

³⁸ wénde Fol yau ndené kemnau sái tasrongai fá, ménamén Jon Makém efrangoi kété Famfilia yuwon a nékmboyéng kétamé ásfogh tambén.

³⁹ Kété ewarmén ndimbal éwigh a nafalotaménd. Banabasém yasroi Mak a tayowéng ndimbal bouté kétán Sáifras,

⁴⁰ wénde Folém yaferyéng Sailes a efalo yátogh árém erameyayénd Fol a Sailes Yurane ngáram kénjút. Féyo sómbio nuwaneyayénd.

⁴¹ Fá nuwaneyayénd yénamé Siria a Silisia yu, yémofem taitoghwét si ménát muyé tawaramwét Yesuene mérnat.

16

Timoti nufnyai Fol a Sailesfefaf

¹ Fol yénmormén Derbe tesenot a yénamé kétán Listra tesen, ánde waitogh ár yétkwén Timoti témorangérwén. Yátmé témorwén Ju amaf a efalo yátogh ár, wénde yáféré témorwén Grikmén ár.

² Efalo yátogh ár mer si korayawét Timotienemén Listran a Ikoniummén.

³ Fol mende témorwén yémafé álighét, féyo yémo ghéngan yanfai ménamén Ju ártenemén efe tamorangérwén yéné yuwon, ménamén fá méinyotio mat tamorwén ndené yáféré témorwén Grikmén ár.

⁴ Yéfene áligh yam kétándmé ámb tesen kétán ámb tesen, yémofem tawawéngsotawét efalo yátogh ár ménát so táitotawét yéné férén árké yéfarotaménd Yesuene muyafé árém a ámb sénko árém Jerusalemén.

⁵ Féyo Yesuene mérén táf káyátotawét muyafé ndimbal mwighayan a kanotawét méinyotio efghon.

Folene ghékéfé waingégh Makedonia ároenemén

⁶ Fol yánjo mérnafé tayotau yéné yuwomé Frigia a Galasia, Ngánján Mbérbéram yau eumyoi si waitoghét Esia yuwon.

⁷ Fá engmormén Misia mbandot néngufaryénd, féyo fá mende tamorwén sái kényawangai Biténiat, wénde Yesuene Mbérbéram yau eumyoi élaughét.

⁸ Féyo yémofem yéngwaindayénd Misia a néngaflayénd kétán Troasot.

⁹ Yéné sémbáran Folém téfandau ghékéfé waingégh Makedoniamén ár takayongérwén tamnendau fá, “Kénaf Makedonia ndimbal yuwot téfé wátárgghét.”

¹⁰ Folene ghékéfé waingégh fandagh soramé, yénd wékeye káfréndawém álighét kétán Makedoniat. Ménamén mat náyátowém ndené Ngánjánam yénmanmoi yénd mer si waitoghét kétán yéfefaf.

Lidiane awengogh yaufita Filifiyan

¹¹ Yénd ndimbal bouté tényotau Troasta kétán Samotrasét, a ámb efghon néngufaryém Neafolisét.

¹² Kétamé yénd néngwanoyém kétán Filifi, Rom mwighafé yu a limánégh tesen Makedonia ndimbal yuwot. Kété yénmorangérmén tárfár efogh.

¹³ Ámb Safatan yénd néngtoryém tesen sésafneta kétán wanjet, yéné mwighafé Ngánjánafé orayégh sifayé kété so yém. Yénd námnjoyém a si yérnyayém yéné amafafefaf efe nénáumendayénd kété.

¹⁴ Ámb amaf efe káyáretau yáne yétkwén Lidia, efe témorwén Tayatira tesenmén. Yémon ndéndák ngarot sálame faian yékmái a fá témorwén Ngánjánene wáwefnoggh amaf. Yuram yasawéryéng yáne tikéfé áyárgghét kétán Folene sifaf.

¹⁵ Amaf a yáne mérén ewalitotam, yéné soramé amafom yénumyoi yánjo méngot. Amafom témndangé, “Njam fém nemnati ndené yénd wém efalo yátogh ár Yurane kénjún, kénaflangi tane méngon so emor.” Féyo amafom yénmamnendai yénd, féyo yénd kété yénmorangérmén.

Fol a Sailes kwéfkwéfé méngot elaweyayénd

¹⁶ Ámb káye yénd ténngréwén Ngánjánafé orayégh sifayé, yénd yénfangeyai faiofnar ásfogh mérsom efe yaufi mbérbéroene waftaye korayau soramé yumén. Yémon tawinjotau ndimbal mani árfe tambén ménamén korayau soramé yumén. Yémon tawarametau mani yánjo wanjengégh téfnarat.

¹⁷ Yéné mérsom Fol a yénd yénmaitoyéng ndené keyafé, “Yéné ár fem Minde Tukén Ngánjánene faiofnar ásfogh ár, emofem ewafrotat end féfé wanjargghét.”

¹⁸ Mérés ménj mé tényangérwén tárfár efogh yéné sian. Kerkeran Fol nékwafé náindam nawengoi a témndangé mbérbér, “Yesu Kerisoene yétkwénan fém kétor yá tambén!” Táf fété mbérbéram méré yéfrangoi.

¹⁹ Njam faiofnar ásfogh mérésoene yuram yáyámngoyénd ndené mani winjo end té nefo, yémofem Fol a Sailes ngi ewafngéyayénd taroghwét fá marat sifayamé kétán sénko árfefaf.

²⁰ Yémofem enémnjéménd yéné yumén gafanane sáfrére a norayayénd, “Yéné ár sere Jumén, yémofem ár mwighayan ewanjmengét,

²¹ yémofem ár ewatamet fénaté si yéné mbarkánd yau árké nérete téfe Rom árét wafroghét.”

²² Ár mérén nafghayénd Fol a Sailes yéfe ngiot, a yéné ndimbal yumén mogh árfene wáfareghn so yéfe sáláme tawafétarwét a tafmowét.

²³ Féyo yaufi fémogh efmoménd, a fá ewiménd kétán kwéfwéfé méngot, a yéné sífayé wanjengégh ár yémndayénd merkéraye wanjengéghét.

²⁴ Njam fá náyarai wáfaregh si, yémon ewárbneyai sómbio ár a ewangseyayénd wéne yéfe ghambér.

²⁵ Sémbár néndkéfan Fol a Sailes Ngánjánfé korayawét a wagh kermangwét Ngánjánéfaf, a ámb ár kwéfwéfé méngon talawangérwén táyarwét waghan.

²⁶ Sunsune ndimbal sokrereyam kwéfwéfé méngo sérasér esámbnetam. Táf fété méinyotio kwéfwéfé méngo sésafne kasaunawét, a méinyotio árfene sein naferyénd.

²⁷ Kwéfwéfé méngo wanjengégh ár nanoi, a njam néngretai kwéfwéfé méngo sésafne sauréghkaf tamorwén, fá witmafé sénté naifaye akunyéghét féf nufngoi krotio ménamén fá kéma kemnau nde kwéfwéfé méngo ár kar té nétoryénd.

²⁸ Wénde Fol nutnai, “Yau nawaghna fémyo! Yénd méinyotio yéna mé yéném!”

²⁹ Kwéfwéfé méngo wanjengégh ár néngutnai kwayaghat a soramé ewawanayénd kwayaghé, néngénngoi kwéfwéfé méngo kénjút a nénguyai ngerngeráfé Fol a Sailesfene sáfrére.

³⁰ Féyo yémon enutoreyai kénjúta a emotangeyai, “Ndimbal, yéndon némé so yafrotan awanjarghét?”

³¹ Yémofem yawangeyayénd, “Yuré Yesu efalo tiyáto, a táf fém so kawanjar fene mérfafé.”

³² Féyo fá kafrowét Yurane si yáfaf a méinyotio ámb árfefaf yáne méngon.

³³ Yéné sémbáranoy kwéfwéfé méngo wanjengégh árom emnjéméng a yéfe fénend tawaumbarwéng; féyo táf fété fá yánjo mérfafayo nuan ewalitoménd.

³⁴ Kwéfwéfé méngo wanjengégh árom emnjéméng yáne méngot a ewémnjeyai nénet; fá áuwégham yafoi ménamén yémon Ngánján efalo yiyátói yánjo méinyotio mérfafé.

³⁵ Njam akw yéfauwéryéng, Rom mogh áram ewáfaretayénd yéfe ásfogh ár kwéfwéfé méngo wanjengégh ároefaf: “Tautorend yéné ár nguwanend.”

³⁶ Kwéfwéfé méngo wanjengégh árom taufrongé Fole, “Rom mogh áram nénorayangi ndené fém a Sailes so

tautorend. Sénonjo fémofem yéné sífayé téfrangend kuwanend krufráte.”

³⁷ Wénde Folém korayangé ásfogh árfefaf: “Yémofem yénd ténsémét marataye moghofnar yuwon, ndemamén yénd yénre Rom yumén ár, a yémmiménd kwéfwéfé méngo kénjút. Sénonjo yénd yémofem métare yémmutorend? Yau! Fá fáyo táf kénaflangi a téngémnjend yénd.”

³⁸ Ásfogh áram njam ewaufroyénd Rom mogh árfet ndené Fol a Sailes tárwn Rom yumén ár, fá férferam ewifoi.

³⁹ Fá nénaflayénd yéfefaf ghérghérsisé siot a enémnjeyayénd kétándmé kwéfwéfé méngota, ewamnendangeyayénd tesen frangoghét.

⁴⁰ Soramé Fol a Sailes néntoreyayénd kwéfwéfé méngota, fá néngwaneyayénd Lidiane méngot, ánde nafángoyénd efalo yátogh árfé tawawéngsowét fá. Féyo yémofem táf efrangeyayénd.

17

Fol a Sailesfem mer si taitowét Tesalonika kénjún

¹ Njam Fol yáne fútarfé nawaindayénd Amfifolis a Afoloniamé, fá enmormén Tesalonikát, kété témorwén Ju árfene áumengégh méngo.

² Yáne túmén yam témorwén, Fol téngmorwén Ju árfene áumengégh méngo kénjút, a nambio Safat efghon yémon yérnyai warunyégh árfé,

³ a Buk si tawawafenau ndené Keriso tékrátan so yém a kértá kanongé. Fá norayai, “Yéné Yesu siyém Keriso yéndon endenemén yaitotan fétéyot.”

⁴ Ámb Ju áram efalo yiyátóyénd a nufnyayénd Fol a Sailesfefaf. Kété tamorwén tárfar Téndo ár Ngánján férferáfé a tárfar sénko amaf.

⁵ Wénde ámb Ju ár kawaramnjawét, yénémamén yémofem eumendayénd kérté wafrogh ár mérén marat sífayan, awifarégh yérnyayénd tesenan. Fá néngenngoyénd Jasonene méngot Fol a Sailes yéfe ronjaghét a wasroghét ár mérfafé.

⁶ Wénde njam yémofem yau ewin-jeyayénd Fol a Sailes, yémofem Jason a ámb efalo yátogh ár tesenmén tawafaretawét gafanane sáfrére, yéné keyafé, “Yéné ár fem emofem yéfunat kérté méinyotio mband maratan sénonjo yéna em,

⁷ a Jasoném eumyoi fá yáne méngot. Fá fem emofem méinyotio Rom tuk warsagh ár Kaisarene nák erafnat ndené síafé Yesu siyém ámb warsagh ár.”

⁸ Njam fá náyarayénd yéné si, ár mérén a tesenmén gafana fá nékw nawerayénd.

⁹ Féyo yémofem fai ewafrotaménd Jason a ámb efalo yátogh ár utorgghét.

Fol a Sailesfem mer si taitowét Bereya kénjún

¹⁰ Yéné sémbáranyo, ámb efalo yátogh árém engwatembeyayénd Fol a Sailes Bereya tesenot. Ufarghan Fol a Sailes, fá nengwaneyayénd Ju árfene áumengégh méngot.

¹¹ Ménamén Bereyamén Ju ár tamorwén minde mer ár, yéfene wafroghyamam ewaindayéng Tesalonika yumén ár, yémofem yumyoyénd si áuwéghafé a tafématawét Buk si túmén efghon téfandawét némé Fol efalo korayau.

¹² Tárfár Ju árém efalo yiyátoyénd si a ámb ndimbal yétkwén amafam a ámb Grikmén árém.

¹³ Njam Ju ár mat náyátoyénd Tesalonika kénjún ndené Folém táitotau Ngánjánene si Bereyan, ámb ár wéi kátán nengwanoyénd a amrorégh yérnyayénd ár mérén tawan-jmetawét.

¹⁴ Táf fété efalo yátogh árém Fol yáfáretaménd arakaf tambén, wénde Saileséf Timotifé tamorarwén Bereyan.

¹⁵ Njam yéné árém yénémnaménd Fol Atenéf, Fol norayai yéfefaf ndené, "Sailes a Timoti tafaf táf enre wékeye." Féyo táf nengwanoyénd.

Folém mer si táitotau Aten kénjún

¹⁶ Njam Fol kawanjetau yéfeyot Sailes a Timoti Aten tesenan, fá áuwéghofnar témorwén ménamén yinjoí yéné tesen mewang afoghare.

¹⁷ Yémon éwigh yérnyai yémáfé Ju árfene áumengégh méngon Ju ár a Ngánján férférafé Téndo ár. Fá wéi táf téngmorwén marat sífayat méinyotio efghon a ár kété tamndetau.

¹⁸ Mérén tárwn sómbio, ámb Efikuria mérén a ámb Stoik mérén ndimbal matyama-fé ár éwigh yérnyayénd Folfé. Ámb kamotangi, "Némé siot yéné waréwaré nufngo?" Ámb korayangi, "Fá mété noraya ámb ngánjánmén." Fá korayawét yéné si ménamén Folém táitotau mer si Yesuenémén a yáne anoghmén.

¹⁹ Yémofem yéngwasroyénd fá sénko árfene áumengégh sífayé yétkwén Areyofagus, ánde yémofem fá témdetawét, "Féyotaro fémo so ténmaufro matot némé totér watamegh fémo yaitote?"

²⁰ Fémon téfé yénérse fénataye watamegh náyáretam, a yénd ménde yéném mat sái káyátongém némé yáne fífi yém."

²¹ (Méinyotio Atenmén ár a ámb yuta ár efe tamorangérwn kété efogh tifotawét ámnjoghanro wénde korayawét a káyáretawét soramamén siot)

²² Féyo Fol nokayoi sénko árfene áumengégh sífayé yétkwén Areyofagus a tamndangé, "Atenmén ár! Yéndon

tawafandan fémofoem ewáfefnotati tárfár ngánjánafet mindefífi.

²³ Ménamén yénd njam karendan táf kor ewawinjon féfene wáfefnogh rokar. Yéndon tawafandan kitarékítaré yéné yétkwénafé: Kétán Mat Yátoghofnar Ngánján. Fém mat yau em némayoe fémofoem yáfefnotati, sénonjo yéndon so ewaufrotan féfeyot yánémén.

²⁴ "Ngánján emo yafrotam mband marat a méinyotio rokar yéné kénjún. Ménamén yémo elimnde méinyotio rokar njafaran a mbandan, fá yau yémor ár ngángé raméghmén wáfefnogh méngon.

²⁵ A fá yau náronje yéné rokarot árém árké ewafrotat yáyot, ménamén fá fáyo méinyotio árfene ghérsé ramégh ár yém a méinyotio rokar kés.

²⁶ Rényéghan Ngánjánam yafrotam ámbiro ár, Yá tambén Ngánjánam ewafrotam méinyotio ár mérén efe sénonjo emorang méinyotio mband maratan. A yémon wéi mwíghé yéfaronam ánde fénatayero ár mérén so emor a nderé teke fá so emor.

²⁷ Ngánján ménde yém árém sái yéronjat. Ménamén fá yau nayu yém téfeta, féyo yémofem mété táf yéronjat fá a tinjongi.

²⁸ "Ménamén yáne waftayan yénd ghérsé yénmor a nimndam a naketam." Ndenanit féfenjo ár efe mat em férénafene fífi, fá norayat ndenanit, "Yénd yéném yáne am-bumtértér."

²⁹ "Ménamén yénd Ngánjánene am-bumtértér kés yéném, yénd yau so nemnam ndené árém so ewafrotat Ngánján kétamé gol o sílfé o wím yéfenjo matyame.

³⁰ Tándái ár njam yau mat tamorwén némé Ngánján ménde témorwén yéfefaf wafroghét, Ngánjánam yau kértayan tákmangai ménamén yéfene matyam yau, wénde sénonjo Ngánjánam emndete méinyotio ár méinyotio yuwomé yaufita awengoghét.

³¹ Efogh té yaferyéng njam mband so moghan tékmangé. Yémo té yékafai ár emo so moghan ténékmangé mbarkánde. Ngánjánam té yuyafoi yéné ár, efe Ngánjánam té yékafai ménát sái emota mband marat, yémo so moghan tékmangé mband marat ménamén Ngánjánam yanoi kértá."

³² Njam fá náyárayénd ároene kér anoghmén si, ámb árém turtawét, wénde ámb korayawét, "Yénd ménde yéném fém sái kor koraya téfefaf yéné si téfén."

³³ Yéné áumengégh soramé Folém efrangoi.

³⁴ Ámb ár namndayénd Folene waitogh ár a efalo yiyátoyénd. Yéfene kénjún tafnyangérwn Dionisus, efe témorwén

Areyofagus mérénmén, ndenáyo amaf yétkwén Damaris, a ámb ár kés.

18

Folém mer si táitotau Korint kénjún

¹ Yéné soramé, Folém yéfrangoi Aten tesen a néngwanoi Korint tesenot.

² Kété yémon yéfángoi Ju ár yétkwén Akwila Fontusmén. Fá yénmormén kétándmé Italia yánjo amafafé yétkwén Frisila, ménamén Rom tuk warsagh ár Kaisar Klaudiasém emndai “Fém Ju ár, fémofoem so téfrangongi Rom.” Fol néngafilai Akwila a Frisila fandaghét,

³ a ménamén Fol témorwén farai méngo ramég h ár ndené fá kés tamorwén, Fol námnyóyng a kásáfotawét yemafé.

⁴ Méinyotio Safatan Folfem taruindawét Ju árfene áumengég h méngon, ménát saí tikéf áfrat táyátongayénd Ju ár a Téndó ár.

⁵ Njam Sailes a Timoti nufareyayénd kétándmé Makedoniata, yéna Folém yéta Ju ár matot tarametau ndené Yesu siyém Keriso.

⁶ Wénde Ju áré m tékarotawét Fol a yaufi si témndetawét. Féyo yénémamén yémon ngwérméng yétnendai yánjo sáláméta a tamndangé fá, “Njam Ngánjánam tékratan tákmangé, so yém féfenjo téfnan, yau so yém tane téfén. Yénd nawafenan féfefaf yénd yau kérté so wém. Yénandmé yénd so kuwanon sénonjo Téndó árfefaf.”

⁷ Féyo Folém yéngéfrangoi Ju árfene áumengég h méngo a néngafilai kaka méngot, Taitus Jéstusene méngot efe témorwén Ngánján wáwefnogh ár.

⁸ Krisfus, Ju árfene áumengég h méngo limánég h ár, a yánjo ménam Yuré efalo yiyátóyénd a tárfár Korintmén ár efe káyáretawét, efalo yiyátóyénd a nuwan ewalitotam.

⁹ Ámb sémbáran Yuré norayai Folefaghékéf waingég h kénjún, “Yau férfér ném, sian miya néngém, yau métar ném a nékmbó.

¹⁰ Ménamén yénd fémafé yénre, a emo yau so nékmbote a némasérmbote fém, ménamén tane tárfár ár em yéné tesenan.”

¹¹ Yéné téfnan Fol yémorangérmén Korintén ámbiro yunjéf ámb yunjéf rér yéramai fá tawatametau Ngánjánene si.

¹² Njam Galio témorwén gafana Akaya ndimbal yumén, ámb Ju ár nafghayénd Fole kékmboghét a yénmasroyénd moghét.

¹³ Yémofem yémndayénd, “Yéné árom elimnde ár Ngánján wáwefnoghét yéné ende téfene ná k eráfne.”

¹⁴ Fol siotro témorwén, Galio norayai Ju árfefaf, “Fém Ju ár njam nawatarnati yéné kértamén tayot mer nérete, fém so eyáretan sian.

¹⁵ Wénde yéna ewafnyang ámog h ménamén orayaghmén a yétkwénmén a féfenjo nákmén, táfrendangi yéné yam fémofoem. Yénd yau so yéna wém féfene moghan yéné yammén.”

¹⁶ Féyo yémon engéutóryéng moghta.

¹⁷ Féyo méinyotioyam yerayénd Sostenes Ju árfene áumengég h méngo limánég h ároefaf ngi yafngoi mogh méngo safén. Wénde Galiom yau kemnau yénémamén.

Frisila, Akwila a Afolos

¹⁸ Fol yémorangérmén Korintén tárfár efogh. Féyo yémon engéfrangoi fútaréf kété, a nuwanoyénd yemafé Frisila a yánjar Akwila. Fá néngwanoyénd kétán Senséri. Kété Fol séf natértam ménamén yane unyég hofnar simén Ngánjánefaf. Fá ndimbal bouté nénguwanoyénd Siria yuwot.

¹⁹ Fá nékmboyénd Efesos tesenan, Folém efrangeyai Frisila a Akwila. Fá yambia néngwanoi Ju árfene áumengég h méngot a taruindawét Ju árfé.

²⁰ Njam yémofem yaunendayénd ámb efogh ámnjoghét yemafé, yémon yékenai.

²¹ Wénde njam Folém engéfrangoi, yémon unyég hofnar si emndai, “Yénd so kénangon Ngánjánene méndeyan.” Féyo yémon yéfrangoi Efesos a mé tamorwén Kaisariat.

²² Njam fá nufaryéng Kaisaria yuwot, fá néngwanoi Jerusalemét a áuwég h si ewaramai Yesuene mérnat, a néngangoi kétán Antiok yuwot.

²³ Ámb efogh ámnjogh soramé, Antiokta kétamé Fol néngwanoi yéné yuwomé karen-dau Galasia yu a Frigia yu, muyé tawarametau méinyotio waitogh árét.

²⁴ Jumén ár yétkwén Afolos Aleksandria yumén yénmormén Efesos. Fá témorwén Buk si matyamafé.

²⁵ Fá yatametaménd Yurane ende, koyau tikéf fésafé a tawatametau Yesu-enémén merkéráye, wénde fá mat témorwén Jonene nu walitoghménro.

²⁶ Yémon si yafngoi férférofnyaye Ju árfene áumengég h méngo kénjún. Njam Frisila a Akwilafem yiyáreyayénd fá, yémofem yumyeyayénd kétán yéfenjo méngot a tawaférwét Afolose mbarkánde Ngánjánene end.

²⁷ Njam Afolos ménde témorwén Akaya ndimbal yuwot álighét, fútarém yawéngsotaménd fá a yéfarotaménd férén waitogh árfefaf Akaya ndimbal yuwon yá umyoghét. Yáne ufarghan, fá náyatoi ndimbal wáutáreg h yéféyot emofem efalo yiyátóyénd ménaye Ngánjánene ngáráme.

²⁸ Fá kéwitawét marataye Ju árfé, yémon yéta safét tawakmetau Buk sita ndené Yesu témorwén Keriso.

19

Fol korayau kété Efesosén Yesuenemén

¹ Njam Afolos témorwén Korint tesenan, Fol tiotau mband tunamé kétán Efesos tesen néngufaryéng. Kété yémon ewinjoí ámb waitogh ár

² a yémon emotai, "Fémofem Ngánján Mbérmber té yanayénd njam fémofem efalo yiyátóyénd Yesu?"

Yémofem yawangoyénd, "Yau, yénd yau náyarayém ndené yéna yém Ngánján Mbérmber."

³ Féyo Folém emotai, "Endene walitogh fémofem yanayénd?"

Yémofem yawangoyénd, "Jonene nu wali-togh."

⁴ Folém norayai, "Jonene nu walitogh yémormén yaufta awengoghét. Joném tamndetau ár efalo yátoghét Yesu efe so yéném yá soramé."

⁵ Yéné si áyárgan, Folém ewalitotam Yuré Yesuene yétkwénan.

⁶ Njam Folém ngángé efayoi yéfefaf, Ngánján Mbérmber táf yémormén yéfefaf, a ámb sie korayawét a táitotawét Ngánjánene si.

⁷ Kété mété tamorwén 12 ár.

⁸ Fol nénglawai Ju árfene áumengégh méngot a férferofnar korayau kété nambio ghérare. Yémo taruindau yémafé a yéta taméindau ménát saí efalo tiyátongayénd Ngánján limánégghmén.

⁹ Wénde ámb ár namndayénd tikéf táikér; fá kakenawét efalo yátoghét a marataye yaufti si korayawét Ngánjánene endmén. Féyo yéné yammén Folém efrangoi fá. Yémon engwasroi waitogh árfé téngwaruindawét si méinyotio efghon yétkwén Taranusoene watamegh méngon.

¹⁰ Fá yérsam sómbio yunjéf sian, féyo méinyotio Ju ár a Téndo ár Esia kénjún efe tamorwén náyarayénd Yurane si.

¹¹ Ngánjánam yéramai Fole wafté sélngwélafé ásfoghét.

¹² Áré muku o sáláme Folém árké tiyánjangai tafayotawét enjne téfnárefaf, táf mer káyátotawét a yaufti mbérmber kitérmbotawét.

¹³ Ámb Ju ár nuwanoyénd yéta yaufti mbérmber tawifnawét Yuré Yesuene yétkwénan fá efe yaufti mbérmberam tawasérmbotau. Ámb áré m norayai, "Yesuene yétkwénan, endenemén Folém yaitote, yéndo némndetan, 'Kéntor.'"

¹⁴ Jumé n limánéggh ghéngén wároggh ár Skefane sefen ambumam yéné ásfoghé taffrotawét.

¹⁵ Ámb efghon yaufti mbérmberam ewawangoi yéfé, "Yénd mat wém Yesu a yénd mat wém Folenemén, wénde fém efe em?"

¹⁶ Féyo yéné yaufti mbérmberafé ár néngatnam yéfefaf a ewifnai méinyotio tásmetau. Fá méngota néngengoyénd firo kérsawét férkafé.

¹⁷ Kété Efesosén njam Ju ár a Téndo áré m náyarayénd yénemamén, fá férfer tamorwén, yémofem tuwetawét Yuré Yesuene yétkwén.

¹⁸ Tárfár efe efalo yátogh ár náyatoyénd afrogh nufngoyénd yéfenjo yaufti wafroghmén.

¹⁹ Ámb ár efe kotametawét ghar yémofem tanérsawét yéfenjo ghar buk a tawarotawét maratan. Njam yémofem taftawét árfene bukmén fai kétán narsam tárfár milion kinat.

²⁰ Féyo táf Yurane si marat káyátotau a kamndetau waftafé.

²¹ Méinyotio yéné yam njam kufrotau soramé, Folém mwighe yaitotam yafoghét Makedonia a Akaya a Jerusalemét. Fol norayai, "Yéndandmé yénd so kuwanon kétán Rom."

²² Féyo yémon ewáfáreméng yáne sómbio wáutáreggh ár, Timoti a Erastus, kétán Makedoniat, wénde fá mé témorangéwén Esian.

Kérté Efesos kénjún

²³ Yéné efghon Efesos yuwon kérté yéfunayénd Ngánjánene Endmén.

²⁴ Kété témorwén ár yétkwén Demetrios, emo tawafrotau silfé wáwefnogh méngo Artemis mewangoe. Fá efe kásáfotawét yémofem tawinjetawét tárfár mani.

²⁵ Demetriosém eumendai yánjo ásfogh ár a tamndangé, "Fútaréf, káyáranji, fém mat em yéndfem tawinjetam tárfár mani yéné ásfoghmén.

²⁶ Fémofem té yinjongi a yáyamngongi ndernáye Folém áfrat yényátote a ámb watameghe tárfár ár elimnde Efesos tesenan a méinyotio Esia yuwomé. Yémon noraye ndené ár wafroghmén ngánján yau em ngánján.

²⁷ Yéné yam siyém áuwéghofnar yém ménamén téfene mani winjogh end so kefongé. Ndenéyameyo ndimbal amaf ngánján Atemisene wáwefnogh méngo so kamndangé fifiofnar, endeyot táwefnotat Esia a mband maratan. Áré m yau so nemnat ndené amaf ngánján Atemis siyém ngánján."

²⁸ Njam fá náyarayénd yéné si, fá nékw tamorwén a ke kutnawét ndené siafé, "Ndimbal ngánján amaf siyém Atemis Efesosén."

²⁹ Ndimbal tesen nufnyai a ke kutnawét ménamén ámbiro mwigghayan tamorwén. Áré m ewanetangeyayénd Gayus a Aristakus, Folene arengégh fútaréf kétamé Makedonia yuta, a áré m tawafarewét kétán áumengégh sifayat.

³⁰ Fol ménde témorwén álighét áumengégh sífayat, wénde waitogh áré m yau yéngéumyoyénd kétán álighét.

³¹ Ámb gafanane áásá fogh ár efe tamorwén Folene fútar, si wékeye yénmawatembayénd yau álighét kétán áumengégh sífayat.

³² Ár mérén kéwérsotawét ménámén fénatayero ke kutnawét. Tárfár ár yau mat tamorwén ménámén fá kété tamorwén.

³³ Ju áré m yéngwáfáretayénd Aleksenda yéféfá siot. Yémon áré t ngángaye ewaunyai métar ekmboghét. Fá ménde témorwén ménát sái tamndangai fá ndené Ju ár yau kérté yéfunayénd.

³⁴ Wénde njam yémofem yáyámngoyénd nde fá témorwén Ju ár, fá kutnawét sómbio efoghféneféne ndené keyafé, "Ndimbal yém Atemis Efesosmén!"

³⁵ Tesenmén gafanane áásá fogh árom ekmboi a norayai, "Efesosmén ár, fém mat em ndené Efesos tesen siyém wanjengégh ár ndimbal amaf ngánján Artamisiene wáwefnogh méngo a yéne amafoene sáf mbanmban árké néneworyéng njafarta.

³⁶ Efe yau so korayangé fá yau nénui njafarta. Fém métar. Némé yau yafrotati nnname.

³⁷ Fémofem yéne ár tánémnjati yénan, yémofem yau yaufi si korayat téfene ngánjánéfá a yau némndafi oroe tarsat téfene ngánjánene wáwefnogh méngota.

³⁸ Féyo njam Demetrios a yáne áásá fogh árfé kérté ewam, mogh siyém sauréghkaf yém a yéne em mogh ár. Féyotaro fá so norayat yéne yammén.

³⁹ Njam kérté mé em, so tanwanangi kétán moghfaf.

⁴⁰ A féyo mat ayéném yéne, ndené njam sénko ár káyárángi némé yéndfem tafrotam sénonjo, yémofem mété yénémndetat ndimbal kérté funaghmén. Yéndfem yéne tafrotam fifiofnar, féyo némé yénd so norayam njam yénd yénmotat yénémamén."

⁴¹ Féyo yéne si soramé, yémon ár ewáfárányéng.

20

Fol tiyotau Makedonia a Grik yuwomé

¹ Njam tesenan sarake nefoi, Fol néngwanoi kétán waitogh árfefaf, a tawawéngsotau yéfe. Féyo fá emndayéng "Yao" a táf néwanoi Makedonia yuwot.

² Fá ngrendau yéne yuwomé, ngorayau tárfár wawéngsogh si árfefaf soramé Fol néngufaryéng Grik yuwot,

³ kété fá yémorangérmén nambio ghérare. Féyo mwighé yaitotam Siria yuwot angoghét ndimbal bouté, wénde fá náýárai ndené ámb Ju áré m yá ngiot mwighé táitotawét. Féyo yémon mwighé yaitotam tunamé angoghét Makedoniamé.

⁴ Sofata Firusene ambum kétándmamén Bereya yumén, Aristakus a Sekundus kétándmamén Tesalonika yumén, Gaius kétándmamén Derbe yumén, Timoti ndenéyameyo, Tukikus a Trofimus kétándmamén Esia marat yumén yémáfé Folfé tayotau.

⁵ Yéne ár engmormén frondeyo ténmanjetawét yénd Troas tesenan.

⁶ Wénde yénd ndimbal bouté ténngmorwén kétamé Filifi tesenta Minaghofnar flawé téménd soramé. Ámb 5 efogh soramé yénd nufnyayém kété Troas tesenan, ánde yénd yémorangérmén sefen efogh.

Yutikus kérta nanoi Troas tesenan

⁷ Sande efghon yénd yéngmormén mérné ménát féscaf flawé nénet. Folém korayau árfefaf a sian mé téngmorwén kétánotio sémbár néndkéf, ménámén ámb efghon álighét karametawét.

⁸ Yéne méngo kénjún kété kánetawét tárfár kwayaghé ánde yénd káumendawém.

⁹ Kété ámb totér ár yétkwén Yutikus témorangérwén mbormbor sésafneyan, njamandio Fol mé korayau teke, Yutikus kémégham térametau. Kerkeran, fá kémégh nakmai nambio kitaré satayan kétándmé nénuyai mbandot. Yémofem yékafayénd kérwén.

¹⁰ Fol néngeworyéng yuwot, néngáwefnoi ngángé efayoi yáfaf. Féyo Folém tamndangé, "Yau mámé mwighé em, fá mé ghérsé yém!"

¹¹ Féyo Fol wéikor néngarmboi tukét, a ténetau féscaf flawé. Fol mé korayau kétánotio akw yéfawéryéng soramé yémo efrangoi.

¹² Áré m totér ár yéngwanayénd méngot a yéfeyot ndimbal áuwéghafé témorwén ménámén kérta nanoi.

Folfé nafángoyénd Efesos sénko árfé

¹³ Fol té norayai ndené yémo so ténfángongai kété Asosén, ménámén fá tiyotau álighe. Féyo fronde yénd nénguanoyém Boutfá a ngérsawém kétán Asos tesenot. Kété yénd ménde ténmormén sái ténfángongayém fá a téngwanangayém bout.

¹⁴ Njam yémon yénfángoyéng Asosén, yéndfem fá yéngwafayém a nénguanoyém Mitilan tesenot.

¹⁵ Ámb efghon yéndfem yéfrangoyém yéne a nénguanoyém ndimbal bouté kétán Kios tesenot. Yéne efogh soramé wéi néngurtoyém Samos tesenot, sómbio efogh soramé néngufaryém Miletus tesenot.

¹⁶ Fol yau ménde témorwén ménát sái témorangérwén Esia marat yuwon, féyo

mwighé yéfaronam yau so kékmbongai Efesosén. Ménamén fá mende témorwén wékeye ufarghét Jerusalemét wafarogh téménd yétkwén Fentikost

¹⁷ Kétámdé Miletus tesenta, Folém si yatembai kétán Efesos yumén Yesuene mérén sénko árét álighét yémafé siot.

¹⁸ Njam sénko ár nufaryénd, Fol norayai yéfefaf, "Fém mat em ndernáye yénd kásáfotan féfe kénjún kétándmáyo frondeffí efghon yénd njam nufaryén Esia marat yuwon.

¹⁹ Yénd kásáfotan ndimbal yuwan mwighaye a yengamafé. Yénd tékrátan kawamarotan ménamén Ju áréngiot kwérametawét.

²⁰ Fém mat em ndené yénd yau férfér kwém si waitoghét árkéméné féfe wáutárghafé tém wénde tawatametawén fém marataye méinyotio méngomé.

²¹ Yéndon táitotawén si yéfe Ju ár a Grikmén árét ménát fá so nawengotat yau-fita Ngánjánéfaf a efalo so yiyátotat téfene Yuré Yesu.

²² "Sénonjo Ngánján Mbérbéroene sian, yénd so kuwanon Jerusalemét, mat yau wém némé yam so nufrote kété tafaf.

²³ Wénde yénd yénaro mat wém méinyotio tesenan Ngánján Mbérbéram waufrotenéndé Jerusalemén áréngió kwényawangi yénd kwéfkwéfé méngon a yénd so tékratan kwékmanji.

²⁴ Wénde tane fifie ghérsé siyéng fifiofnar yém, wénde yéné fifiyafé tafaf yém: ndené yéndo so tifon wérsé Yuré Yesum árké waramai, mer si waitogh ásfoghét Ngánjánene ngárámmén

²⁵ "Yénd mat wém féfefafmé té karendan Ngánján limánéghmén si táitotan. Wénde sénonjo yénd mat wém ndené fémfem yau so wéikor kwinjongi.

²⁶ Yénémamén sénonjo yénd sotafé si norayan. Njam fém ámb kéré nám Yesu efalo yátoghofnar, fémfem yau so kwéfayongi yénd yénémamén.

²⁷ Yénd yau férfér kwém méinyotio Ngánjánene ménde waitoghét féfefaf.

²⁸ Fém kor nawarawenati fémyo a méinyotio Yesuene mérén árké Ngánján Mbérbéram té ewaferyéng ár wanjengét. Ngánjánene Yesuene mérén wanjengégh ár aem, yémon yánjo férké té yénmanai.

²⁹ Yénd ndené mat wém, yénd njam kuwanon munjan ághé so kufarngi féfene kénjúnjo a yau so ewarawenat wénde so esmetat krot.

³⁰ Yénémamén féfenjo mérén kénjúnén ár so kénokayongi a elimndat efalo yátogh ár ménát so ewaitotat yéfene unyégh watamegh.

³¹ Aya kor fém nawarawenati! Té nawafarotati ndené nambio yunjéf yéndon

tawawéngsotawén ekmboghofnar fém ámbiroámbiroe yengamafé méinyotio efogh a sémbár.

³² "Yénémamén sénonjo yéndon ewatan fém kétán Ngánjánéfaf a kétán ngáram sífaf, árké siam fém so ewanote a efrende méinyotio efe té efaloí yandio.

³³ Yéndon yau féfene sáláme o mani mwighaye takwnan tayot.

³⁴ Fém méinyo mat em ndené yénd tanjo ngángaye kásáfotawén tanjo sálámet a maniot a ndenéyameyo tane fútarat.

³⁵ Yéné ende yéndo té tawauyafotan ndernáye fém so emor. Fém so násáfotati táikrataye ménát yauyau ár so ewáutánati, so nawafarotam Yuré Yesuene si fá árké korayau: 'Ramégh ároene áuwégham yáinde yáne áuwégh emo rokar tanangé.'"

³⁶ Njam Folém si ewifoí, fá méinyotio budme neitaménd Ngánjánáfé orayéghét.

³⁷ Féyo taf yémfem yengamafé yamb-nayénd a Fol téstetawét.

³⁸ Fá áuwéghofnar tamorwén ménamén Fol árké norayai ndené ámb káye tane sáf yau so kor yéfandati. Féyo yémfem engémnjoyénd ndimbal boutfaf.

21

Fol nuwanoi Jerusalemét

¹ Yédfem yao si engwaramayém yéfeyot, yéné soramé yénd boutan nénguflayém a tényotau kétán Kos férot. Ámb efghon yénd nénguflayém kétán Rodas férot a kétámdé kétán Fatara yuwot.

² Yédfem ndimbal bout yinjoyém kéférmatau kétán Fonisia yuwot, wéi nénguflayém ténnngmorwén.

³ Soramé Saifrus yu yéngwinjoyém, yéngwaindayém náikáita kétán Siria yuwot. Yénd nurtoyém Taire yuwon, kété áréng turtotawét rokar ndimbal boutta.

⁴ Yesuene waitogh ár ewinjoyém kété, yémafé yénmorangérmén sefen efogh. Ngánján Mbérbéram waftayan yémfem yémdnayénd Fol yau álighét kétán Jerusalemét.

⁵ Efogh njam nawerai frangoghét, yédfem yéfrangoyém a néngwanoyém boutfaf méne méinyotio waitogh ár a yéfene amaf a ambumtértér tesenta. Kété arakaf téndon yénd budme niayém Ngánjánáfé korayawém.

⁶ Yao si soramé norayayénd yéfindio, yénd nénguflayém ndimbal boutan, a fá néngangoyénd méngot.

⁷ Yéné soramé yédfem áligh yéngwasamngoyém kétámdé Taireta a néngamghayém Tolemais tesen. Kété yénd áuwéghafé nawinjoyém fútaraté kété yénmorangérmén ámbiro efogh.

⁸ Ámb efghon yénd néngufaryém Kaisaria tesen a yénmorangérmén Filífene méngon. Yéné Filif siyém si waitogh ár a ámb sefenmén efe yékafayénd ménát kwiré amafat wáutárehét.

⁹ Yáne awerghofnar mérés tamorwén fo emofem Ngánjánene si táitotawét.

¹⁰ Yénd kété yénmorangérmén tárfár efogh, Ngánjánene mat yátogh ár yétkwén Agabus yénmormén kétándmé Judiata.

¹¹ Téfefaf nénaflai, yémon tékafangé Folene beles. Féyo yémo yánjo ngángé a káfak eumbai yéné siafé, “Ngánján Mbérbér norayai, Yéné ende Jerusalemlén Ju árémo so yumbetát yéné beles yuré a so téramangi Téndo árfene ngángat.”

¹² Yénd njam nárayayém yéné si, yénd a ámb ár norayayém Fol, “Fém yau so niota Jerusalemlét.”

¹³ Féyo Folém yénmawangoi, “Némamén fém ye nendati tane tiké karéfkáfé yafrotati? Yénd wém afréngéghkáf umbghét a kérot Jerusalemlén Yuré Yesuene yétkwénót.”

¹⁴ Yéndfem ndernáye ende yau so áfrat kényátongém, féyo yénd nékmboyém a norayayém, “Yurane méndero so nufrote.”

¹⁵ Yéné soramé, yénd nafrendamém a néngwanoyém Jerusalemlét.

¹⁶ Ámb waitogh ár kétamamén Kaisaria yénngmaitoyénd a yénngémnjoyénd kétán Nasonene méngot ánde yénd so ténmorangérwén kété. Fá témorwén Saifrusmén ár a ámb fronde waitogh ár.

Fol nufaryéng Jerusalemlét

¹⁷ Njam yénd néngufaryém Jerusalemlét, efalo yátogh árémo yénmumyoyénd yénd áuwéghafé.

¹⁸ Ámb efghon Fol a ámb ár néngaflayém kétán Jemsefaf, méinyotio sénko ár kété tamorwén.

¹⁹ Folém áuwégh si ewaramai a tawaufrotau méinyotio yam némé Ngánjánam tafrotau Téndo árfefaf yáne ásafoghan.

²⁰ Yémofem njam káyáretawét yéné si, yémofem Ngánján tuwetawét. Féyo yémofem korayangi Folefaf, “Fútar, téfanda nderé tárfár 1,000 Ju árémo efalo yiyátoyénd, yémofem méinyotio sote mé táitotawét nák.

²¹ Yéné Ju ár té náyarangi fémón némé taitote Ju árfefaf efe tamorangérwén Téndo árfefafmé. Fá ndené kemnwét fémo kar tamndetau, ‘Fém yau táf náyarétati Mosesene nákfaf ndenayu. Fémofem yau táf ghéngan enfetati féfene ambumtértér. Fém yau so emor ndené ende Ju ár kés emor.’

²² Némé yéndfem so yafrotam? Fá so káyáragi ndené fém té kéném.

²³ Féyo tafrota némé yéndfem némnndetam. Yéna em yéndfé fo Ju efalo yátogh ár emofem unyéghofnar si norayayénd Ngánjánéfaf.

²⁴ Tangémnjongi yéné ár wáwefnogh méngot, so ngufnyangi yéfenjo wányányégh téméndfáf a so fai nufrotat ghéngén raméghmén. Yéné soramé yémofem so yéfenjo sénko séf ewérnat. Féyo méinyotio ár mat so em kété siyém efalo si yau yénayu afrogh sian fenemén, wénde fém fémyo némor ndernáye nák noraye.

²⁵ Ndenaye téndo efalo yátogh árfenemén, yéndfem téfartam yéfe téfene mwighé ndené yémofem yau táf enetat mewang njamke, a férék, a férék éréghofnar wérár, ndeneyameyo téndo wal.”

²⁶ Ámb efghon Foléf engmormén ámb árfé a yémofem yafrotaménd yéné téméndmén yam ndernáye témorwén wányányéghmén. Yéné soramé, fá néngwanoi wáwefnogh méngo sifayat a tamndetau ghéngén wároggh ár, “Kétán árké efghot so em sái kénamndangi njúnnjúnofnar yam so kefongé, yéndfem so enérsam ghéngén yénat.”

Fol yerayénd

²⁷ Njam sefen efogh awaingétro tamorwén, ámb Ju ár kétándmé enmormén Esia marat yuta Fol yinjoyénd wáwefnogh méngo sifayan. Fá nékwafé naindaménd ár mérén eumendayénd a Fol yerayénd.

²⁸ A fá korayawét ndené, “Israil ár, ténmáutánangi! Yéné ár fiyém emo ewatamete méinyotio ár méinyotio yuwomé téfene ár ewasérbote a téfene nák a yéné wáwefnogh méngo. Yémon enwasroi Grikmén ár wáwefnogh méngot a taghnawét yéné njúnnjúnofnar sifayé.”

²⁹ Méné téfnan fá norayayénd ndené ende ménamén yémofem té ewinjeayénd Téndo ár Trofimus Efesosmén Foléf tése-nan a fá nemnayénd ndené Folém ténémnje wáwefnogh méngot.

³⁰ Méinyotio tesen ár néngengyoyénd wéla end kafemé. Kété Fol yerayénd, yémofem téngroghawét kétándmé wáwefnogh méngota. Tekofnaye wáwefnogh méngo sésafne emnayénd.

³¹ Yémofem ngiot yafngoyénd Fol njam Rom fiyaré ndimbal sénko árom náyarai ndené méinyotio Jerusalemlén tesen sarakeyan témorwén.

³² Yémon táf fété ámb fiyaré sénko ár a fiyaré ewerai a néngengyoyénd kétán ár mérnafefaf. Njam ngi téfnáram yinjoyénd fiyaré ndimbal sénko ár a yáne fiyaré, fá nékmboyénd Fole ngita.

³³ Fiyaré ndimbal sénko ár nénaflai a yerai Fol a ewáfáretai umbghét ménaye sómbio seine. Féyo fá namotai, “Efe fá yém a némé yémo tafrote?”

³⁴ Ámb yéné mérén kénjún kutnawét, yémo tafrotau yéné yam a ámb fénatayam

tafrote. Wénde ménamén fá ménjtaye kut-nawét minde ke, fiyaré ndimbal sénko árém efalo si yau yékafai. Féyo yémo emndai, "Téngémnjongi yéné ár kétán fi-yarafene sifayat!"

³⁵ Njam Fol raté kaka namndai, ár mérén minde nékwafé nafghetaménd. Yénémamén fiyaram yuyoyénd ménát yambayénd.

³⁶ Ár mérén efe kuwaitotawét ménjtaye mé kutnawét, "Téngésmangi! Téngésmangi!"

Fol korayau ár mérnafefaf

³⁷ Njam Fol ménjághétro témorwén kétán fiyarafene sifayat, yémo témotangé fiyaré ndimbal sénko ár, "Féyotaro yénd so korayangén ámb si fefaf?"

Fiyarafene ndimbal sénko árom yémotai Fol, "O, fém mat ném Grik si?"

³⁸ Fém yéné ném Ijifmén ár emo yérnyai awifarégh nambétio elimai 4,000 fiyaré kétán fanfne sifayat?"

³⁹ Folém yawangoi, "Yau, yénd yau! yénd swém Ju ár, kété náráftamén Tarsus tesenan, árké yém mer marataye matkaf tesen Silisia kénjún. Féyotaro yénd so kwumyo yéné árfeafaf siot."

⁴⁰ Fiyaré ndimbal sénko árom yumyoi siyot, Fol nokayoi ratayan a ekmboi ár. Fá njam métar náyatoyénd, fá korayangé yéfefaf Ibru sie.

22

¹ "Fútaréf a afaf, kénáyarangí tane awamarogh sifaf."

² Njam yémofem yiyárayénd Fol korayau Ibru sie, fá métar namndayénd.

Féyo Folém korayangé,

³ "Yénd swém Ju ár, náráftamén Tarsus tesenan Silisia yuwon, wénde nanotamén Jerusalemén. Wémormén watametaménd afafene náke a Gamaliel siyém tane watamegh ár. Yénd ménde kwémorwén sái tiyáretawén Ngánján merkéráye ndené méinyotio fémfem sewafrotati sénonjo.

⁴ Yéndon tásmetawén ár kéroto efe kuwaitotawét yéné Endén, taweretawén ár a amaf a tangwitawén kwéfkwéf méngot.

⁵ Ghéngén wároggh sénko téfnár a méinyotio Ju sénko árfene áumengégh téfnáram so nafrotat yéné simén efalo yém. Yémofem kwaramangayénd férén Ju árfeafaf Damaskos kénjún. Féyo yénd kwéngmorwén kétán yéné ár tánémnjawén ndené fété kwéfkwéf méngo áśáfogh ár kétán Jerusalemét kértayan kémghét.

⁶ "Ámb efogh sotan, njam kaka yéngyátoyén Damaskos, séngwéle nja-farmén ndimbal kwayaghayam wélálái yénd.

⁷ Yénd nuyáyén mbandot a náýarayén kém a norayai tafaf ndené, 'Sol! Sol! Fémo námamén yénd wésmete?'

⁸ "Yénd namotayén, 'Fém efe ném, Yuré?'

"Yémon ta wawangoi, 'Yénd wém Yesu Najaretmén. Fémo wésmete.'

⁹ Tane mérnám yinjoyénd kwayaghé, wénde yémofem yau yáyámngoyénd yáne kém efe korayau tafaf.

¹⁰ "Yéndon yémotayén, 'Némé so yéndon yafrotan, Yuré?'

"Yuram kwémndetau, 'Kokai, kuwano kétán Damaskosét. Kété árém so kémaufrogé méinyotio fene áśáfogh némé so yém.'

¹¹ Tane mérnám kwémnjawét Damaskos kénjút, ménamén ndimbal kwayaghayam ghéké kwéfkwéf wiyátói.

¹² "Ár yétkwén Ananias yénmormén ta fandaghét. Fá témorwén Ngánján wáwefnogh ár a ndimbal kéráye tutémndawét Ju árém efe méinyotio kété tamorangéwén.

¹³ Fá nokayoi ta kaka korayangé, 'Fútar Sol, kéreta!' Tá fété nérétayén yinjoyén Ananias.

¹⁴ "Féyo Ananias norayai, 'Téfene ákífene Ngánjánám némafer fém ménát yáne mwighe mat fém so ném a ménát so tinjo mbarkánd ár a náýareta si yáne mbírmbírita.

¹⁵ Fém so ném yáne fandagh ár méinyotio árfeafaf némé té téfandau a káyáretau.

¹⁶ Sénonjo némat fém nawanjete? Kokai, so némálitotat a Ngánján so tawalindangé fene yaufi táf njam Ngánjánafé oraighan ném Kerisoene yétkwénan.'

¹⁷ "Yéné soramé yénd néngangoyén Jerusalemét a Ngánjánafé koraiwém wáwefnogh méngon. Yéndon yinjoyén ghéké wáingégh yam

¹⁸ a Yuram kwémndetau, 'Wékeye kuwano Jerusalem téfrango ménamén yémofem yau so tumyongi fene afrogh si tanemén.'

¹⁹ "Yéndon yawangoyén, 'Yuré, yéné ár mat em tanemén ndené yénd kwíotau tárfár Ju árfene áumengégh méngomé. Yéndon taweretawén kwéfkwéf méngot élaughé a tásmetawén ár emofem efalo kényátotawét fém.

²⁰ Njam árém yésmetaménd Stifen ménamén fá korayau árfeafaf fenemén, yénd kété kwakayongéwén a ámbiro tikéfan ténmorwén yémáfé. Yéndo tawanjetawén yéfene sáláme emofem tésmetawét kéroto Stifen.'

²¹ "Féyo Yuré norayai tafaf, 'Kuwano, yéndon so némáfáretan fém nayu yuwot kétán Téndo árfeafaf.'"

Fol naufaryéng yénd swém Rommén ár

²² Ár mérnám kor merkéráye káyáretawét Folefaf kétánotio njam fá norayai téndo árfenemén. Yémofem kém euyoyénd nékwan

a kutnawét, "Yéné ár titémbongi yéné yuta! Fá yau féyotaro yém mé ghérsé sái yém!"

²³ Fá ke kutnawét a tafnendawét yéfenjo sáláme a ngwérméng tétnendawét tukét.

²⁴ Fiyaré ndimbal sénko árem yángo ár ewáfáretai Fole wasroghét kétán fiyarafene sifayat. Yémon emndai yángo ár Fole ngiot. Yéné ende fá ménde témorwén yáne árem so tinjongayénd némamén ár mérén kutnawét Folefáf.

²⁵ Njam fiyaram ngiot yafngoyénd, yémon yémndai fiyaré sénko ár, "Yufi yém Rommén ár ngiot endene yaufi yau yinjongi!"

²⁶ Njam fiyaré sénko ár náyarai yéné si, fá naflai kétán fiyaré ndimbal sénko ároefaf a yémndai, "Yau yafrota yéné yam yéné ároefaf. Yéné ár siyém Rommén ár."

²⁷ Fiyaré ndimbal sénko ár néngaflai Folefáf a yémotai, "Kwaufro ta, fém fété ném Rommén ár?"

Folém yawangoi, "A, yénd fété wém."

²⁸ Féyo fiyaré ndimbal sénko ár norayai, "Yéndo ndimbal mani té ekman so kamndangé Rommén ár."

Folém yawangoi, "Wénde yénd náráftamén Rommén árot."

²⁹ Fiyaré efe ngiot a ámoghéto femormén Folefáf, tát fété yau yafrotaménd. Fiyaré ndimbal sénko ár férferam yifoi, ménamén yémon emndai yángo ár Fole umbghét, wénde Fol témorwén Rommén ár.

Fol yakai Ju sénko árfene áumengégh sáfrére

³⁰ Ámb efggon, fiyaré ndimbal sénko árom téronjau téfen némamén Fol tékarotawét Ju árem. Féyo ámb efggon fiyaré ndimbal sénko árom Fole ne sein yaferyéng. Fá wéi emndai limánégh ghéngén wároggh ár a méinyotio Ju sénko ár áumengéghét. Yémon yéngémnjoi Fol a Ju sénko árfene sáfrére nokayoi.

23

¹ Fol néngretai mbarkánde kétán Ju sénko árfene áumengéghfáf a norayai, "Tane fútaréf, yéndon tafrotan tanjo ásfáogh Ngánjáne sénonjo méinyotio mer mwighaye."

² Féyo Ananias limánégh ghéngén wároggh árom ewáfáretai ár efe kaka tawakayongérwén Folefáf mbírbíran ngiot.

³ Féyo Fol norayai yáfaf, "Ngánjánam so kéntarmangé, fém farun nérete mer wénde kénjün yau! Fém yéné nénámno ta moghét Mosesene nákáfé, wénde fémon yéráfné nák yénaye yénd swésmetati."

⁴ Efe tawakayongérwén Fole kaka norayayénd, "Fémon yasalite Ngánjánene limánégh ghéngén wároggh ár!"

⁵ Folém ewawangoi, "Fútaréf, yénd yau mat kwémorwén ndené fá siyém

limánégh ghéngén wároggh ár. Ménamén si ndené yékai, "Yaufi si yau norayati féfenjo limánégh ároefaf."

⁶ Fol mat náyatoi ndené ámb ár tamorwén Saduki ár a ámb Farasi ár, fá néngutnayéng ár ménafeaf, "Tane fútaréf, yénd swém Farasi ár, Farasi árfene ambum. Yénd wakayong ufoghamé ménamén tane méghmégh kéta anoghmén."

⁷ Njam fá norayai yéné si, Farasi ár a Saduki ár nafaloyénd a éwigh yérnyayénd.

⁸ Ménamén Saduki ár korayawét ndené kér ár yau so nanotat ghérsat, yémofem efalo yau tiyátotawét ndené njafar si résagh ár a mbémbér kété em. Wénde Farasi árem efalo tiyátotawét méinyotio yéné yam.

⁹ Yénénamén kété témorwén ndimbal sarake, ámb nákwatamegh ár efe tamorwén Farasi ár tawakayongérwén éwigh nufngoyénd, yémofem norayayénd, "Yéndfem yau yinjongém yéné ároene yaufi, némé mbémbér o njafar si résagh ár korayat yáfaf?"

¹⁰ Yéné éwigh minde tukén namndai, yénénamén fiyarafene ndimbal sénko ár férferam yifoi ménamén Fol mété téftérnawét árem. Yémon ewáfáretai fiyaré yéngwanayénd Fol yéfenemén wékeye kétán fiyarafene sifayat.

¹¹ Yéné sémbáran Yuré nokayoi kaka Folefáf a yémndai, "Férfer yau ném! Ndené fété kés noraye tanemén Jerusalem kénjün, ndeneyameyo tanemén so wéi nafrote kété Romén."

Yémofem mwighé téfaronawét Fole ngiot

¹² Ámb akwan ámb Ju ár náumendayénd a unyéghofnar si norayayénd, "Njamke a nu yau so enetam kétánotio Fol kor yésmetam krotio."

¹³ Kété tamorwén tárfáryo 40 Ju ár tambén emofem mwighé téfaronawét méne.

¹⁴ Fá néngaflayénd limánégh ghéngén wároggh árfefaf a norayayénd, "Yéndfem unyéghofnar si norayam ndené yau so mé enetam kétánotio Fol kor yésmetam krotio."

¹⁵ Fém a áumengégh ár tangém kétán fiyaré ndimbal sénko ároefaf a taunyangi ndené ménde yéném kor ronjaghét matot Folenemén. Tamnendangi fá a témmasrongi fene sáfrére moghét. Yénd yéna so nawanjetam end néndkéfan Fole ngiot."

¹⁶ Wénde njam Fole yánjafam náyarai ndernáye Ju ár mwighé kémmawét yá ngiot, fá tát néngaflai fiyarafene sifayat a Fole yaufroí.

¹⁷ Féyo Folém yémotai ámb fiyaré sénko ár a témndangé, "Téngwasro yéné totér ár kétán fiyaré ndimbal sénko ároefaf, ménamén yáfaf ámb si em yá waufroghét."

¹⁸ Féyo yémo yéngémnjoi fiyaré ndimbal sénko ároefaf.

Fiyaré sénko árom témotangé, “Fol, kwéfkwéf méngo árom wémnde. Fá ténmasro yéné totér ambum fefaf, ménamén yáfaf ámb si em fe sái kémaufrongé.”

¹⁹ Fiyaré ndimbal sénko árom yéngwasroi totér ár téndot ménát ár yau so káyarangayénd a témotangé, “Fene ménde némé yém kwaufro?”

²⁰ Yémon korayangé, “Ámb Ju árem mwíghé téfaronat ménát fém sái kénmotangi Fole wasroghét Ju sénko árfene áumengégh sifayat kaitau. Fá ménde em kor sái tawinjongi mbarkánd si yánemén, wénde fá so nuindat.

²¹ Yau yafrota némat fá namotangi wafroghét, ménamén tárfáyo 40 ártá nawanjetat Fole ngiot. Yémofem unyéghofnar si norayayénd yau njamke a nu nénet kétánotio Fol yésmetat. Sénonjo fá nawanjetat fene uwangogh siotro.”

²² Fiyaré ndimbal sénko árom yémndai totér ár, “Yau taufro ende ndené fémo té waufro yéné ta.” Féyo yémo yéngwatembai totér ár.

Fiyaré sénko árom yáfáretam Fol kétán Kaisariat

²³ Yémon emotangeyayai yánjo sómbio fiyaré sénko ár a emndeyai, “Takafend 200 fiyaré, 70 os wérse ár a 200 námb táikér ár so kuwanongi Kaisariat 9 aklok sénonjo sémbár.

²⁴ Ámb os taramend Fole ménát fá merro so nengérse gafana Feliksefáf.”

²⁵ Yémo yéné férén yéfarotam ndené,

²⁶ Klaudius Lisias,

Kétán fene utmanégh yétkwén Gafana Feliks,

Áuwégh yém.

²⁷ Yéné ár yerayénd Ju árem a yémofem ngiot térametawét, wénde yénd tanjo fiyaré mérnafé wénmormén wanjarghét, ménamén yénd mat namndayén ndené fá témorwén Rommén ár.

²⁸ Yénd ménde kwémorwén matot némamén yémofem tánangotawét, yénémamén yéndon yéngwasroyén yéfene sénko árfene áumengégh sifayat.

²⁹ Yéndon yinjon yéné wátaranégh siyém moghan so yém yéfene nákan, wénde kété ámb téfén yau témorwén yáfaf árkémanén krot so yém o kwéfkwéf méngon tényawangi.

³⁰ Njam yénd mat wiyátoyénd yéfene wátaranéghmén krot yéné ároenemén, yéndon táf fété yéngwáfáretayén fefaf.

³¹ Fiyaram yéfenjo si ewaitoyénd. Yémofem yéngwasroyénd Fol sémbáran a yéngémnjoyénd Antifatris yuwot.

³² Ámb efghon ámb fiyaré nénanngotaménd Jerusalemét fiyarafene sifayat, wénde os wérse ár mé tangmorwén Folfé.

³³ Njam fá nufaryénd Kaisariat, yémofem yaramayénd férén Gafana Felikse, a yafnamoyénd Fol yáfaf.

³⁴ Gafanam férén yaftam a yémotai árké yumén fá témorwén. Njam fá mat náyátói ndené Silisiaménd témorwén,

³⁵ yémon yémndai, “Yénd so náyáretan fene kérté njam fene wátaranégh ár kufarngi.” Féyo yémon ewáfáretai fiyaré Fole wanjengét warsagh ár Erodene méngon.

24

Folene ufogh Feliksene sáfrére

¹ Faif efogh soramé limánégh ghéngén wárogh ár Ananias néwanói Kaisariat yémáfé ámb sénko árté a néndkéf ár Tétulus, yémofem yénérsaménd yéfenjo áwátaranégh Folenemén gafanafaf.

² Njam Fol yanmoyénd kénjút, Tétulusém yáne áwátaranégh yéramai Feliksefáf. Fá norayai, “Fémo té yénmaramai tombé yu krufráte, a fene mwíghé té yénérsam mer téfene yuwot.

³ Utmanéghafé Feliks, méinyotio yéné yammén yéndfem kánjo némarametam mindefifi yénémamén feyot.

⁴ Wénde yénd yau ménde wém yongnayafé sái kényátongén fém, yéndo némamندان fémo so kwumyo sénonjo siot.

⁵ “Yéndfem té yinjongém yéné ár ndené kérté wafrogh ár yém, kérté té tawafrote Ju árfefaf méinyotio yuwon. Fá siyém yéné mérénmén sénko ár yémndetat Najaretmén ár,

⁶ wéi tété yafngoi wasérbogh wáwefnogh méngo, féyo yéndfem yerayém fá.

⁷ Wénde fiyaré ndimbal sénko ár Lisias yénmormén a yéngwasroi fá téfe también minde waftafé.

⁸ Fémon so tinjo efalo si téfene wátaranéghmén ménaye fémonyo sái yafénmeta fá.”

⁹ Ámb Ju ár nufnyayénd wátaranégh kénjút, fá norayayénd ndené méinyotio yam Tétulusém árké noyarái efalo yém.

Fol nawamarote fáyo

¹⁰ Njam Gafanam yéméindai fá siot, Fólém yawangoi, “Yénd mat wém yéné yunjéf tárfár fém té kéném mwíghé farorégh ár yéné ndimbal yuwot, féyo yéndon áuwéghafé tanjo awamarogh yafrotan fene sáfrére.

¹¹ Fémon so wékeye tayamngo ndené 12 efogh soramé yénd nufaryén Jerusalemét wáwefnoghét.

¹² Tane wátaranégh árem yau winjoyénd yénd éwighan ámb árofé wáwefnogh méngon, yau taméindan awifaréghét ár mérén Ju árfene áumengégh méngomé o árkamé ámb yau ndimbal tesenan.

¹³ Fá féyotarofnar em yátoghét safén fefaf yéné yammén árkémamén yénd watarnat.

¹⁴ "Wénde ámb si kafe némé fá norayat siyém efalo, árké yém ndené yéndon yawefnotan tane ákifene Ngánjáne ndené fété End waitogh ár. Fá norayat yémoem wáwefnogh yafrotat efalo Ju árfene ende, wénde fá norayat yéndo wáwefnogh yafrotan fénaté efalo yátoghe. Wénde yéndon efalo eyátotan méinyotio némé ekai nákan a némé efarotaménd Ngánjánene mat yátogh áréem.

¹⁵ Tafaf yém ndené méghméghyo Ngánján kénjún yéné árfefaf kés em, kété so anogh yém mbarkánd árfefaf a yaufi árfefaf.

¹⁶ Yénémamén yénd so nufotan túmén ménát tane emaréghe kwayaghé so yém Ngánjánrére a árfefaf.

¹⁷ "Tárfár yunjéf yukér soramé, yénd wénmormén Jerusalemét engérsamén tane árfene mani yauiyau áré a ghéngén ramghét.

¹⁸ Tane wátaranégh áréem winjoyénd yénd wáwefnogh méngon njamandio yénd kwémorwén wányányégh wifogh tárfáran. Kété yau ár mérén tamorwén yéndfé, yau ámb usérbogh.

¹⁹ Wénde kété ámb Ju ár tamorwén kétamamén Esia yumén. Táf yéfene njam ewam áwátaranégh tafaf, fá fíya tanmorwén yéna fene sáfrére a tanérsawét wátaranégh.

²⁰ Tamotangi yéné ár yéna, yémoem so tawaufróngi ndené mámáfi yau yinjoyénd njam yémoem wéngwanayénd moghfaf Ju sénko árfene áumengégh kénjút.

²¹ Ámbiro yaman yénd nutnayén njam yénd kwakayongérwén yéfene sáfan: "Yénd ufoghan wém féfene sáfan sénonjo ménamén tane efalo yátogh yém árfene anoghmén kértai!"

²² Feliks mer mat náyátoi Yesuene Endmén, féyo njam náyárai yéné sioene fífi, yékmbói mogh a yémndai, "Njam fíyare ndimbal sénko ár Lisias kénaflangé, yéndon so mwíghé yéfaronan fene awataranéghmén."

²³ Yémon yáfaretam fíyare sénko ár Fole wanjengét wénde yaramai ámb enagh a yumyoi yáne fútaran so tawarametawét yáne méndefé rokar.

²⁴ Tárfár efogh soramé Felikséf enémén yánjo amaf Drusila, efe témorwén Jumén amaf. Yémo yáfaretam yánjo ásfogh ár Fole wasroghét. Fá ménde tamorwén sái káyáretawét Folefaf árfene ndimbal mwíghamén Keriso Yesuene kénjún.

²⁵ Fol korayawéng mbarkánd ghérsamén, fémyo awarawéréghmén a mogh efogh-taumen árkéméné yéném, Feliks férfér témorwén a norayai, "Féyo tém sénonjoyot. Fém téu kuwano. Efogh njam wam yéndon

so kéngmotangén ménát sái néném tafaf wéikor."

²⁶ Yéné efghonyo fá témorwén emarghan ndené Folém so mani taramangai, féyo fá túmén yémafé kafángowét a koraiwét yémafé.

²⁷ Sómbio yunjéf soramé, Forsius Festus nosoi Gafana Feliksene sifayan. Wénde ménamén Feliks ménde témorwén Ju árfene ménde sái tawawafrotau, yémo yéfrangoi Fol kwéfkwéf méngon.

25

Festus káyáretau Folene áwátaranéghmén

¹ Festus namndai gafana, nambio efogh soramé fá nuwanoi Kaisariata kétán Jerusalem.

² Jerusalem kénjún, limánégh ghéngén wárogh ár a Ju árfene sénko ár nufaryénd yáne sáfrére a yéramayénd wátaranégh si Folenemén.

³ Yémoem yamnendayénd Festus yéfene méndeyot Fole wasarghét Jerusalemét, ménamén fá káfrendawét yá ngiot endén.

⁴ Festusém ewawangoi, "Fol siyém té yangongi kwéfkwéf méngo ár yém Kaisarian, a yéndio so wéngém tekofnaye.

⁵ So ámb féfene limánégh árfé yénngém yéndfé, a njam yéné árom némndafi mámáfi yafrota, yémoem so wátaranéghan tékmangi fá."

⁶ 8 o 10 efogh ámnjogh soramé yémafé, Festus néwanoi Kaisariat. A ámb efghon yémon yanmoi mogh a emndai Fol sái ténémnjongayénd yáfaf.

⁷ Njam Fol nélawai kénjút, Ju ár efe enmormén kétándmé Jerusalemta yarendayénd fá. Yémoem enérsaménd yáfaf tárfár kwéfnarafé wátaranégh si, wénde fá féyotarofnar emormén yátoghét yéfene wátaranéghan.

⁸ Féyo Fol fáyo nawamarotai, "Yéndon yau ámb mámáfi tafrotan kétán Ju árfene nákfaf o wáwefnogh méngofaf o Rom tuk warsagh ár Kaisarefaf."

⁹ Festus ménde témorwén Ju ár sái áuwéghét taméindau, Folefaf norayai, "Fém ménde té ném álighét Jerusalemét a sái némakai tane sáfrére yéné wátaranéghan?"

¹⁰ Folém yawangoi, "Yénd sénonjo wakai Rom tuk warsagh ár Kaisarene mogh sáfrére, árké yém mbarkánd sifayé toghét. Fém fémyo mer mat em ndené yéndo ámb yau mámáfi tafrotan Ju árfefaf.

¹¹ Wénde yéndon njam té tafrotan mámáfi, féyo moghan yénd so wésmetat kérotio, yénd yau nawatnan kérot. Wénde njam fá nuindat moghan féyo emo yau so kwengongé yénd kétán yéné árfefaf ménát sái wésmetat kérotio. Yénd mé nawatarnan

Rom tuk warsagh ár Kaisar sái náyáreta tane mogh!"

¹² Festus yánjo árfé korayawét, yéné soramé fá norayai Folefáf, "Fém té norayai, 'Kaisarém so náyárete tane mogh.' Yénemaménnde, fém so kuwano Rom tuk warsagh ár Kaisarefáf!"

Festusém yaufroí warsagh ár Agrifái Folenemén

¹³ Nambio efogh soramé warsagh ár Agrifa a Bernisa nufareyayénd Kaisariat. Fá enémén ménát sái tumeyayénd Festus.

¹⁴ Njam fá emorarmén tárfár efogh kété, Festusfem taruinwét Agrifafé Ju árfene wátaranéghmén Folefáf. Fá norayai, "Ár yéna yém kwéfkwéf méngo ár efe Feliksém yéngéfrango.

¹⁵ Njam yénd wéngmormén Jerusalemét, limánégh ghéngén wárogh ár a Ju árfene sénko árem enérsaménd wátaranégh a wémotayénd ménát Fol sái kértayan tékmangayén.

¹⁶ "Yéndon ewawangoyén, 'Fém ndené norayati yéné árom té tafrote mámáfi yam. Fá fronde so kokayongé féfene sáfrére efe nawatarnat yáfaf. Féyo yémon so tawawangongé féfe, féyo yéndo so táf moghan tákman efe yém mbarkánd. Yéné fiyém téfene Rom nák.'

¹⁷ Njam yáne wánangogh ár yénmormén yénan, yéndon yau yalayén yéné kérté. Wénde yénd náumendayém moghét ámb efghon a emndayén yéné ár yénmasroyénd kénjút.

¹⁸ Yáne wánangogh ár nokayoyénd a norayayénd. Yénd kemnan ndené fá so norayat ndené Folém té ámb minde mámáfi yam tafrote. Wénde fá yau yéné si norayayénd.

¹⁹ Wéndende, fá yémafé kéwitawét Folfé ménamén némé Ju árem tawatametawét Ngánjánenemén. Fá kéwitawét yánemén efe kér té yémormén Yesu. Wénde Fol ndené korayau fá ghérsé mé yém.

²⁰ Yénd yau mat wém ndernáye so tawafénmetawén yéné áwátaranégh. Féyo yéndon yémotayén fá, 'Fém té ménde ném ménát álighét Jerusalemét a némakai kété ufoghan yéné wátaranéghan.'

²¹ Wénde Folém wawangoi ta, 'Yau, yénd ménde wém Kaisarém sái náyáreta tane si.' Yénayan yénd norayayén tane fiyarafaf, 'Ménát Fol sái tumbetau yéna kétánótio yéndon téngwatemban Kaisarefáf.'

²² Féyo Agrifa norayai Festusefáf, "Yéndon so yiyáretan fá némé si njam noraya."

Yémon yawangoi, "Káye fémo so yiyárete."

Fol noraye Agrifafáf

²³ Ámb efghon Agrifa a Bernisam nuaneménd mer sáláme. Fá nélaweyayénd

Gafaman méngot yémafé fiyaré sénko árfé a utmanégh ár tesenmén. Festusém emndai yánjo ár, "Ténmasrongi Fol yénan."

²⁴ Festus norayai, "Warsagh ár Agrifa a méinyotio efe yéna em yéndfé, fémfem téfandangi yéné ár! Méinyotio Ju árem wamnendangi yénd Jerusalemén a yéna Kaisarian, kutnawét ndené fá yau so nakete.

²⁵ Wénde yéndon yau yinjoyén yáne yaufi wafroghyam árkemamén fá krot yékmekat. Wénde ménamén fá wéikor norayai fá ménde témorwén Kaisar sái káyáretau yáne áwátaranégh. Féyo yéndon mwighe yafrotamén yá watembghét kétán Rom.

²⁶ "Yénd yau mat wém némé yéndon so yéfarotan Rom tuk warsagh árfefaf yánemén. Yénemaménnde yéndon té ténémnjan fá méinyotio féfefaf. Warsagh ár Agrifafáf, yéndon némamnendan fém kor merkéráye náyáreta némé Fol noraye. Féyo yénd so táf norayam yéné kértamén méne. Soramé yéndon so mbarkánde férén yéfarotan kétán Kaisarefáf.

²⁷ Yénd norayan yéné ménamén njam yéndfem tatembangém kwéfkwéf méngo ár kétán Rom tuk warsagh ároefaf téfnofnar yuwon, féyo yéné yau so mer yém."

26

¹ Féyo Agrifa norayai Folefáf, "Koraya sénonjo."

Féyo Folém ngángé euyoi a norayai awamarogh si,

² "Warsagh ár Agrifa, yénd áuwéghafé wém fe sáfrére sénonjo táf yéndon norayan awamarogh si méinyotio Ju árfene wánangoghmén,

³ ménamén fém mer mat ném ndernáye Ju ár emor a yéfene fénatayam. Féyo fém náyáreta tafaf métare!

⁴ "Méinyotio Ju ár mat em tanemén kétándmayo yénd tosé. Fá mat em némé sáfot ghérsafé yénd kwémorangerwén tanjo yuwon a ndenáyo Jerusalemén.

⁵ Fá mat té tamorwén tanemén tekefifi. Fá so nafrotat ndené yénd kwémorwén Farasi ár. Yéndo mbarkánde ewaitotan Ngánjánene nák ndenanit méinyotio Farasi árem kés ewafrotat.

⁶ Tane méghmégh siyém ménáyan némé Ngánjánam té nénorayai téfene ákiáfefaf, yéné téfnan yénd ufoghan wém sénonjo.

⁷ Ngánjánam unyéghofnar si norayam ndimbal yammén kétán téfene 12 Israil ár mérénfáf. Yéndfem méinyotio yánjetam ménát so tanangém némé Ngánjánam unyéghofnar si nengorayai téfefaf. Yéné téfnan yéndfem Ju árem túmén yáwefnotam Ngánjáne sémbár a efogh. Ndené yéné Ju ár sem yéna, yéndo efalo yiyátotan Ngánjánene

unyégghofnar si. Wénde yéné yém téfén ndené fá nawatarnat tafaf.

⁸ Ngánjánam so taméindangé kër ár sai kanongi ghérsat wéikor. Fémofem so efalo wiyátotati yénd njam norayan yéné si.

⁹ "Yénd yéndio ménde kwémorwén sai kásáfotawén tékarotawén Yesu Najaretmén.

¹⁰ Yéné fiyém yéndon némé tafrotawén Jerusalemén. Limánéggh ghéngén wárogh árfene si muyayan, yéndon efalo yátogh ár tárfár takmetawén kwéfkwéf méngot. Njam téfene limánéggh árém korayangayénd, 'Yéné efalo yátogh ár táf kër em,' Yéndon yéfene mwíghé ámbiro tiyátongayén.

¹¹ Tárfár mbinotma yénd kwiyotau Ju árfene áumengégh méngomé ménát yéfe tékrátan kémghét. Yéndon tawáfáretawén fá yaufi siot Ngánjánefaf. Yéndon tawakeindawén nékw kwémorwén yéfefaf a tawifnawén dábi árfene tesenamé.

¹² "Ámb efghon yénd álighan kwémorwén Damaskosét limánéggh ghéngén wárogh árfene si muyafé a wáfáretayénd.

¹³ Warsagh ár Agrifa, séite karéfta, njam yénd kwéngmorwén endmé, yéndo yinjoyén kwayaghé njafarta, yau ndené efogh kwayaghé, wénde yéné yáindai, a warendai yénd a yédfé áligh ár.

¹⁴ Yénd méinyotio nuyáyém mbandot, a yénd náyarayén kém korayau lbru sie, 'Sol, Sol, némamén fémo yénd wesmete? Fémo njam káfak tautar wím minan, fémon ndémke so yéfande.'

¹⁵ "Féyo yéndon yémotayén, 'Efe fém ném, Yuré?'

"Yuram wawangoi, 'Yénd wém Yesu, efe fémon yésmete.

¹⁶ Kano a kokai fenjo káfakfe. Yénd té nufarén fefaf fém némuayon tane ásfáoghét a fandagh ár. Fémon so ewaufrote tanemén némé fémon téfande a so mé yéngfande.

¹⁷ Yéndon so kémanjarén kétamé Ju ár a Téndo ár. Yéndon némáfáretan téndo árfefaf

¹⁸ ménát yéfene ghékéff sauréghét a so ewangote kwéfkwéfta kwayaghat, kétamé Sáiféroene waftata kétan Ngánjánefaf. Féyo yémofem so tanangi yaufiyam wíghét yaufta a sifayé tawaramangi Ngánjánene árfefaf emofem yénd efalo wiyátotat.'

¹⁹ "Féyo warsagh ár Agrifa, yénd áyárégh kwémorwén ghékéff waingégh yaman njafarmén.

²⁰ Fronde ewaufrotan kétan efe tamorwén Damaskosén, ndenáyo yéfefaf Jerusalemét a méinyotio Judiat a méinyotio Téndo árfefaf. Yéndon táitotawén ménát fá so nawengotat yaufta Ngánjánefaf a so yufarotat yéfenjo awengogh yam wafroghe

²¹ Yéné téfnan ámb Ju árém wérayénd wáwefnoggh méngo sifayan a kwérametawét ngiot.

²² Wénde Ngánjánam kwáutáne ta méinyotio efogh kétanotio sénonjo. Féyo yénd wakai yéna a nafrotan efalo si yétkwénofnar ár a yétkwénafé árfefaf. Yéndon yéné norayan némé Ngánjánene mat yátogh ár a Moses korayau so nufrotat:

²³ Kerisom so tékrát yáyárete, a fronde so yém anoghét kétamé kërta, so yénérse si kwayaghé yánjo árfefaf a Téndo árfefaf."

²⁴ Njam Folém mé korayau, Festusém nutnai, "Fol, fém onon ném! Fenjo ndimbal otamegham néméinde ononot!"

²⁵ Folém yawangoi, "Minde utmanéghafé Festus. Yénd yau onon wém. Yénd némé norayan siyém efalo a fifiyafé.

²⁶ Warsagh ár mat yéné yammén yém. Yénd so norayan férferofnaye fefaf. Yénd mat wém ndené warsagh ár mat yém némé yénd norayan, ménamén yéné yam yau nufrotam átnoghe kwéndkwéndan.

²⁷ Warsagh ár Agrifa, fémon efalo té eyátote Ngánjánene mat yátogh ár? Yénd mat fémo fété."

²⁸ Féyo Agrifa norayai Folefaf, "Fém ndené nemne yéné tekofnare fémon so kwiyáto wékeye yénd ndené fété efalo yátogh ár?"

²⁹ Folém yawangoi, "Ténjfi o tombé kéréye, tane orayégh Ngánjánefaf feyot a méinyotio emofem wiyáretat yénd sénonjo so kénamndangi efalo yátogh ár ndené yénd swém, wénde yénd yau ménde wém fém sai kamndangi kwéfkwéf méngo ár ndené yénd."

³⁰ Warsagh ár, gafana, Bernis a méinyotio efe tamorangérwén yémafé fá nokayoyénd.

³¹ Soramé yémofem yéfrangoyénd a fá nufngoyénd si yéfe kénjünro, "Yéné árom némé yau tafrote némndafi árkémamén krot so tékmangi o kwéfkwéf méngot tényawangi."

³² Agrifa norayai Festusefaf, "Njam yéné ár yau té norayai Kaisarefaf ménát sai káyáretau yane si, féyo yéndfem so téngwurtongém."

27

Fol tiyotau ndimbal bouté kétan Rom

¹ Njam mwíghé nufaryéng nde yénd so kuwanongayém ndimbal bouté kétan Italia, yémofem eramayénd Fol a ámb kwéfkwéf méngo ár yáfaf Rom fiyaré sénko ár Juliés. Fá tafnyangérwén tukén warsagh ároene fiyaré mérgan.

² Yénd nuwanoyém ndimbal boutfaf árkéméné yénmormén kétamé Adramitum. Yéné bout témorwén kafrendau. Yéné so kuwanongai yénamé tesenamé arakaf téndomé Esia ndimbal yuwon. Yénd nuflayém yéné boutan. Ár yétkwén Aristakus efe témorwén Tesalonika tesenmén Makedonia yuwon nuwanoyém yémafé.

³ Ámb kwéfon nufaryém Sidonét. Juliésém mere Fol yumyoi fandaghét yá fútarfefaf ménát yémofem so taramangayénd yáne méndefé rokar.

⁴ Njam yéndfem yéfrangoyém Sidon tesen, ménamén ndimbal mbormboram wangogh yénmafungoi, féyo yénd kérsawém Saifrés fér téndomé árkamé mbormbor yau téfnjawéng muyafé.

⁵ Yéné soramé néférmayém marat arakaf-faf kaka kétán arakaf téndot Silisia a Fam-filia yuwon, nénufaryém kétán Mirat tesen Lisia yuwon.

⁶ Mira tesenan, fiyaré sénko árom yinjoie Aleksandria árfene ndimbal bout árké kafrendawét álighét Italiat, féyo yémo yénmaflai boutan.

⁷ Yénd áfráe kérsawém tárfár efogh, a táikér mé téfandawém ufarghét Sénidus yuwot. Yau mbormboram ténmumyotau yénd álighét yéné sifayamé, féyo yénd téndomé nuwanoyém kétán náikái tambén Krit fér, yéngwaindayém Salmone ghém.

⁸ Yénd áfráe kérsawém arakaf téndomé a nufaryém yéné sifayé yétkwén Wanjarégh Sur, yau nayu témorwén kétándmé Lasia tesenot.

⁹ Yénandmé yéndfem té tárfár efogh tanérsam, féyo yéné so yém mámáfi njam mé nérsam bouté ménamén Ju árfene ndimbal awafarmanégh efogh soramé arakaf namndai minde mbormborafé. Féyo Folém emndai ár boutan,

¹⁰ "Fútaréf, káyáranji tafaf yénd njam kuwanongém sénorjo téfene ndimbal bout rokarafé so kértayan yém, a tárfár ghérsé so etarnam."

¹¹ Wénde fiyaré sénko ár yau náýárai Folefaf némé fá norayai, wénde ewaiteyai ndimbal bout wawerégh ár a ndimbal bout yurane si.

¹² Ménamén sur yau mer témorwén yun-jfan yéfe kémgghét, tárfár ár ménde tamorwén awaingéghét kétán sur yétkwén Finiks yunjéf ámnjoghét kété. Finiks sur témorwén sauréghkaf kétán arakafot sómbio ende a muyafé mbormbor yau kor ténéfnjau kété.

Ndimbal Mbormbor

¹³ Njam métar náikái mbormbor waufégh yénmafungoi, yémofem yinjoyénd mer témorwén álighét. Féyo táf yurtoyénd werégh téfén ndimbal boutoene a nuwanoyénd Krit arakaf téndomé.

¹⁴ Wénde ndimbal mbormbor yétkwén Yambérmawér Mbormboram eutfoi fá a yénmaufetai kétamé féta.

¹⁵ Mbormbor témaufetau minde muyafé ndimbal boutfap. Féyotarofnar tamorwén wawerégh téfnáram sái taweretawét ndimbal bout mbarkánde kétán mbormborfaf.

Féyo yumyoyénd ndimbal bout mbormboram yéngwanai.

¹⁶ Yénd yénamé yéngmormén Kauda fér néndkéfamé. Bout wawerégh téfnáram wénmauyoyénd Boutoene ndingi nutambén ménát wanjarghét.

¹⁷ Féyo yémofem yarmboyénd ndingi ndimbal bout tukét. Yéné soramé yémofem wumbégh yafngoyénd ángéghe ndimbal bout ménát taikrot. Ménamén fá férfer tamorwén nde mété táf kásmetawét wíman Siritisén, yémofem yeworyénd boutoene wérégh tot téfén yumyoyénd ndimbal bout yéngwanayéng mbormboram.

¹⁸ Ndimbal mbormbor mindefifi taufetau, féyo ámb efghon ámb rokar taranégh ewafngoyénd ndimbal boutta.

¹⁹ Nambiomén efghon yémofem taranégh ewafngoyénd ámb bout ásfághmén rokar.

²⁰ Tárfár efghon yéndfem yau tafandawém efogh a kénd. Ndimbal mbormbor mé témaufetau muyafé a yénd féyo yénmormén a téfene kamnang nefoyénd awanjarghét.

²¹ Yéné téfnan yéndfem yau njamke tánetauwém ndené teke. Fol nokayoi emndai ár: "Fém fai káyáretawét tafaf njam tamorwén kété Krit féran, fémfem yau yéné wasérmogh so tinjongayénd a té kawaghnat.

²² Wénde sénorjo yéndon ewamnendan fém, yau férfer em ménamén emo ámb yau ghérsé so yétarne, mé ndimbal boutro so nawasérmote.

²³ Yénd wém Ngánjánene, a yéndon yáwefotan yáyot. Sémbáran yémon ténmáfárete njafar si résagh ár

²⁴ ta waufroji, 'Fol, yau férfer ném! Fém so némakai ufoghan Rom tuk warsagh ároene rére. Ménamén fenemén Ngánjánam so tawanjargé efe ményotio em ndimbal boutan.'

²⁵ Féyo férfer yau em! Yénd mat wém ndené Ngánjánam so yafrote mbarkánd némé fá norayai.

²⁶ Wéndende, ndimbal bout so nironé ámb féran."

Ndimbal bout niroyéng

²⁷ 14 sémbáran yénd ténmimndau mbormboram yénamé Mediterian arakafamé. Wénde sémbár néndkéf ndimbal bout ásfágh ár mat náýatoyénd yénd kaka náýatoyém mbandfaf.

²⁸ Yémofem yufotaménd nuoene kénjam ndené 40 mité. Yéné soramé wéi yufotaménd a yinyoyénd 30 mité kénjam témorwén.

²⁹ Ndimbal bout ásfágh ár férfer tamorwén ménamén mété táf kásmetawét wíman. Féyo yémofem ewitaménd 4 werégh tot téfén ndimbal boutoene kwémb tambén

a fá Ngánjánafé orayégh nufngoyénd efogh kwayaghat.

³⁰ Bout ásáfogh ár ménde tamorwén saí téfrangongayénd ndimbal bout. Féyo yémofem yeworyénd ndingi arakafot. Fá yéta kwankwane álighét nufngoyénd. Fá norayayénd, “Yénd yéngém kéténd ndimbal bout sénkofaf ménát ndimbal boutoene werégh tot téfén so taweworngém arakafot.” Wénde kuindawét.

³¹ Wénde Folém emndai fiyaré sénko ár a fiyaré, “Ndimbal bout ásáfogh ár yau njam emor ndimbal boutan, féfene kamnang ámb yau yém ménát awanjarghét.”

³² Féyo fiyaram yénfayénd ángégh árké teretawét ndingi a nuyai arakafot.

³³ Fauréghétro témorwén Folém ewamnendai njamke néné, a emndai, “14 efogh fém té tam mámé mwighe a ámb njamke yau tánétati.

³⁴ Yéndon ewamnendan fém, féyo, njamke tánétangi, ghérsé saí mé em. Yéné yafrotati a fém so mer em.”

³⁵ Si soramé, Folém yanayéng ámb féscaf lawé karéf a kánjo si yaramayéng Ngánjáné. Féyo méinyotio árfele safrére, yémo yétfoi féscaf lawé a ténetau.

³⁶ Fá méinyotio náuwétaménd a ámb njamke enetaménd.

³⁷ Kété témorwén méinyotio 276 ár ndimbal boutan.

³⁸ Njam yémofem enetaménd a eremn-goi, yémofem tawitawét lawé baik kéténd arakafot ndimbal bout ofat.

³⁹ Ámb akwan, yémofem yau yáyámngoyénd mband, wénde yémofem yinjoyénd trewar ménáyafé miri mbandafé. Féyo yémofem mwighe yinjoyénd ménát wérset miriamé.

⁴⁰ Yémofem enfayénd werégh téfén ángégh féyo engéfrangoyénd arakafan. Táfandio yémofem eferyénd ángégh árkéménayam teretawét ndimbal bout waknyéghmén. Yénamayo yémofem yakayoyénd saímai ndimbal bout sénko tambén a mbormboram ndimbal bout résagh yafngoi kéténd mirifaf.

⁴¹ Wénde ndimbal bout miri mbandot náyátoi. Féyo ndimbal bout sénko nékmbói kété yau kimndau, a ndimbal sófam yésmái ndimbal bout kwémbta méinyotio yiro-yéng.

⁴² Fiyaré méndefnar tamorwén efe yau so kakmetawét tunat a kéngongayénd, féyo yémofem mwighe téfrendawét kwékwéf méngo árfe ngiot.

⁴³ Wéndende, fiyaré sénko ár ménde témorwén Fole wanjarghét a yémo yau taumyotau yéné yam wafroghét. Wéndende, “Méinyotio ár efe mat em akmégh, katnangi arakafot, a kakmetangi tunat.

⁴⁴ Ámb árém tát ewaitotat. Nawéretat wén karfan o ndimbal bout karékaréfan.” Féyo fá nufaryénd merro kéténd tunat.

28

Fol témorwén Malta féran

¹ Njam yénd merro nufaryém, yéndfem yáyámngoyém fér yétkwén Malta.

² Fér ár efe tákmangérwén yémofem yénmumyoyénd mere a fútar náyátoyém. Yémofem fés yétayaménd a yénmumyoyénd yénd méinyotio ménamén nu kafamndau a kurférmén.

³ Folém ámb fés sut enwanai a efayoi fését. Fés waftayam yéméindai kamban étorghét a yararyéng yáne ngángé.

⁴ Njam fér árém yinjoyénd kamban téryangérwén yáne ngángayan, fá korayangi yéfé kénjünro, “Yéné ár mété yém ár ngi téfnár! Fá yau kolitote arakafan, wénde ngánjánam yau yumyo ghérsat.”

⁵ Wénde Folém yénndai kamban fését yéneghoi a ámb némé kérté yau yanai.

⁶ Ár kemnawét yáfaf ndené mbwe kar so tarenao o sune kéré témorwén. Wénde teke awanjengégh soramé yau némndafi nufrotam yáfaf, yétefaf mwighe nufaryénd a norayayénd, “Fá siyém ngánján.”

⁷ Gafana témorwén Fablis yéné féran, yáne ámb mband kété témorwén. Fablis témorwén ngárám ár tétefaf a yénmumyoi yánjo méngot nambio efogh ámnjoghét.

⁸ Yárefé enjne tékmangérwén yameyan fifi waftamén a oghanemén. Fol nénglawai kénjút Ngánjánafé orayéghét a ngángé yéfayoi yáfaf a mer yiyátoi.

⁹ Njam yéné yau nufrotam, yéné féta enjne téfnár tanmorwén a mer táyátotau.

¹⁰ Yémofem ténmutémdawét yénd tárfár ende, a yénd njam álighétro ténmorwén, yémofem ténmarametawét téfene méndéfé rokar.

Fol nufaryéng Rom

¹¹ Nambio ghérare soramé mbormboram yiroyéng ndimbal bout. Ndimbal bout yéméghangérmén Maltan mbormbormén yunjfan. Yéné témorwén Aleksandriamén ndimbal bout a kété tárwen sómbio wafroghmén ngánján ndimbal bout sénkoyan. Yénd néngufaryém ndimbal bouté.

¹² Yénd ngérsawém arakafamé nungufaryém Sirakus tesen a yénmorangérmén kété nambio efogh.

¹³ Kétámdé yénd nufaryém Regium tesen. Ámb efghon náikái mbormbor waufégh yafngoi, sómbio efogh soramé yénd nufaryém Fotioli tesen.

¹⁴ Kété yéndfem ewinjoyém Yesuene waitogh ár, emofem yénmumyoyénd

yémafé ámnjoghét 7 efghot. A féyo yénd néngwanoyém Rom.

¹⁵ Ámb Yesuene waitogh ár Rommén náyarayénd téfenemén a enmormén téfe wanféghét Afius térarégh sifayat a méngotu yétkwén Nambio wan téfnár méngot. Njam Folém ewinjoí fá, yémon kánjo yaramai Ngánjáne a frengégh yanai.

¹⁶ Yénd njam nufaryém Rom, Fol yumyoyénd yambia ámnjoghét fiyaram tambetau.

Folém táitotau mer si Romén wambégh mbanmbanan

¹⁷ Nambio efogh soramé yémo eumendai Ju árfene sénko ár a Fol norayai yéfefaf, "Tane fútaréf, yéndon némé yau tafrotan téfene árfefaf o téfene ákifene túmén yam, wénde yénd werayénd Jerusalemén a wéramayénd Rom árfene ngángat.

¹⁸ Yémofem kwémotawét yénd a ménde tamorwén ta utorghét, ménamén yaufi yau yinjoyénd tafaf árkémamén kér so kwémorwén.

¹⁹ Ju sénko ár korayawét tafaf, féyo yéné yamam kwémeindangé yénd sái korayangén Kaisar náyáreta tane si, ndemamén tane ámb yau témorwén wánangogh tane árfefaf.

²⁰ Féyo yéndo té kénmarawetan fém yénan álighét ménát yéndo so némaufrotan némamén yénd wém kwéfwéf méngon. Yéné ménamén yém yéndo efalo yiyátotan Keriso, efe yém Israil árfene kamnang té yénmormén."

²¹ Yémofem yawangoyénd, "Yéndfem ámb yau némé férén ewinjoyém Judiamén fenemén. Ámb yau téfene ár efe enmormén kétámdé nafroyénd o norayayénd yaufi si fenemén.

²² Wénde yénd ménde yéném áyárg hét fene si némé em, ménamén yénd mat yéném árém norayat yaufi si marataye yéné totér mérénmén."

²³ Yémofem yufoyénd ámb efogh Fole álighét. Njam yéné efogh naweraí, tárfár

ár enmormén mérne yéné sifayat ánde fá tékmangérwén. Yémo táitotau yéfefaf akw kétán férégh, tawawafenau Ngánján limánéghmén, a kétamé Mosesene nák a kétamé Ngánjánene mat yátogh árfenemén. Yémo tamndetau ménát yaufiyamta awengoghét a ménát awengoghét Yesuefaf.

²⁴ Ámb árém efalo tiyátotawét némé fá korayau, wénde ámb árém yau efalo tiyátotawét.

²⁵ Fá kéwitawét yénémamén yéfenjo kénjún. Njam yémofem frangoghét yafngoyénd, Fol norayai, "Ngánján Mbérbéram norayai efalo si Ngánjánene mat yátogh ár Aisaya kénjumé féfene ákifefaf:

²⁶ "Kuwano yéné árfefaf a koraya, "Fém so náyáretati wénde mat yau so náyátotati.

Fémofem so yéfandati wénde yau so tayamngongi.

²⁷ Ménamén yéné árfene tikéf té nénamndai táikér, yémofem táikér yéfandat áyárg hét, a yémofem yéfenjo ghékéf té eumbértongi.

Féyo mété táf yau néretat yéfenjo ghéké, a yau náyáretat yéfenjo téngane, a efalo yau yiyátotat yéfenjo tikfe a kawengongi ménát yéndon so mer táyáton fá."

²⁸ Yénémaménnde yénd Fol ménde wém fém mat so em Ngánjánene wanjarégh té yéngaramai kétán Téndo árfefaf, a fá so náyáretat!

²⁹ *

³⁰ Sómbio yunjéf Fol yémorangérmén kété yáne mani faimén méngon a taumyotau fá efe tanmormén yá fandaghét.

³¹ Yémo tawaufrotau Ngánján limánéghmén a tawatametau Yuré Yesu Kerisoenemén férférof nar a emo yau tékmbongai.